बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना

(आर्थिक वर्ष २०८२/८३ - २०८६/८७)

“स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बूढानीलकण्ठ”

अन्तिम प्रतिवेदन

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
हात्तीगौंडा, काठमाण्डौ
बागमती प्रदेश, नेपाल
ईमेलः **budhanilkanthamun@gmail.com**
वेबसाईटः **www.budhanilkanthamun.gov.np/**

दस्तावेज/प्रतिवेदन	बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना (आ.व. २०८२/०८३ देखि २०८६/०८७)
प्रकाशक	बूढानीलकण्ठ नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय हात्तीगौँडा, काठमाण्डौ ईमेलः budhanilkanthamun@gmail.com वेबसाईटः https://www.budhanilkanthamun.gov.np/
परामर्शदाता तथा सहजीकरण	प्लाटफर्म ईन्जिनिरिङ्ग कन्स्ट्रक्सन एण्ड कन्सल्टेन्सी प्रा.लि. नयाँ बानेश्वर, काठमाण्डौँ ईमेल: platformgroup5@gmail.com
आ.व.	२०८१/०८२

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

नेपालको संविधानले नेपाल संघिय गणतान्त्रीक मुलुकमा परिणत भएको व्यवस्था गरे अनुरुप संविधानको अनुसूचि ८ मा उल्लेखित २२ वटा अधिकारको प्रयोगको लागि स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भई स्थानीय सरकारलाई मुर्तरुप दिएको छ। उक्त ऐनको परिच्छेद ६ दफा २४ मा योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था भए अनुरुप नगरपालिकाको विकासलाई योजनाबद्ध रुपमा अगाडि बढाउने हेतुले बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना (२०८२/८३–२०८६/८७) तर्जुमा गरिएको छ । यसलाई नगरकार्यपालिकाको बैठक तथा नगरसभाबाट स्वीकृत गरी नगर विकासको मार्गदर्शक र महत्वपूर्ण दस्तावेजको रुपमा ग्रहण गरिएको छ। स्थानीय तहमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु नै स्थानीय विकासका अगुवा तथा नेतृत्वकर्ता भएको हुँदा यस आवधिक विकास योजना तर्जुमाका सम्पूर्ण प्रक्रियामा सुरुदेखिकै मार्गदर्शन तथा पहलकदमी रहेको सन्दर्भमा आगामी दिनमा यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा पनि सबै क्षेत्रको अपनत्व र प्रतिबद्धता निरन्तर रहने विश्वास लिइएको छ।

नगरपालिकाका विषयगत क्षेत्रका विज्ञहरु भनेको यहाँ स्थित विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु नै हुन्। यी विषयगत शाखाहरुको सहयोग र सहभागिताविना प्रस्तुत आवधिक विकास योजनाले पूर्णता पाउन सक्दैनथ्यो। अन्त्यमा, यस दस्तावेजलाई तर्जुमा गर्न प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष योगदान गर्नुहुने निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरु, सम्पूर्ण राजनैतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरु, विभिन्न विषयगत शाखाका कर्मचारीहरु, नगरपालिकाका कर्मचारीहरु, स्थानीय बुद्धिजिविहरु, पत्रकारहरु र यस कार्यमा प्रत्यक्ष, परोक्षरुपमा सहयोग पुर्याउनुहुने सम्पूर्ण संघ संस्था तथा महानुभावहरु प्रति धन्यवाद प्रकट गर्न चान्हछु। योजना तर्जुमाका क्रममा जिल्ला, प्रदेश र संघिय सरकारका प्रतिनिधिहरुको सहयोग र समन्वयका लागि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। यस आवधिक विकास योजना तर्जुमा गर्ने कार्यमा सहजीकरण गरी प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने परामर्शदाता विज्ञहरूको टोलीलाई समेत हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

....

श्री मिठाराम अधिकारी

नगर प्रमुख

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

नेपाली जनताको लामो समय देखिको त्याग, बलिदानीपुर्ण पटक-पटकको आन्दोलन र संर्घषबाट जारी भएको नेपालको संविधान २०७२ ले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्था कायम भएको छ। नेपालमा पुरानो राज्य संरचनाको विघटन भई नयाँ संरचनाको ढाँचामा प्रवेश गरेको छ। संघीय संरचना अनुसार नै स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न गरी सबै स्थानीय तहमा जन निर्वाचित जन प्रतिनिधिहरुले नेतृत्व गरिरहेका छन्। नेपालमा नयाँ संविधान बमोजिम संघीय ढाँचाको राज्य संरचना कार्यन्वयन गर्ने पहिलो चरणमा हामीलाई जनताले निर्वाचित गरेर पठाएका छन्। हाम्रो संविधानले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रलाई संस्थागत गरी स्वाधिन, समुन्नत तथा समाजवाद उन्मुख अर्थ व्यवस्था मार्फत समृद्ध नेपालको निर्माण गर्ने परिकल्पना गरेको छ। यसैगरी संयुक्त राष्ट्र संघद्धारा, सन् २०१६ देखि २०३० सम्मकालागि विश्वव्यापी विकास एजेण्डाको रुपमा विभिन्न १७ वटा दीगो विकासका लक्ष्यहरु निर्धारण गरिएका छन्।

यसै सन्दर्भमा संविधानले निर्देश गरेअनुसारको नीतिसंग समायोजन हुने गरी बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले पनि आफ्नो दीगो विकासका लक्ष्य हाँसिल गर्न आफ्नो योजनाबद्ध आवधिक योजना तर्जुमा गर्न वान्छनीय भएको ठानेको थियो। त्यस अनुसार करिब ३/४ महिनाको अवधि लगाएर प्रारम्भिक तथ्यांक संकलन सहित सम्पुर्ण विषयवस्तु र क्षेत्र समेटिने गरी विभिन्न चरणमा जनस्तरबाट र विज्ञहरुबाट सुझावहरु संकलन गरी आगामी पाँच वर्षको आवधिक योजना निर्माण गरिएको छ। जैविक विविधताले भरिपूर्ण प्रचुर प्राकृतिक सम्पदा र साँस्कृतिक विशेषताहरु भएको बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा जनताको सामाजिक न्याय सहितको समृद्धिको तीव्र चाहनाअनुसार योजनाबद्ध विकास गर्ने यो प्रतिवेदन एउटा मार्गदर्शक मार्गचित्र हुनेछ। यो योजना तयार गर्नको लागि प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रुपमा योगदान गर्नु हुने सम्पूर्ण हाम्रा शुभचिन्तक विज्ञ विद्धानहरु, आम जनसमुदाय तथा यसमा आ-आफ्नो भूमिकामा रहेर योगदान दिनु भएका परामर्शदाता विज्ञहरूको टोलीलाई समेत हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु।

....

श्री अनिता लामा

नगर उप-प्रमुख

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

नेपालको संविधान लागु भएपछि नेपाल संघीय, समावेशी, लोकतान्त्रिक गणतत्रात्मक राज्यमा रुपान्तरित भएको छ । संघीय शासन प्रणाली शासकीय अधिकारको प्रयोग राज्यका बहुसरकारबीच विनियोजन गरी शासकीय क्रियाकलापमा बढीभन्दा बढी जनतालाई संलग्न गराउने राजनीतिक प्रक्रिया हो ।

नेपालको संविधानको अनुसूची-८ ले स्थानीय तहको एकल अधिकार र अनुसूची-९ ले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको साझा अधिकार तोकेको छ । यी अधिकार सूचीहरु नै स्थानीय जनआवश्यकता सम्बोधनका लागि मुल आधारशीला हुन् । बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले संविधान र अन्य कानूनी रुपमा प्राप्त अधिकारको कार्यान्वयनको लागि बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको दोस्रो आवधिक योजना तयार गरी नगरपालिकाको कार्यालयमा प्रस्तुत गरिएको अवस्थामा प्रस्तुत आवधिक योजनाले यस नगरपालिकाको सर्वाङ्गिण विकासका निमित्त महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने अपेक्षा लिइएको छ । बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र विकासको मुल आधार नै शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पर्यटन र पूर्वाधार नै हुन । दोस्रो आवाधिक योजनाले स्थानीय परम्परागत सीप, ज्ञान र प्रविधिको मौलिकपनको जगमा टेकेर परिमार्जन गर्दै आधुनिक विकासको थालनी गर्ने अभिप्राय यस आवधिक योजना प्रतिवेदनको रहेको पाइएको छ । त्यसैले स्थानीय स्तरमा रहेको परम्परागत सीप, ज्ञान र प्रविधि जो शताब्दीयौं देखि यस स्थान विशेषको भूगोलमा अनुकुलन भएको छ, त्यसलाई नै परिमार्जन गर्दै आधुनिकीकरणको बाटो समाएर स्थानीय विकास गतिविधि प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ । बाहिरबाट हुने सहयोग र लगानीको प्रवेश स्थानीय विकासका हितमा निष्कपट रुपमा उपलब्ध हुनुपर्दछ जसले आम नागरिकको जीवनस्तर उकास्न भरोसालाग्दो र भरपर्दो भुमिका खेल्न सकोस भन्ने हाम्रो मान्यता रहेको छ ।

दोस्रो आवाधिक योजनाको कार्यान्वयनले बूढानीलकण्ठको विकासमा केही हदसम्म भएपनि नगरपालिकाको भौतिक, सामाजिक, आर्थिक, पर्यटकीय एवं पर्यावरणीय पूर्वाधार निर्माणमा समेत टेवा पुर्याई नगरपालिका बासीको अनुहारमा खुसी थप्ने अपेक्षा लिएको छु । साथै यस दोस्रो आवाधिक योजना कार्यान्वयनमा सबै जनप्रतिनिधिज्यूहरु, विषयगत समिति, विभिन्न राजनीतिक दल, संघ संस्था, नागरिक समाज, आम बूढानीलकण्ठ वासी लगायत सरोकारवालाको सहयोग प्राप्त हुने विश्वास समेत लिएको छु ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको यो आवधिक योजना तयार गर्ने क्रममा प्रत्यक्ष-परोक्ष रुपमा सहयोग गर्ने सबै प्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । साथै यो प्रतिवेदन तयार गर्दा महत्वपूर्ण सुझाव प्रदान गर्ने स्थानीय नागरिक समाज, राजनैतिक पार्टीका सम्बद्ध व्यक्तित्वहरु सम्पूर्णमा धन्यवाद व्यक्त चाहन्छु । साथै बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाबासी आम नागरिक जो जसले यो प्रतिवेदन तयारीको शिलशिलामा आआफ्नो क्षेत्रबाट जे जस्तो सल्लाह सुझाव दिएर सहयोग गर्नुभयो उहाँहरु सबैमा धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु । अन्तमा आ-आफ्नो भूमिकामा रहेर योगदान दिनु भएका परामर्श विज्ञहरूको टोलीलाई समेत हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

....

श्री अजय बर्तौला
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषयसूची

..II

परिच्छेद – १ 1

परिचय 1

१.१ पृष्ठभूमि 1

१.२ आवधिक योजनाको अवधारणा 2

१.२ आवधिक विकास योजना तर्जुमाका उद्देश्यहरु 4

१.३ आवधिक योजना तर्जुमा प्रक्रिया 4

क. प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण 5

ख. सन्दर्भ सामाग्रीहरुको संकलन तथा अध्ययन 5

ग. वडागत योजना तर्जुमा गोष्ठी सञ्चालन 5

घ. तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूको विश्लेषण 6

ङ. समस्या तथा चुनौती र अवसरहरुको पहिचान 6

च. नगरपालिकास्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी 6

छ. दीर्घकालीन सोच तथा लक्ष्य निर्धारण 6

ज. योजना तथा आधारपत्रहरूको पुनरावलोकन 7

झ. मस्यौदा प्रतिवेदन लेखन तथा प्रेषण 7

परिच्छेद – २ 8

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण 8

२.१ नगरपालिकाको परिचय 8

२.१.१ भौगोलिक अवस्था र राजनितिक तथा प्रशासनिक संरचना 9

२.२ आर्थिक विकासको अवस्था 16

२.३ सामाजिक विकासको अवस्था 21

२.४ पूर्वाधार विकासको अवस्था 25

२.५ वन, वातावरण तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन 28

२.६ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था 30

२.६.१ स्थानीय नीति, ऐन तथा सुशासन 30

२.६.२ संगठनात्मक विकास र आर्थिक प्रशासन 30

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका

२.६.३ स्रोत परिचालन 31

परिच्छेद – ३ 32

सोच तथा विकासको अवधारणा 32

३.१ पृष्ठभूमि 32

३.२ प्रमुख सम्भावना र अवसरहरु 33

३.३ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु 34

३.४ निर्देशक सिद्धान्त 36

३.५ आवधिक योजनाको दीर्घकालीन खाका 38

३.५.१ सोच, उद्देश्य, रणनीति 39

३.६ परिमाणात्मक लक्ष्य 39

३.८ वित्तीय व्यवस्थापन 41

३.८.१ सार्वजनिक स्रोत परिचालनको आधार 41

३.८.२ कुल वित्तीय लगानी 42

३.८.३ लगानी मागका क्षेत्रहरू 43

३.९ सार्वजानिक खर्च र खर्च बेहोर्ने श्रोतहरू 43

३.१० सार्वजनिक खर्चको बाँडफाँट 44

३.११ विषयक्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट 45

३.११.१ योजनाहरुको प्राथमिकीकरणका आधार 45

३.१२ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण 47

३.१२.१ कानुनी आधार 47

३.१२.२ श्रोत अनुमानका क्षेत्रहरु 48

३.१२.३ वृद्धिदर अनुमानको आधार 49

परिच्छेद – ४ 52

आर्थिक क्षेत्र 52

४.१ कृषि तथा पशुपन्छी विकास 52

४.१.१ पृष्ठभूमि 52

४.१.२ सवल पक्ष 52

४.१.३ दुर्बल पक्ष 53

४.१.४ अवसरहरु 53

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

४.१.५ चुनौतीहरु 53
४.१.६ दीर्घकालीन सोच 54
४.१.७ लक्ष्य 54
४.१.८ उद्देश्य 54
४.१.९ रणनीति र कार्यनीति 54
४.१.१० मुख्य कार्यक्रम तथा आयोजना 56
४.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 56
४.२ खाद्य सुरक्षा र पोषण 57
४.२.१ पृष्ठभूमि 57
४.२.२ सम्भावना 57
४.२.३ अवसर 57
४.२.४ समस्या 57
४.२.५ चुनौती 58
४.२.६ दीर्घकालीन सोच 58
४.२.७ लक्ष्य 58
४.२.८ उद्देश्य 58
४.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति 58
४.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 60
४.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 60
४.३ पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा 61
४.३.१ पृष्ठभूमि 61
४.३.२ सवल पक्ष 61
४.३.३ दुर्वल पक्ष 61
४.३.४ अवसरहरु 62
४.३.५ चुनौती 62
४.३.६ दीर्घकालीन सोच 62
४.३.७ लक्ष्य 62
४.३.८ उद्देश्य 62
४.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति 62

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

४.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 64
४.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 64
४.४ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा आपूर्ति........ 65
४.४.१ पृष्ठभूमि........ 65
४.४.२ सवल पक्ष 65
४.४.३ दुर्वल पक्ष........ 65
४.४.४ अवसरहरु 66
४.४.५ चुनौतीहरु........ 66
४.४.६ दीर्घकालीन सोच 66
४.४.७ लक्ष्य 66
४.४.८ उद्देश्य........ 66
४.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 66
४.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 68
४.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 68
४.५ श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा........ 69
४.५.१ पृष्ठभूमि........ 69
४.५.६ दीर्घकालीन सोच 69
४.५.७ लक्ष्य 69
४.५.८ उद्देश्य........ 70
४.५.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 70
४.५.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 72
४.५.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 72
४.७ वित्तीय संस्था तथा सहकारी क्षेत्र परिचालन........ 73
४.६.१ पृष्ठभूमि........ 73
४.३.६ दीर्घकालीन सोच 73
४.३.७ लक्ष्य 73
४.३.८ उद्देश्य........ 73
४.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 74
४.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 75

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

४.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 75

परिच्छेद - ५ 76

सामाजिक क्षेत्र 76

५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण 76

५.१.१ पृष्ठभूमि........ 76

५.१.६ दीर्घकालीन सोच 77

५.१.७ लक्ष्य 77

५.१.८ उद्देश्य........ 77

५.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 78

५.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 80

५.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 80

५.२ शिक्षा, विज्ञान र नवप्रवर्तन........ 81

५.२.१ पृष्ठभूमि........ 81

५.२.६ दीर्घकालीन सोच 81

६.२.७ लक्ष्य 82

५.२.८ उद्देश्य........ 82

५.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 82

५.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 87

५.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 87

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ........ 88

५.३.१ पृष्ठभूमि........ 88

५.३.६ दीर्घकालीन सोच 88

५.३.७ लक्ष्य 88

५.३.८ उद्देश्य........ 88

५.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति........ 89

५.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना........ 91

५.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 91

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग 92

५.४.१ पृष्ठभूमि........ 92

५.४.७ दीर्घकालीन सोच ... 93
५.४.८ लक्ष्य ... 93
५.४.९ उद्देश्य ... 93
५.४.१० रणनीति तथा कार्यनीति ... 93
५.४.८ कार्यक्रम तथा आयोजना ... 96
५.४.९ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 96
५.५ युवा तथा खेलकुद ... 97
५.५.१ पृष्ठभूमि ... 97
५.५.६ दीर्घकालीन सोच ... 97
५.५.७ लक्ष्य ... 98
५.५.८ उद्देश्य ... 98
५.५.९ रणनीति तथा कार्यनीति ... 98
५.५.१० कार्यक्रम तथा आयोजना ... 100
५.५.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 100
परिच्छेद – ६ ... 101
पूर्वाधार क्षेत्र ... 101
६.१ बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण ... 101
६.१.१ पृष्ठभूमि ... 101
६.१.६ दीर्घकालीन सोच ... 101
६.१.७ लक्ष्य ... 102
६.१.८ उद्देश्य ... 102
६.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति ... 102
६.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना ... 104
६.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 104
६.२ सडक, पुल तथा यातायात ... 105
६.२.१ पृष्ठभूमि ... 105
६.२.६ दीर्घकालीन सोच ... 105
६.२.७ लक्ष्य ... 105
६.२.८ उद्देश्य ... 106

६.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति 106
६.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 108
६.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 108
६.३ जलस्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा 109
६.३.१ पृष्ठभूमि 109
७.३.६ दीर्घकालीन सोच 109
७.३.७ लक्ष्य 109
७.३.८ उद्देश्य 109
७.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति 109
६.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 111
६.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 111
६.४ सूचना, प्रविधि तथा सञ्चार 112
६.४.१ पृष्ठभूमि 112
६.४.६ दीर्घकालीन सोच 112
६.४.७ लक्ष्य 112
६.४.८ उद्देश्य 112
६.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति 112
६.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 114
६.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 114
परिच्छेद - ७ 115
वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र 115
७.१ वन तथा जैविक विविधता र खनिज सम्पदा 115
७.१.१ पृष्ठभूमि 115
७.१.६ दीर्घकालीन सोच 115
७.१.७ लक्ष्य 116
७.१.८ उद्देश्य 116
७.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति 116
७.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 118
७.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 118

बुढीनन्दा नगरपालिका

७.२ भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापन 119
७.२.१ पृष्ठभूमि 119
७.२.६ दीर्घकालीन सोच 119
७.२.७ लक्ष्य 119
७.२.८ उद्देश्य 119
७.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति 119
७.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 121
७.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 121
७.३ वातावरण संरक्षण र फोहोरमैला व्यवस्थापन 122
७.३.१ पृष्ठभूमि 122
७.३.६ दीर्घकालीन सोच 122
७.३.७ लक्ष्य 122
७.३.८ उद्देश्य 122
७.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति 122
७.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 124
७.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 124
७.४ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायू उत्थानशिलता 125
७.४.१ पृष्ठभूमि 125
७.४.६ दीर्घकालीन सोच 125
७.४.७ लक्ष्य 125
७.४.८ उद्देश्य 125
७.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति 126
७.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना 128
७.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका 128
परिच्छेद - ८ 129
संस्थागत विकास तथा सुशासन 129
८.१ संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह 129
८.१.१ पृष्ठभूमि 129
८.१.६ दीर्घकालीन सोच 130

बुढीनन्दा नगरपालिका

८.१.७ लक्ष्य ... 131

८.१.८ उद्देश्य ... 131

८.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति ... 131

८.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना ... 134

९.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 134

८.२ वित्तीय सुशासन ... 135

८.२.१ पृष्ठभूमि ... 135

८.२.२ सम्भावना ... 135

८.१.३ अवसर ... 135

८.२.४ समस्या ... 135

८.२.५ चुनौती ... 136

८.२.६ दीर्घकालीन सोच ... 136

८.२.७ लक्ष्य ... 136

८.२.८ उद्देश्य ... 136

८.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति ... 136

८.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना ... 138

८.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 138

८.३ स्रोत परिचालन तथा योजना व्यवस्थापन ... 139

८.३.१ पृष्ठभूमि ... 139

८.३.२ सवल पक्ष ... 139

८.३.३ दुर्वल पक्ष ... 140

८.३.४ अवसरहरु ... 140

८.३.५ चुनौतीहरु ... 140

८.३.६ दीर्घकालीन सोच ... 140

८.३.७ लक्ष्य ... 140

८.३.८ उद्देश्य ... 140

८.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति ... 141

८.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना ... 143

८.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका ... 143

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

परिच्छेद – ९ 144

आवधिक विकास योजना कार्यान्वयन 144

९.१ पृष्ठभूमि 144

९.२ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण 144

९.३ आयको क्षेत्रगत विभाजन र विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट 147

९.३.१ आर्थिक विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण 152

९.३.२ सामाजिक विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण 153

९.३.३ भौतिक पूर्वाधार विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण 153

९.३.४ वन तथा वातावरण विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण 154

९.३.४ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्थाका रणनीतिक बजेट वितरण 155

९.४ स्रोत व्यवस्थापन तथा परिचालन रणनीति 156

९.५ आवधिक योजना कार्यान्वयन 156

९.६ अनुगमन तथा मूल्यांकन योजना 156

अनुसूचीहरु

अनुसूची १: मीटिंग माइन्यूट

अनुसूची २ : फोटोग्राफस

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

परिच्छेद – १

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा विकास, समृद्धि, सुशासन र दिगो शान्तिको आकांक्षा राखेको छ । यी आकांक्षाहरु हाँसिल गर्न लोकतान्त्रिक शासन पद्दति, नागरिक स्वतन्त्रता, मौलिक अधिकार, मानव अधिकार, विविधता बीच एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै समतामुलक समाजको स्थापना गर्ने परिकल्पना गरेको छ । राष्ट्रिय आकांक्षा र परिकल्पनालाई वास्तविकतामा परिणत गर्न संविधानले तीन तहको सरकार रहने र तोकिएका अधिकारक्षेत्रभित्रका कार्यहरु सञ्चालन गर्ने व्यवस्था गरेको छ । संविधानको धारा ५७ अनुसार तीन तहको सरकारहरु बीच राज्य शक्तिको बाँडफाँट गरी अनुसूची ५ देखि ९ सम्म संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारहरु सूचीकृत गरिएको छ । सोको व्यवस्थित कार्यान्वयनका लागि नीति, ऐन, कार्यविधि, मापदण्ड, योजना आदि तर्जुमा गरी लागू गर्नपर्ने आवश्यकता रहन्छ ।

यसकारण, हरेक स्थानीय तह (नगरपालिका/गाउँपालिका) ले आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्रका नागरिकहरुको सुख र समृद्धिका लागि विभिन्न नीति तथा कानुन, रणनीतिक तथा आवधिक योजना, वार्षिक नीति कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । स्थानीयतहले नागरिकहरुको सुख र समृद्धि सुनिश्चित गर्नका लागि आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधार तथा क्षमता विकास, वन तथा जैविक विविधता संरक्षण, वातावरण तथा जलवायु अनुकुलन र उत्थानशीलता, विपद् व्यवस्थापन, संस्थागत क्षमता विकास तथा सुशासन जस्ता विषय क्षेत्रहरुमा निरन्तर क्रियाशील रहँदै आएको छ । नेपाल सरकारले यस्ता कार्यहरुलाई रणनीतिक तथा आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । आवधिक योजना तर्जुमा कार्यमा एकरुपता कायम गरी राष्ट्रिय सोच, लक्ष्य र प्राथमिकताहरुलाई स्थानीय तहसम्म कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न राष्ट्रिय योजना आयोगले "स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८" जारी गरेको छ । संविधान, प्रचलित कानुनहरु र योजना तर्जुमा सम्बन्धी दिग्दर्शन अवलम्बन गरी सबै स्थानीय तहहरुले आवधिक विकास योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दै आएका छन् ।

यसै शिलशिलामा बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले स्थापना पश्चात प्रथम आवधिक योजना (२०७७/७८-२०८१/८२) तर्जुमा गरेको थियो त्यस पश्चात दोस्रो स्थानीय चुनावबाट आउनुभएका जनप्रतिनिधिहरुको तत्परतामा दोस्रो आवधिक योजना (२०८२/८३-२०८६/८७) तर्जुमा गर्ने जमर्को गरिएको छ। यस नगरपालिकाले स्थानीय नागरिकहरुमा रहेका आकांक्षा, आफ्नो भौगोलिक क्षेत्रभित्रका विकासका सम्भावना तथा अवसरहरु, दैनिक जीवनमा भोगिरहेका समस्या र चुनौतीहरुको विश्लेषण गर्ने र उन्नतिका उपायहरुको खोजी गरी योजनामा समावेश गर्ने कार्य गरेको छ। विगतमा आवधिक योजनाको अभाव रहेको हुँदा यो नगरपालिका दीर्घकालीन लक्ष्योन्मुख बन्न सकेको थिएन। तैपनि विकासका कार्यहरु प्रशस्त भएका छन् र क्षेत्रगत परिमाणात्मक र गुणात्मक सूचकहरुमा योगदान केही मात्रामा पुगेको अवस्था छ। हिजोको भन्दा राम्रो तयारी गर्ने र राम्रो समृद्धि तोकिएको समयसीमाभित्र हाँसिल गर्ने अभिप्रायले यो आवधिक योजनाको तर्जुमा गरिएको छ। यस योजना बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र विकासको मार्गचित्र हो जसले नगरपालिकालाई मध्यमकालीन खर्च संरचना र वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्न आधार दस्तावेजको रुपमा लिइनेछ।

१.२ आवधिक योजनाको अवधारणा

आवधिक योजनाको अवधारणा व्यवस्थापकीय सिद्धान्तमा आधारित छ जसमा कुनै पनि संस्था, निकाय वा संगठनले आफ्नो दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु हाँसिल गर्न अपनाइने विधि, संरचना र क्रियाकलापहरुको विवरण तयार गर्दछन्। आवधिक योजना दीर्घकालीन सोच लक्षित हुन्छ जसले संस्थाको दीर्घकालीन आकांक्षा परिपूर्ति गर्न प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछ। संस्थाको दीर्घकालीन सोचको आधारमा विद्यमान आवश्यकताहरुलाई मध्यनजर गरी आफूसँग उपलब्ध सीमित स्रोत र साधनहरुको विवेकशील उपयोग गरी निश्चित समयावधिभित्र विकासका उद्देश्यहरु तथा परिमाणात्मक लक्ष्यहरु हाँसिल गर्न तयार गरिएको रणनीति, कार्यनीति र क्रियाकलापहरुको दस्तावेज नै आवधिक योजना हो। योजनाले सम्बन्धित संस्था वा निकायलाई आफुले गर्नुपर्ने गतिविधि, तरिका, वित्तीय स्रोतको आवश्यकता, जनशक्तिको आकार र क्षमता, समयसीमा जस्ता विषयवस्तुहरुमा निर्देशन गर्दछ। तसर्थ, आजको समयमा आवधिक योजनाको अवधारणा लोकप्रिय र सर्वव्यापी रहेको छ।

विकास योजनाको उद्देश्य नै समाजमा आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक र मानवीय विकास गर्ने हो। तसर्थ विकासका कार्यहरु बहुआयमिक हुन्छन्। विकासका हरेक क्रियाकलापहरुमा भौतिक तथा मानवीय स्रोत साधानहरुको संयोजन र परिचालन गर्ने गरिन्छ। यी स्रोतहरुको संयोजन र परिचालन कुन परिमाणमा कसरी गर्ने भन्ने तर्कपूर्ण र

विवेकशील प्रतिबद्धता पत्र नै योजना हो। विकास सम्बन्धी योजना वर्तमान समयमा विद्यमान रहेको र भविष्यमा आउन सक्ने समस्याहरुको समाधान गर्नका लागि तर्जुमा गरिन्छ। देशमा गरिबी, भोकमारी, अशिक्षा, बेरोजगारी, जलवायु तथा वातावरणीय असन्तुलन, मानवीय अस्वस्थता, उत्पादन र उपभोगमा असन्तुलन, लैंगिक तथा सामाजिक असमानता तथा बहिस्करण, जैविक विविधतामा जोखिम, सामाजिक न्यायमा न्यूनता, सामाजिक तथा राजनैतिक द्वन्द्व र अस्थिरता जस्ता समस्याहरुलाई न्यूनीकरण गर्दै समतामुलक र दिगो शान्तिपूर्ण समाजको स्थापना गर्नका लागि योजनाबद्ध विकासको अवधारणा कार्यान्वयनमा ल्याइएको हो। खासमा विभिन्न तहका सरकारहरुले तयारी तथा कार्यान्वयन गर्ने योजनाहरु यिनै विषयवस्तुहरुमा केन्द्रित हुन्छन्। योजनाहरु आवधिक हुन्छन्। यो अल्पकालीन, मध्यमकालीन र दीर्घकालीन रुपमा तयार गरिन्छ। विशेष गरी सरकारहरुले वार्षिक, त्रिवर्षीय, पञ्चवर्षीय र सोभन्दा बढी समयका लागि योजना तयारी तथा कार्यान्वयन गर्ने गर्दछन्।

सन् १९२८ मा तत्कालीन सोभियत संघले प्रारम्भ गरेको आवधिक योजनाको अवधारणा आज विश्वमा सबै देशहरुले अवलम्बन गरेका छन्। नेपालमा वि. सं २०१३ मा तत्काली प्रधानमन्त्री टंक प्रसाद आचार्यले पञ्चवर्षीय आवधिक योजनाको सुरुवात गरेका हुन्। यस आर्थिक वर्षमा नेपालको पन्ध्रौँ आवधिक योजना समापन भई र सोह्रौँ आवधिक योजनाको प्रारम्भ भएको छ। सातवटै प्रदेश सरकारहरुको प्रथम आवधिक योजनाको अवधि यस वर्ष समापन भई दोस्रो आवधिक योजना लागू भएको छ। संघीय र प्रदेश सरकारका आवधिक योजनाहरु पनि नयाँ लक्ष्य, प्राथमिकता र उद्देश्यका साथ आउँदै गरेको अवस्था छ। यिनै परिवेशहरुमा यस नगरपालिकाको दोस्रो आवधिक योजनाको निर्माण गरिएको छ। यस आवधिक योजनाको तर्जुमा गर्ने क्रममा राष्ट्रिय योजना आयोगले जारी गरेको "स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८" लाई मुख्य मार्गदर्शकको रुपमा लिइएको छ।

यस आवधिक योजना संविधानमा व्यवस्था गरिएको राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु, मौलिक हकहरु र संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएका एकल अधिकारहरु र अनुसूची ९ मा व्यवस्था गरिएका साझा अधिकार सूचीको परिधिमा रही तयार गरिएको छ। यस योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा यस नगरपालिकाको स्थानीय सम्भावना, आवश्यकता र परिवेशको आधारमा सैद्धान्तिक सोच तयार गरिएको छ। यसको साथसाथै नेपाल सरकारको सोह्रौं योजनामा स्थापित गरिएका दीर्घकालीन सोच २१०० को रुपमा रहेको "समृद्ध नेपाल: सुखी नेपाली" लाई अधिकतम् योगदान पुग्ने गरी यस नगरपालिकाको सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु सुनिश्चित गरिएको छ। साथ-साथै, सोह्रौं आवधिक

योजनाको अवधारणा पत्रका मुल मान्यताहरु, बागमती प्रदेश सरकारको दोस्रो आवधिक योजनाका लक्ष्य तथा नीतिहरु र दोस्रो आवधिक योजनाको अवधारणा पत्रमा लिइएको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिहरुलाई मुल आधारको रुपमा लिइएको छ । यस आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने क्रममा दिगो विकास लक्ष्यहरुलाई स्थानीयकरण गरी उक्त लक्ष्यका सूचक केन्द्रित रणनीति तथा कार्यनीति र कार्यक्रमहरु समावेश गरिएको छ ।

१.२ आवधिक विकास योजना तर्जुमाका उद्देश्यहरु

स्थानीय तहको योजनाबद्ध विकास प्रयास र प्रक्रियालाई मार्गदर्शन गर्नु आवधिक योजनाको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ । आवधिक योजना तर्जुमाका विशिष्ट उद्देश्यहरु देहायअनुसार रहेका छन्:

क) दीर्घकालीन सोच उन्मुख रही समष्टिगत लक्ष्य, रणनीतिक कार्यक्रम तथा बजेट अनुमान सहितको विकासको रणनीतिक दस्तावेज तयार गर्ने,

ख) नगरपालिकाका विकासका साझेदार तथा सरोकारवालाहरूको सहभागितामा नगरपालिकाको एकीकृत, नतिजामुलक र योजनाबद्ध विकासको मार्गचित्र तयार गर्ने,

ग) विषय क्षेत्रगत रणनीतिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयारी कार्यलाई निर्देशित गर्ने,

घ) आवधिक योजनाको कार्यान्वयनका लागि वार्षिक कार्यान्वयन योजना, अनुगमन र समीक्षा सूचकहरूको खाका तयार पार्ने,

ङ) अन्य तहको सरकार, विकास साझेदार, समुदाय, सहकारी तथा नीजि क्षेत्रको लगानी प्रवर्द्धनका लागि मार्ग प्रशस्त गर्ने ।

१.३ आवधिक योजना तर्जुमा प्रक्रिया

आवधिक विकास योजना तर्जुमा कार्यलाई विधिवत गर्नका लागि राष्ट्रिय योजना आयोगले "स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८" जारी गरेको छ । यसै दिग्दर्शनलाई अनुशरण गरी यो योजना तर्जुमा गरिएको छ । आवधिक योजना तर्जुमाको प्रारम्भिक बैठक नगरपालिका स्तरमा कार्यपालिका सदस्यहरु, शाखागत कर्मचारीहरु र सरोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा गरिएको छ । यस नगरपालिकाको विगत तीन आर्थिक वर्षका वार्षिक

योजनाको कार्यान्वयनबाट प्राप्त सिकाइका पृष्ठभूमिबाट आवधिक योजना निर्माण भएको छ । योजनालाई नगरपालिकाको वास्तविक आवश्यकता पुरा गर्ने औजारको रुपमा स्थापित गर्न निम्न लिखित विधिहरू अवलम्बन गरिएको छ ।

क. प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण

प्रस्ताव स्वीकृत भई कार्य सम्झौता भएपश्चात कार्यक्षेत्रगत शर्तलाई आत्मसात गर्दै सर्वप्रथम नगर प्रमुख, नगर उपप्रमुख, कार्यपालिका सदस्यहरु, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत तथा शाखागत कर्मचारीहरुसँग आवधिक योजनाको उद्देश्य, महत्व, औचित्य र यस प्रतिको बुझाइलाई एकरुपता तुल्याउन प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण भयो । सो छलफलमा आवधिक योजना तर्जुमाको विधि स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ का आधारमा बन्ने निर्देशक समिति निर्माण र योजनाको कार्यतालिका लगायतका विषयमा छलफल गरी ती विषयहरुको टुङ्गो लगाइएको थियो ।

ख. सन्दर्भ सामाग्रीहरुको संकलन तथा अध्ययन

आवधिक योजना निर्माण कार्यको प्रारम्भमा स्थानीय सरकार सञ्चालनसँग सम्बन्धित विभिन्न ऐन, कानून, गत आ.व. को नीति, कार्यक्रम तथा योजना, प्रगति प्रतिवेदन आदिको अध्ययन गरियो । देशका विभिन्न स्थानीय तहहरुका कार्यान्वयन भइरहेका आवधिक योजना, नेपालको सोह्रौँ आवधिक योजना, बागमती प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना, दिगो विकास लक्ष्य आदिको अध्ययन गरिएको थियो । त्यसैगरी नगरपालिकाद्वारा तयार पारिएको आधारभूत तथ्याङ्क, तथा वस्तुगत विवरणले यस नगरपालिकाको अवस्था र तथ्यहरू बुझ्न सहयोग पुऱ्यायो ।

ग. वडागत योजना तर्जुमा गोष्ठी सञ्चालन

प्रत्येक वडामा सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्ष, वडा सदस्य, वडाका कर्मचारी, सबै स्थानीय राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, विद्यालयका प्रमुख तथा प्रधानाध्यापकहरु, क्षेत्रगत विषय विज्ञ तथा बौद्धिक व्यक्तित्वहरु, उद्योगी तथा व्यवसायीहरु लगायत स्थानीय गैर सरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा वडाबासीहरूले भोगिरहेको अवस्था, विकासको चाहना र सम्भावनाहरूको बारेमा छलफल गरी सूचनाहरू सङ्कलन गरियो । सूचनाहरुको

सङ्कलनसँगै वडागतरुपमा भावी पाँच वर्षको लागि प्राथमिकतामा पर्ने क्षेत्रगत योजनाहरु तर्जुमा समेत सोही गोष्ठी बाट गरियो। यस क्रममा वडागत सूचना तथा योजनाहरुलाई थप वस्तुपरक बनाउन जि.आइ.एस. नक्सांकन समेत गरियो।

घ. तथ्याङ्क तथा सूचनाहरूको विश्लेषण

यस आवधिक योजना तर्जुमा कार्यको सुरुदेखि नै गुणस्तर कायम गर्नको लागि विज्ञ टोलीद्वारा निरन्तर रुपमा अनुगमन गरिएको थियो। सूचना सङ्कलनको लागि तयार पारिएका फारम, यसको लागि प्रयोग भएका सन्दर्भ समाग्री, कार्यलयबाट संकलित तथ्य र तथ्याङ्कहरूको प्रमाणिकरण, शुद्धिकरण र विश्लेषणका कार्य आवश्यकता अनुसार गरिएको थियो। नगरपालिकाको वस्तुगत विवरणमा उल्लेख भएका तथ्याङ्कहरुलाई विषयगत समितिहरुमा छलफल गरी योजनामा संलग्न गरिएका मुख्य सुचकाङ्कहरु समेत निर्धारण गरिएको थियो।

ङ. समस्या तथा चुनौती र अवसरहरुको पहिचान

नगरपालिका विकासका लागि विद्यमान विषयक्षेत्रगत समस्या तथा चुनौतीहरु र अवसरहरुको पहिचान गर्न विषयगत समिति र सम्बन्धित कर्मचारीहरुको समूह गठन गरी हरेक विषयगत क्षेत्रहरु (आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र संस्थागत विकास) को छुट्टाछुट्टै छलफल गरी विश्लेषण गरिएको थियो।

च. नगरपालिकास्तरीय योजना तर्जुमा गोष्ठी

सबै निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरू, राजनीतिक पार्टीका प्रतिनिधिहरू, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत लगायत विषयगत कर्मचारीहरू, कार्यपालिका सदस्य, कार्यपालिकाका विषयगत समितिहरूका सदस्यहरूका सहभागितामा नगरपालिकाको सभाहलमा मिति २०८२/०२/०२ गते कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गरी उपक्षेत्रगत उद्देश्य, रणनीति, कार्यनीति तथा प्राथमिकता निर्धारण तथा योजना तर्जुमा गरिएको थियो। यसका साथै सबै विषयगत उपक्षेत्रहरुको नतिजा सूचक पनि निर्धारण गरिएको थियो।

छ. दीर्घकालीन सोच तथा लक्ष्य निर्धारण

नगरपालिकास्तरीय कार्यशालामा नै नगरपालिकाको आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच निर्धारण गर्न सबै सरोकारवालाहरुलाई समूह विभाजन गरी छलफल गराइएको थियो र सबै समूह सुझाव मध्येबाट सर्वमान्य सोचलाई

आवधिक योजनाको दीर्घकालीन सोच निर्धारण तय भएको थियो । सोही दीर्घकालीन सोचका आधारमा आवधिक लक्ष्य तथा उद्देश्यहरु निर्माण तथा छलफल गरिएको थियो ।

ज. योजना तथा आधारपत्रहरूको पुनरावलोकन

आवधिक योजना निर्माण गर्ने क्रममा सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार, राष्ट्रिय योजना आयोग, दिगो विकास लक्ष्यहरू तथा स्थानीय निकायका विगतका विकास योजनाहरूको अध्ययन गरियो । सोह्रौँ आवधिक योजनाको अवधारणा पत्र, नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम, प्रदेश सरकारको आवधिक योजना, राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय मापदण्डलाई कायम गर्न सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन र प्रयोग सुरु देखि अन्तिम चरणसम्म गरिएको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले निर्देश गरेका कार्यक्षेत्र र कार्यादेशको अधिनमा रहेर सोको मापदण्ड कायम गर्दै, राष्ट्रिय योजना आयोगले तयार पारेका आधारपत्र, योजना तर्जुमा निर्देशिका, योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन निर्देशिका र मापदण्डहरूको पुनरावलोकन गरिएको छ ।

झ. मस्यौदा प्रतिवेदन लेखन तथा प्रेषण

उपरोक्त चरणहरु पुरा गरिसकेपछि विज्ञ समूहले नगरपालिकाबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कहरुका आधारमा स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७८ ले निर्दिष्ट गरेको विषयसूची अवलम्बन गर्दै मस्यौदा प्रतिवेदन तयार पारी आवश्यक सुधार तथा सुझावका लागि नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गरिएको थियो । नगरपालिकाबाट प्राप्त सुझावलाई संकलन गरी मस्यौदा प्रतिवेदन नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गरियो ।

परिच्छेद – २

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण

२.१ नगरपालिकाको परिचय

बूढानीलकण्ठ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको बागमती प्रदेश अन्तर्गत काठमाण्डौ जिल्लाको उत्तरपूर्वी भागमा अवस्थित एक नगरपालिका हो । काठमाण्डौ जिल्लाका ११ वटा स्थानीय तहहरूमध्ये बूढानीलकण्ठ नगरपालिका जनसंख्याका आधारमा सबैभन्दा ठूलो स्थानीय तहको रूपमा परिचित छ । यो नगरपालिका नेपालको राजधानी काठमाडौँमै पर्दछ र महानगरपालिकासँग सिमाना जोडिएको भए पनि पृथक स्थानीय सरकारको रूपमा कार्यरत छ ।

संघीय शासन प्रणाली अन्तर्गत स्थानीय तह पुनःसंरचना प्रक्रियामा मिति २०७१ मङ्सिर १६ गते नेपाल सरकारको निर्णयअनुसार साविकका चपली भद्रकाली, खड्का भद्रकाली, चुनीखेल, महाङ्काल, बूढानीलकण्ठ र कपन गरी ६ वटा गा.वि.स. हरूलाई गाभेर १९ वटा वडाहरू रहने गरी बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको प्रारम्भिक संरचना बनाइएको थियो । पछि मिति २०७१ फाल्गुन २७ गतेको निर्णयअनुसार १३ वटा वडामा पुनःसंरचना गरी हालको बूढानीलकण्ठ नगरपालिका गठन गरिएको हो ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको नामाकरण यस क्षेत्रको प्रसिद्ध धार्मिक स्थल बूढानीलकण्ठ मन्दिरबाट गरिएको हो । हिन्दु धर्म अनुसार, यहाँ रहेको विशाल विष्णु मूर्तिलाई नेपालकै अद्वितीय र महत्त्वपूर्ण आस्थाको केन्द्र मानिन्छ । यस स्थानमा शिव, वैष्णव, बौद्ध र किराँत धर्मावलम्बीहरूको साझा आस्था रहँदै आएको छ । शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्जको काखमा रहेको यस नगरपालिकाको भू–प्राकृतिक बनावट विषम छ र यसमा विष्णुमती, रुद्रमती, धोबीखोला, यज्ञमतीजस्ता नदीहरू बगिरहेका छन् । समुद्री सतहबाट यसको उचाइ १२८५ मिटरदेखि २७३९ मिटरसम्म छ भने कुल क्षेत्रफल ३४.८० वर्ग कि.मि. रहेको छ ।

धार्मिक, ऐतिहासिक र पर्यावरणीय दृष्टिकोणले अत्यन्त महत्त्वपूर्ण मानिने बूढानीलकण्ठ नगरपालिका आधुनिक विकास र सांस्कृतिक सम्पदाको समायोजनको उत्कृष्ट उदाहरण हो । यस नगरपालिकाले सामाजिक समावेशिता, सेवा प्रवाह, शहरी योजना र सुशासनमा निरन्तर काम गर्दै आएको छ ।

२.१.१ भौगोलिक अवस्था र राजनितिक तथा प्रशासनिक संरचना

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका नेपालको मध्यपहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । भौगोगिक अवस्थितिका हिसाबले यो नगरपालिका २७° ४३’ १९’’ उत्तरदेखि २७° ४८’ ५०” उत्तरी अक्षांश र ८५° २०’ ९” पूर्वदेखि ८५° २३’ २८” पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ यस नगरपालिकाको उत्तरतर्फ नुवाकोट जिल्लासँग जोडिएको तथा शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज, दक्षिणमा काठमाडौँ महानगरपालिकाको वडा नम्बर ३,४,६,७ र टोखा नगरपालिकाको वडा नम्बर ४ धापासी रहेको छ । त्यस्तै पश्चिमतर्फ टोखा नगरपालिका पर्दछ भने पूर्वतर्फ गोकर्णेश्वर नगरपालिका र काठमाडौँ महानगरपालिकाको वडा नम्बर ६ सँग जोडिएको छ।

यस नगरपालिकाको अधिकतम तापक्रम ३२ डिग्री सेल्सियस र न्यूनतम तापक्रम -२ डिग्री सेल्सियस रहेको छ भने औसत बार्षिक वर्षा १२०० मि.मि रहेको छ।

<u>राजनीतिक एवम् प्रशासनिक विभाजन:</u>

प्रदेश	संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको बाग्मती प्रदेश
जिल्ला	काठमाण्डौ
जिल्ला सदरमुकाम	काठमाण्डौ
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय	हात्तीगौडा
वडा संख्या	१३

<u>वडागत विभाजन:</u>

यस नगरपालिकामा क्षेत्रफलको आधारमा सबैभन्दा ठूलो वडा ५ नं. वडा (७.७७वर्ग कि.मि.) हो भने सबैभन्दा सानो वडा १२ नं. वडा (०.३४ वर्ग कि.मि.) हो। क्षेत्रफल अनुसार बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको वडागत विभाजन तलको तालिकामा दिईएको छ।

नयाँ वडा नं.	साविकको गाविस	हालको वडा केन्द्र	क्षेत्रफल वर्ग कि.मि.	कैफियत
१	बूढानीलकण्ठ (१)	तौलङ्ग	४.६७	
२	बूढानीलकण्ठ (२,३)	चपली घुम्ती	१.६	
३	बूढानीलकण्ठ (४)	नारायणस्थान	४.२४	
४	बूढानीलकण्ठ (५)	पसिकोट	१.९७	

५	बूढानीलकण्ठ (६)	विष्णुमति खोला, दुलालटोल	७.७७	
६	बूढानीलकण्ठ(७)	खड्का भद्रकाली	१.३१	
७	बूढानीलकण्ठ(८)	हात्तीगौंडा, डठूगाउँ	०.८८	
८	बूढानीलकण्ठ (९,१०)	गोल्फुटार	३.४३	
९	बूढानीलकण्ठ (११)	मन्डिखाटार, कुमारी मार्ग	०.६८	
१०	बूढानीलकण्ठ (१२)	आकाशेधारा, कपन	०.८९	
११	बूढानीलकण्ठ (१३,१८,१९)	शङ्करेडाँडा, कपन	३.४२	
१२	बूढानीलकण्ठ (१४)	दुर्गा मन्दिर, कपन	०.३४	
१३	बूढानीलकण्ठ (१५,१६,१७)	चुनीखेल	३.६	

स्रोत: नगरपालिका प्रोफाइल

नगरपालिकाको सिमाना:

पूर्व	गोकर्णेश्वर नगरपालिका
पश्चिम	टोखा नगरपालिका
उत्तर	नुवाकोट जिल्ला र शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज
दक्षिण	काठमाडौँ महानगरपालिकाको वडा नम्बर ३,४,६,७ र टोखा नगरपालिकाको वडा नम्बर ४ धापासी

भू-उपयोगको अवस्था:

यस नगरपालिकाको भु-उपयोगको अवस्था हेर्दा सबैभन्दा बढी वन क्षेत्र ३९.३२ प्रतिशत रहेको छ। नगरपालिकाको भू-उपयोगक विवरण देहायअनुसार रहेको छ।

क्र.सं.	जमिनको प्रकार	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	प्रतिशत
१	वन जंगल	१३.६८	३९.३२%
२	आवासीय क्षेत्र	१३.२९	३८.१९%
३	कृषि	६.२३	१७.९०%

४	झाडी तथा बुट्यानहरु	१.४२	४.०८%
५	नदी, खोल्सी तथा पोखरी	०.१७	०.५०%
	जम्मा	१२९८७.५५	१००%

स्रोत: जि.आइ.एस. नक्सा

२.१.२ जनसांख्यिक अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा कूल ४६९३० घर परिवारमा १७७५५७ जनाको बसोबास रहेको छ। कूल जनसंख्यामा ९०२२० जना महिला छन् भने ८७३३७ जना पुरुष रहेका छन्। नगरपालिकाको लैङ्गिक अनुपात ९६.८ पुरुष प्रति १०० महिला रहेकोमा जनघनत्व ५१०२ रहेको छ। यस नगरपालिकाको वडागत जनसंख्याको विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ।

वडा नं.	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत	कैफियत
१	३९७१	४१०७	८०७८	४.५५	
२	५५९६	५८०६	११४०२	६.४२	
३	३९५५	४०४९	८००४	४.५१	
४	४६१४	४८८३	९४९७	५.३५	
५	३६४१	३७९१	७४३२	४.१९	
६	५८७५	५९२८	११८०३	६.६५	
७	३१६५	३२७०	६४३५	३.६२	
८	९४३२	९५८६	१९०१८	१०.७१	
९	४८८०	५०७०	९९५०	५.६०	
१०	१६५०७	१७११६	३३६२३	१८.९४	
११	१११६४	११४७८	२२६४२	१२.७५	
१२	९४६३	९९६२	१९४२५	१०.९४	
१३	५०७४	५१७४	१०२४८	५.७७	
जम्मा	८७३३७	९०२२०	१७७५५७	१००.००	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.३ उमेर अनुसारको जनसंख्या वितरण

यस नगरपालिकामा उमेर अनुसारको जनसंख्या विवरण तलको तालिकामा दिईएको छ। जसमा २० देखि २४ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्या सबै भन्दा धेरै रहेको देखिन्छ। त्यस्तै १५-५९ उमेर समूहको सक्रिय जनसंख्या ७०.७१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ भने ०-१४ वर्ष र ६० वर्ष भन्दा माथिका उमेर समूहका आश्रित जनसंख्या २९.२९ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। यसरी हेर्दा छिट्टै युवावस्थामा प्रवेश गर्न लागेको जनसंख्यालाई नगरपालिकाको आर्थिक क्रियाकलापमा जोड्न सकिने अवसर रहेको छ।

क्र.सं.	उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा	प्रतिशत	कैफियत
१	९५ माथि	३४	६६	१००	०.०६	
२	९०-९४	८५	१३३	२१८	०.१२	
३	८५-८९	२३१	३२६	५५७	०.३१	
४	८०-८४	३९५	५१८	९१३	०.५१	
५	७५-७९	६७३	१००९	१६८२	०.९५	
६	७०-७४	१२२५	१३५८	२५८३	१.४५	
७	६५-६९	१८९६	१९०८	३८०४	२.१४	
८	६०-६४	२४५५	२६२३	५०७८	२.८६	
९	५५-५९	३१७७	३०९२	६२६९	३.५३	
१०	५०-५४	४६५९	४५२२	९१८१	५.१७	
११	४५-४९	४९९६	५२५१	१०२४७	५.७७	
१२	४०-४४	६५०४	६९०८	१३४१२	७.५५	
१३	३५-३९	७३०२	८३६८	१५६७०	८.८३	
१४	३०-३४	७८२९	९३७०	१७१९९	९.६९	
१५	२५-२९	८५१२	१००२९	१८५४१	१०.४४	
१६	२०-२४	८९६५	९७६७	१८७३२	१०.५५	
१७	१५-१९	८५४८	७७५७	१६३०५	९.१८	
१८	१०-१४	७०९३	६२५३	१३३४६	७.५२	
१९	०५-०९	६९७२	५८६५	१२८३७	७.२३	
२०	००-०४	५७८६	५०९७	१०८८३	६.१३	
	जम्मा	८७३३७	९०२२०	१७७५५७	१००	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.४ जातजाति अनुसार जनसंख्या

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा जात जातिको हिसाबले क्षेत्री, ब्राह्मण - पहाड, नेवाः (नेवार), तामाङ आदिको बसोबास रहेको देखिन्छ। कुल जनसंख्या मध्ये २३.८% क्षेत्री, २१.२% ब्राह्मण - पहाड, १२% नेवाः (नेवार) र ११.७% तामाङ रहेको छ। थप विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

जातजाति	दुवै लिङ्ग	पुरुष	महिला
क्षेत्री	४२२५८	२०८५९	२१३९९
ब्राह्मण - पहाड	३७६५७	१८८२६	१८८३१
नेवाः (नेवार)	२१२६७	१०५१५	१०७९२
तामाङ	२०७२२	९९३०	१०७५२
राई	९१८६	४२८४	४९०२
मगर	८४१२	४०८१	४३३१
गुरुङ	७३१७	३३२८	३९८९
शेर्पा	५७१७	२७७६	२९४१
ठकुरी	३५८६	१७९३	१७९३
विश्वकर्मा	३३६४	१७३५	१६२९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.५ धर्म अनुसार जनसंख्या

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा ७७% हिन्दु, १५.८% बौद्ध, ०.५% इस्लाम र ३.८% किरात धर्मावलम्बी रहेको पाईन्छ।

धर्म	दुवै लिङ्ग	पुरुष	महिला
हिन्दु	१३६६७४	६७६५९	६९०१५
बौद्ध	२८१३६	१३४७८	१४६५८
इस्लाम	८१९	५०६	३१३
किरात	६६६८	३२५८	३४१०
क्रिश्चियन	५००३	२३१७	२६८६
अन्य	२५७	११९	१३८

जम्मा	१७७५५७	८७३३७	९०२२०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.६ मातृभाषा अनुसार जनसंख्या

यस नगरपालिकामा प्रमुख गरेर नेपाली र तामाङ भाषा बोल्ने गरेको देखिन्छ। उपरोक्त मातृभाषाहरु मध्ये सबभन्दा बढी नेपाली (६६ प्रतिशत) र दोश्रोमा तामाङ भाषा वोल्नेको अनुपात ९.६ प्रतिशत रहेको छ।

मातृभाषा	दुवै लिङ्ग	पुरुष	महिला
नेपाली	११७१७१	५७६६०	५९५१९
तामाङ	१६१७२	८१९८	८७७४
नेपालभाषा (नेवारी)	१५१६७	७५२२	७६४५
शेर्पा	५१२१	२४९७	२६२४
मगर ढुट	४१८६	२०७२	२११०
राई	४१०७	१८९७	२११४
गुरुङ	३४४६	१५६१	१८८५
मैथिली	१७२२	९६९	८२२
याक्थुङ/लिम्बु	१६३१	८०९	७५३
अन्य	८८३४	४१५२	३८७४
जम्मा	१७७५५७	८७३३७	९०२२०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.१.७ अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्या

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको अपाङ्गताको आधारमा जनसंख्याको अवस्था हेर्दा कुल १.४ प्रतिशत अपाङ्गता भएका मानिसहरु रहेका छन् जसमा १.५ प्रतिशत पुरुष छन् भने १.३ प्रतिशत महिला रहेका छन्।

अपाङ्गताको प्रकार	कुल	पुरुष	महिला	कैफियत
शारीरिक अपाङ्गता	९५०	५३१	४१९	
न्यून दृष्टियुक्त	३८१	१९८	१८३	
दृष्टिविहीन	२७७	१४७	१३०	

बहिरोपन	१२९	४७	८२	
मनोसामाजिक अपाङ्गता	९६	४३	५३	
न्यून श्रवणशक्ति	१५५	७६	७९	
बहिरोपन एवं दृष्टिविहीन	२३	१३	१०	
मानसिक वा मनोसामाजिक	१२०	६०	६०	
बौद्धिक अपाङ्गता	४६	२२	२४	
अनुवंशीय रक्तश्राव (हेमोफेलिया)	४८	२८	२०	
अटिजम्	२७	१८	९	
बहुअपाङ्गता	२५९	१४०	११९	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.२ आर्थिक विकासको अवस्था

२.२.१ कृषि तथा खाद्य सुरक्षा

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका उपत्यकाको शहरीकरण भएको क्षेत्र हो, जहाँ कृषिमा निर्भर परिवारहरूको संख्या अत्यन्तै न्यून छ। राष्ट्रिय कृषि गणना २०७८ अनुसार, नगरपालिकामा जम्मा ४,५५४ कृषक परिवार छन्, जुन कुल ४६,९३० घरपरिवारमध्ये करिब ९.७ प्रतिशत मात्र हो। अधिकांश नागरिकहरू सेवामूलक, व्यापारिक वा अन्य पेसामा संलग्न छन्, जसले गर्दा कृषि नगरको प्रमुख पेशा नभए पनि सीमित परिवारहरू अझै पनि परम्परागत तथा सानो स्तरको कृषि कार्यमा सक्रिय छन्।

२.२.३ पर्यटन तथा संस्कृति

यस नगरपालिका क्षेत्र भित्र धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकीय महत्वका स्थानहरू रहेका छन्। यस नगरपालिकामा रहेका प्रमुख पर्यटकीय स्थल बूढानीलकण्ठ मन्दिर रहेको छ भने थप धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थल अनुसार वडागत विवरण देहायको तालिककामा प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	पर्यटकीय स्थलहरुको नाम	वडा नं.	कैफियत
१	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, बागद्वार, नागी गुम्बा, खप्नड बाँबाँ समाधि स्थल	१	
२	नरनडाँडाँ, तरेभिर, पञ्चकन्या सामुदायिक वन, पञ्चकन्या मन्दिर, रुद्रेश्वर मन्दिर, कालिका पार्क, गायत्री पार्क	२	
३	बूढानीलकण्ठ मन्दिर, गाम्चेन गुम्बा, शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, ठुलो गाउँ, कृष्ण मन्दिर, पञ्चेश्वर मन्दिर	३	
४	बुद्ध वाटिका, चण्डेश्वरी मन्दिर	४	
५	शिवपुरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, विष्णुद्वार, डाँडाँ गाउँ, चिसानी, इस्कोन	५	
६	भद्रकाली मन्दिर, धरमपुर, गोर्खाली पुल पार्क, च्यासिडोल पार्क	६	
७	तल्लो खत्रीगाउँ पार्क, डठुँगाउँ, पानचौर	७	
८	जगन्नाथ मन्दिर, महांकाल मन्दिर, बाहुनडाडाँ पार्क	८	
९	राधाकृष्ण मन्दिर, ज्येष्ठ नागरिक पार्क	९	

१०	शिद्देश्वर मन्दिर, बालकुमारी मन्दिर, पञ्चकुमारी मन्दिर, पञ्चकन्या मन्दिर, अष्टभुजा मन्दिर	१०	
११	कपन गुम्बा, जगडोल, झण्डा पार्क, टाँपु वन, कृष्ण मन्दिर, राम मन्दिर, महांकाल मन्दिर, सेती देवी, पलाञ्चोक भगवती, विन्दाबासिनी मन्दिर, चुन्देवी मन्दिर, सन्तोषी मन्दिर, बंगलामुखी मन्दिर	११	
१२	सोलु डाँडाँ, दुर्गा मन्दिर, शिव मन्दिर, बालकुमारी मन्दिर, राधाकृष्ण मन्दिर	१२	
१३	जगडोल, कौडोल, सापाटार, गम्चा, टुपेक, टुशाल, भद्रकाली मन्दिर, चुनदेवी मन्दिर, गणेश मन्दिर	१३	

स्रोतः नगरपालिका प्रोफाइल

२.२.५ पेशा, आम्दानी र रोजगारीको अवस्था

संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको हक सुनिश्चित गरेको छ । बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा रोजगारीको अवस्था विविध पेशागत क्षेत्रमा फैलिएको छ, जहाँ व्यापार, निर्माण, सेवा, शिक्षा, स्वास्थ्य, तथा अन्य पेशामा जनशक्ति सक्रिय छन् । जनसंख्याको ठूलो हिस्सा निजी तथा सार्वजनिक क्षेत्रमा कार्यरत रहेको देखिन्छ भने थोक तथा खुद्रा व्यापार, निर्माण, र शिक्षाजस्ता क्षेत्रमा उल्लेखनीय सहभागिता पाइन्छ। नगरको आर्थिक गतिविधि मुख्यतः शहरी पेशामूलक चरित्रमा आधारित देखिन्छ ।

क्र.सं.	आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	संख्या	प्रतिशत
१	कृषि, वन र माछापालन	७७४३	९.४९
२	खानी तथा उत्खनन्	२६२	०.३२
३	औद्योगिक उत्पादन	६६१५	८.१०
४	विद्युत, ग्याँस, बाफ तथा वातानुकूलित सेवा	५७६	०.७१
५	पानीको आपूर्ति, ढलनिकास, फोहोर व्यवस्थापन र शुद्धिकारणका क्रियाकलापहरु	५२४	०.६४
६	निर्माण	१०१४१	१२.४२
७	थोक एवं खुद्रा व्यापार, मोटरगाडी तथा मोटरसाइकल मर्मतका क्रियाकलापहरु	१८४९२	२२.६६
८	यातायात तथा भण्डारण	३४९१	४.२८

९	आवास तथा भोजन सम्बन्धी क्रियाकलापहरु	४०७७	५.००
१०	सूचना तथा संचार	१४९३	१.८३
११	वित्तीय तथा बिमा सम्बन्धी क्रियाकलापहरु	३७०९	४.५४
१२	घरजग्गा कारोबारका व्यवसायिक क्रियाकलापहरु	७११	०.८७
१३	पेशागत, वैज्ञानिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	१२९८	१.५९
१४	प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका क्रियाकलापहरु	२५१४	३.०८
१५	सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षासम्बन्धी क्रियाकलापहरु	२९१४	३.५७
१६	शिक्षा	५०३९	६.१७
१७	मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्यका क्रियाकलापहरु	३१९३	३.९१
१८	कला, मनोरञ्जन तथा मनोविनोद	१४०७	१.७२
१९	अन्य सेवा प्रदान गर्ने क्रियाकलापहरु	५२९१	६.४८
२०	घरपरिवारका घरयसी क्रियाकलापहरु	१६८२	२.०६
२१	बाहा सघसंस्था एवं यसका अंगहरुका क्रियाकलापहरु	३९४	०.४८
२२	उल्लेख नभएका	५२	०.०६

स्रोत: नगरपालिका प्रोफाइल

२.२.६ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्र

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा स्थानीय बजार र व्यापारिक गतिविधिहरू छरिएर रहेका छन्, जसले नगरवासीको दैनिक आवश्यकताको आपूर्ति र साना व्यापारिक उद्यमहरूको प्रवर्द्धनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन्। मुख्य बजार क्षेत्रहरूमा हेप्टागाउँ, चपली, विष्णुमती करिडोर, कपन, नयाँ बस्ती, र बूढानीलकण्ठ मन्दिर क्षेत्र पर्छन्, जहाँ किराना, तरकारी, लत्ताकपडा, औषधी, हार्डवेयर र अन्य खुद्रा तथा थोक पसलहरू सञ्चालनमा छन्। पछिल्लो समय शहरीकरणसँगै कफी शप, रेष्टुरेन्ट, बुटिक, र सेवा–केन्द्रहरू समेत तीव्र रूपमा वृद्धि भएका छन्। स्थानीय उत्पादनहरूको विक्री–वितरण तथा उपभोक्ता पहुँच सहज बनाउन सामुदायिक बजार र सहकारीहरू पनि सक्रिय देखिन्छन्, जसले स्थानीय अर्थतन्त्रमा योगदान पुऱ्याइरहेका छन्।

क्र.सं.	व्यापार व्यवसाय विवरण	जम्मा संख्या
१	सुनचाँदी व्यवसाय	१०६
२	फेन्सी पसल तथा व्यवसाय	४९६
३	क्लिनिक तथा औषधी पसल तथा व्यवसाय	१४२
४	होटल व्यवसाय	५६८
५	भाडा पसल तथा व्यवसाय	१३७
६	हार्डवयर पसल तथा व्यवसाय	११६
७	किराना पसल तथा व्यवसाय	८८०
८	टेलर्स	१८१
९	दुग्ध व्यवसाय	८१
१०	तरकारी तथा फलफुल व्यवसाय	२०८
११	इलेक्टोनिक पसल तथा व्यवसाय	१४०
१२	माछा मासु पसल तथा व्यवसाय	१३५
१३	हेयर सैलुन तथा सौन्दर्यकला व्यवसाय	१३२
१४	उद्योग सञ्चालन	९२
१५	आर्ट व्यवसाय	३२
१६	बेकरी तथा मिष्ठान्न व्यवसाय	६५
१७	ठेक्का पट्टा	८०
१८	मोवाइल, क्यामरा तथा सि.डि पसल	६३
१९	घडि रेडियो टि.भी मर्मत	३६
२०	फोटो स्टुडियो	३३
२१	फर्निचर पसल तथा व्यवसाय	१३०
२२	जुत्ता पसल	१०७

२३	चस्मा पसल	३८
२४	खाजाघर तथा चिया पसल	४८९
२५	पुल हाउस	२५
२६	अटो वर्कसप	८१
२७	राइस मिल सञ्चालन	२६
२८	पेट्रोल पम्प	१
२९	मसला उद्योग	४५
३०	ग्याँस पसल तथा डिलर	११२
३१	सिसा पसल	४४
३२	पुस्तक पसल तथा फोटोकपी	८४
३३	कम्प्युटर टेनिङ सेन्टर तथा साईवर पसल तथा व्यवसाय	७७
३४	कार्पेट पसल	८७
३५	बिज्ञापन मिडिया र केवल सेवा	२०
३६	टयुसन सेन्टर	१६
३७	हाउजिङ	२३
३८	ढुवानी सेवा	५४
३९	पार्टी प्यालेस	१४
४०	नर्सरी फुल व्यवसायी	४१
४१	खोज अनुसन्धान सेन्टर	६
४२	कानुन व्यवसायी र परामर्श सेवा	२५
४३	निर्माण व्यवसायी तथा सप्लायर्स	९४
४४	मल बिउ उत्पादन	९
४५	बोर्डिङ स्कुल सञ्चालन	११३

४६	सरसफाइ तथा फोहोर मैला संकलन	२८
४७	आइ.एम.इ. तथा मनी ट्रान्सफर	१७
४८	सहकारी	९८
४९	बैंक	२३
५०	कागज उद्योग तथा छापाखाना	१५
५१	पानी फिल्टर	१७
५२	भेटनरी पसल तथा सेवा प्रदान	१७
५३	फूल खेती	६
५४	अन्य	७४६
	जम्मा	६४५१

स्रोत: नगरपालिका प्रोफाइल

२.२.७ बैंक तथा वित्तीय संस्था

यस नगरपालिकामा ८३ वटा बैंक तथा अन्य वित्तीय संस्थाहरूका शाखाहरू रहेका छन् । यिनीहरूमा वाणिज्य बैंकहरू, विकास बैंकहरू, लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरू र बीमा कम्पनीहरू समावेश छन् भने ६८ वटा सहकारी सस्था रहेका छन् । बूढानीलकण्ठ क्षेत्रमा वित्तीय सेवा प्रदायकहरूको विविधता देखिन्छ, जसले यस क्षेत्रको शहरीकरण र आर्थिक विकासलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ ।

२.३ सामाजिक विकासको अवस्था

२.३ १.स्वास्थ्य तथा पोषण

बुढानिलकण्ठ नगरपालिकामा १ वटा नगर अस्पताल, ६ वटा स्वास्थ्य चौकी र ४ वटा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरुबाट स्वास्थ्य सेवा सञ्चालित भइरहेका छन् । नगरपालिकाको प्रोफिल अनुसार यस नगरपालिकाको स्वास्थ्य सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा राखिएको छ ।

क्र.सं.	स्वास्थ संस्था (**Service Outlets)**	संख्या	कैफियत
१	नगर अस्पताल (**Municipal Hospital)**	१	

२	स्वास्थ्य चौकी **(Health Post)**	६	
३	आधारभूत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	४	
४	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	२	
५	गाउँघर क्लिनिक **(PHC/ORC)**	१७	
६	खोप क्लिनिक/ सेसन	२५/३६	
७	प्रसूति केन्द्र **(Birthing Center)**	२	
८	५ वटै अस्थाई परिवार नियोजन सेवा	३	
९	प्रयोगशाला **(Microscopy Center)**	३	
१०	क्षयरोग उपचार केन्द्र **(DOTS Center)**	११	
११	महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका	११९	

स्रोत: नगरपालिका प्रोफाइल

२.३.२ शैक्षिक विकास

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका सम्बन्धी उपलब्ध तथ्याङ्क अनुसार, यहाँको साक्षरता दर ८९.७ प्रतिशत रहेको छ । यसमा पुरुष साक्षरता दर ९४.५ प्रतिशत र महिला साक्षरता दर ८५.१ प्रतिशत रहेको छ । यसरी तुलनात्मकरुपमा हेर्दा महिलाहरुको साक्षरता दर पुरुषको भन्दा कमजोर रहेको छ ।

यस नगरपालिकामा राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार ५ वर्ष र सो भन्दा माथि उमेरका व्यक्तिहरुको साक्षरताको अवस्था हेर्दा ८९.७ प्रतिशतले पढ्न र लेख्न दुवै जानेको र ०.२ प्रतिशतले पढ्न मात्र जानेका छन् भने १०.१ प्रतिशतले पढ्न र लेख्न दुवै नजानेको अवस्था छ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार यस नगरपालिकामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिका व्यक्तिले उत्तीर्ण गरेका शैक्षिक तह अनुसारको जनसंख्या तलको तालिकामा राखिएको छ ।

क्र.सं.	शैक्षिक तह	जनसंख्या	कैफियत
१	पूर्व बालबिकास	४७४५	
२	प्राथमिक तह	२७२२५	
३	निम्न माध्यमिक तह	१९२०७	
४	उच्च माध्यमिक तह	१८८१८	

५	एसएलसी	१६५४३	
६	प्रविणता	३३०६३	
७	स्नातक तह	१७६५५	
८	स्नाकोत्तर सरह वा सोभन्दा बढी	९७३८	
९	अन्य	९१	
१०	तह नभएको/ तह नखुलेको	१७४४	
११	उल्लेख नभएको	५८४	
	जम्मा	**१४९४१३**	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.३.३ खानेपानी तथा सरसफाई

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाई अवस्था क्रमिक रूपमा सुधार हुँदैछ, तर अझै पनि केही महत्वपूर्ण चुनौतीहरू विद्यमान छन्। धेरै स्थानमा खानेपानीको पहुँच भए पनि नियमित आपूर्ति र गुणस्तरमा समस्या देखिन्छ। सरसफाई सेवामा फोहोरमैला व्यवस्थापन र सडक सरसफाईमा सुधार भए पनि व्यवस्थित ढल निकास प्रणालीको अभावका कारण वर्षायाममा जलजमाव र प्रदूषणको समस्या भइरहन्छ। जनस्वास्थ्य र वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्नका लागि दीर्घकालीन योजना, जनचेतना अभिवृद्धि, र प्रभावकारी सेवा व्यवस्थापन आवश्यक देखिन्छ ।

क्र.सं.	प्रकार	घरधुरी	प्रतिशत	कैफियत
१	धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र)	२०४८४	४३.६	
२	धारा/पाइप(घरपरिसर बाहिर)	४०८४	८.७	
३	ट्युबवेल/हाते पम्प	१५६२	३.३	
४	ढाकिएको इनार/कुवा	२७१८	५.८	
५	खुला इनार/कुवा	११७०	२.५	
६	मूल धारा	१५१२	३.२	
७	खोला/झरना	०	०.०	
८	जार/बोतल	१४९३७	३१.८	
९	अन्य	४६३	१.०	
	जम्मा	**४६९३०**	**१००**	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार यस नगरपालिकामा ६४.८ प्रतिशत घरधुरीमा फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल) शौचालय प्रयोगमा भएको देखिन्छ । त्यस्तै २६.३० प्रतिशत घरधुरीमा फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क) रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	शौचालय प्रकार	घरधुरी	प्रतिशत	कैफियत
१	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	३०३८९	६४.८	
२	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	१२३६६	२६.३	
३	साधारण	४०७९	८.७	
४	सार्वजनिक	३८	०.१	
५	चर्पी नभएको	५८	०.१	
	जम्मा	४६९३०	१००	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.३.४ लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणलाई प्राथमिकता दिँदै विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको छ। नगरपालिकाको २०७८/७९ को वार्षिक प्रगति प्रतिवेदनमा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा, स्वास्थ्य शाखा, आयुर्वेद औषधालय, र लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी गतिविधिहरू समावेश छन्।

२.३.५ युवा तथा खेलकुद

व्यक्तिको शारीरिक तन्दुरुस्ती, सामाजिक र मानसिक पक्षको सन्तुलित विकासका लागि खेलकुदले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले युवाहरूलाई खेलकुद गतिविधिमा संलग्न गराई उनीहरूको सशक्तीकरण र विकासमा योगदान पुऱ्याउने उद्देश्यले विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको छ । नगरपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले यस क्षेत्रमा सक्रिय भूमिका खेलेको छ ।

क्र.सं.	खेलमैदान विवरण	स्थान/वडा नं.	कैफियत
१	धुव्रतारा खेलमैदान	चपली वडा नं. ३	
२	महोनपोखरी खेलमैदान	मोहनपोखरी वडा नं. ३	

३	धनेश्वर खेलमैदान	वडा नं. ४	
४	बूढानीलकण्ठ खेलकुद मैदान	वडा नं. ५ (बुढानिलकण्ठ स्कुल भित्र)	
५	प्रगतिटोल ब्याडमिन्टन तथा भलिवल	वडा नं. ६ च्यासिन्डोल	
६	न्युभिजन क्लब खेल मैदान (ब्याडमिन्डन)	वडा नं. ६ खड्का गाउँ	
७	टि. आई. ए. खेलकुद मैदान	वडा नं. ७ (जिसमबारी खत्रीगाउँ)	
८	युनिकटोल खेलकुद मैदान	वडा नं. ७ युनिकटोल	
९	पानचोक खेलकुद मैदान	वडा नं. ७ पानचोक	
१०	बास्केटबल कोर्ट खेलकुद	वडा नं. ८ गोल्फुटार	
११	गोल्फुटार खेलकुद	वडा नं. ८ गोल्फुटार	
१२	बाल उद्थान खेलमैदान	वडा नं. ८ गोल्फुटार	
१३	भंगाल खेल मैदान	वडा नं. ८ भंगाल	
१४	नौलिन फुटसल मैदान	वडा नं. ८ सुन्दरबस्ती	
१५	ह्याड बाल ग्राउण्ड	वडा नं. १०	
१६	सुवर्ण अन्तराष्ट्रिय क्रिकेट मैदान	वडा नं. १३ (निर्माण भईरहेको)	
१७	गाम्चाचौर खेलमैदान	वडा नं. १३	
१८	टुकुचा ट्रवाप खेलमैदान	वडा नं. १३	
१९	ढुसिडोब ब्याडमिन्टन कोर्ट	वडा नं. १३	

स्रोतः स्थलगत सर्वेक्षण, २०८०

२.४ पूर्वाधार विकासको अवस्था

२.४ १.बस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण

नेपालको संविधानले अव्यवस्थित बसोबासलाई योजनाबद्ध, पूर्ण पूर्वाधार, वातावरणमैत्री तथा नागरिकको सुरक्षित आवासको हकलाई प्रत्याभुति गरेको छ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा ६५.२ प्रतिशत घरको जगको बनोट ढलान पिल्लर सहितको भएको छन् भने २८ प्रतिशत घरको जगको बनोट सिमेन्टको जोडाई भएको ईट्टा/ढुङ्गा छन् । त्यस्तै १३.९ प्रतिशत घरको छाना जस्ता/टिन/च्यादर रहेको छ भने ८४.९ प्रतिशत घरको छाना सिमेन्ट ढलान रहेको छ। जसको तथ्याङ्क विवरण तलको तालिकामा राखिएको छ।

क्र.सं.	**घरको जगको बनोट**	**संख्या**	**प्रतिशत**	**कैफियत**
१	माटोको जोडाई भएको इँटा/ढुङ्गा	१३७३	२.९	
२	सिमेन्टको जोडाई भएको इँटा/ढुङ्गा	१३१५९	२८	
३	ढलान पिल्लर सहितको	३०५७६	६५.२	
४	काठ/ बाँसको खम्बा गाडेको	१४०१	३	
५	अन्य	४२१	०.९	
	जम्मा	४६९३०	१००	
क्र.सं.	**घरको छानाको बनोट**	**संख्या**	**प्रतिशत**	**कैफियत**
१	जस्ता/टिन/च्यादर	६५१७	१३.९	
२	सिमेन्ट ढलान	३९८४४	८४.९	
३	खर/पराल/छवाली	१३४	०.३	
४	टायल/खपडा/झिँगटी	१४६	०.३	
५	ढुङ्गा/स्लेट	१७२	०.४	
६	काठ/फल्याक	७७	०.२	
७	अन्य	३९	०.१	
	जम्मा	४६९३०	१००	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.४.२ सडक, पुल तथा यातायात

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाका सबै वडा सडक संजाल जोडिएका छन् । यद्यपी यी सबै सडकहरु स्तरीय भने हुन सकेका छैनन् । सडक तथा यातायातको व्यवस्थित विकास तथा व्यवस्थापन गर्न नगरपालिका सडक गुरुयोजना, २०७७ तयार गरिसकेको छ । यस योजनाले नगरपालिकामा रहेका सडकको वर्गीकरण गर्ने, नगरपालिकाको विद्यमान तथा भविष्यमा हुन सक्ने विकासको आधारमा सडकको प्राथमिकीकरण गर्ने, यस्ता सडकहरुको अधिकारक्षेत्र तोक्ने वा सडक मापदण्ड तयार गर्ने, सडकमा हुने लगानीलाई प्राथमिकिकरण गर्ने जस्ता कार्यहरुलाई प्रष्ट मार्गनिर्देश गरेको छ । नालाको पानीको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसक्ता वर्षाको समयमा यातायात सञ्चालनमा यसबाट नकारात्मक प्रभाव पर्ने गरेको छ । साझा अधिकारमा रहेका दुविधालाई संघीय वा प्रदेश कानुनले प्रष्ट नपारिसकेको सन्दर्भमा संविधान र संघीय कानुन अनुकुलको सडक र सार्वजनिक यातायात सम्बन्धी स्थानीय ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका बनाई सोको कार्यान्वयन गर्ने चुनौती यस नगरपालिकालाई रहेको छ ।

२.४.३ विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा बत्ति बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको आधारमा परिवारहरूको विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

क्र.सं.	इन्धनको किसिम	घरधुरी	प्रतिशत	कैफियत
१	बिजुली	४६६०६	९८.६७	
२	सोलार/सौर्यउर्जा	३१०	०.७७	
३	मट्टीतेल	८	०.३९	
४	बायोग्याँस	०	०.०४	
५	अन्य	६	०.१४	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.४.४ सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले सूचना, सञ्चार तथा प्रविधिको क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति गर्दै आएको छ । नगरपालिकाले आफ्नै आधिकारिक वेबसाइटमार्फत नागरिकलाई विभिन्न सेवा, सूचना र सार्वजनिक दस्तावेजहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ, जसले पारदर्शिता र सेवा पहुँचमा सुधार ल्याएको छ । साथै, डिजिटल प्रविधिको

प्रयोगमार्फत नगरपालिकाले प्रशासनिक कार्यहरूलाई प्रभावकारी बनाउने प्रयास गरिरहेको छ । यद्यपि, सबै वडाहरूमा उच्चगुणस्तरीय इन्टरनेट पहुँच, डिजिटल साक्षरता र प्रविधिको समान उपयोग सुनिश्चित गर्न अझै थप प्रयास आवश्यक छ। समावेशी डिजिटल पूर्वाधार विकास र जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रममार्फत सूचना प्रविधिको लाभ सबै नागरिकसम्म पुऱ्याउन सकिनेछ।

क्र.सं.	साधन तथा सुबिधाको प्रकार	घरधुरी	प्रतिशत	कैफियत
१	कुनै पनि सुविधा नभएको घरपरिवार	५०३	१.१	
२	कम्तिमा एउटा सुविधा भएको घरपरिवार	४६४२४	९८.९	
३	रेडियो सुविधा	१४७५१	३१.४	
४	टेलिभिजन	३३५०७	७१.४	
५	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	६२९४	१३.४	
६	मोबाइल फोन	२६८८४	५७.३	
७	स्मार्ट मोबाइल फोन	४४५२२	९४.९	
८	कम्प्युटर/ल्यापटप	२२८२२	४८.६	
९	इन्टरनेट सुविधा	३७५०९	७९.९	
१०	कार/जीप/भ्यान	५२७९	११.२	
११	मोटरसाइकल/स्कुटर	२४०६६	५१.३	
१२	साइकल	५६५२	१२.०	
१३	विद्युतीय पंखा	१९९७०	४२.६	
१४	रेफ्रिजरेटर	२५४७१	५४.३	
१५	वाशिंग मशिन	८७४४	१८.६	
१६	एयर कन्डिसनर	९४६	२.०	

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

२.५ वन, वातावरण तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन

२.५ १. वन क्षेत्रको स्थिति

यस नगरपालिकामा कुल क्षेत्रफलको झण्डै ३९.३२ प्रतिशत भू-भागमा वनजंगल रहेको छ भने जस्मा विभिन्न प्रजातिका वनस्पति पाइन्छ। वनको क्षेत्रफल करिब १३.६८ वर्ग कि.मि. रहेको छ।

२.५.२ वातावरण व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

२.५.२.१ हावापानी तथा वातावरण

समुद्र सतहदेखि १२८५ मिटर देखी २७३९ मिटर सम्मको उचाईमा अवस्थित यस बूढानीलकण्ठ नगरपालिका काठमाण्डौ जिल्लाको उत्तरतर्फको क्षेत्रमा पर्दछ । यस क्षेत्रमा समशीतोष्ण हावापानी पाइन्छ । यहाँको वार्षिक औसत तापक्रम अधिकतम ३२ सेल्सियस र न्यूनतम तापक्रम -२ सेल्सियस सम्म रहेको छ । वार्षिक औसत वर्षा १२०० मि.लि. रहेको छ ।

२.५.२.२ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा विभिन्न नदी, खोलाहरू र जलस्रोतहरू रहेका छन् जसले यहाँको पानी आपूर्ति र कृषि प्रणालीमा महत्वपूर्ण भूमिका खेल्छन् ।

क्र.सं.	प्रमुख जलश्रोतहरू	कैफियत
१	विष्णुमती खोला	
२	रुद्रमती खोला	
३	धोवी खोला	
४	यज्ञमती खोला	

२.५.३ विपद्को स्थिति

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका प्राकृतिक तथा मानवजनित विपद् जोखिमको दृष्टिले संवेदनशील क्षेत्र हो, जहाँ भूकम्प, पहिरो, बाढी, डुबान, आगलागी, चट्याङ, डढेलो, र सडक दुर्घटनाजस्ता घटनाहरूको सम्भावना उच्च छ । नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७७ अनुसार विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरी विभिन्न रणनीतिक कार्ययोजनाहरू तयार पारेको छ । यसमा वडास्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन, जोखिम मूल्याङ्कन, जनचेतना अभिवृद्धि, पूर्वतयारी, र आपतकालीन प्रतिक्रिया योजना समावेश छन् । साथै, नगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि स्थानीय तहमा क्षमता विकास, समावेशी सहभागिता, र पूर्वाधार सुदृढीकरणमा जोड दिएको छ ।

२.६ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था

२.६.१ स्थानीय नीति, ऐन तथा सुशासन

संविधानद्वारा नै संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको माध्यमद्वारा दीगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्ने प्रतिबद्धता जारी भएकोले हरेक स्थानीय तह सुशासन स्थापनाका लागि जिम्मेवार रहेको छ। त्यस्तै सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन २०६४ मा भएको व्यवस्था अनुसार संविधान र प्रचलित कानुनहरुमा भएका व्यवस्थाहरुको अलवा राष्ट्र र जनताको वृहत्तर हित, समन्वय र समावेशीकरण, कानुनको शासन, मानव अधिकारको प्रत्याभूति, पारदर्शिता, जवाफदेहिता, वस्तुनिष्ठता, ईमान्दारिता, आर्थिक अनुशासन एवं भ्रष्टचारमुक्त, चुस्त र जनमुखी प्रशासन, तटस्थता, निष्पक्षता, प्रशासनिक सन्यन्त्र र निर्णयमा सर्वसाधारणको पहुँच, विकेन्द्रीकरण र अधिकार निक्षेपण, जनसहभागिता तथा स्थानीय स्रोतहरुको अधिकतम् उपयोग आदिलाई ध्यानमा राखी कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने अनिवार्यता छ। यी सुशासनका मुख्य मान्यताहरुलाई व्यवहारमा ल्याई सुशासनयुक्त समाज स्थापना गर्नका लागि नगरपालिकाले स्थानीय ऐन तथा कार्यविधिहरु तर्जुमा गरी सबै स्थानीय सरकारी निकाय तथा सम्बद्ध सरोकारवालाहरुमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने आवश्यकता छ।

२.६.२ संगठनात्मक विकास र आर्थिक प्रशासन

संविधानतः नगरपालिकाको काँधमा रहेका जिम्मेवारीहरुलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि आफ्नो संगठनात्मक संरचना र प्रणालीमा सुधार गर्ने गतिविधिहरु निरन्तररुपमा भैरहेका छन्। संगठनात्मक विकासका प्रयासहरुको बावजुद पदाधिकारी र कर्मचारीमा संगठनात्मक विकासको अवधारणा विकास भइनसकेको अवस्था देखिन्छ। पदाधिकारीहरुमा स्थानीय सरकार संचालनका लागि ज्ञानमा कमी महसुस भईरहेको छ। नगरपालिकामा कार्यरत रहेका कर्मचारीहरुमा पेशागत तथा प्राविधिक ज्ञान, सीप र अभिप्रेरणामा अन्तर देखिएको छ। स्थानीय शासन प्रक्रियामा नागरिकहरुको अर्थपूर्ण सहभागिताका लागि क्षमता विकास भई नसकेको अवस्था रहेको छ। नगरपालिकामा शाखागत तथ्याङ्क आधारभूत अद्यावधिक अवस्थामा व्यवस्थापन भएको छैन। नगरपालिकाले तर्जुमा गरेका कानुनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुन बाँकी नै देखिन्छ। यी क्षेत्रहरुमा नगरपालिकाले धेरै कार्यहरु गर्नपर्ने आवश्यकता रहेको छ।

२.६.३ स्रोत परिचालन

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएको एकल राजस्व अधिकार र अनुसूची ९ मा व्यवस्था भएको साझा राजस्व अधिकारबाट नगरपालिकालाई आय प्राप्त हुन्छ। अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार बाँडफाँट भई आउने राजस्वको साथै समानीकरण तथा अन्य किसिमका अनुदानहरु वर्षेनै तोकिएबमोजिमको रकम तोकिएको विधिबाट प्राप्त हुन्छ। एकल अधिकार अन्तरगतका राजस्वका स्रोतहरुको खोजी, सुधार र वृद्धि गरी आन्तरिक आयमा बढोत्तरी ल्याउन सकिन्छ। त्यस्तै अनुसूची-९ अन्तर्गतका तर स्थानीय तहले संकलन गरी आफ्नो अंश लिन पाउने आयको पनि संघ र सम्बन्धित प्रदेशसंगको सहमति/स्वीकृतिमा संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न सक्दछ। यसर्थ, नगरपालिकाको आन्तरिक आयको क्षेत्रमा देखिएका सम्भावना र सवालहरुको विश्लेषण गरी उपयुक्त कार्यक्रमहरु पहिचान गरिएको छ।

अर्को तर्फ, नगरपालिकालाई प्राप्त हुने आयको कानुनी दायरा र स्थानीय आवश्यकता हेरी विनियोजन तथा लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। बजेटको विनियोजन तथा लगानी गर्ने कार्य अधिक संवेदनशील हुनाले यस क्षेत्रमा योजनाबद्ध तरिकाबाट कार्य गर्ने तयारी गर्नुपर्छ। संघ र प्रदेशका आवधिक तथा वार्षिक योजनाका प्राथमिकताहरुलाई समेटेर स्थानीय विकासका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्न नीतिगत व्यवस्था, आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना जस्ता तयारी गर्न जरुरी हुन्छ। यिनै कुराहरुलाई मध्यनजर गरी योजना व्यवस्थापनका क्षेत्रमा रहेका सवालहरु विश्लेषण गर्न र सोको लागि आवश्यक रणनीति तथा कार्यनीति तर्जुमा गर्ने र योजना तथा कार्यक्रमहरु पहिचान गरि समावेश गर्ने कार्य भएको छ। परिमार्जन गर्ने कार्यमा निरन्तरता रहेको छ।

परिच्छेद – ३
सोच तथा विकासको अवधारणा

३.१ पृष्ठभूमि

योजनाबद्ध विकास सन्तुलित, दिगो र समन्यायिक विकासको आधार हो । आवधिक योजनाले विकास प्रयासहरुलाई निर्दिष्ट दिशा प्रदान गर्ने व्यवस्थित रुपरेखा तयार गर्न मार्ग प्रशस्त गर्नेछ। बूढानीलकण्ठ नगरपालिका को आवधिक योजनाले स्थानीय नागरिक र स्थानीय स्तरको आर्थिक, सामाजिक, भौगोलिक परिवेश बीचमा अन्तरसम्बन्ध कायम गरी नागरिकको आर्थिक सामाजिक सुविधा र समृद्धिलाई प्रवर्द्धन गर्न सहायता गर्नेछ। यो योजना विकास र समृद्धिको रुपरेखा मात्र नभएर नगरपालिका क्षेत्रको सुन्दरता, प्रकृतिको संरक्षण तथा मानव र प्रकृति बीचको तालमेलको रुपरेखा पनि हुनेछ । स्थानीय आवश्यकता, अग्रणी क्षेत्र र राष्ट्रिय एवम् प्रादेशिक विकास लक्ष्य हाँसिल गर्न तथा विकासका सरोकारवालाहरुको साझा प्रतिबद्धता र दायित्व सिर्जना गर्न आवधिक योजना महत्वपूर्ण हुनेछ।

आवधिका योजना तयार गर्दा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग तादम्यता हुने गरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण, जस्ता अन्तर सम्बन्धित विषयवस्तुलाई ध्यान दिई तयार गर्नुपर्ने भनिएको छ । आवधिक योजनाले स्थानीय आवश्यकता सम्बोधन गर्दै नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार गर्न स्थानीय सम्भावना तथा समस्या पहिचान गर्दछ। त्यस्तै स्रोत विश्लेषण, उपयुक्त रणनीति तथा कार्यनीति तयार गरी रणनीतिक कार्यक्रम तथा आयोजना पहिचान गर्ने र त्यसलाई कार्यान्वयन एवम् अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको स्पष्ट खाका समेत तयार गर्दछ। मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा वार्षिक योजना तर्जुमाको मूल आधारका रुपमा रहेको आवधिक योजनाले योजना अनुशासन कायम राख्न समेत महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नेछ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा दीर्घकालीन सोचका साथै तत्काल कार्यान्वयन गर्न सकिने गरी कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने प्रयास गरिएको छ। दीर्घकालीन सोचलाई नगरपालिकाको एउटा मार्गदर्शन र रणनीति बाहेक आदर्श अवस्थाको रुपमा समेत लिन सकिन्छ। दीर्घकालीन सोचले नगरपालिका पुग्न चाहेको र प्राप्त गर्न खोजेको एउटा आदर्श अवस्थालाई जनाउँछ। नेपालको संविधानको व्यवस्था र भावनालाई हृदयङ्गम गरी नेपाल सरकारले योजनाबद्ध रुपमा "**सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धि**" को सोह्रौं राष्ट्रिय लक्ष्य हाँसिल गर्न वि.सं. २०८१/८२ मा

दीर्घकालीन सोच तय गरेको छ । अर्को तर्फ वि.सं. २०८३ (सन् २०२६) मा नेपाललाई अतिकम विकसितबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति गर्ने र वि.सं. २०८७ (सन् २०३०) सम्ममा दिगो विकासका लक्ष्यहरु हाँसिल गर्दै मध्यम आय भएको मुलुकमा पुग्ने लक्ष्य तय गरिएको छ ।

त्यसैगरी, बागमती प्रदेशले पनि प्रदेशको दीर्घकालीन सोचको आधारको रुपमा आएको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजनाको अभ्यास, उपलब्धि र सिकाइलाई मध्यनजर गर्दै योजनाको सोच **"बागमती प्रदेशको रुपान्तरण: आर्थिक समृद्धि र समतामूलक समाज"** तय गरेको छ । बागमती प्रदेशको दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना (२०८१/०८२-२०८५/०८६) प्रदेशस्तरीय आवधिक योजना तर्जुमा गर्ने कार्य सम्पन्न भयको छ । यसरी संघ र प्रदेश सरकारको लक्ष्यमा योगदान पुऱ्याउने गरी बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच तय गरिएको छ । स्थानीय अवसर र सम्भावना तथा विशेषताको आधारमा बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच तयार पारिएको छ र सोही सोचका साथ लक्ष्य, नतिजा, रणनीति तथा प्राथमिकताहरु सहित कार्यक्रमहरु तय गरेको छ । यस आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा स्थानीय भूगोल, आर्थिक र सामाजिक परिवेश, इतिहास, मूल्य मान्यता तथा संस्कृतिको पर्याप्त विश्लेषणका आधारमा गरिएको छ ।

३.२ प्रमुख सम्भावना र अवसरहरु

एतिहासक कला, सम्पदा र संस्कृतिको धनी साथै प्राकृतिक विविधताले भरिपूर्ण र विशिष्ट भू-बनोट, वातानुकूलन जलवायु, लोभलाग्दा डाँडाकाँडा, वन जंगल, नदीनाला, भीरपाखा, समथर खेतबारी जस्ता प्रकृतिका अनुपम उपहारले सु-सज्जित नागार्जुन नगरपालिकाले यहाँको सम्भावना र अवसरहरुको समुचित प्रयोग गरी जनताको जीवनस्तर अभिवृद्धि गर्न **"स्वच्छ, शान्त, समृद्ध पर्यटकीय नगर बूढानीलकण्ठ"** को दीर्घकालिन सोच अघि सारी यस नगरपालिकालाई हरियाली शहरको रुपमा विकास गर्ने परिकल्पना गरी सोही अनुरुप स्थानीय सरकारको रुपमा नगरपालिका द्धारा विभिन्न कार्यहरु अघि बढिरहेको छ । आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका आर्थिक, प्राकृतिक तथा मानवीय स्रोत तथा साधनको परिचालन गरी समृद्धिको मार्गमा अगाडी बढ्ने महत्वपूर्ण अवसर नगरपालिकाई प्राप्त भएको छ । यस नगरपालिकाका विकास र समृद्धिका मुख्य अवसरहरुलाई निम्न रुपमा उल्लेख गर्न सकिन्छ:

- नगरपालिकाको हावापानी तथा स्थान विशेष कृषियोग्य भूमिको उपलब्धताका कारण नगरपालिकालाई पहिचान दिने गरी बाली विकास तथा कृषि तथा पशुपालन उत्पादन गर्न सक्ने राजधानी नजिकको तरकारी तथा अन्य खाद्य भण्डार नगरपालिकाका रुपमा विकास गर्न सकिने अवस्था छ ।
- नगरपालिकामा रहेका वन जंगललाई संरक्षण गरी त्यसबाट प्राप्त गर्न सकिने लाभ जस्तै प्राङ्गारिक मल, व्यवसायिक खेती, फुल खेती एवम् जडिबुटी उत्पादन जस्ता क्रियाकलाका माध्यमबाट आर्थिक उपार्जन गर्न सकिने देखिन्छ ।
- राजधानीबाट नजिकको नगरपालिका र मनोरम डाँडाहरु एवम् काठमाण्डौँ उपत्यकाको दृश्यावलोकन गर्न सकिने विभिन्न स्थानहरु रहेकाले पर्यापर्यटकीय स्थलको रुपमा विकास गर्न सकिने देखिन्छ ।
- धार्मिक आस्थाको केन्द्र बूढानीलकण्ठ मन्दिर रहको कारण विभिन्न धर्मावलम्बीहरुको लागि धार्मिक पर्यटनको विकास गरी पर्यटकीय गतिविधि वृद्धि गर्न सकिने देखिन्छ ।
- राजधानीबाट नजिकैको तिव्र बसाइ सराइको अवस्थामा रहेकोले यस नगर व्यवस्थित र सुरक्षित आवस गन्तव्यको रुपमा विकास हुन सक्ने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ ।
- नगरपालिकाका सबै वडाहरुमा पक्की व्यवस्थित सडक सञ्जाल, सञ्चार तथा विद्युतीकरण जस्ता विकासका आधारभूत पूर्वाधारहरुको सुविधा सजिलै पर्याउन सकिने अवस्था रहेको छ ।

३.३ प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु

सुलभ र सुगम अन्तर आबद्धता, भौगोलिका अवस्थिति, प्राकृतिक स्रोत, भौतिक पूर्वाधार तथा प्रविधि विस्तार र आर्थिक अवसरमा अग्रणी भएतापनी नगरको विकासमा थुप्रै समस्या तथा चनौतीहरु छन् । नगरपालिकाको भौगर्भिक बनोट संवेदनशील छ । विकास निर्माणलाई वातावरणमैत्री तथा दिगो विकास अवधारणा अनुकूल सन्तुलन मिलाउन नसक्ता वातावरणीय र आर्थिक जोखिन बढ्दै गएको छ । नगर क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक प्रभाव, बसाइसराई, भूस्वरुपमा नकारात्मक, परिवर्तन, प्रतिमा पलायन, दिगो तथा उत्पादनशील पूर्वाधार विकास र भू-उपयोग संग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरु टड्कारो रुपमा रहेका छन् । मनोरम खेतीयोग्य जमिन, ग्रामिण परिवेश, वन, जलाधार र वातावरणको

संरक्षण तथा वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा कमी, भू-उपयोग तथा पूर्वाधार निर्माणका लागि योजनाबद्ध विकासको अभाव प्रमुख समस्याकारुपमा रहेका छन् । नगरपालिकाको प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरु देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

- सडक बाटो यातायातका लागि मापदण्ड अनुसार चौडा गर्न कानुनी बाधा अड्चन र स्थानीय अवरोध आउने, चर्को मुआब्जाको माग र ढल व्यवस्थपान चुनौतीको रुपमा रहेका छन् ।
- सतही खानेपानीको स्रोतको अभाव र अस्थायी श्रोत डिप बोरिङ्गमा भर पर्नुपर्ने अवस्था र त्यसको पनि व्यवस्थापनमा जटिलता रहेको छ ।
- केहि वडाहरुमा भौगोलिक अवस्था कठिन र जनसहभागिता जुटाउन प्राय अप्ठ्यारो अवस्था रहेको छ ।
- पर्याप्त बजेट नहुँदा विकास निर्माणको कार्य सहज ढङ्गले हुन सकिरहेको छैन ।
- बेरोजगार युवाहरुले उत्पादनशील क्षेत्र कृषि तथा पशुपालनमा भविष्य नदेख्नु एउटा ठूलो समस्याको रुपमा रहेको छ । आवश्यक सीप र रोजगारी बीचको तादम्यता मिलाउन नसक्दा बढ्दो बेरोजगारी न्यूनीकरण गर्न निकै चुनौती देखिन्छ । युवाहरुको श्रम प्रतिको नकारात्मक धारणाले गर्दा निकै सम्भावना रहेको श्रम रोजगारीले ध्यान आकर्षण गर्न सकिरहेको छैन ।
- जग्गाको खण्डकीकरण र वस्ती बढ्दै गएकोले प्रत्येक वर्ष कृषि क्षेत्र घट्दै गएको छ जसको कारण व्यवसायिक फर्म चलाउन र कृषि गर्नका निम्ती जमिनको अभाव रहेको छ । कृषि क्षेत्र कम प्राथमिकतामा परेकोले सिँचाईको समेत समस्या देखिन्छ ।
- बढ्दो शहरीकरणले पशुपालन गर्ने क्षेत्र घट्दै गइरहेको छ । स्थानीय रैथाने जातका पशु पंक्षीपालन कार्यक्रम घट्न गई स्थानीइ पशुपंक्षीहरु लोप हुने स्थिति समस्याको रुपमा देखिएको छ ।
- सहकारी संस्थाहरु प्राय उत्पादनमूलक क्षेत्रमा नभई बचत तथा ऋणको क्षेत्रमा मात्र कारोबार गर्ने गरेको पाइन्छ ।
- कर्मचारीको पद अनुसार कार्य विवरण निर्माण र प्रयोग गर्न सकिएको छैन । अनलाइन प्रणालीबाट प्रगती विवरण संकलनमा सूचना प्रविधिको उपयोग नभएको देखिन्छ । बेरुजु फछर्यौट र आय वृद्धि चुनौतीको रुपमा देखिन्छ ।

- स्वास्थ्य संस्थाहरुमा दक्ष जनशक्तीको अभाव रहेको देखिन्छ । दक्ष जनशक्ति नहुँदा स्वास्थ्य सेवा लिने सेवाग्राहीहरुको स्वास्थ्य संस्थाप्रतिको विश्वासमा कमी रहेको पाइन्छ ।
- लैङ्गिक विभेद युक्त सामाजिक सोच, बालश्रममुक्त हुन नसक्नु, घरेलु हिंसाका घटना बाहिर नआउनु, सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्थाहरु अपाङ्गमैत्री नहुनु, छुवाछुतको अवस्था अन्त्य हुन नसक्नु, हिंसा पीडितका लागि आवास गृह नहुनु, बाल हेल्पलाईनको व्यवस्था नहुनु, ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र नहुनु, समान अवसर र पारिश्रमिक नहुनु, सबै प्रकारका बालबालिकाहरुको विद्यालयमा पहुँच नहुनु ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक मैत्री सार्वजनिक शौचालयको समेत व्यवस्था हुन सकेको छैन ।
- सबैका लागि गुणस्तरीय शिक्षामा पहूँच सुनिश्चित गर्न नसक्नु, विशेष लक्षित समुहका बालबालिकाहरुको पहुँच नहुनु, सिकाई उपलब्धि हाँसिल हुन नसक्नु, विषयगत शिक्षकको दरबन्दी कमी, विद्यार्थीले विद्यालय छोड्ने, शिक्षामा निजी क्षेत्रको भूमिका बारेमा स्पष्ट नीति नहुनु, भौतिक संरचनामा कमी, प्राविधिक शिक्षालाई मूलाधारमा विकास गर्न नसक्नु पनि नगरपालिकाको लागि चुनौतीको रुपमा रहेको छ ।

३.४ निर्देशक सिद्धान्त

नगरपालिकाको उल्लेखित दीर्घकालीन सोचलाई साकार पार्न बदलिँदो राजनैतिक, सामाजिक र कानुनी आधार र सोहीँ राष्ट्रिय योजनाको मर्मलाई समेत ध्यानमा राखेर निम्न विकासको निर्देशक सिद्धान्त तय गरिएको छ । उक्त सिद्धान्तहरु देहायअनुसार दिइएको छः

१. कृषि, पर्यटन, उर्जा, सहकारी र पूर्वाधार विकासमा उच्च प्राथमिकता:	व्यवसायिक कृषि विकास, पर्यटन, व्यवसाय र स्थानीय अर्थतन्त्र एवम् पूर्वाधारको विकासद्धारा समृद्धिको आधार तयार गरिनेछ ।
२. स्थानीय अर्थतन्त्रको विकास र विस्तार:	संघ र प्रदेश सरकारको विकास सम्बन्धी सोच, लक्ष्य, उद्देश्य प्राप्त गर्न समन्वय, सहयोग र सहकार्यको माध्यमद्धारा स्थानीय अर्थतन्त्र विकास र विस्तार गरी समृद्धिको आधार तयार गरिनेछ ।

३. व्यवस्थित भू-उपयोग र योजनाबद्ध विकास:	राष्ट्रिय भू-उपयोग नीति बमोजिम भूमिको बनौट, क्षमता र उपयुक्तता, आवश्यकता र वर्तमान उपयोग समेतको आधारमा भू उपयोग योजना तर्जुमा र सोको पालनामा अभिवृद्धि गर्ने संयन्त्र र कानुनी र नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ।
४. उत्पादनमूलक, जलवायु तथा विपद् उत्थानशिल पूर्वाधार:	भू उपयोग योजनामा आधारित बस्ती तथा भौतिक पूर्वाधार विकास एकिकृत योजना तर्जुमा गरी सो अनुसार पूर्वाधार विकास र सुविधा अभिवृद्धि गरिनेछ । पूर्वाधार तथा संरचना निर्माण गर्दा उत्पादन तथा आय मूलक क्षेत्रमा जोड दिने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै पूर्वाधार निर्माण गर्दा रिचार्ज पोखरी, बाँध निर्माण जस्ता जलवायु अनुकूलन आयोजनामा विशेष प्राथमिकता दिने तथा संरचना निर्माण गर्दा वातावरण संरक्षण ऐन तथा नियम अनुसार बायोइन्जिनियरिङ्ग र वातावरण संरक्षण सम्बन्धी प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ।
५. प्रभावकारी सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापन:	नगरपालिकालाई प्रभावकारी सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापनको आधार केन्द्रको विकास गर्दै जनतालाई शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत्, खानेपानी, सरसफाइ लगायतका सेवा सुविधा प्रत्याभूति गरिनेछ। यसका लागि सूचना, प्रमाण र ज्ञानमा आधारित ठोस योजना तर्जुमा, प्रभावकारी कार्यान्वयन र प्राप्त उपलब्धिको नतिजामूलक अनुगमन र प्रभावको लेखाजोखाको व्यवस्था गरिनेछ।
६. अन्तर सरकार, निजी, गैर सरकारी तथा समुदाय साझेदी र सहकार्य:	पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन, सेवा प्रवाहमा अन्तर सरकार, नीजि, गैर सरकारी, सहकारी र समुदायसँग साझेदारी र सहकार्य गरी विकास उपलब्धिलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । कृषि, पशुपालन, व्यवसाय सेवा, उत्पादन तथा बजारीकरण, खानेपानी तथा सरसफाइ, इन्जिनियरिङ्ग जस्ता सेवामा निजी क्षेत्र, गैरसरकारी र सहकारी संस्थालाई करार गरी वैकल्पिक

	प्रणालीमा आधारित सेवा प्रवाहको व्यवस्था गरी स्थानीइ सेवा प्रवाहलाई सहज र प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै विकास निर्माण कार्यमा नीजि, गैरसरकारी, सहकारी र समुदायको लगानी र साझेदारी अभिवृद्धि गरिनेछ ।
७. समावेशीकरण, सुशासन तथा सदाचार प्रवर्द्धन	सुशासन, विकास र समृद्धि देश विकासको अबको कार्यसूची तय भएको छ । सुशासन विकास र समृद्धिको पूर्वशर्तको रुपमा रहेको छ । सुशासनको लागि विद्यमान सबै खालका विभेद तथा वहिष्करण अन्त्य, कानुन तथा विधिको शासन, सरकारी, नीजि, सहकारी र सामुदायिक साझेदारी, पारदर्शिता र जवाफदेहिता उच्चतम अभ्यास गरिनेछ । राजनीति तथा समाजमा बढ्दै गइरहेको अराजकता र भ्रष्टाचारको विरुद्ध सदाचार पद्धती अवलम्बन र सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धी संयन्त्रहरुको एकिकृत र सचेत अभ्यास गरिनेछ । यस प्रक्रियामा नागरिक समाजको साझेदारी गरिनेछ ।
८. सूचना तथा नतिजामा आधारित विकास व्यवस्थापन:	विकास व्यवस्थापन प्रक्रियालाई सूचना, प्रमाण तथा ज्ञानमा आधारित तथा नतिजामूलक बनाइनेछ । यस प्रक्रियामा सूचना प्रविधि, अनुभव र सफल अभ्यासलाई अधिकतम परिचालन गरिनेछ ।
९. वन र वन पैदावारको यथोचित उपयोग:	यस नगरपालिकामा प्रशस्त वनपैदावर, जडिबुटी रहेको हुनाले तिनिहरुको यथोचित उपयोग गरेर स्थानीय रोजगारी प्रदान गरिने छ ।

३.५ आवधिक योजनाको दीर्घकालीन खाका

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको सुनौलो भविष्य तयार गर्नका लागि दिगो विकास लक्ष्य, सोह्रौं राष्ट्रिय योजनाका प्राथमिकताहरु, नेपालको दीर्घकालीन सोच र बागमतीको प्रदेश सरकारको दोस्रो आवधिक विकास योजनाले लिएका देहाय बमोजिमका आ-आफ्ना दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्य सँग तादम्यता हुने गरी बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना तयार गरिएको छ । नगरकार्यपालिकाको नेतृत्व, राजनीतिक दलका प्रतिनिधिहरु, विषयगत

शाखा तथा विकास सरोकारवालाहरुको सहभागितामा बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र विकास प्रकृयालाई मार्गदर्शन प्रदान गर्ने उद्देश्यले दिर्घकालीन खाका तयार गरिएको छ । यस योजनाको दीर्घकालीन खाकामा नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच, समष्टिगत लक्ष्य, समग्र उद्देश्यहरु, समग्र परिमाणात्मक लक्ष्य, नीति, रणनीति र कार्यक्रमहरु समेटिएका छन् ।

३.५.१ सोच, उद्देश्य, रणनीति

सोच	**" स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बूढानीलकण्ठ "**
लक्ष्य	नगरबासीको आर्थिक तथा सामाजिक अवस्थामा सुधार भएको हुने ।
उद्देश्य	१. आय आर्जनका अवसरहरु वृद्धि भएको हुने । २. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सामाजिक सुरक्षाको अवस्थामा सुधार भएको हुने । ३. स्तरीय पूर्वाधारमा नगरबासीहरुमा पहुँच वृद्धि भएको हुने । ४. वन, भूमि, जलाधार तथा जैविक विविधताको दिगो उपयोग नगरवासीको विपद् उत्थानशिल क्षमतामा वृद्धि भएको हुने । ५. सेवा प्रवाहहरुको थप प्रभावकारी हुने र सुशासन अभिवृद्धि भएको हुने ।
समष्टिगत रणनीति	१. शहरी भौतिक, सामाजिक/आर्थिक एवम् वातावरणीय पूर्वाधार विकासमा स्थानीइ स्रोतको परिचालन तथा सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा लागु गर्ने, २. घरेलु तथा साना उद्योग, कृषि र व्यापारमा आधारित आर्थिक क्रियाकलापहरुको प्रवर्द्धन गर्ने, ३. विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा जनसहभागिता वा सामुदायिक परिचालन तथा स्थानीय सरकार तथा गैर सरकारी निकायहरुको सक्रिय सहभागिता र परिचालनमा जोड दिने, ४. पर्यटनलाई आर्थिक सम्भाव्यताको पहिलो सम्भाव्य क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न र निजी लगानी अभिवृद्धि गर्न निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्ने, ५. आवधिक योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक स्रोतको सुनिश्चित गर्न नीजि, गैरसरकारी र सहकारी क्षेत्रसँगको साझेदारीलाई विस्तार गरिनेछ, ६. योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्दा आवश्यकताको आधारमा गरिनेछ,

३.६ परिमाणात्मक लक्ष्य

यस आवधिक विकास योजनाको परिमाणात्मक लक्ष्यहरु देहायअनुसार रहेका छन्:

तालिका १३: समग्र परिमाणात्मक लक्ष्य

क्र सं	सूचक/लक्ष्य	एकाई	आधार वर्ष २०८०/०८१	लक्ष्य		
				योजनाको लक्ष्य २०८६/८७	दिगो विकासको लक्ष्य २०८७	दिर्घकालिन लक्ष्य २१००
१	मानव विकास सूचांक					
२	मानव सम्पत्ति सूचांक					
३	लैङ्गिक समता सूचांक					
क	आर्थिक विकास					
१	समष्टिगत प्रमुख आर्थिक लक्ष्य					
२	कुल ग्राहस्थ उत्पादन	प्रतिशत				
३	प्रतिव्यक्ति आम्दानी दर	अमेरिकी डलर				
४	प्रतिव्यक्ति आय क्रय समानता शक्तिको आधारमा	अमेरिकी डलर				
५	बचत र ग्राहस्थ उत्पादन अनुपात	प्रतिशत				
६	लगानी र ग्राहस्थ उत्पादन अनुपात	प्रतिशत				
७	प्रतिव्यक्ति विप्रेषण	रुपैँया				
८	निरपेक्ष आर्थिक गरिबीको रेखामुनी	प्रतिशत				
९	कृषि क्षेत्रको आर्थिक वृद्धदर	-				
१०	उद्योग समुह क्षेत्रको आर्थिक वृद्धि दर	-				
११	सेवा क्षेत्रको आर्थिक वृद्धि दर	-				
१२	प्रति व्यक्ति खाद्यान्न उपलब्धता	के.जि.				
ख	सामाजिक विकास					
१	जन्मदाको सरदर आयु	वर्ष				
२	मातृ मृत्यु दर	प्रतिलाख				
३	नवजात शिशु मृत्युदर	प्रति १००० जीवित जन्म				
४	बाल मृत्युदर	प्रति १००० जीवित जन्म				
५	साक्षरता दर	५ वर्ष माथिको				
६	जनसंख्या वृद्धिदर	प्रतिशत				
७	आधारभूत खानेपानी लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत				
ग	पूर्वाधार तर्फ लक्ष्यहरु					
१	कालो पत्रे पक्की सडक	कि.मि				
२	विद्युत सेवा पुगेको जनसंख्या	प्रतिशत				
३	३० मिनेटको पैदलयात्रामा बजारको केन्द्रसम्म पहुँच भएका घर परिवार	प्रतिशत				
घ	वन वातावरण र विपद् व्यवस्थापन					

१	सामुदायिक तथा कबुलियती वनवाट लाभान्वित जनसंख्या	प्रतिशत				
२	उर्जा उपभोगमा नविकरणीय उर्जाको अनुपात	प्रतिशत				
३	विपद् घट्नावाट प्रभावित परिवार संख्या	संख्या				
ङ	सुशासन तथा संस्थागत विकास					
१	संस्थागत क्षमता प्राप्ताङ्क (LISA)	प्रतिशत				
२	लैंससास परीक्षण प्राप्ताङ्क (GESI Audit)	प्रतिशत				
३	नागरिक सन्तुष्टिको सूचकाङ्क	सूचकाङ्क				
४	वित्तीय जोखिम मूल्यांकन प्राप्ताङ्क (FRA)	प्रतिशत				

३.८ वित्तीय व्यवस्थापन

३.८.१ सार्वजनिक स्रोत परिचालनको आधार

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक योजनाको दीर्घकलीन सोच अनुसारका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू प्राप्तिका लागि पहिचान गरिएका कार्यक्रमहरूको प्राथमिकीकरण गरी सोको लागि आवश्यक स्रोतहरूको व्यवस्थापन गर्न सम्भाव्य स्रोतहरूको आँकलन र नयाँ स्रोतहरूको पहिचान गरी परिचालन तथा उपयोग गरिनेछ।

क) वित्तीय हस्तान्तरण

नेपालको संविधान र अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनद्वारा व्यवस्था गरिए बमोजिम यस नगरपालिकालाई संघ र प्रदेशहरूबाट देहाय बमोजिमका वित्तीय स्रोतहरू हस्तान्तरण हुनेछ।

- ✓ संघीय सरकारद्वारा वार्षिक रूपमा उपलब्ध हुने समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, विशेष अनुदान, समपूरक अनुदान र राजस्व बाँडफाँड
- ✓ प्रदेश सरकारद्वारा वार्षिक रूपमा उपलब्ध हुने समानीकरण अनुदान, सशर्त अनुदान, विशेष अनुदान, समपूरक अनुदान र राजस्व बाँडफाँड
- ✓ वैदेशिक अनुदानतर्फ अन्तराष्ट्रिय विकास सहायता नीति, २०७६ बमोजिम संघीय अर्थ मन्त्रालयको संयोजनमा प्राप्त हुने रकम।

(ख) आन्तरिक आय

- ✓ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन बमोजिम स्थानीय तहले राजश्व बाँडफाड बाट प्राप्त गर्ने कर तथा गैरकरका रकमहरू।

(ग) अन्य

- ✓ नगरपालिकाको बजेट संरचना बाहिर संघद्वारा प्रत्यायोजित कार्यक्रमअन्तर्गत सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि प्राप्त हुने रकम
- ✓ निर्वाचन क्षेत्र पूर्वाधार विकास कार्यक्रमबाट प्रवाहित हुने रकम
- ✓ संघीय तथा प्रदेश तहबाट कार्यक्रमसहित प्राप्त हुने रकम।

३.८.२ कुल वित्तीय लगानी

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समग्र आर्थिक तथा सामाजिक विकासका निमित्त आवधिक योजना अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि कूल रु. ८ अर्ब ७७ करोड १२ लाख वित्तीय लगानी हुने अनुमान छ। नगरपालिकाको आन्तरिक तथा बाह्यय आम्दानीको विभिन्न शिर्षक गरी रकम रु. ७ अर्ब ४६ करोड १८ लाख पुँजिगत खर्च हुने अनुमान गरिएको छ भने न्युन हुन आउने रु. १ अर्ब ३० करोड संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारका विभिन्न निकायहरु बाट लगानी हुने अनुमान गरिएको छ। त्यसै गरी बाँकी रहेको अपुग रकममा यस नगरपालिकामा कार्यरत विभिन्न निजी क्षेत्र, गैरसरकारी/अन्तराष्ट्रिय गै.स.स. हरुबाट लगानी गर्न सकिने अनुमान समेत गरिएको छ। जसलाई तलको तालिकामा दिइएको छ।

तालिका: आवधिक योजनामा बहुक्षेत्रगत अनुमानित लागत

क्र स	श्रोत जिम्वेवारी	लगानी रकम (रू हजारमा)	प्रतिशत	कैफियत
1	सार्वजनिक क्षेत्र नगरपालिका	७,३५१,२००	८३.८२	
2	सार्वजनिक क्षेत्र संघिय सरकार	१,१४८,७५०	१३.१०	
3	सार्वजनिक क्षेत्र प्रदेश सरकार	२६१,५००	२.९८	
4	नीजि क्षेत्र/गैरसरकारी सघं सस्था	९,०००	०.१०	
	जम्मा बजेट	८,७७०,४५०	१००.००	

यसरी लागतको ठूलो हिस्सा सार्वजनिक क्षेत्र नगरपालिकाले ८३.८ प्रतिशत, सार्वजनिक क्षेत्र संघले १३.१ प्रतिशत, सार्वजनिक क्षेत्र संघले २.९८ प्रतिशत, नजि क्षेत्र र गैर सरकारी / अन्तराट्रिय गै.स.स.लाई ०.१ प्रतिशत समेत समाहित गरेर कार्यक्रमको साझेदारीको रूपमा लिइएको छ।

३.८.३ लगानी मागका क्षेत्रहरू

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको यस पञ्च वर्षिय आवधिक योजना तर्फ प्रस्ताव गरिएका विभिन्न क्षेत्रगत लगानीलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाको पछिल्ला वर्षहरुको बजेट विश्लेषण गर्दा खर्च शिर्षकहरु मध्ये सबै भन्दा धेरै अर्थात करिब ६३ प्रतिशत पूर्वाधार विकास तर्फ, ११ प्रतिशत आर्थिक विकास क्षेत्र, १७ प्रतिशत सामाजिक विकास तर्फ, त्यसैगरी सबैभन्दा कम करिब ५ प्रतिशत वन वातावरण तर्फ र संस्थागत विकास र सुशासनको क्षेत्रमा ४ प्रतिशत खर्च गर्ने अनुमान गरिएको छ।

३.९ सार्वजानिक खर्च र खर्च बेहोर्ने श्रोतहरू

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको यस आवधिक योजना अन्तर्गत प्रक्षेपित खर्च जुटाउन अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरणका साथै आन्तरिक राजस्वका स्रोतहरू पनि परिचालन गर्नुपर्नेछ। हाल आन्तरिक राजस्वका स्रोतहरू, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने विभिन्न अनुदान लगायतका रकमहरूको सन्तुलीत हिस्सा रहेको छ। लगभग २६.३८ प्रतिशत रकम संघीय सरकार र २.७३ प्रदेश सरकारबाट अनुदान र ३१.८४ प्रतिशत राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने यस बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले स्थायी रूपमा अन्य आन्तरिक श्रोतहरूको पहिचान गरी विकास बजेटमा बढवा दिन पर्ने अवस्था देखिन्छ।

तालिका : बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको सार्वजानिक खर्च र खर्च बेहोर्ने श्रोतहरू

क्र सं	बजेटको स्रोत	आगामी ५ वर्षको स्रोत अनुसार प्रक्षेपण रकम रु '०००										
		प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
१	आन्तरिक स्रोत	११.१९	२४९,६३२	११.७५	२६७,१११	१२.२९	२८५,८१५	१२.८२	३०५,८२८	१३.३३	३२७,२४३	१,४३५,६२९
२	राजस्व वाँडफाँट	३१.८४	७१०,३२१	३३.४२	७६०,०४६	३४.९७	८१३,२५१	३६.४८	८७०,१८१	३७.९३	९३१,०९५	४,०८४,८९४
३	रोयल्टी बाँडफाँट	०.०८	१,८०२	०.०८	१,९३०	०.०९	२,०६६	०.०९	२,२१२	०.१०	२,३६८	१०,३७८
४	संघीय सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	२६.३८	५८८,५९८	२७.६९	६२९,८०१	२८.९८	६७३,८८९	३०.२३	७२१,०६३	३१.४३	७७१,५३९	३,३८४,८९०
५	प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	२.७३	६१,०१७	२.८७	६५,२८९	३.००	६९,८६२	३.१३	७४,७५४	३.२६	७९,९८९	३५०,९११
६	विविध आय	२७.७८	६१९,७३३	२४.१९	५५०,०६६	२०.६७	४८०,५९८	१७.२४	४११,३३९	१३.९५	३४२,३०३	२,४०४,०३९
	जम्मा आय	**१००**	**२,२३१,१०३**	**१००**	**२,२७४,२४३**	**१००**	**२,३२५,४८१**	**१००**	**२,३८५,३७७**	**१००**	**२,४५४,५३७**	**११,६७०,७४१**

३.१० सार्वजनिक खर्चको बाँडफाँट

तालिका ६ सार्वजनिक खर्चको बाँडफाँट

क्र सं	**बजेटको स्रोत**	**आगामी ५ वर्षको लागि चालु तथा पूँजिगत खर्च प्रक्षेपण रकम रु '०००**										
		प्रतिशत	**प्रथम वर्ष (२०८२/८३)**	**प्रतिशत**	**दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)**	**प्रतिशत**	**तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)**	**प्रतिशत**	**चौथो वर्ष (२०८५/८६)**	**प्रतिशत**	**पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)**	**पाँच वर्षको जम्मा**
क	प्रशासनिक खर्च	२०.६	४५९,३८५	२१.०	४७६,५९४	२१.३	४९४,४५०	२१.५	५१२,९७२	२१.७	५३२,१८५	२,४७५,५८६
ख	विकास खर्च	५४.२	१,२०८,४१३	५८.७	१,३३४,९७२	६३.५	१,४७६,०२९	६८.५	१,६३३,३००	७३.७	१,८०८,६९९	७,४६१,४१३
ग	वित्तिय (बैंक मौजाद)	२५.२	५६३,३०५	२०.३	४६२,६७७	१५.३	३५५,००२	१०.०	२३९,१०५	४.६	११३,६५३	१,७३३,७४२
	जम्मा व्यय	**१००**	**२,२३१,१०३**	**१००**	**२,२७४,२४३**	**१००**	**२,३२५,४८१**	**१००**	**२,३८५,३७७**	**१००**	**२,४५४,५३७**	**११,६७०,७४१**

३.११ विषयक्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आवधिक क्षेत्रगत विकासका कार्यक्रमहरुलाई मुख्य २२ वटा शिर्षकहरुमा विभाजन गरिएको छ। मुख्यतया पाँचवटा शिर्षकहरु गरी कुल रकम रु. ८ अर्ब ८२ करोड ७१ लाख रुपैँया बराबरको योजना तथा कार्यक्रमहरु प्रस्ताव गरिएको छ। उक्त प्रस्तावित कुल रकम र विषयगत क्षेत्रका योजना तथा कार्यक्रमहरुको एकमुष्ठ विवरण तल तालिकामा दिईएको छ।

३.११.१ योजनाहरुको प्राथमिकीकरणका आधार

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४/३ बमोजिम निम्न आधारहरुमा वडा तथा बस्तीहरुबाट आएका योजनाहरु प्राथमिकीकरण गरिएको छ।

- आर्थिक विकास र गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुर्याउने,
- उत्पादनमुलक र छिटो प्रतिफल दिने (ठूला आयोजनाहरुको हकमा बढिमा ३ वर्ष भित्र सम्पन्न हुने,
- राजस्व परिचालनमा योगदान पुर्याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुर्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागितामा अभिवृद्धि गर्ने,
- लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरणको अभिवृद्धि हुने,
- दिगो, विकास, वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा योगदान पुर्याउने,
- समुदायलाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तन उत्थानशिल बनाउने,
- स्थान विशेष संस्कृति र पहिचान प्रवर्द्धन गर्ने,
- स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरु,

तालिका :बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाका आवधिक क्षेत्रगत बजेटको क्षेत्रगत खर्च अनुमान

क्र सं	बजेटको स्रोत	आगामी ५ वर्षको लागि क्षेत्र अनुसार खर्च प्रक्षेपण रकम रु '०००										
		प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
१	आर्थिक विकास	२१	२५३,७६७	२१	२८०,३४४	२१	३०९,९६६	२१	३४२,९९३	२१	३७९,८२७	१,५६६,९८१
२	सामाजिक विकास	२३	२७७,९३५	२३	३०७,०४४	२३	३३९,४८७	२३	३७५,६५९	२३	४१६,००१	१,७१६,२१७
३	पूर्वाधार विकास	३५	४२२,९४५	३५	४६७,२४०	३५	५१६,६१०	३५	५७१,६५५	३५	६३३,०४५	२,६११,६३५
४	वन तथा वातावरण विकास	११	१३२,९२५	११	१४६,८४७	११	१६२,३६३	११	१७९,६६३	११	१९८,९५७	८२०,७९९
५	सुशासन तथा संस्थागत ब्यवस्था	१०	१२०,८४१	१०	१३३,४९७	१०	१४७,६०३	१०	१६३,३३०	१०	१८०,८७०	७४६,१८१
	जम्मा विकास खर्च	१००	१,२०८,४१३	१००	१,३३४,९७२	१००	१,४७६,०२९	१००	१,६३३,३००	१००	१,८०८,६९९	७,४६१,८१३

३.१२ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

माथिका वृद्धिदर अनुमान र बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको लागि गत आ.व. २०७८।७९, २०७९।८०, र २०८०।८१ मा प्राप्त बजेट समेतको अनुमानको आधार आगामी ५ वर्षको आम्दानी तथा खर्च प्रक्षेपण गरिएको छ । आय प्रक्षेपण गर्दा खुद विकास कार्यमा लगानी गर्न उपयोग हुन सक्ने बजेट तथा कार्यक्रमको शिर्षकहरुलाई मात्र समावेश गरिएको छ । नगरपालिकाको कर्मचारी व्यवस्थापन, तलब भत्ता, जेष्ठ नागरिक भत्ता जस्ता राज्यका अनिवार्य दायित्वका रकमहरु जसरी आँउछ त्यसरी नै खर्च हुने हुँदा यसमा समावेश गरिएको छैन । यसर्थ बजेट कार्यक्रम प्रक्षेपण गर्दा वित्तिय समानीकरण अनुदान र सशर्त अनुदान (संघिय तथा प्रादेशिक) लाई आयको प्रमुख श्रोत मानिएको छ भने आन्तरिक आम्दानी तथा राजश्व बाँडफाँडको आयलाई नगरपालिकाको चालु तथा प्रशासनिक खर्च हुने मानि प्रक्षेपण गरिएको छ । सोको आधारमा नगरपालिकाको आ.व. २०८२।०८३ देखि २०८६।०८७ सम्मको कुल आम्दानी बजेट रु. ११ अर्ब ६७ करोड ०७ लाख ४१ हजार प्रक्षेपण गरिएको छ । यो रकम संघिय र प्रदेशले साविकमा दिँदै आएको सशर्त, वित्तिय समानीकरण तथा राजश्व बाँडफाँड प्राप्त हुन सक्ने अनुमानित बजेट हो । थप दातृ निकाय, विशेष कोषको लागि प्रदेश र संघमा कार्यक्रम पेश गर्ने, नीजिक्षेत्र तथा सहकारी संस्था परिचालन गर्ने, प्राकृतिक श्रोतबाट आन्तरिक आय बढाउने जस्ता उपायहरु अवलम्बन गर्ने छ ।

३.१२.१ कानुनी आधार

नेपालको संविधानको धारा ५९ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्रको आर्थिक अधिकार सम्बन्धी विषयमा कानुन बनाउने, वार्षिक बजेट बनाउने, निर्णय गर्ने नीति तथा योजना बनाउने र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा संवैधानिक व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चान ऐन २०७४ को दफा २४ ले स्थानिय निकायको आफ्नो अधिकारक्षेत्रको विषयमा स्थानीयस्तरको विकासको लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत, विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागु गर्नुपर्ने व्यवस्था समेत गरेको छ । संविधानको उक्त व्यवस्था र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन अनुसार बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको लागि ५ वर्षे रणनीतिक योजना कार्यान्वयन गर्न निम्न कानुनी आधारहरु लिइएको छः

- नेपालको संविधान २०७२
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४
- अन्तर–सरकारी वित्त व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन २०७४
- राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४

- संघीय आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७५
- विकास सहायता नीति २०७१
- सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३
- वार्षिक विकास कार्यक्रम तथा बजेट (मध्यमकालीन खर्च संरचना समेत) तर्जुमासम्बन्धी मार्गदर्शन २०७४

३.१२.२ श्रोत अनुमानका क्षेत्रहरु

नेपालको संविधान २०७२ को दफा ६० ले राजश्व श्रोतको बाँडफाँड हुने व्यवस्था गरेको छ। अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ को परिच्छेद ४ दफा ८,९,१० र ११ बमोजिम यस बूढानीलकण्ठ नगरपालिकालाई प्राप्त हुनसक्ने आर्थिक श्रोतहरु निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छः

तालिका :बूढानीलकण्ठ नगरपालिकालाई प्राप्त हुने बजेटको श्रोत तथा शिर्षकहरुको विवरण

क्र.सं.	श्रोत	शिर्षकहरु
१	नेपाल सरकार	वित्तीय समानिकरण, सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान
२	प्रदेश सरकार	वित्तीय समानिकरण, सशर्त, विशेष र समपूरक अनुदान
३	राजस्व बाँडफाँड	मूल्य अभिबृदि कर, आन्तरिक उत्पादनमा लागेको अन्तशुल्कको रकम, प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम
४	आन्तरिक आम्दानी	एकीकृत सम्पत्ति कर, घर बहाल कर, व्यवसाय कर, सेवा शुल्क, दस्तुर, गैर कर आदि
५	अन्तर स्थानीय तह लगानी	फोहोर प्रशोधन केन्द्र निर्माण बजेट आदि
६	वैदेशिक स्रोत	नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त कार्यक्रमका रकमहरु
७	जन सहभागिता	विकास निर्माणमा उपभोक्ताबाट सङ्कलित रकम
८	आन्तरिक ऋण	आयोगको मापदण्ड बमोजिम स्वदेशी वित्तीय संस्थाबाट लिएको ऋण

३.१२.३ वृद्धिदर अनुमानको आधार

विगत पाँच वर्ष यताको कुल बजेटको आकारसँगै स्थानीय तहमा विनियोजन हुने बजेटको अंश निरन्तर वृद्धि भइरहेको छ। बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विगत तीन आ.व को वजेटको वृद्धि आकार हेर्दा संघिय, प्रदेश सरकार तथा राजश्व वाडफाड बाट प्राप्त हुने अनुदान रकममा स्थिर प्रकृतिको वृद्दि भएको पाइदैन।

यसर्थ आधार वर्ष २०८०/८१ वास्तविक आय व्ययको आधारमा आवाधिक योजना संचालनार्थ आवश्यक पर्ने अनुमानित आय तथा व्यय तयार गर्नका लागि विगत तिन वर्षमा भएको कुल बजेटको बढोत्तरी तथा कुल बजेटमध्ये स्थानीय तहमा भएको बजेटको अंशमा भएको बढोत्तरीलाई आधार मानी हाल विनियोजित बजेट तथा खर्चमा सरदर ३.४५ प्रतिशत वृद्धि गरी अनुमान गरिएको छ। वृद्धिदर अनुमानको आधारका लागि विगत पाँच वर्षको कुल बजेट तथा स्थानिय तहमा विनियोजन भएको अंशको तुलनात्मक विवरण निम्न तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका :बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको आम्दानीको विस्तृतिकरण तथा वृद्धि प्रतिशतको अवस्था

राजस्व संकेत नं	बजेटको स्रोत	आ. व. २०७८/७९	आ. व. २०७९/८०	आ. व. २०८०/८१	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ व को)	औषत वार्षिक वृद्दि
	आन्तरिक स्रोत	**२८९,१२५,८५३**	**३७३,७८३,१५२**	**१,९३५,८५४**	**४१०,०००,०००**	**२२१,६१४,९५३**	०.०
११३३१	सम्पत्ति वहाल तथा पट्टा वापतको आयमा लाग्ने कर					-	०.०
११३१३	सम्पत्ति कर	८२,७९०,०९४	९२,४१२,८०६	१३,१८४	११०,०००,०००	५८,४०५,३६१	०.०
११३१४	भूमिकर (मालपोत)	२,६३२,०८१	२,४९०,८८५	१४,९००	५,०००,०००	१,७१२,६२२	०.०
११३१७	बहाल कर		९७,६०८,६४१	१,९०३,२४५	११२,०००,०००	३३,१७०,६२९	०.०
११३१८	वहाल विटौरी कर	६८,७४०,५१९				२२,९१३,५०६	०.०
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क		२,१८८,१९७			७२९,३९९	०.०
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर	९०,६९६,१४५	९९,९४९,१९९	-	१०३,०००,०००	६३,५४८,४४८	०.०
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	३८,८६०,६२३	३२,३१०,७१६	४,५२५	३५,०००,०००	२३,७२५,२८८	०.०
१४२६५	अन्य क्षेत्र आय	२,६५०,९४७	३७,३०९,७१९	-		१३,३२०,२२२	०.०
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	२,७५५,४४३	९,५१२,९८९	-	५,०००,०००	४,०८९,४७७	०.०
१४६११	व्यावसाय कर	१८,६३७,६८२	२४,१३६,३३९	१२६,०००	४०,०००,०००	१४,३००,००७	०.०
	राजश्व बाँडफाँड	**९५६,९७४,८९२**	**५५२,०११,५४२**	**६२४,०९९,१७२**	**७०८,४०६,५००**	**६६३,८४९,०९८**	०.०
११३१५	घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	७८२,०४४,२२०	४०८,८८१,५४४	४६६,८५६,८६६	५००,०००,०००	५५२,५९४,२१०	०.०
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	९७,०७९,९१९	६८,८७३,९८७	७४,९९८,२८३	१००,४१९,१८७	८०,३१७,३९६	०.०
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त : शुल्क	३१,४४१,१८१	२६,२४१,५९५	३४,३७५,७३७	३६,४८०,८१३	३०,६८६,१७१	१२.०
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	४६,४०९,५७१	४७,५५०,७८१	४७,५७७,९५९	७१,५०६,५००		०.०
११४५६	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने सवारी साधन कर			१८,०००		६,०००	२००.०
११४७२	बाँडबाँडफाँ फाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	-	४६३,६३५	२७२,३२७		२४५,३२१	११.०
	रोयल्टी बाँडफाँट	**२,९६८,१४३**	**९३९,८८९**	**१,१४२,०७२**	**१,४९३,३७३**	**१,६८३,३६८**	०.०
१४१५३	वन रोयल्टी	४२८,९७५	५९४,८८९	१,१४२,०७२	१,४९३,३७३	७२१,९७८	५८.२
१४१५७	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने दहत्तर बहत्तरको विक्रि बाट प्राप्त हुने आय	२,५३९,१६८	३४५,०००			९६१,३८९	०.०
	संघीय सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	**५४४,९६७,१७६**	**५७२,९८५,४५०**	**५३२,३१५,४५४**	**६९९,८९३,०००**	**५५०,०८९,३६०**	०.०
१३३११	वित्तिय समानिकरण अनुदान	२७८,३००,०००	२७१,८५७,५००	२३३,६४३,०००	२६९,८००,०००	२६१,२६६,८३३	०.०
१३३१२	सर्शत अनुदान चालु	२२७,४५०,४९१	२६०,२८५,०३०	२४१,२५१,६७५	२६६,२९३,०००	२४२,९९५,७३२	०.०
१३३१३	सर्शत अनुदान पुँजिगत	३९,२१६,६८५	४०,८४२,९२०	४८,५३४,८६१	१२८,८००,०००	४२,८६४,८२२	१३.२
१३३१५	विशेष अनुदान पुँजिगत	-		८,८८५,९१८	२०,०००,०००	२,९६१,९७३	२००.०
	प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	**५१,८१३,७७२**	**५८,६१४,८६९**	**६०,६३८,९५९**	**८१,६६२,०००**	**५७,०२२,५३३**	६.३
१३३११	वित्तिय समानिकरण अनुदान	२५,०९८,०००	३०,०७३,०००	२८,२९२,०००	२८,७७०,०००	२७,८२१,०००	१.७

राजस्व संकेत नं	बजेटको स्रोत	आ. व. २०७८/७९	आ. व. २०७९/८०	आ. व. २०८०/८१	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ व को)	औषत वार्षिक वृद्दि
१३३१२	सर्शत अनुदान चालु	५,०१०,६२९	२,७६२,८६२	४,२७६,९८६	१४,५३२,०००	४,०१६,८२६	६.५
१३३१३	सर्शत अनुदान पुँजिगत	८,३८६,३२२		१२,३८७,९१३	७,६६०,०००	६,९२४,७४५	७८.९
१३३१४	विशेष अनुदान चालु		७,४०६,८७६	२,६०२,३७७	५,०००,०००	३,३३६,४१८	०.०
१३३१७	समपुरक अनुदान पुँजिगत	१३,३१८,८२१	१८,३७२,१३०	१३,०७९,६८३	२५,७००,०००	१४,९२३,५४५	०.०
	विविध आय	**१,२६०,२५६,७३५**	**१,५०२,७७३,२०१**	**१,५८४,९६९,९१७**	**१,३४५,९१७,४०७**	**१,४४९,३३३,२८४**	**९.४**
३२१२२	नगद/बैङ्क मौजात (अ.ल्या)	१,२६०,२५६,७३५	१,५०२,७७३,२०१	१,५८४,९६९,९१७	१,३४५,९१७,४०७	१,४४९,३३३,२८४	९.४
	जम्मा आय	**३,१०६,१०६,५७१**	**३,०६१,१०८,१०२**	**२,८०५,१०१,४२८**	**३,२४७,३७२,२८०**	**२,९४३,५९२,५९६**	**७.००**

परिच्छेद – ४

आर्थिक क्षेत्र

आर्थक विकास क्षेत्र बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको समष्टिगत विकास र समृद्धिको महत्वपूर्ण आधार हो। यस क्षेत्र अन्तर्गत कृषि, पशु विकास, उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ती, पर्यटन, सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्र र श्रम तथा वैदेशिक रोजगारी आदि उपक्षेत्रहरु पर्दछन्। नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा स्थानीय तहलाई स्थानीय बजारको व्यवस्थापन, कृषि तथा पशुपालन, कृषि उत्पादन व्यवस्थापन, सहकारी जस्ता स्थानीय आर्थिक विकासको जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। यी विषयहरु दिगो विकासको लक्ष्य १ (शुन्य गरिबी), लक्ष्य २ (भोकमरीको अन्य), लक्ष्य ८ (सम्मानित काम तथा आर्थिक उन्नती) र लक्ष्य १० (सममानताको न्यूनीकरण) जस्ता पक्षहरुसँग प्रत्यक्ष जोडिएका छन्। यसर्थ, यहाँको आर्थिक विकासका प्रचलित क्षेत्रहरुलाई समेटी आवधिक विकास योजनामा आर्थिक विकासका विषय क्षेत्रहरुको सम्भावना, अवसर, समस्या, चुनौतीहरुको विश्लेषण गरी विषयगत दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीति, कार्यक्रम तथा परियोजना, अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका र अनुमान तथा जोखिम देहायअनुसार तयार गरिएको छः

४.१ कृषि तथा पशुपन्छी विकास

४.१.१ पृष्ठभूमि

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा खेतीयोग्य जमिन मासिँदै गएकोले कृषि अब यहाँको कम सम्भावना बोकेको क्षेत्रको रुपा विकसित हुँदै गएको छ। यहाँको करिब एक तिहाई क्षेत्रफल आवासीय प्रयोजनमा खपत भईसकेको अवस्था रहेको छ। तथापि अझैपनि कृषि यहाँको आयआर्जनको वा जीवन निर्वाहको एउटा महत्वपूर्ण क्षेत्रको रुपमा कायमै रहेको छ। कृषियोग्य तथा उर्वर जमिन रहेको यस नगरपालिकामा व्यवसायिक कृषि सम्भावना, विशेषगरी तरकारी खेतीको उच्च सम्भावना, तरकारीमा आत्मनिर्भर हुन सकिने सम्भावना, कृषि बजारीकरण सहजहुन सक्ने, कौसी खेती, टनेल खेती, भूउपयोग योजना बनाइ लागु गर्न सकिने, भूमि बैंकको अवधारणा लगायतका कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनमा ल्याउन सकिने सम्भावना रहेको छ।

४.१.२ सवल पक्ष

कृषि तथा पशुपन्छी विकासको क्षेत्रमा निम्न लिखित सवल पक्षहरु देखिएका छन्:

क) ताजा तरकारी उत्पादनमा वृद्धि,

ख) व्यवसायिक खेतीमा आकर्षण,

ग) कृषि व्यवसायबाट कृषकको आयस्तरमा वृद्धि भई आत्मनिर्भरता तिर उन्मुख,

घ) जीविकोपार्जन सुधार,

४.१.३ दुर्बल पक्ष

कृषि तथा पशुपन्छी विकासको क्षेत्रमा निम्न लिखित दुर्बल पक्षहरु देखिएका छन्:

क) कृषकले उत्पादन गरेका कृषि वस्तुहरुको मूल्यमा उतारचढाव,

ख) आयातित कृषि उपजहरुको प्रयोगले स्थानीय उत्पादनले उचित बजार मूल्य नपाउनु,

ग) जग्गा जमिनको भाडा दिन प्रतिदिन वृद्धिको कारण कृषि व्यवसाय घट्दो क्रममा,

घ) बढ्दो अव्यवस्थित सहरीकरणले कृषियोग्य जमिन घट्नु,

४.१.४ अवसरहरु

कृषि तथा पशुपन्छी विकासको क्षेत्रमा निम्न लिखित अवसरहरु देखिएका छन्:

क) उत्पादिन कृषि वस्तुको बिक्री वितरण गर्न बजारको पहुँच भएको,

ख) उत्पादित वस्तुहरुको व्यवसायिक उपभोक्ता बीच समन्वय भई ताजा उत्पादित वस्तुको विक्री वितरणमा सहज,

ग) बढी जनघनत्वको कारण मूल्यमा सहजता,

घ) उत्पादित वस्तुको सहज खपत/बिक्री,

४.१.५ चुनौतीहरु

कृषि तथा पशुपन्छी विकासको क्षेत्रमा देहायका चुनौतीहरु रहेका छन्:

क) जलवायू परिवर्तन,

ख) रोग किराको प्रकोप बढ्नु,

ग) प्राकृतिक प्रकोप जस्तै बाढी, पहिरोले खेती गरेको क्षेत्र पुरीनु,

घ) कृषि योग्य जमिनको अतिक्रमण भई कृषिक्षेत्र घट्दै जानु,

४.१.६ दीर्घकालीन सोच

"व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि"

४.१.७ लक्ष्य

कृषिको आधुनिकीकरण, व्यावसायीकरण, यान्त्रीकरण तथा विविधीकरण गर्दै कृषिजन्य उपजहरूको उत्पादन वृद्धि गरी रोजगारका अवसरहरू सिर्जना गर्ने ।

४.१.८ उद्देश्य

क) कृषिको आधुनिकीकरण र व्यावसायिकीकरण गरी कृषिजन्य उपजको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु,

ख) कृषि उत्पादनमा आत्मनिर्भर भई आर्थिक उन्नती गर्नु,

४.१.९ रणनीति र कार्यनीति

माथि उल्लिखित उद्देश्यहरुको प्राप्तिका लागि देहायका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु कार्यान्वयन गरिनेछः

तालिका २३: कृषि तथा पशुपन्छी विकासका रणनीति र कार्यनीति

रणनीति	कार्यनीति
उद्देश्य १: कृषि जैविक विविधताको संरक्षण गर्नु ।	
१.१ कृषकहरुलाई प्रविधिक ज्ञान, सिप सम्वन्धित तालिम तथा कृषिक अवलोकन भ्रमण संचालन गर्ने ।	१.१.१ टनेल अनुदान तथा नमुना कृषि अवलोकन कार्यकम । १.१.२ विभिन्न ठाउँमा चरण क्षेत्रको विकास गरिने छ ।
उद्देश्य २: स्थानीय जातका पशुहरूको नश्ल सुधार गरी उत्पादनमा वृद्धि गर्नु ।	
२.१ किसान तथा पशुपालकहरूलाई नश्ल सुधार, पशुपालन व्यवस्थापन, आहार पोषण र रोग नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यकम गर्ने ।	२.१.१ घुम्ती शिविर संचालन गरी विभिन्न रोगको भ्याक्सिनेसन गरिने छ । २.१.२ उन्नत जातका कृषि तथा पशुपालनको नश्ल सुधारको कार्यकम गरिने छ ।
उद्देश्य ३: पाङ्गारिक मल र जैविक विषादी प्रयोग गरी उत्पादनमा वृद्धि गर्नु ।	
३.१ उत्पादन बृधि तथा प्राङगारिक कृषि प्रमाणिकरण पद्दती अपनाउने ।	३.१.१ कृषकहरुलाई जैविक बिषादी सम्मन्धी विभिन्न तालिम प्रदान गरिने । ३.१.२ माटो परिक्षण कार्यक्रम गरिने ।
उद्देश्य ४: कृषिको आधुनिकीकरण र व्यावसायिकीकरण गरी कृषिजन्य उपजको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्नु ।	
४.१ कृषि कर्जामा सहुलियत, बाली तथा पशु पशुपंक्षी बीमामा अनुदानको व्यवस्था गर्ने ।	४.१.१ कृषि बिमा कार्यक्रम गरिने । ४.१.२ कोल्ड स्टोरको निर्माण गरिने । ४.१.३ कृषि औजार वितरण कार्यकम गरिने ।

रणनीति	कार्यनीति
४.२ डिजिटल कृषि प्रणाली संचालन गर्ने ।	४.२.१ व्यावसायिक कृषि तालिम कार्यक्रम गरिने ।

४.१.१० मुख्य कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका २४: कृषि तथा पशुपन्छी विकासका मुख्य कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

४.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका २६: कृषि तथा पशुपन्छी विकासका अपेक्षित उपलब्धि र नतिजा खाका

४.२ खाद्य सुरक्षा र पोषण

४.२.१ पृष्ठभूमि

हरेक नागरिकको खाद्य सुरक्षा तथा पोषण मौलिक अधिकारभित्रको विषयवस्तु हो । यसर्थ, नगरपालिकाले हरेक नागरिकको खाद्य र पोषणमा पहुँच सुनिश्चित गर्न रणनीतिक पहल गर्नुपर्ने हुन्छ । नगर क्षेत्रका बालबालिका, अपांगता भएको व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक लगायतका आम जनस्तरमा खाद्य तथा पोषण सम्बन्धी सचेतना विकास गरी खाद्य सूरक्षा तथा पोषण सुनिश्चित गर्ने कार्य नगरपालिकाको जिम्मेवारी भित्र पर्दछ । खाद्यको भौतिक उपलब्धता, खाद्यमा भौतिक र आर्थिक पहुँच, पर्याप्त खाद्यको उपयोग र यी तिन क्रियाकलापहरुमा दिगोपनको विकास गर्न स्थानीय सरकारले संवेदनशिल बन्नुपर्ने हुन्छ । यस नगरपालिकामा खाद्य तथा पोषण क्षेत्रमा रहेका देहायअनुसारका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतिहरुको आधारमा आवधिक रणनीति तथा कार्यक्रम पहिचान गरी योजनामा समावेश गरिएको छ ।

४.२.२ सम्भावना

क) कृषि तथा पशुपालनलाई व्यावसायीकरण तर्फ विकास गरी खाद्य तथा पोषण आपूर्ति बढाउन सकिने,

ख) स्थानीय रैथाने बाली तथा पशुजन्य उत्पादनबाट पोषणयूक्त खाद्य वस्तुको आपूर्ति बढाउन सकिने ।

४.२.३ अवसर

क) कृषि तथा पशुपालनका लागि प्रशस्त जमिन र उपयुक्त हावापानी भएकोले खाद्य आपूर्तिमा सहयोग पुग्ने,

ख) बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रम सञ्चालित रहेको,

ग) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपलब्धताले खाद्य तथा पोषण सचेतना विस्तार गर्न सहज रहेको ।

४.२.४ समस्या

यस नगरपालिकामा खाद्य सुरक्षा तथा पोषण क्षेत्रमा देहायका समस्याहरु रहेका छन्:

क) स्थानीय नागरिकहरुलाई आधारभूत खाद्य तथा पोषण सम्बन्धमा चेतनाको कमी हुनु,

ख) खाद्य सुरक्षा र पोषण सम्बन्धी तथ्यांक तथा सूचना व्यवस्थान नहुनु,

ग) कृषि तथा पशुपालन सम्बन्धी व्यवसाय घट्दै जानु,

घ) खाद्यान्नमा अत्यधिक विषादी तथा रासायनिक मल प्रयोग भइरहेको,

ङ) खाद्य सुरक्षा तथा पोषण लक्षित कार्यक्रमहरु न्यून मात्रामा हुनु ।

४.२.५ चुनौती

क) स्थानीय कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय विस्तार गर्नु,

ख) बजारबाट आयातित खाद्य पदार्थको गुणस्तर नियन्त्रण गर्नु,

ग) जलवायु परिवर्तन, बाढी र पहिरोको कारण खाद्य उत्पादनमा अस्थिरता रहनु,

घ) खाद्य तथा पोषण सम्बन्धमा सबै नागरिकलाई सचेत र अनुशासित तुल्याउनु,

ङ) परम्परागत आहार विधिमा सुधार ल्याउनु ।

४.२.६ दीर्घकालीन सोच

"खाद्य र पोषणमा स्वाबलम्बन: बूढानीलकण्ठ नगरबासीको स्वस्थ जीवन"

४.२.७ लक्ष्य

हरेक नागरिकलाई आधारभूत खाद्य उपलब्धता, पहुँच र उपयोगमा दिगो सुनिश्चितता प्रदान गर्ने ।

४.२.८ उद्देश्य

क) खाद्य सुरक्षा र पोषणमा विपन्न वर्ग वा खाद्य असुरक्षित वर्गको पहुँच सुनिश्चित गर्ने,

ख) हरेक नागरिकलाई खाद्य तथा पोषण क्षेत्रमा सचेत तुल्याई पहुँच र उपयोग अभिवृद्धि गर्ने ।

४.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाको खाद्य सुरक्षा तथा पोषण क्षेत्रमा विकासका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु कार्यान्वयन गरिनेछः

तालिका २७: खाद्य सुरक्षा तथा पोषण विकासका रणनीति तथा कार्यनीति

रणनीति	कार्यनीति
उद्देश्य १: खाद्य सुरक्षा र पोषणमा विपन्न वर्ग वा खाद्य असुरक्षित वर्गको पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।	
१.१ खाद्य असुरक्षित वर्गको खाद्यन्न तथा पोषणमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।	१.१.१ खाद्य सुरक्षाको लागि उत्पादन विशेष कार्यहरु गरिनेछ । १.१.२ मातृ शिशु पोषण कार्यक्रम प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
१.२ पोषणयुक्त खाद्यान्न उत्पादनमा जोड गर्ने ।	१.२.१ पोषणयुक्त खाद्यान्न उत्पादन गर्न नगरपालिकाबाट सहयोग गर्ने

	१.२.२ पोषणयुक्त कार्यक्रमलाई निजी क्षेत्र तथा सहकारी क्षेत्रबाट कार्यान्वयन गर्ने वातावरण तयार गरिने छ। १.२.३ पोषण कार्यक्रम, कृषि उत्पादन कार्यक्रम तथा पशुपंक्षी जन्य वस्तु उत्पादन कार्यक्रम आपसमा समन्वय गरी सञ्चालन गर्न जोड दिइनेछ।
उद्देश्य २: हरेक नागरिकलाई खाद्य तथा पोषण क्षेत्रमा सचेत तुल्याई पहुँच र उपयोग अभिवृद्धि गर्ने।	
२.१ खाद्य सुरक्षा तथा पोषण प्रवर्द्धन गर्ने।	२.१.१ नगरबासीहरुमा खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सम्बन्धमा सचेतना विस्तार गरिनेछ। २.१.२ खाद्य असुरक्षित वर्गको पहिचान तथा उक्त वर्गलाई सचेत तुल्याइनेछ।

४.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका २८: खाद्य सुरक्षा तथा पोषण विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

४.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ३०: खाद्य सुरक्षा तथा पोषण विकासका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

४.३ पर्यटन, संस्कृति तथा सम्पदा

४.३.१ पृष्ठभूमि

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका प्राकृतिक सौन्दर्य, धार्मिक आस्था र सांस्कृतिक विविधताले भरिपूर्ण एक ऐतिहासिक नगर हो । बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा पर्यटन विकास गुरुयोजना समेत तयार भई कार्यान्वयनमा आएको छ। यस नगरपालिकाभित्र विभिन्न धार्मिक तथा पर्यटकीय सम्भावना बोकेका स्थलहरू छन्। धार्मिक रुपले महत्वपूर्ण मानिएको यस बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा प्रसिद्ध बूढानीलकण्ठ मन्दिर रहेको छ। यस्तै बागद्धार, नौलिङ्गेश्वर, धरमपुर वस्ती, रुद्रेश्वर तथा कपन गुम्बा, नागी गुम्बा लगायत अनगिन्ती मूर्त तथा अमुर्त साँस्कृतिक सम्पदा रहेको र नेवा: संस्कृतिको क्षेत्र चुनीखेल, शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज, दृश्यावलोकनका लागि उपयुक्त स्थानहरु चिसेनी, डाँडागाउँ, पञ्चकन्या वन लगायतका क्षेत्रलाई पर्यटकीय क्षेत्रको सम्भावना बोकेको ठाउँहरुको रुपमा लिन सकिन्छ । यहाँको विविध जातजाति र तिनको मौलिक परम्पराले सांस्कृतिक पर्यटनलाई समेत प्रवर्द्धन गर्न सक्ने सम्भावना छ । साथै, गाउँ–शहर मिश्रित संरचना, कृषि प्रणाली, मौलिक जीवनशैली र स्थानीय भोज–भतेर, पर्व–संस्कृति आदि विषयलाई केन्द्रमा राखी बूढानीलकण्ठलाई आन्तरिक तथा वैदेशिक पर्यटकका लागि आकर्षक गन्तव्यका रूपमा विकास गर्न सकिने देखिन्छ ।

नगरपालिकाका उपयुक्त स्थलहरुमा निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गरी गुणस्तरीय होटेल, रिसोर्ट तथा लजहरु खोल्ने, स्थानीय मौलिक कला र साँस्कृतिक विकास र संरक्षण गरी अध्ययन केन्द्रको रुपमा विकास गर्न सकिने, प्रत्येक वर्ष पर्यटन महोत्सव आयोजना गरी साँस्कृतिक नाच, भेषभूषा प्रदर्शनी, खानपान तथा परम्परागत सीपहरुको प्रदर्शनी गर्न सकिने सम्भावनाहरु रहेका छन्।

४.३.२ सवल पक्ष

क) पर्यटकीय गुरुयोजना तयार भई कार्यान्वयन हुनु,

ख) धार्मिक हिसाबले महत्व बोकेका मठ मन्दिर, गुम्बा एवम् साँस्कृतिक शक्तिपीठहरु प्रशस्त हुनु,

ग) प्राकृतिक दृश्यावलोकन गर्न सकिने स्थानहरु, डाँडाकाँडा, वन जंगल, झरना इत्यादी प्रशस्त हुनु,

घ) स्थानीय जात्रा, कला, संस्कृतिको संरक्षण र ऐतिहासिक महत्वका सम्पदाहरु रहेको,

४.३.३ दुर्वल पक्ष

क) पर्यटकीय गन्तव्य सेवा क्षेत्रको विविधीकरण गर्न नसकिनु,

ख) पर्याप्त पर्यटकीय क्षेत्रहरू भएता पनि, ती क्षेत्रहरूको प्रचार कम हुनु,

ग) संस्कृति र परम्पराको जोगेर्ना गर्न नसक्नु,

४.३.४ अवसरहरु

क) विभिन्न पर्यटकीय स्थल र धार्मिक क्षेत्रमा अवलोकन गर्न सकिने,

ख) नेपालीहरूको यात्रा र अवलोकन गर्ने क्षमता विकास हुनु,

ग) राजधानी काठमाण्डौँको निकट हुनु,

४.३.५ चुनौती

क) पर्यटकीय पूर्वाधारको विकास गर्नु,

ख) पर्यटन सूचना केन्द्रको स्थापना गर्नु,

ग) पर्यटकीय स्थलहरुको संरक्षण र मर्मतसम्भार गर्नु,

४.३.६ दीर्घकालीन सोच

"धार्मिक तथा ऐतिहासिक पर्यटकीय सम्पदाको संरक्षण गर्दै पर्यटनबाट रोजगारी र आयको वृद्धि"

४.३.७ लक्ष्य

कला, संस्कृतिको संरक्षण र पूर्वाधार सहितको पर्यटनको विकासबाट रोजगारीको अवसर सृजना गरी आर्थिक वृद्धि हाँसिल गर्ने ।

४.३.८ उद्देश्य

क) सांस्कृतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण, सम्वर्द्धन एवम् विकास गर्नु ।

ख) पूर्वाधार सहितको पर्यटन विकासबाट आर्थिक वृद्धि तथा रोजगारी प्रवर्द्धन गर्नु ।

४.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाले पर्यटन क्षेत्रमा दिगो विकास गरी आय स्रोत सिर्जना गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीति पहिचान गरिएको छः

तालिका ४२: पर्यटन विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
संस्कृति, इतिहास, कला तथा साहित्यकोद अभिलेखीकरण गर्ने ।	१. विभिन्न जातजाति, भाषा, संस्कृतिको संरक्षण र विकास गर्न खोज तथा अनुसन्धान गरिनेछ । २. पुरानो पुस्तासँग यस भूगोलको मौलिक कला, संस्कृति, इतिहासको बारेमा जानकारी लिई लिपिबद्ध गरिनेछ । ३. साहित्य सर्जक सँग अन्तरक्रिया गरिनेछ । ४. लोपोन्मुख साँस्कृतिक सम्पदाहरुलाई कला, संस्कृति तथा साहित्य स्रष्टाको सहयोगमा अभिलेखबद्ध गरिनेछ ।
नगरपालिका भित्रका युवा युवतीलाई पर्यटन सम्बन्धी शिक्षा, तालिम प्रदान गर्ने ।	१. नगरपालिका भित्रका योग्य र इच्छुक विद्यार्थीहरुलाई पर्यटन तथा अतिथि सत्कार विषयमा छात्रवृत्तिमा पढ्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । २. नेपाल पर्यटन तथा होटल व्यवस्थापन एकेडेमीबाट दिने गरिएको (Tourist Guide, Trekking Guide, Food Preparation and Control) सम्बन्धी आवश्यक तालिम प्रदान गरिनेछ ।
पर्यटक स्थलहरुको एकीकृत सूचना प्रणाली (एप) बनाउने ।	१. नागार्जुन नगरपालिका भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरुको सूचना एकीकृत गरी सूचना प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ । २. पर्यटकीय स्थलहरुको नक्सा राखिनेछ । ३. पर्यटकीय गन्तव्यको ऐतिहासिक, पुरातात्विक र विशेषता उल्लेख गरिनेछ ।
पर्यटन पूर्वाधारको विकास गर्ने, पदयात्राको निर्माण गर्ने ।	१. नगरपालिका भरी साइकल ट्र्याक, पर्यटकीय पदमार्ग तथा हाइकिङ्ग मार्ग निर्माण गरिनेछ । २. पर्यटकहरुलाई आकर्षण गर्ने सम्भाव्य पर्यटकीय स्थलहरुमा पैदल मार्गको व्यवस्था गरिने छ । ३. उक्त पदयात्रालाई सहज हुने गरी पूर्वाधार (बाटो, पानी, बिजुली, फ्री वाइफाइ, विश्रामस्थल आदिको विकास गरिनेछ)
होम-स्टे, होटलको लागि दक्ष जनशक्ति उत्पादन एवम् बसोबास र सुरक्षाको आवश्यक प्रबन्ध गर्ने ।	१. सामुदायिक र सांस्कृतिक होम स्टेको लागि समुदायलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ । २. दक्ष जनशक्ति उत्पादनको लागि नगरपालिकाद्धारा तालिम संचालन गरिनेछ । ३. पर्यटकलाई सुरक्षा अनुभूति हुनेगरी सुरक्षा प्रबन्ध मिलाइनेछ । ४. नगरपालिकामा निर्माण हुने एकीकृत पर्यटक एपमा होटेल, होम स्टेको सूचना एवम् प्रचार गरिनेछ । ५. आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटन विकासका लागि बूढानिलकण्ठ पर्यटकीय हबको रुपमा विकास गरिनेछ ।

४.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ४३: पर्यटन विकासका कार्यक्रम तथा आयोजना

४.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ४५: पर्यटन विकासका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा

४.४ उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा आपूर्ति

४.४.१ पृष्ठभूमि

यस नगरपालिकाको विकासमा उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ। ग्राहस्थ उत्पादन, रोजगारी श्रृजना गरी गरीबी न्यूनिकरणमा उद्योग क्षेत्रको स्थान उच्च रहेको हुन्छ। नेपाल जस्तो कृषिमा आधारित अर्थतन्त्र भएको मुलुकमा कृषिबाट सेवा क्षेत्र तथा उद्योग क्षेत्रमा रोजगारी वृद्धि गर्न सकेमा देश, प्रदेश तथा स्थानीय तहको अर्थतन्त्रको विकास गर्न सकिन्छ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका औद्योगिक नगर भन्दा पनि आवासीय क्षेत्रको रुपमा विकास भएको नगरपालिका हो। यहाँ ठूलाठूला उद्योगहरु नभएपनि साना मझौला उद्योगहरुको विकास अपेक्षितरुपमा भईरहेको छ। उद्योग तथा व्यवसाय नै आम मानिसहरुको आय आर्जनको प्रमुख आधार भएकोले नगरपालिकाले खासगरी साना तथा घरेलु उद्योग तथा सेवामूलक व्यवसायको प्रवर्द्धनलाई प्राथमिकतामा राखि कार्य गर्दै आइरहेको छ। लघु तथा घरेलु उद्यम सम्बन्धी सीपमूलक तालिम सञ्चालन गर्ने, विदेशबाट फर्किएका तथा रोजगारीको खोजीमा रहेका व्यक्तिहरुमा रहेका सीपको विवरण समेतको रोजगार सूचना केन्द्रको व्यवस्थापन गरी रोजगारदाहरुसँग समन्वय गराई रोजगार सिर्जनामा सहयोग प्रदान गर्ने, बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा उद्योग व्यवसायका लागि बजार प्रशस्त रहेकोले बजारको मागलाई हेरी व्यवसाय सञ्चालन गर्दा उद्योग व्यवसाय सफल हुने सम्भावना भएकोले उद्योग तथा व्यापार क्षेत्रको विकासका लागि ठोस कदम चाल्नुपर्ने देखिन्छ।

४.४.२ सवल पक्ष

क) उद्यमशिलता विकास तिव्र गतिमा हुनु,

ख) व्यापार, व्यवसायको उच्च सम्भावना हुनु,

ग) बजारको अभाव नहुनु,

४.४.३ दुर्वल पक्ष

क) नवप्रवर्त्तनमा आधारित उद्यमशिलताको विकासमा कमी हुनु,

ख) दीगो उद्यमशिलताको नीति अवलम्बन नहुनु,

४.४.४ अवसरहरु

क) लगानीमैत्री वातावरण निर्माणका लागि नगरपालिका अग्रसर हुनु,

ख) बस्ती विकास र सहरी जनसंख्या वृद्धी भई बजार विस्तार हुनु,

ग) पर्यटन उद्योग सञ्चालन गर्न सकिने अवसर रहेको।

४.४.५ चुनौतीहरु

क) ठूला उद्योग यस नगरपालिकामा नरहेका कारण स्वरोजगार हुने किसिमका साता तथा लघु उद्योगको सम्भावना रहेतापनि यस्तो किसिमको व्यवसायिक सोच र संस्कार विकास नहुनु,

ख) व्यवसायको लागि पूँजीको समस्या साथै प्रविधिको अभाव रहनु,

ग) आयातमा निर्भर बजारमा स्थानीय उत्पादन प्रतिस्थापन गर्नु,

४.४.६ दीर्घकालीन सोच

"उद्योग वाणिज्य क्षेत्रको विकास मार्फत समृद्ध नगरको निर्माण"

४.४.७ लक्ष्य

नीजि क्षेत्रको विकास गर्दै स्थानीय अर्थतन्त्रको विकास गर्ने।

४.४.८ उद्देश्य

क) परम्परागत ज्ञान र सिपलाई प्रविधि, नवप्रवर्त्तन सिप र क्षमतासँग आबद्ध गर्दै स्टार्टअपलाई प्रवर्द्धन गर्ने।

ख) लघु, घरेलु तथा साना उद्योगहरुको लगानी तथा श्रम शक्ति परिचालनको लागि वातावरण तयार गर्ने।

ग) उद्योगबाट उत्पादन भएको वस्तुको सरल बजारीकरण र उपभोगमा व्यवस्थापन गर्नु .

४.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति

यस नगरपालिकामा उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय विकास गरी नगरपालिकाबासीलाई समृद्ध तुल्याउनका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु लागू गरिनेछः

तालिका ३४: उद्योग, व्यापार तथा व्यवसाय विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
उद्योग क्षेत्रको विकासको लागि नीतिगत कानूनी र संस्थागत सुधार गर्ने।	१. रोजगारी सृजना र गरिबि न्यूनीकरण गर्न घरेलु तथा साना उद्योगको संरक्षण गरिनेछ।

	२. उद्योग स्थापना र उत्पादित वस्तुको बजारीकरण र सञ्चालनमा सहजता ल्याउन प्रणालीगत सुधार गरिनेछ। ३. उद्योग तथा व्यवसायीहरुलाई व्यवसाय दर्ता देखि संचालन सम्मका सेवाहरु सहजरुपमा उपलब्ध गराइनेछ।
स्थानीय उत्पादनलाई बजारीकरण गर्ने र गुणस्तरीयता सुनिश्चित गर्ने।	१. उत्पादित वस्तुको गुणस्तर सुधारका लागि गुणस्तर परीक्षणको व्यवस्था मिलाइनेछ। २. स्थानीय श्रोतबाट उत्पादन हुने हस्तकला उद्योगहरुको स्थापना गरी परमपरागत सिप र प्रविधिको संरक्षण गर्ने र कोशेली घर संचालन गरी बिक्री वितरण गर्ने।
स्थानीय स्रोत, साधनको अधिकतम प्रयोग गरी साना लघु उद्योगको विकास एवम् विस्तारमा जोड दिने।	१. गुणस्तरीय उत्पादनको लागि आवश्यकता अनुसार स्थानीय कच्चा पदार्थ र आधुनिक प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिई लघु, घरेलु तथा साना उद्योगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। २. स्थानीय स्तरमा रहेका कच्चा पदार्थको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। ३. स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने कच्चा पदार्थको प्रशोधन गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। ४. स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योग स्थापना तथा संचालनमा प्रोत्साहन र प्रवर्द्धन गरिनेछ।
उद्योग व्यवसायको विकास र विस्तारका लागि क्षमता विकास, वित्तिय पहुँच र प्रवर्द्धनात्मक अवलम्बन गर्ने।	१. उद्योग व्यवसायमा नयाँ प्रविधिको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। २. उद्यमशील कार्य संस्कृतिमा जोड दिइनेछ। ३. नवउद्यमी सिर्जना तथा विद्यमान उद्यमीको स्तरोन्नतीको विस्तार र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि उद्यमीहरुलाई लागत साझेदारीमा विधि हस्तान्तरण गरिनेछ। ४. स्वरोजगार सिर्जना र व्यक्तिगत उद्यमशीलताका लागि बीउ पूँजीको व्यवस्था गरिनेछ।

४.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ३५: उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय विकासका कार्यक्रम तथा आयोजना

४.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ३७: उद्योग व्यापार तथा व्यवसाय विकासका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा

४.५ श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा

४.५.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधान, २०७२ को धारा ३३ मा रोजगारीको हक अन्तर्गत प्रत्येक नागरिकलाई रोजगारीको हक हुनेछ र धारा ३४ मा श्रमको हक अन्तर्गत प्रत्येक श्रमिकलाई उचित श्रम अभ्यासको हक हुनेछ भनेर उल्लेख भएको छ। श्रमिकलाई उचित पारिश्रमिक, सुविधा तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाको समेत हक हुने कुरा सुनिश्चित गरेको छ। विकासोन्मुख देश भएकै कारण आन्तरिक रुपमा रोजगारीको अभाव र देश भित्र श्रम अनुरुपको आम्दानी नहुनुले देशको अधिकांश युव जनशक्ति विदेश पलायन भएको यथार्थ रहेको छ। हालको अवस्थामा विदेशबाट आउने विप्रेषण नै आर्थिक गतिविधिको प्रमुख विषय रहेको छ। समग्र देशको तुलनामा यस नगरपालिकामा पनि त्यहि स्थिति रहेको छ।

समावेशी तथा दिगो विकासका लागि गरिबी न्यूनीकरण र मानव सुरक्षाको महत्वपूर्ण साधनको रुपमा रहेको नागरिकको सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको हकलाई संविधानले नै सुनिश्चित गरेको छ। राज्यले आर्थिक तथा सामाजिक रुपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका विपन्न एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने तथा लोपोन्मुख जातीका नागरिक, दलित आदिलाई लक्षित गरी स्वास्थ्य उपचार सेवा, स्वास्थ्य बिमा, दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, निर्वाहमुखी भत्ता लगायत विशेष व्यवस्था सहितको संरक्षणको व्यवस्था गर्दै आएको छ। संघीय सरकारले जस्तै स्थानीय तहले समेत विद्यमान सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण प्रणालीलाई अझ सुदृढ, दिगो र प्रभावकारी बनाउन आवश्यक रहेको छ।

४.५.६ दीर्घकालीन सोच

"सबै नगरबासीलाई मर्यादित र उत्पादनशील रोजगारीका अवसरको उपलब्धता तथा सामाजिक सुरक्षाको सुनिश्चितता"

४.५.७ लक्ष्य

बेरोजगारी तथा श्रमको अल्प उपयोगमा कमी ल्याउने गरी उत्पादनशील रोजगारी सिर्जना गर्नुका साथै लक्षित वर्गलाई गुणस्तरीय सामाजिक सुरक्षा उपलब्ध गराउने।

४.५.८ उद्देश्य

क) उत्पादनशील र मर्यादित रोजगारीका अवसर सिर्जना गर्नु,

ख) असल श्रम सम्बन्ध विकास गर्नु,

ग) सबै प्रकारका श्रम शोषणको अन्त्य गर्नु,

घ) वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित र उत्पादनमूलक बनाउनु,

ङ) लक्षित वर्गलाई गुणस्तरीय सामाजिक सुरक्षा सुनिश्चित गर्नु,

४.५.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकामा श्रम तथा रोजगारीको सिर्जना र सामाजिक सुरक्षाको व्यवस्था मजबुद बनाई नगरपालिकाबासीहरुलाई समृद्ध तुल्याउनका लागि देहायका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरिएको छः

तालिका ३८: श्रम रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रको विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
संघ तथा प्रदेश सरकारसँगको समन्वयमा इच्छुक नगरबासीलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गर्ने।	१. न्यूनतम रोजगारी प्रवर्द्धन गर्ने गरी नीतिगत तथा कानुनी व्यवस्था गरिनेछ । २. पालिकाभित्र रहेका सहकारीलाई उत्पादनमूलक तथा रोजगारमूलक क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रेरित गरिनेछ। ३. श्रमप्रति सम्मान अभिवृद्धि गर्नका लागि अभियान सञ्चालन गरिनेछ। ४. नगरपालिकाले संचलान गर्ने विकास निर्माणका काममा सम्भव भएसम्म श्रममूलक प्रविधि उपयोगमा ल्याईनेछ। ५. रोजगार खोज्ने र रोजगार दिनेका बीचमा प्रत्यक्ष सम्पर्क स्थापित गर्न रोजागार एप प्रयोगमा ल्याईनेछ। ६. धेरै रोजगारी सिर्जना गर्ने उद्यमीहरुलाई सम्मान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ। ७. बेरोजगारको लगत नियमित अद्यावद्यिक हुने व्यवस्था गरिनेछ।
बजारको आवश्यकता तथा श्रमिकको चाहनाको पहिचान गरी श्रमिकको दक्षता अभिवृद्धी गर्ने।	१. बजारको आवश्यकता तथा श्रमिकको चाहना बमोजिम सबैलाई सीप उपलब्ध गराउने गरी CTEVT Curriculum मा आधारित नियमित सीप विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। २. आधुनिक प्रविधिसँग श्रमिकलाई अभ्यस्त गराई उत्पादकत्व वृद्धि गरिनेछ । ३. वैदेशिक रोजगारमा जान चाहने श्रमिकलाई गन्तव्य देशको आवश्यकता बमोजिम तालिम दिनको लागि सम्बन्धित निकायसँग साझेदारी गरिनेछ ।

	४. बजारमा कस्तो सीपयुक्त जनशक्तीको माग छ त्यसको विवरण वार्षिक रुपमा अद्यावद्यिक गरिनेछ।
वैदेशिक रोजगारलाई अधिकतम प्रतिफलयुक्त बनाउने	१. वैदेशिक रोजगारमा जान ईच्छुक नगरबासीको विवरण लिई उनीहरुलाई सीपयुक्त बनाईनेछ। २. वैदेशिक रोजगारमा रहेका परिवारका सदस्यलाई वित्तीय साक्षरता तथा आवश्यकता बमोजिम मनोसामजिक परामर्श उपलब्ध गराईनेछ। ३. वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त सीप अनुभव र पूँजीको उपयोगलाई सुनिश्चित गर्ने गरी विभिन्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। ४. वैदेशिक रोजगारमा रहेका व्यक्तिको विवरण अद्यावद्यिक गर्ने त्यस्तो परिवारलाई सहयोग गर्ने र देशमा नै अवसर सिर्जना गर्ने वातावरण तयार पारी बाध्यात्मक वैदेशिक रोजगारी अन्त्य गरिनेछ।
नगरपालिकामा असल श्रम सम्बन्धको विकास गर्ने	१. रोजगारदाताको हितको रक्षाको लागि आवश्यक स्थानीय कानून तर्जुमा गरिनेछ। २. प्रत्येक श्रमिकले न्यूनतम पारिश्रमिक पाउने व्यवस्थाका लागि श्रमिकको विवरण अद्यावद्यिक गर्ने र बैंकबाट भुक्तानी दिने व्यवस्था सुनिश्चित गरिनेछ। ३. सबै प्रकारका बाल श्रम तथा श्रम शोषणको अन्त्य गरिनेछ।
सबैलाई सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूत गर्नु।	१. सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्नुपर्ने नागरिकको विवरण नियमित अद्यावद्यिक गर्ने प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। २. सामाजिक सुरक्षाको आवश्यकता भएका नागरिकलाई मात्र सामाजिक सुरक्षा प्रदान गर्ने नीति लिईनेछ। ३. सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमलाई एकीकृत गरी लक्षित वर्गलाई जीवन धान्न पुग्ने सहयोग उपलब्ध गराईनेछ। ४. अप्ठ्यारामा परेका नागरिकको उद्धार र पुन: स्थापनाको लागि विशेष प्रबन्ध मिलाईनेछ।

४.५.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ३९: श्रम रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रका कार्यक्रम तथा आयोजना

४.५.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ४१: श्रम रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा

४.७ वित्तीय संस्था तथा सहकारी क्षेत्र परिचालन

४.६.१ पृष्ठभूमि

संविधानले देशको अर्थतन्त्रका तीन खम्बाको रुपमा नीजि, सहकारी र सार्वजनिक क्षेत्रलाई स्वीकार गरेको छ। वित्तिय पहुँचका लागि बैंक, लघुवित्त संस्था, वचत तथा ऋण सहकारीहरूको भुमिकाले महत्व राख्दछ। स-साना रुपमा गाउँ वस्तीहरुमा छरिएर रहेको रकमलाई जम्मा गरी आर्थिक कारोबार गर्दै केही मात्रामा रोजगारी प्राप्त गर्ने र पूँजी परिचालन गरि आर्थिक अवस्था समेत सुधार्ने र आर्थिक वृद्धिदर बढाउन सहकारी संस्थाहरुको भूमिका महत्वपूर्ण हुन्छ। थौरै थौरै बचत गरेर ठूलो धनराशी निर्माण गरी स्वरोजगारी सिर्जना गर्ने तथा पशुपालन तरकारी खेती, फलफूल खेती जस्ता आयमूलक व्यवसाय गरी व्यक्ति तथा परिवारको आर्थिक अवस्था उकास्न सहकारी संस्था महत्वपूर्ण सावित भएको छ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा .... वटा सहकारी संस्थाहरू सञ्चालनमा रहेका छन्, जसले स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा सकारात्मक प्रभाव पार्दै आएका छन्। बैंकिंग सेवाको उपलब्धताले सुरक्षित वित्तीय कारोबारलाई प्रोत्साहन गरेको छ भने सहकारी संस्थाहरूले स्थानीय स्तरमा बचत र ऋण सुविधा प्रदान गरी उद्यमशीलता र आत्मनिर्भरता बढाउन मद्दत पुर्याएका छन्। यद्यपि, वित्तीय संस्थाहरूको सुदृढीकरण र पूँजी पहुँचलाई अझ व्यापक बनाउने हो भने नगरपालिकाका स्थानीय व्यवसाय, कृषि, तथा अन्य उद्यमहरूलाई थप प्रवर्द्धन गर्न सकिनेछ।

४.३.६ दीर्घकालीन सोच

"स्थानीय पूँजी परिचालन मार्फत उत्पादन, रोजगारी र आयमा अभिवृद्धि"

४.३.७ लक्ष्य

स्थानीय स्तरमा छरिएर रहेका पूँजीलाई सामुहिक हितका लागि परिचालन गरी नगरपालिकाको आर्थिक समृद्धि सामाजिक रुपान्तरण तथा गरिबी निवारणको आधारशीला तयार पार्ने।

४.३.८ उद्देश्य

क) उत्पादनशील क्षेत्रमा रहेको सहकारीलाइ प्रोत्साहन गरि कृषि र पर्यटनमा जोड्नु।

ख) साना तथा मझौला उद्योगलाई सहकारीमा जोडी स्वरोजगार तथा व्यक्तिगत आय वृद्धि गर्नु।

४.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाले सहकारी विकासका क्षेत्रमा दिगो विकास गरी आय स्रोत सिर्जना गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीति पहिचान गरिएको छः

तालिका ४६: सहकारी विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
सहकारी क्षेत्रलाई उत्पादनशील क्षेत्रमा केन्द्रित गर्न प्रोत्साहन गर्ने।	१. उत्पादनमूलक क्षेत्रमा क्रियाशिल रहेका सहकारी संस्थालाई नमुना सहकारी बनाउने व्यवस्था गरिनेछ। २. उद्यमशिलता विकास र स्थानीय पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहकारीको भुमिका लाई बढाउदै लगिनेछ। ३. वित्तीय पहुँच विस्तार र आर्थिक सामाजिक समावेशीकरणमा सहकारी क्षेत्रलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। ४. सहकारी संस्थाबाट उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ।
सहकारी शिक्षा तालिम, अभिवृद्धि तालिम प्रदान गर्ने।	१. सहकारी उद्देश्य अनुरुप उत्पादनमुखी क्षेत्र विषयक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। २. सबै प्रकृतिका सहकारी संस्थालाई वित्तीय साक्षरता, सहकारी शिक्षा, तालिम र क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। ३. सहकारीता विषयको शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
सहकारी क्षेत्रको प्रभावकारी नियमनका लागि नियमित अनुगमन प्रणाली विकास गर्ने।	१. नगरपालिका भित्र कार्यक्षेत्र रहेका संस्थाहरुको नियमन गरिनेछ। २. सहकारीमा वित्तीय सुशासन कायम गर्ने गरी परिणाममुखी अनुगमन गरिनेछ। ३. सहकारी संस्थाहरुको अभिलेख अद्यावद्यिकरण लागि वर्गीकृत रुपमा कोपोमिसमा आधारित मासिक/चौमासिक र वार्षिक प्रतिवेदन प्रणालीलाई संस्थागत गरिनेछ।
पहिचान भएका गरिबका लागि गरिबी निवारण कार्यक्रम तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने।	१. नगरपालिका भित्र रहेका गरिब तथा विपन्न परिवारको तथ्यांक संकलन गरिनेछ। २. गरिबीको रेखामुनी रहेका परिवारले व्यवसाय संचालनको लागि इच्छुकता देखाएमा तालिमको व्यवस्था गरी अनुदान वा सहुलियत दरमा कर्जा उपलब्ध गराउने छ। ३. गरिब र बेरोजगार युवाको तथ्यांक संकलन गरी रुची र क्षमताको आधारमा रोजगारी अवसर उपलब्ध गराउने छ।

४.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ४७: वित्तीय संस्था तथा सहकारी क्षेत्र परिचालन कार्यक्रम तथा आयोजना

४.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ४९: वित्तीय संस्था तथा सहकारी क्षेत्र परिचालन अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा

परिच्छेद - ५

सामाजिक क्षेत्र

देशको समग्र विकास तथा समृद्धिका लागि सामाजिक क्षेत्रको विकास मुख्य बाहकको रुपमा लिने गरिन्छ । नेपालको संविधानले लिएको दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकांक्षा पुरा गर्न सामाजिक विकास महत्वपूर्ण आधार हो । नेपालको राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक आवधिक योजना, दिगो विकास लक्ष्य लगायत अन्तराष्ट्रिय मञ्चमा अभिव्यक्त प्रतिबद्धता समेतले सामाजिक विकासका सबै क्षेत्रहरुलाई उच्च महत्व र प्राथमिकता दिएको देखिन्छ । सामाजिक विकासले असल, योग्य, सक्षम, समतामुलक, प्रतिस्पर्धी र उत्पादनमूलक जनशक्ति तयार गरी मुलुकको सर्वाङ्गीण विकासको आधार तयार गर्दछ ।

समग्र विकासका विभन्न आधारहरुमध्ये सामाजिक विकास एक महत्वपूर्ण आधार हो । यस अन्तर्गत शिक्षा, स्वास्थ्य, महिला तथा बालबालिका, आदिवासी जनजाति, अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक र अल्पसंख्यक, युवा तथा खेलकूद, खानेपानी तथा सरसफाई र साँस्कृतिक, धार्मिक संरक्षण तथा प्रवर्द्धन आदि समेटिएको छ । सामाजिक विकासको क्षेत्रमा स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्रहरुमा आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, खानेपानी तथा सरसफाई तथा सामाजिक विकासका अन्य पक्षहरु रहेका छन् । सामाजिक विकासको प्रगतिले दिगो विकासको लक्ष्यहरु अन्तर्गत लक्ष्य-३ (स्वस्थ र समुन्नत समाज), लक्ष्य-४ (गुणस्तरीय शिक्षा), लक्ष्य-५ (लैङ्गिक समानता) र लक्ष्य-६ (स्वच्छ पानी तथा सरसफाई) सँग सम्बन्धित छ । सामाजिक विकासको सन्दर्भमा बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाले निर्धारण गरेको उद्देश्य नगरबासीको पहुँचमा गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, खानेपानीको सुनिश्चतता गर्ने र न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्ने रहेको छ । यस नगरपालिकाले विगतमा सञ्चालन गर्दै आएका सफल सामाजिक विकासका कार्यहरुलाई निरन्तरता दिंदै यस आवधिक योजना अनुसार आगामी दिनमा सामाजिक विकास अन्तर्गत रहेको अन्य विषयगत क्षेत्रहरुलाई अगाडी बढाईने नीति लिएको छ । यस सामाजिक क्षेत्र अन्तर्गतका विषयहरुलाई यस परिच्छेदमा समेटिएको छ ।

५.१ स्वास्थ्य तथा पोषण

५.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालले विगत दुई दशकमा नागरिकको स्वास्थ्य अवस्था सुधार गर्ने दिशामा उल्लेखनीय उपलब्धि हाँसिल गरेको छ । विशेष गरी औषत आयु वृद्धि, शिशुको जीवन रक्षा, मातृस्वास्थ्य सुधार तथा संक्रामक रोग नियन्त्रणको

क्षेत्रमा उल्लेख्य प्रगती भएको देखिन्छ । नेपालको संविधानले स्वास्थ्यलाई नागरिकको मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरेको सन्दर्भमा नि:शुल्क आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको पहुँच सुनिश्चित गर्नु, आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्नु, सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा र बालस्वास्थ्य सेवा प्रत्याभूत गराउनु राज्यको दायित्व हो । संघ, प्रदेश, स्थानीय तहको संवैधानिक अधिकार तथा जिम्मेवारीलाई कार्य विस्तृतीकरण मार्फत स्पष्ट पारिएको र स्वास्थ्यलाई साझा अधिकार र जिम्मेवारीको रुपमा राखिएको छ । त्यसै अनुरुप यस आवधिक योजनाले दिगो विकासका लक्ष्य ३ तथा **"सुलभ स्वास्थ्य सेवा स्वस्थ नागरिक"** को उद्देश्यमा योगदान गर्नेछ ।

सुलभ स्वास्थ्य र स्वस्थ नगरबासी भन्ने नारालाई साकार पार्न स्वास्थ्य संस्थाहरुको सुदृढीकरण, नगर अस्पताल सञ्चालन र स्वास्थ्यकर्मीहरुको प्रभावकारी सञ्चालनको लागि नगर स्वास्थ्य नीति तयार गरी लागु गरिएको छ । बूढानीलकण्ठ नगरपालिका क्षेत्र भित्र १ नगर अस्पताल, ६ स्वास्थ्य चौकी, २ शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, २ आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्र, १९ गाउँघर क्लिनिक, २३ खोप क्लिनिक, २ प्रसुती केन्द्र, २ प्रयोगशाला, ८ क्षयरोग उपचार केन्द्र, १ वटा ५ वटै अस्थाई परिवार नियोजन सेवा भएको स्वास्थ्य संस्था नगरबासीको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको लागि उपलब्ध हुने निशुल्क औषधीको सहज व्यवस्थापन तथा समूचित वितरणको सुनिश्चितता गर्दै प्रत्येक वडामा स्वास्थ्य स्वयम्सेविकाहरु रहेका छन् । यसै बूढानीलकण्ठ नगरपालिका भित्र दक्ष जनशक्ति तथा विज्ञ, स्वास्थ्य क्षेत्रका संघसंस्था क्रियाशील रहनु, सचेत नागरिकहरु भएकोले गुणस्तर सेवा प्रवाह हुने, साझेदारी संस्थाहरुको सक्रियाताबाट स्वास्थ्य सेवा थप प्रभावकारी बनाउन सकिने साथै नागरिकहरुमा स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतना बढाउन सहज हुने सम्भावनाहरु रहेका छन् ।

स्वास्थ्य तथा पोषणमा रहेका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतीहरुको लेखाजोखा गरी आवश्यक रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी यस योजनामा समावेश गरिएको छ ।

५.१.६ दीर्घकालीन सोच

"स्वस्थ, उत्पादनशील र खुशी नागरिक"

५.१.७ लक्ष्य

गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा नगरबासीहरुको सहज पहुँच वृद्धिगरी स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार ल्याइनेछ ।

५.१.८ उद्देश्य

क) गुणस्तरीय आकस्मिक तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा नगरपालिकामा नै उपलब्ध गराउनु,

ख) स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम मार्फत नगर अस्पतालमा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउनु,

ग) रोग प्रतिरोधात्मक क्षमता बढाउन गुणस्तरीय र पोषणयुक्त खाद्य सामाग्रीमा पहुँच बढाउने र स्वास्थ्य चेतना प्रदान गर्नु ।

५.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति

स्थानीय नागरिकहरुलाई आधारभूत स्वास्थ्य तथा पोषणमा पहुँचको अभिवृद्धि गरी सामाजिक तथा आर्थिक समृद्धि प्राप्त गराउने लक्ष्यलाई पुरा गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरिएको छः

तालिका ६०: स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
गुणस्तरीय तथा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक जनशक्ति तथा पूर्वाधार निर्माण गर्ने ।	१. आवश्यक एम्बुलेन्स, औषधी, उपकरण, प्रविधि र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरु सहितको प्रभावकारी एवम् जवाफदेहीपूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको विकास गरिनेछ । २. स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई व्यापक बनाईनेछ । ३. स्वास्थ्यकर्मी कर्मचरीहरुलाई क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । ४. सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुमा अल्ट्रासाउन्ड कार्यक्रम मार्फत गर्भवती महिलाहरुको नियमित जाँच तथा नि:शुल्क भिडियो एक्सरे कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ५. प्रत्येक वडामा रहेका आधाभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरुको स्तरोन्नती गरिनेछ । ६. महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिम कार्यक्रमहरुको व्यवस्था गरिनेछ । ७. मौसम अनुसार हुने रोगको महामारी नियन्त्रण गर्न आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रमहरुको व्यवस्था गरिनेछ । ८. नि:शुल्क वितरण गर्नुपर्ने औषधीहरुको नियमित आपुर्ति गरिनेछ । ९. नगरपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी आवश्यक दक्ष तथा मध्यमस्तरीय जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
विपन्न तथा लक्षित वर्गका नागरिकहरुको स्वास्थ्य सेवामा सहज पहुँच पर्याउने ।	१. अति विपन्न घर परिवार पहिचान गरी उनीहरुको स्वास्थय बीमा शुल्क नगरपालिकाले व्यहोर्ने व्यवस्था गरी स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुर्याइनेछ । २. न्यून आय भएका तथा गरिबीको रेखामुनि रहेका परिवारहरुको पहिचान गरी ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुका लागि पोषणयुक्त खानेकुराहरुको प्रबन्ध मिलाइनेछ ।

	३. कडा गम्भिर प्रकृतिका रोगहरुको उपचारमा नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने सहुलियतलाई बिरामी समक्ष पुर्‍याउन सहजीकरण गरिनेछ । ४. सबै किसिमका बिरामीहरुलाई अस्पताल पुर्‍याउन नि:शुल्क एम्बुलेन्स संचलान गरिनेछ। ५. महिलाहरुको स्तन र पाठेघरको मुखको क्यान्सर सम्बन्धी सचेतनामुलक कार्यक्रम तथा स्क्रिनिङ् क्याम्पहरु संचालन गरिनेछ। ६. नवजात शिशु मृत्युदर, शिशु मृत्युदर, बाल मृत्युदर र मातृ मृत्युदर घटाउनको लागि प्रजनन स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व, बाल तथा शिशु स्वास्थ्य सेवाहरु संचालन गरिनेछ। ७. प्रजनन् स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व एवम् बाल तथा शिशु स्वास्थ्य सेवा स्वास्थ्य तथा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
स्वास्थ्य संस्था तथा स्वास्थ्य सेवा प्रति व्यापक जनचेतना जागरण अभियान संचालन गर्ने।	१. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा आयुर्वेद, योग र मानसिक स्वास्थ्य लगायत निरोधात्मक, प्रवर्द्धनात्मक तथा उपचारात्मक सेवाहरुलाई एकीकृत गरी नगरबासीको स्वास्थ्य अवस्था सबल बनाउने नीति लिइनेछ। २. सामाजिक संजाल तथा विभिन्न संचार माध्यमहरुबाट स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतनामूलक सामाग्रीहरुको प्रशारण गरिनेछ। ३. विद्यालयहरुमा विभिन्न उमेर समुहमा रहेका विद्यार्थीहरुको उमेर अनुसार हुने परिवर्तन तथा स्वास्थ्य सम्बन्धी ज्ञान बढाउन स्वास्थ्य शिक्षा सम्बन्धी कक्षाहरु संचान गरिनेछ।
पोषणयुक्त खानेकुराको बारेमा चेतना बढाउँदै यस सम्बन्धी सेवाको पहुँच सबै बस्तीसम्म पुर्‍याउने।	१. गुणस्तरीय एवम् स्वास्थ्यबर्द्धक खाद्यपदार्थको प्रयोग बढाउँदै कुपोषण न्यूनीकरण गरिनेछ। २. नागरिक स्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पार्ने खाद्यपदार्थको विज्ञापन र बजार प्रवर्द्धन बन्देज लगाइनेछ। ३. स्थानीय अर्गानिक उत्पादनको महत्व तथा सन्तुलित आहारका बारेमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। ४. नगरपालिका भित्र खाद्य सुरक्षाको अवस्था सन्तोषजनक राख्न एक घर एक टनेल/करेसाबारी/कौसीखेती प्रवर्द्धन गरिनेछ। ५. पोषण सुरक्षा सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

५.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ६१: स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका कार्यक्रम तथा आयोजना

५.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ६३: स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

५.२ शिक्षा, विज्ञान र नवप्रवर्तन

५.२.१ पृष्ठभूमि

वर्तमान युगमा शिक्षा मानव विकासको अभिन्न अंगको रुपमा लिइन्छ। शिक्षा विकासको आधार भएकोले यसले मर्यादित एवं परिष्कृत जीवन र सम्मानित रोजगारी तथा उद्यम विकासको आधार प्रदान गर्दछ । नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निः शुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशूल्क पाउने मौलिक हक प्रदान गरेको छ। राज्यको नीतिले शिक्षालाई वैज्ञानिक, प्राविधिक, व्यवसायिक, सीपमूलक र रोजगारमूलक बनाउँदै सक्षम प्रतिस्पर्धी र नैतिक बनाउने कुरा उल्लेख गरेको छ । स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले यी अधिकारलाई विस्तृत व्याख्या गर्दै थप व्यवस्थित गरेको छ। नेपालमा शिक्षा मौलिक हक र नागरिक अधिकारको रुपमा स्थापित छ। यस्तो नागरिक हक संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको साझा दायित्व बनेको छ । शिक्षालाई सामाजिक आर्थिक रुपान्तरणको महत्वपूर्ण माध्यम मानिएको छ । स्थानीय सरकारको यसप्रकारको दायित्व पूरा गर्नका निमित्त अन्य विविध पक्षका अतिरिक्त शिक्षा एउटा आधारभूत अवयव भएकोले यस क्षेत्रको सञ्चालन र विकासका लागि दीर्घकालिन नीति, योजना र कार्यक्रमको तर्जुमा पहिलो शर्त हो।

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को अनुसार यस नगरपालिकाको कूल साक्षरता दर ८९.७ प्रतिशत रहेको छ। यस नगर क्षेत्रभित्र भौतिक पूर्वाधार राम्रो अवस्थामा रहेको, प्रशस्त मात्रामा जनशक्ति र विज्ञहरु उपलब्ध हुने, संगठन संरचना तथा कानूनी कार्यविधी तयार भएको, शिक्षाप्रति सचेत नागरिकहरु साथै शिक्षा विकासको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्न सक्ने कानूनी प्रावधान रहेकोले प्राविधिक शिक्षालय संचालन गर्न सकिने, विद्यालयका लागि आवश्यक जनशक्ति सजिलै प्राप्त गर्न सकिने, व्यक्तिगत तवरबाट शिक्षामा लगानी बढ्ने, नगरपालिकाले यहाँ शैक्षिक सुधारका लागि थप बजेटको व्यवस्था गर्न सक्ने, ब्राण्डका रुपमा रहेका बुढानीलण्ठ स्कुल यसै नगरपालिकामा रहेकोले विद्यालयहरुको शैक्षिक अवस्थामा सुधार ल्याउन योगदान पुग्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । यसर्थ बूढानीलकण्ठको शिक्षा क्षेत्रमा रहेका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतीहरुको खोजी गरी सोको समधानका लागि रणनीति तथा कार्यनीतिहरु र कार्यक्रमहरु योजनामा समावेश गरिएको छ।

५.२.६ दीर्घकालीन सोच

"नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक रुपमान्तरणका लागि दक्ष मानव संसाधनको विकास"

६.२.७ लक्ष्य

गुणस्तरीय शिक्षा मार्फत सिर्जनशील, दक्ष, प्रतिस्पर्धी, उत्पादनशील र नवप्रवर्तनशील जनशक्ति तयार गर्ने।

५.२.८ उद्देश्य

क) सबै बालबालिकाहरुलाई आधारभूत शिक्षा अनिवार्य तथा नि:शुल्क र माध्यमिक शिक्षामा नि:शुल्क पहुँच सुनिश्चत गरी शिक्षालाई गुणस्तरीय, जीवनोपयोगी र प्रविधिमैत्री बनाउनु।
ख) शिक्षालयहरु बालमैत्री, शिक्षकमैत्री र अभिभावकमैत्री सिकाई थलोको रुपमा विकास गर्नु।
ग) शिक्षामा नवप्रवर्त्तन र सुशासनलाई संस्थागत गर्नु।

५.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति

तालिका ६४: शिक्षा विज्ञान तथा नवप्रवर्तन विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने गरी आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने।	१. विद्यालय भवन, कक्षाकोठा र शौचालयको भौतिक निर्माण तथा जीर्णोद्धार गर्न रकम विनियोजन गरिनेछ। २. विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री तथा विपद् प्रतिरोधी रुपमा तयार गरिनेछ। ३. प्रत्येक विद्यालयमा खेल मैदानको व्यवस्था गरिनेछ। ४. प्रत्येक विद्यालयमा छात्रछात्राका लागि छुट्टा-छुट्टै सुरक्षित तथा स्वस्थकर शौचालयको व्यवस्था गरिनेछ। ५. विद्यालयमा पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला र कम्प्युटर ल्याबको व्यवस्था गरिनेछ। ६. प्रारम्भिक बालकक्षा निर्धारित मापदण्ड अनुरुप बसाई व्यवस्था र सरसफाईलाई ध्यान दिई खेल सामाग्री, सिकाई सामाग्री, मनोरञ्जन सामाग्री, अडियो भिडियो सहितको आकर्षक मनोरञ्जन र बालमैत्री कक्षाकोठा व्यवस्थापन गरिनेछ। ७. शिक्षण संस्थाहरुमा प्रविधि सहितको भौतिक पूर्वाधार विकासमा जोड दिइनेछ।
विद्यालयमा गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता गर्न संस्थागत विकास गर्ने।	१. सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुसँगको समन्वय, सामुदायिक सहभागिता र स्थानीय सरोकारवालासँगको साझेदारीमा शिक्षामा पहुँच, गुणस्तर अभिवृद्धि तथा संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरुमा समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ। २. सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुसँगको समन्वय, सामुदायकि सहभागीता र स्थानीय सरोकारवालासँग साझेदारीमा शिक्षामा पहुँच, गुणस्तर अभिवृद्धि तथा संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि जस्ता कार्यक्रमहरुमा समन्वय तथा सहकार्य गरिनेछ।

	३. विद्यालयहरुको व्यवस्थापन सुधार तथा शैक्षिक उपलब्धि अभिवृद्धिका लागि प्रधानाध्यापकहरुसँग कार्यसम्पादन करारको व्यवस्था लागू गरिनेछ। ४. विद्यालयहरुको व्यवस्थापन सुधार तथा शैक्षिक उपलब्धि अभिवृद्धिका लागि प्रधानाध्यापकहरुसँग कार्यसम्पादन करारको व्यवस्था लागू गरिनेछ। ५. शिक्षकहरुको कार्यसम्पादनलाई विद्यालयका हरेक कक्षाका विद्यार्थीले हासिल गरेको नतिजासँग आवद्ध गरी पुरस्कार तथा दण्डको व्यवस्था गरिनेछ। ६. नगरमा उच्च नतिजा सहित नमुना बनिरहेका उत्कृष्ट विद्यालयहरुको सफलताका कथाहरुलाई प्रचारप्रसार गर्नुका साथै त्यस्ता विद्यालयहरुबाट न्यून नतिजा भएका विद्यालयहरुले सिक्ने अवसरको सुनिश्चितता गरिनेछ। ७. नगरमा शैक्षिक सुशासन कायम गराउन र लक्षित कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी ढङ्गबाट सम्पादन गर्नका लागि विद्यालयका प्रधानाध्यापक, विद्यालय शिक्षकसँग नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन सम्झौता गरिनेछ।
प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा कार्यक्रमलाई विद्यालय शिक्षाको अभिन्न अंगको रुपमा विकास गरी सबै बालबालिकाका लागि अनिवार्य गर्ने।	१. पालिका/वडा शिक्षा समिति गठन र क्रियाशील गर्दै विद्यालय शिक्षामा पहुँच नपुगेकाको तथ्यांक संकलन गरी पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ। २. पूर्व प्राथमिक अथवा बालविकास, आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुल्ला तथा वैकल्पिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा साथै विशेष शिक्षा सम्बन्धी कानून र मापदण्ड निर्माण लागु गरिनेछ। ३. आवश्यक परेको ठाँउमा विद्यालयलाई आवासीय विद्यालय तथा स्कुलबसको व्यवस्था समेत गरिनेछ। ४. विद्यालय बाहिर रहेका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालय प्रवेश गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। ५. सबैका लागि अनिवार्य तथा नि:शुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित गर्न जोखिममा परेका सबै बालबालिकाहरुलाई आवश्यकताको आधारमा शिक्षाको प्रबन्ध मिलाइनेछ।
शिक्षण पेशामा आवश्यक दक्ष जनशक्ति प्रवेशको व्यवस्थापन गर्ने।	१. प्रत्येक विद्यालयमा विषयगत शिक्षक दरबन्दी पुनरावलोकन गरी विद्यार्थी संख्या तथा शिक्षक संख्याको आधारमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात हेरी दरबन्दी मिलान गर्ने तथा अवस्था हेरी विद्यालय तह तथा कक्षा समायोजन गरिनेछ। २. कक्षाको आवश्यकता र पाठ्यक्रमको माग अनुरुप शिक्षकहरुलाई आफ्नो विषयमा दक्ष तुल्याउन नियमित रुपमा विषयगत तालिमको प्रबन्ध गरिनेछ।

	३. स्थानीय आवश्यकताको आधारमा तालिम पाठ्यक्रमको मोड्युल बनाई विज्ञ प्रशिक्षकद्धारा तालिम सञ्चालन गरिनेछ । ४. सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्न शिक्षक अध्ययन भ्रमण कार्यक्रम, शैक्षिक तालिम, गोष्ठी, सेमिनार लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । ५. बालविकास केन्द्रका शिक्षक र आधारभूत तहमा दरबन्दी कम भएका विद्यालयका शिक्षकलाई बहुकक्षा/बहुवर्ग शिक्षण सम्बन्धी तालिम सञ्चालन गरिनेछ । ६. विद्यालयमा बालमैत्री वातावरण सिर्जना गर्न आवश्यक शिक्षक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ । ७. प्राविधिक तथा व्यवसायिक (सफ्ट स्किल समेत) सीप प्रदान गर्न शिक्षकहरुलाई आधुनिक, शिक्षण सीपयुक्त, प्रविधिमैत्री, निरन्तर सिकाइमुखी बन्न तालिम दिँदै पेशागत दक्षता बढाइनेछ ।
रोजगारी र उद्यमशीलता विकास गर्न प्राविधिक र व्यवसायिक शिक्षाको विस्तार गर्ने ।	१. विद्यालयमा प्रयोगात्मक कक्षाका लागि विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्था गरिनेछ । २. माध्यमिक तह (कक्षा ११-१२) मा विज्ञान विषय अध्यापन गर्ने सामुदायिक विद्यालयको स्तरोन्नती एवम् विद्यार्थी प्रोत्साहन कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ । ३. विद्यालय शिक्षामा जीवनोपयोगी तथा मुल्यमा आधारित शिक्षालाई समेट्ने गरी पाठ्यक्रमको परिमार्जन गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । ४. साधारण तथा व्यवसायिक दुवै धारका कक्षा सञ्चालन गर्ने प्राविधिक र व्यवसायिक विद्यालयहरु सञ्चालनका लागि आवश्यक सहयोग प्रदान गरिनेछ । ५. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिमको क्षेत्रमा लगानीको सुनिश्चतताका लागि प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी एकीकृत योजना बनाइनेछ । ६. CTEVT को सम्बन्धनमा नगरपालिकास्तरीय एक बहुप्राविधिक विद्यालय स्थापना गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । ७. विद्यार्थीको सिकाई अभिवृद्धिका लागि निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धती तथा प्रारम्भिक बाल कक्षामा पढाई सीप विकास विधिहरुको प्रभावकारी उपयोग गर्दै लगिनेछ । ८. शिक्षामा सूचना र प्रविधिको प्रयोगलाई उच्च प्राथमिकतामा राख्दै नगरको सबै विद्यालयहरुमा सूचना र प्रविधि सहितको शिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
आर्थिक रुपले विपन्न लोपोन्मुख र सीमान्तकृत समुदाय र	१. दलित, छात्रा, जनजाति, लोपोन्मुख जातजाति, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु, गरिब तथा जेहेन्दार विद्यार्थीहरुका लागि आवश्यकताको

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने।	आधारमा प्रत्येक विद्यालयमा विशेष छात्रवृत्ति कोषको स्थापना गरी छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ। २. नयाँ विद्यालय भवन निर्माण गर्दा अपाङ्गमैत्री हुनेगरी बनाइनेछ। ३. भिन्न सिकाई आवश्यकता भएका, जोखिममा परेका तथा सीमान्तकृत समूहका विद्यार्थीहरुको सिकाई आवश्यकता सम्बोधन गर्नका लागि खुला, वैकल्पिक तथा विशेष शिक्षा कार्यक्रमको सुविधा विस्तार गरिनेछ। ४. विद्यालय जान नसक्ने अपाङ्गता भएका बालबालिकाका लागि घरमै पढाउने र अभिभावक शिक्षा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ। ५. ब्रेललिपि तथा साङ्केतिक भाषाको तालिम माग भई आउमा नगरपालिकाबाट व्यवस्थापन गरिनेछ।
शिक्षामा नवप्रवर्तन प्रविधिहरुको व्यवहारिक प्रयोग गर्ने।	१. असल चरित्र निर्माणका लागि नैतिक शिक्षाको प्रवर्द्धन गर्दै योग, ध्यान, आहार-विहार, व्यवहार र राष्ट्रिय दायित्व बोध गर्न सक्ने दक्ष नागरिक उत्पादन गर्ने लक्ष्यबाट निर्देशित रहँदै समुचित शैक्षिक नीति अवलम्बन गरिनेछ। २. औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रको शिक्षामा नैतिकता, अनुशासन र जीवन सीप (Life Skills) विकास गर्न स्थानीय तहको पाठ्यक्रममा समावेश गरिनेछ। ३. नगरभित्रका कुनै एउटा सामुदायिक विद्यालयलाई अगुवा विद्यालयको रुपमा विकास गरिनेछ। ४. प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा मा.वि. तह उत्तीर्ण विद्यार्थीलाई सम्बन्धित विषयमा थप तालिमा लिन आवश्यक नपर्ने गरी अध्यापन गर्ने शिक्षा प्रदान गरिनेछ। ५. सामुदायिक र संस्थागत विद्यालय बीचको शैक्षिक स्तरको दुरी घटाउँदै लैजाने उपायहरुको खोजी गर्न संस्थागत र सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक बीचमा अन्तरक्रिया गरिनेछ। ६. हरेक विद्यालयले प्रत्येक कक्षाको औषत सिकाई उपलब्धि कम्तिमा ५१ प्रतिशत पुर्याइनेछ। ७. शिक्षा हब को निर्माण गरी विद्यार्थीहरुको अतिरिक्त पढ्ने बानीको विकास गरिनेछ।
अनुगमन तथा निरीक्षण गरी शैक्षिक क्रियाकलापहरुलाई समय सापेक्ष सुधार गर्ने।	१. प्रधानाध्यापक तथा व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष लक्षित शैक्षिक व्यवस्थापन तथा नेतृत्व विकास विशेष तालिम सञ्चालन गरिनेछ। २. नगरपालिकास्तरीय एक वैज्ञानिक तथा व्यवहारिक शैक्षिक पात्रोको निर्माण गरी लागु गरिनेछ। ३. अनुसन्धानात्मक क्रियाकलापमा विद्यार्थीहरुलाई संलग्न गराउन परियोजना कार्यलाई पाठ्क्रममा समावेश गरी पूरक क्रियाकलापका रुपमा अनिवार्य गरिनेछ।

	४. विद्यालय अनुगमनलाई सुधारमुखी बनाउन टीम सुपरीवेक्षणलाई अभियानकै रुपमा लागि निर्दिष्ट फारमहरुका आधारमा कक्षा अवलोकन गर्ने, नमूना कक्षा लिने प्रणालीलाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । ५. निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन, कक्षा शिक्षण र न्यूनतम एउटा शैक्षिक सामाग्रीसहित कक्षामा विद्यार्थी सहजीकरण गर्न प्रोत्साहन गर्ने र अनुगमनको क्रममा त्यसलाई प्रमुखताका साथ हेरिनेछ ।

५.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ६५: शिक्षा विज्ञान तथा नवप्रवर्तन विकासका कार्यक्रम तथा आयोजना

५.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ६७: शिक्षा विज्ञान तथा नवप्रवर्तन क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

५.३ खानेपानी तथा सरसफाइ

५.३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले खानेपानी तथा सरसफाई सुविधालाई नागरिकको मौलिक हकको रुपमा व्याख्या गरेको छ । स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा योगदान पुर्याउन गुणस्तरीय खानेपानी र सरसफाईको क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी हाल सञ्चालन भइरहेका खानेपानीको स्रोत रहेका मुहानहरुको आवश्यक मर्मत सम्भार सरसफाई गर्दै थप खानेपानी आयोजनाहरु निर्माण गर्नुपर्ने साथै वैज्ञानिक विधिहरुको प्रयोग गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । सरसफाई तथा स्वच्छ पानी मानवीय स्वास्थ्यलाई प्रभाव पार्ने प्रमुख तत्वहरु भएको र दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं. ६ ले खानेपानी तथा सरसफाईलाई सुनिश्चितता गरेको छ ।

खानेपानी तथा सरसफाईमा बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा "एक घर एक धारा" को अवधारणा पूर्णता पाउने अवस्थामा पुगेको छ । खानेपानीको वैकल्पिक श्रोतको रुपमा Rain Harvesting र व्यवस्थित डीप बोरिङ्ग प्रणालीलाई उपयोगमा ल्याउने प्रयास भएको छ ।

सफा, सुन्दर, स्वस्थ र स्वच्छ नगर बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको प्रमुख परिचायक विषय हो । त्यसैगरी स्वस्थ जीवन जिउन हाम्रो वरपरको वातावरण सफा र स्वच्छ हुनु जरुरी छ । गुणस्तरीय खानेपानी र सरसफाईको क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी थप खानेपानी आयोजनाहरु निर्माण गरी स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा योगदान पुर्याउदै वैज्ञानिक विधिहरुको प्रयोगद्धारा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । सबै घरधुरीले स्वच्छ पिउनेपानीको उपभोग गर्न पाउने अवस्था सिर्जना गर्न नगरपालिकाले विशेष कार्यक्रमहरु योजनाबद्ध रुपमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ ।

५.३.६ दीर्घकालीन सोच

"स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईयुक्त बूढानीलकण्ठ "

५.३.७ लक्ष्य

सफा, सुन्दर बूढानीलकण्ठ निर्माण गरी स्वच्छ एवम् गुणस्तरीय खानेपानीको सुनिश्चितता ।

५.३.८ उद्देश्य

क) सबै घरधुरी र सार्वजनिक स्थलमा शुद्ध खानेपानीको पर्याप्त आपूर्ति गर्नु ।

ख) नगरपालिकामा पूर्ण सरसफाई कायम राख्नु ।

५.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

स्थानीय नागरिकहरुलाई सफा खानेपानीमा पहुँच र पूर्ण सरसफाइयुक्त नगरपालिका बनाउनका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरिएको छः

तालिका ६८: खानेपानी तथा सरसफाइ विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
गुणस्तरीय खानेपानी सेवा प्रवाहमा विस्तार गर्न जलाधार संरक्षण तथा खानेपानीको आपूर्ति सहज बनाइने ।	१. खानेपानीका संरचनाहरुको स्तरोन्नती गर्दै डिप बोरिङ्गबाट निकालिएको पानीलाई निर्मलीकरण एवम् प्रशोधन गरेर वितरण गरिनेछ । २. खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता गुरुयोजना तयार पारी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । ३. "एक घर एक धारा" कार्यक्रम लागू गरिनेछ । ४. विद्यमान तथा वैकल्पिक खानेपानीका स्रोतहरुको प्राविधिक टोलीबाट मूल्यांकन गराइनेछ । ५. खानेपानी स्रोतहरुको संरक्षण गरिनेछ । ६. आधारभूत खानेपानी पहुँच वृद्धिको लागि ठाउँठाउँमा पानी ट्यांकीको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ । ७. विद्यमान खानेपानीका संरचनाको क्षमता मूल्यांकन गरिनेछ । ८. आवश्यकता अनुसार पानी शुद्धीकरण प्रक्रियाको लागि संरचना निर्माण गरिनेछ । ९. सामूहिक कोषको निर्माण गरी उपभोक्ताको लागत सहभागिता सुनिश्चित गरिनेछ । १०.निजी वा अन्य क्षेत्रसँग साझेदारीको प्रयास गरिनेछ ।
घरेलु फोहोरमैला व्यवस्थापन र हरेक घरपरिवारमा आधारभूत शौचालय तथा सरसफाई सुविधाको व्यवस्था गरिने ।	१. सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । २. नकुहिने फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि नियमित संकलन कार्य नगरपालिकाबाट गरिनेछ । ३. घरघरमा निस्कने फोहोरलाई कम गर्न, फोहोरलाई वर्गीकरण गर्न, कम्पोष्ट मल बनाउन र पुन: प्रयोग गर्न प्रेरित गर्नका लागि जनस्तरमा नियमित जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । ४. **"फोहरबाट मोहोर"** कार्यक्रम सञ्चालन गरी यस नगरपालिकाको फोहरलाई यसै नगरपालिकामा विसर्जन गर्न सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।

सार्वजनिक स्थल तथा बजार क्षेत्रमा सरसफाइ सेवाको व्यवस्थापन गरिने।	१. समुदायका केही सार्वजनिक ठाउँहरुमा अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री शौचालयको निर्माण गरिनेछ। २. सरसफाई सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। ३. स्थानीय सञ्चार माध्यमको सहयोगमा सरसफाई सम्बन्धी नियमित जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरी सार्वजनिक स्थलमा फोहोर फाल्नेलाई जरीवाना गरिनेछ। ४. सरसफाइको लागि डस्टविनको व्यवस्था गरी कुहिने फोहोर र नकुहिने फोहोर संकलन केन्द्रहरु बनाइने छ।

५.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ६९: खानेपानी तथा सरसफाइ विकासका कार्यक्रम तथा परियोजनाहरु

५.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ७१: खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

५.४ महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग

५.४.१ पृष्ठभूमि

संविधानको धारा ३८ मा महिला हकको व्यवस्थामा प्रत्येक महिलालाई बिना भेदभाव समान लैङ्गिक हक, धारा ३९ मा बालबालिकाको हक, धारा ४१ मा जेष्ठ नागरिकलाई राज्यबाट विशेष संरक्षण तथा सामाजिक सुरक्षाको हक र संविधानको धारा ४३ मा सामाजिक सुरक्षाको हक अन्तर्गत आर्थिक रुपले विपन्न, अशक्त र असहाय, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, लोपोन्मुख जातिका नागरिकलाई समेटेको अवस्था छ । यस नगरपालिकामा केही सामाजिक असमानता तथा विभेदका कारण यस क्षेत्रका महिला, दलित, जनजाति, अल्पसंख्यक वर्ग सामाजिक तथा आर्थिक रुपले पछाडी परेका देखिन्छन् । लक्षित वर्ग तथा समुदायको सामाजिक न्याय, समानता, मानव अधिकार सहित सर्वाङ्गिण विकास गर्ने लक्ष्य तथा उद्देश्यका साथ लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरणलाई यस योजनाले समेट्नेछ । यस आवधिक योजनाले **दिगो विकासका लक्ष्य ५ तथा "लैङ्गिक समानता"** को उद्देश्यमा योगदान गर्नेछ ।

सामाजिक जागरणको पर्याप्तता नभएको, राजनैतिक चेतनाको परिपक्वता नभैसकेको र पुरानो सामाजिक, जातिय, लैङ्गिक तथा वर्गीय स्वरुपको समाजमा व्यापक रुपान्तरण समेत भैनसकेकोले नेपालमा लैङ्गिक समानता, जेष्ठ नागरिकको सम्मान, सामाजिक सुरक्षा, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार र कठिनाइहरुको सम्बोधन तथा समग्र सामाजिक समावेशीकरणका मुद्दाहरु सामाजिक विकासका दृष्टिले केन्द्रिय भाग मै रहेका छन् । यस्तो वर्ग/समूह तथा क्षेत्रको प्रकृति एउटै प्रकृति र एउटै किसिमका छैनन् । तिनीहरुबीच ठूलो भिन्नता छ । यसर्थ यस बूढानीलकण्ठ नगरपालिकामा समेत यी सवालहरुको व्यापक सान्दर्भिकता रहेको र विकास योजानाले यी विषयहरुलाई महत्व दिएर समेट्नु पर्ने देखिन्छ । लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरणका सन्दर्भमा सशक्तीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम गर्ने, महिलाहरुलाई आय आर्जनका अवसरहरु सिर्जना गर्नसक्ने खालका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, योजना तर्जुमा प्रक्रिया लगायत नगरपालिकाको गतिविधिहरुमा महिला, बालबालिका तथा लक्षित समूहको अर्थपूर्ण सहभागित गराउदै लान सकिने सम्भावना देखिन्छ । यसकारण, यी लक्षित वर्गहरुको विकासका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतीहरुको लेखाजोखा गरी आवश्यक रणनीति तथा कार्यनीतिहरु योजनामा समावेश गरिएको छ ।

५.४.७ दीर्घकालीन सोच

"लैङ्गिक, सामाजिक तथा लक्षितवर्ग विभेदको अन्त्य एवम् समग्र अधिकार संरक्षणको सुनिश्चितता।"

५.४.८ लक्ष्य

महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक लगायत लक्षित वर्गले मर्यादित जीवनयापन गरेका हुनेछन्।

५.४.९ उद्देश्य

क) लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट निर्माण मार्फत महिला सहभागिता अभिवृद्धि गरेर लैङ्गिक उत्तरदायी शासन पद्धती अवलम्बन गर्नु।

ख) मानव संसाधन तथा क्षमता विकासमा लक्षित वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गरी जीविकोपार्जनमा आत्मनिर्भर बनाउनु।

ग) कुसंस्कार विरुद्ध सामाजिक दृष्टिकोण परिवर्तन गर्दै लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीता आधारित समाज स्थापना गर्नु।

घ) संस्थागत व्यवस्था अन्तर्गत कार्यप्रणाली एवम् तथ्यांकमा समेत महिला एवम् लक्षित वर्गको समावेशीतालाई सुनिश्चित गरी आर्थिक रुपमा सशक्तिकरण गर्नु।

५.४.१० रणनीति तथा कार्यनीति

महिला, बालबालिका तथा अन्य लक्षित वर्गको संरक्षण, उत्थान र सशक्तीकरणका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरिएको छः

तालिका ७२: महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
महिलाको हकहितको संरक्षण र लैङ्गिक समानता कायम गर्ने।	१. महिला उद्यमी साक्षरता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। २. किशोरीहरुलाई आत्मविश्वास तथा मनोबल अभिवृद्धि गर्न आत्मरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। ३. यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरुको तथ्यांक एकिन गरी हक हितको संरक्षण गरी आयआर्जनमा जोड दिइनेछ।

	४. महिला उद्यमीलाई प्रोत्साहन हुने गरी विभिन्न किसिमका प्रदर्शनी, मेला आयोजना गरी उत्पादित सामाग्रीहरुको बजारीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । ५. लैङ्गिक तथा घरेलु हिंसा रहित समाज निर्माणका लागि जोड दिइनेछ । ६. महिलाहरुका लागि सीप विकास कार्यक्रम मार्फत आयआर्जनमा जोड दिइनेछ । ७. कानूनी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ८. महिलाहरुको क्षमता विकास, नेतृत्व विकास गरी महिला सशक्तिकरण गरिनेछ ।
लक्षितवर्गको हक हित र अधिकारको प्रवर्द्धन गर्दै ज्ञान, सीप र अनुभवको उपयोग गर्ने ।	१. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक अपाङ्गता र यौनिक लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरका लागि श्रोत साधनमा पहुँच अभिवृद्धि गर्न सचेतना मूलब कार्यक्रम, क्षमता विकास तथा सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । २. महिला तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि आत्मनिर्भर बनाउनका लागि सिप विकास, क्षमता विकास, नेतृत्व विकास, कानूनी सचेतना लगायतका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ । ३. बालमैत्री स्थानीय शासनयुक्त नगरपालिका घोषणा गरिनेछ । ४. बालमैत्री स्थानीय शासन नीतिगत प्रक्रियागत कार्य अवलम्बन घोषणाका लागि सामूहिक प्रतिबद्धता सहित अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ५. यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरुलाई आर्थिक र सामाजिक रुपमा सशक्तिकरण गरिनेछ । ६. ज्येष्ठ नागरिकलाई सम्मान तथा नेपाल सरकारले दिएका सुविधाको बारेमा पकेट डायरी वितरण गरिनेछ । ७. ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, ज्येष्ठ नागरिक मिलन चौतारी लगायतको स्थापना गरिनेछ । ८. ज्येष्ठ नागरिक तिर्थाटन तथा अन्य भ्रमण कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । ९. ज्येष्ठ नागरिकहरुमा देखिने स्वास्थ्य समस्याका बारेमा जनचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । १०. ज्येष्ठ नागरिकका लागि सम्मानपूर्वक परिवारसँग बस्नका लागि अभिभावकलाई सचेतना कार्यक्रम गरिनेछ । ११. ज्येष्ठ नागरिकलाई नि:शुल्क औषधी वितरण गरिनेछ । १२. ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्र वितरण गरिनेछ । १३. ज्येष्ठ नागरिकहरुको प्रत्येक वडामा समिति गठन तथा नगर सञ्जाल निर्माण गरी ज्येष्ठ नागरिकहरुको हकहितको संरक्षण गरिनेछ ।

अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सामाजिक सशक्तिकरण मार्फत जीवनयापनमा सहजता र आत्मसम्मान प्रवर्द्धन गर्ने।	१. अपाङ्गता भएका व्यक्तिका परिवारका सदस्यहरुका लागि सिप विकास मार्फत आय आर्जनमा जोड दिइनेछ। २. अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गरिनेछ। ३. अपाङ्गता सहायता सामाग्री वितरण तथा सम्मान कार्यक्रम गरिनेछ। ४. विभिन्न किसिमका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि फिजियोथेरापी सुविधा उपलब्ध गराइनेछ। ५. विभिन्न सेवा प्रदायक संस्थाहरु अपाङ्गतामैत्री बनाइनेछ। ६. अपाङ्गता भएका बालबालिका लागि विद्यालयमा पहुँचको व्यवस्था गरिनेछ।
दलित र सिमान्तकृत समुदायलाई विकास तथा सामाजिक न्यायको मूलधारमा ल्याउने।	१. छुवाछुत, कुसंस्कार विरुद्ध सचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ। २. आर्थिक र सामाजिक रुपमा पछाडी परेका दलित समुदाय, महिलाहरुलाई प्राथमिकता दिई स्वरोजगार तथा जीविकोपार्जनका कार्यक्रमहरु सिर्जना गरिनेछ।
यौनिक लैङ्गिक अल्प संख्यक, सिमान्तकृत वर्ग सम्मानपूर्वक सामाजिक न्याय र आत्मसम्मान सहित आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने।	१. यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरुको तथ्यांक एकिन गरी हक हितको संरक्षण गरी आयआर्जनमा जोड दिइनेछ। २. यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरुलाई आर्थिक सामाजिक रुपमा सशक्तिकरण गरिनेछ। ३. सीप विकास कार्यक्रम मार्फत उद्यमशीलतामा अभिवृद्धि गरी स्वाबलम्बन तथा आत्मनिर्भर बनाइनेछ।

५.४.८ कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ७३: महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

५.४.९ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ७५: महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

५.५ युवा तथा खेलकुद

५.५.१ पृष्ठभूमि

नगरमा रहेका युवा जनशक्तिलाई सूचना प्रविधि (आईसीटी) र कृत्रिम बौद्धिकता (Artificial Intelligence-AI) जस्ता क्षेत्रसँग जोडेर आर्थिक विकास र सामाजिक रुपान्तरणको संवाहकका रुपमा स्थापित गर्ने अवसर नगरसँग रहेको देखिन्छ । नगर क्षेत्रभित्र ३० वटा यूवाक्लबहरु क्रियाशील रहेका छन् भने १९ वटा खेलकुद मैदानहरु रहेका साथै यस नगर क्षेत्रभित्रबाट राष्ट्रियस्तरका खेलाडीको रुपमा पहिचान बनाउन सफल भईसकेका छन् । विकासमा युवा सहभागिताको अभिवृद्धि गर्दै राजनैतिक, आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक अधिकारको पूर्ण उपयोगको वातावरण तयार गरी युवाहरूको सशक्तीकरण र विकासका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगायतका क्षेत्रमा विशेष अवसर प्रदान गरिनु पर्दछ । जनसाङ्ख्यिक पूँजीको रूपमा रहेका युवाहरूको पलायन रोक्दै विकासको हरेक क्षेत्रमा युवाहरूको पहुँच बढाउने र सामाजिक-आर्थिक रूपान्तरणमा युवाहरूलाई मूलप्रवाहीकरण गर्दै शिक्षित, दक्ष, लगनशील, अनुशासित युवाहरूबाट नगरपालिकाको विकासमा योगदानको वातावरण सिर्जना गर्नु पर्ने भएको छ ।

नगरपालिकामा युवाहरुको सीप तथा क्षमता अभिवृद्धि तथा युवा खेलकुद विकासका क्षेत्रमा विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिँदै आएका छन् । तथापि युवाहरुको उद्यमशिलता तथा रोजगारी/स्वरोजगारीको क्षेत्रमा उल्लेख्य प्रगति भने हुन सकेको छैन । व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक, सामाजिक र संवेगात्मक पक्षको सन्तुलित विकासका लागि खेलकुद अपरिहार्य छ । त्यसैले समाजमा रहेका खेलाडी, खेल प्रशिक्षक, बाालबालिका, युवा, ज्येष्ठ नागरिक, फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरू सबैलाई खेलकुदको माध्यमबाट निरोगी एवम् अनुशासित तुल्याई देश विकासको पथमा संलग्न गराउनु अहिलेको प्रमुख आवश्यकता हो । खेलाडीलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रतिस्पर्धी बनाई नगरपालिका, प्रदेश र राष्ट्रको गौरव बढाउने अवसर सिर्जना गर्नुपर्ने भएको छ । यसकारण, युवाको सीप तथा क्षमता विकास र खेलकुद विकासको क्षेत्रमा योजनाबद्ध पहलहरु गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

५.५.६ दीर्घकालीन सोच

“युवाहरुमा व्यवसायिक सीप र जाँगर: बूढानीलकण्ठ नगरपालिका परिवर्तनको आधार”

५.५.७ लक्ष्य

युवा जनशक्तिलाई नगरपालिकाको सामाजिक-आर्थिक विकास तथा खेलकुदमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने।

५.५.८ उद्देश्य

क) युवाको सिर्जनशिलता, उद्यमशिलता एवं उत्पादनशिलतामा बृद्धि गर्नु,

ख) खेलकुद पूर्वाधारको विकास गर्दै युवा खेलाडीलाई उच्च प्रतिस्पर्धी र व्यवसायिक बनाउनु,

५.५.९ रणनीति तथा कार्यनीति

युवा तथा खेलकुद विकासका लागि देहायका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी समावेश गरिएको छ। यस योजना अवधिभित्र यी रणनीति तथा कार्यनीतिहरुलाई कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ।

तालिका ७६: युवा तथा खेलकुद विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
उद्देश्य १: युवाको सिर्जनशिलता, उद्यमशिलता एवं उत्पादनशिलतामा बृद्धि गर्नु।	
१.१ युवामा सकारात्मक सोच, सिर्जनशीलता र नेतृत्व क्षमताको विकास गर्ने।	१. विकास वा खेलकुद सम्बन्धी विभिन्न क्लवहरूको स्थापना तथा प्रभावकारी सञ्चालन मार्फत युवाहरूको नेतृत्व र व्यक्तित्वको विकास गरिनेछ। २. युवाहरुमा नेतृत्व क्षमताको विकासकालागि नियमित कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ।
उद्देश्य २: खेलकुद पूर्वाधारको विकास गर्दै युवा खेलाडीलाई उच्च प्रतिस्पर्धी र व्यवसायिक बनाउनु।	
२.१ खेलकुदको समुचित विकासका लागि आवश्यक पूर्वाधारको निर्माण गर्ने।	१. नगरपालिकामा स्तरीय खेलग्राम निर्माण गरिनेछ। २. सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा खेलकुद पूर्वाधार निर्माण र सुदृढ गरिनेछ। ३. कभर्डहल/खेलमैदान तथा आवश्यक खेल सामग्रीको व्यवस्था गरिनेछ।
२.४ प्रतिभावान खेलाडीको पहिचान, क्षमता विकास र प्रोत्साहन गर्ने।	१. राष्ट्र र प्रदेश तथा नगरको गौरव राख्न सफल खेलाडीहरूलाई सम्मान एवम् पुरस्कार दिइनेछ। २. स्थानीय स्तरदेखि प्रतियोगिता सञ्चालन गर्दै प्रतिभावान खेलाडीको पहिचान, विकास, सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ।

	३. विद्यालय तथा नगरपालिका तहमा खेलकुद पूर्वाधारको विकास गरी खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिनेछ। ४. खेलकुदमा युवाहरूको सहभागिता वृद्धि गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।

५.५.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ७७: युवा तथा खेलकुद विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

५.५.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ७९: युवा तथा खेलकुद क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

परिच्छेद – ६

पूर्वाधार क्षेत्र

आर्थिक, सामाजिक विकास र सेवा सुविधा प्रवाहलाई प्रभावकारी रुपमा अघि बढाउनका लागि पूर्वाधार विकास प्रमुख तथा महत्वपूर्ण आधार हो । पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गत सडक, पक्की तथा झोलुङ्गे पुल, वैकल्पिक उर्जा, आवास, भवन तथा वस्ती विकास र सञ्चार तथा सूचना प्रविधि जस्ता विषयहरु पर्दछन् । व्यवस्थित वस्ती तथा सहरी विकासको महत्वले गर्दा पूर्वाधार विकासलाई दिगो विकासको एक महत्वपूर्ण आयामको रुपमा लिने गरिएको छ । यसका साथै दिगो विकास लक्ष्यले निर्धारण गरेका लक्ष्यहरु मध्ये लक्ष्य-७ (खर्चले धान्न सकिने स्वच्छ उर्जा), लक्ष्य-९ (उद्योग प्रवर्द्धन र पूर्वाधार) र लक्ष्य-११ (सहरहरु र समुदायहररुको दिगोपना) यस क्षेत्रसँग प्रत्यक्ष रुपमा दिगो विकासका लक्ष्यहरु सम्बन्धित रहेका छन् ।

६.१ बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण

६.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानले व्यवस्थित बसोबास, योजनाबद्ध, पूर्ण पूर्वाधार, वातावरणमैत्री आवासलाई नागरिकको सुरक्षित आवसको हकलाई प्रत्याभूति गरेको छ । नगरबासीको व्यापक जनसहभागितामा स्वयम् नगरपालिकाले आफ्नो वस्तुगत अवस्था अनुरुप आवास योजना निर्माण गर्ने अधिकार रहेकोले प्रत्येक वडामा रहेका खुल्ला क्षेत्रलाई सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यवस्थित आवास निर्माण गर्न सकिने, मौलिक प्रकृतिको वास्तुकलाको जगेर्ना गरी मौलिक पहिचान कायम गर्न आवास निर्माण अनुमति दिँदा विशेष प्रोत्साहन दिन सकिने, आवास क्षेत्रमा वृद्धाश्रम, धर्मशाला, ध्यानयोग केन्द्र, महिला सामुदायकि भवन स्थापन गर्न सकिने, वर्तमानमा विस्तार भइरहेका बजार केन्द्रलाई आवास क्षेत्र अनुकूल हुने गरी विकास गर्न सकिने, बाढी र डुवान प्रतिरोधि घरहरु निर्माण गरी नमुना बस्तीको रुपमा विकास गर्न सकिने सम्भावनाहरु रहका छन् । यस क्षेत्रमा रहेका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतीहरुको लेखाजोखा गरी उपयुक्त रणनीति, कार्यनीति र कार्यक्रमहरु पहिचान गरी योजनामा समावेश गरिएको छ ।

६.१.६ दीर्घकालीन सोच

"विकास र समृद्धिको आधार, सन्तुलित शहरी प्रणाली र गुणस्तरीय भौतिक पूर्वाधार"

६.१.७ लक्ष्य

सुन्दर, सुरक्षित, विपद् उत्थानशील र एकीकृत आवास तथा वस्ती विकास गर्ने।

६.१.८ उद्देश्य

क) आधारभूत सहरी पूर्वाधारहरुको अवस्थामा सुधार गर्नु।

ख) योजनाबद्ध र दिगो विकास गरी बस्न योग्य शहर निर्माण गर्नु।

६.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाका बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण क्षेत्रमा विकास गरी सुरक्षित र व्यवस्थित जनजीवन स्थापना गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका ८४: बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण क्षेत्रका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
बहुउपयोगी तथा बहुउद्देश्यीय एकीकृत सेवा प्रदायक भवन निर्माण गर्ने।	१. सरकारी तथा सार्वजनिक भवनहरु अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ। २. बागमती प्रदेश र संघीय सरकारसँग आवश्यक समन्वय गरी शहरी विकास आयोजना लागु गर्ने गरी सरकारी नीति अनुरुप शहरी विकास आयोजना सञ्चालन गरिनेछ। ३. सरकारी भवनहरुमा एकरुपता ल्याउन सकेसम्म एकै स्थानमा र एकै किसिमका भवनहरुको डिजाइन र निर्माण गरी जनसेवा प्रदान गरिनेछ। ४. अपाङ्गता भएका व्यक्ति लगायत ज्येष्ठ नागरिकका लागि विशेष सामाजिक आवासको विकास गरिनेछ।
शहरहरुको एकीकृत विकास गर्ने।	१. भू-उपयोग नीति तथा वस्ती विकास योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ। २. सडक क्षेत्रमा हुन सक्ने थप बस्ती विस्तारलाई निरुत्साहित गरिनेछ र मापदण्डहरुलाई पूर्णरुपले कार्यान्वयन गरिनेछ। ३. काठमाण्डौँ उपत्यका विकास प्राधिकरणसँग आवासीय क्षेत्रमा सुव्यवस्थित शहरीकरण लागि सहकार्य र समन्वयमा क्षेत्रगत रुपमा सम्बन्धीत स्थानको भूगोललाई अध्ययन गरी जग्गाको एकीकृत विकास (Integrated Development) कार्य अघि बढाइनेछ।
जोखिममा परेका तथा छरिएर रहेका बस्तीहरुलाई एकीकृत वस्तीको निर्माण गरी स्थानान्तरण गर्ने।	१. छरिएर रहेका र भौगोलिक हिसाबले विकट तथा विपद् जोखिममा रहेका घर परिवारका लागि सुरक्षित, वातावरणमैत्री, सुलभ, आधारभूत सुविधायुक्त र मौलिक पहिचान बोकेको एकीकृत वस्ती निर्माण गरिनेछ।

	२. भौगोलिक रुपले विकट र विपद् उच्च जोखिममा रहेका स्थानमा हुन सक्ने थप वस्ती विस्तारलाई निरुत्साहित गरिनेछ । ३. नगरपालिकासँगको समन्वय तथा सहकार्य गरी जग्गा विकास योजना (Land Pooling) सञ्चालन गरिनेछ । ४. विपद् जोखिममा परेका र पर्न सक्ने घर तथा वस्तीहरु पहिचान तथा नक्साङ्कन गरिनेछ । ५. नयाँ शहरको अवधारणा अनुसार खाली जग्गामा एकीकृत वस्ती विकास गरिनेछ ।

६.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ८५: बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण क्षेत्रका कार्यक्रम तथा आयोजना

६.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ८७: बस्ती, आवास, भवन र सार्वजनिक निर्माण क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

६.२ सडक, पुल तथा यातायात

६.२.१ पृष्ठभूमि

सडक तथा यातायातलाई पूर्वाधार विकासको महत्वपूर्ण सूचक मानिन्छ। नेपालको संविधानले यातायात सुविधामा नागरिकको सरल, सहज र समान पहुँच सुनिश्चित गर्न यातायात क्षेत्रमा लगानी अभिवृद्धि गर्ने र वातावरण अनुकूल प्रविधिलाई प्राथमिकता दिँदै सार्वजनिक यातायातलाई प्रोत्साहन र निजी यातायातलाई नियमत गरी यातायात क्षेत्रलाई सुरक्षित, व्यवस्थित, समावेशी र अपाङ्गमैत्री बनाउने परिकल्पाना गरेको छ। यस क्षेत्रले दिगो विकासका लक्ष्य-११ (शहरहरु र समुदायहरुको दिगोपना) को उद्देश्यमा योगदान गर्नेछ।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाका सबै वडा सडक संजाल जोडिएका छन्। यद्यपी यी सबै सडकहरु स्तरीय भने हुन सकेका छैनन्। सडक तथा यातायातको व्यवस्थित विकास तथा व्यवस्थापन गर्न नगरपालिका सडक गुरुयोजना, २०७७ तयार गरिसकेको छ । यस योजनाले नगरपालिकामा रहेका सडकको वर्गीकरण गर्ने, नगरपालिकाको विद्यमान तथा भविष्यमा हुन सक्ने विकासको आधारमा सडकको प्राथमिकीकरण गर्ने, यस्ता सडकहरुको अधिकारक्षेत्र तोक्ने वा सडक मापदण्ड तयार गर्ने, सडकमा हुने लगानीलाई प्राथमिकिकरण गर्ने जस्ता कार्यहरुलाई प्रष्ट मार्गनिर्देश गरेको छ । नालाको पानीको प्रभावकारी व्यवस्थापन हुन नसक्ता वर्षाको समयमा यातायात सञ्चालनमा यसबाट नकारात्मक प्रभाव पर्ने गरेको छ। साझा अधिकारमा रहेका दुविधालाई संघीय वा प्रदेश कानुनले प्रष्ट नपारिसकेको सन्दर्भमा संविधान र संघीय कानुन अनुकुलको सडक र सार्वजनिक यातायात सम्बन्धी स्थानीय ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका बनाई सोको कार्यान्वयन गर्ने चुनौती यस नगरपालिकालाई रहेको छ । यस स्थितिमा, सडक पूर्वाधारको सुधार र पक्की सडकको विस्तार अत्यावश्यक देखिन्छ, जसले स्थानीय जनजीवन र आर्थिक गतिविधिहरूलाई थप प्रभावकारी र सुलभ बनाउनेछ।

६.२.६ दीर्घकालीन सोच

"दिगो, गुणस्तरीय र सुरक्षित सडक तथा यातायात पूर्वाधारको विकास।"

६.२.७ लक्ष्य

सडक निर्माण, मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नती गरी सहज, सुरक्षित र भरपर्दो सडक तथा यातायात सेवा उपलब्ध गराउने

।

६.२.८ उद्देश्य

क) नगरबासीमा गुणस्तरीय सडक तथा यातायातको सहज पहुँच पुर्याउनु।

ख) नगरस्तरीय यातायात सञ्जालको विकास संरचना र व्यवस्थापनमा सुधार गर्नु।

६.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाका सडक, पुल तथा यातायात विकासका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका ८८: सडक पुल तथा यातायात विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
सडक पूर्वाधार स्तरोन्नती तथा विस्तार गरी यातायात सहज गर्ने।	१. प्राथमिकताको आधारमा प्रमुख वस्ती र बजार केन्द्र जोड्ने प्रमुख सडकहरुको स्तरोन्नती, विस्तार र कालोपत्रे वा पक्की गरिनेछ। २. साँघुरो पुलले गर्दा यातायातमा कठिनाई भएका स्थानहरुमा थप पुल निर्माण गरी यातायात सञ्चालनलाई सहज बनाइनेछ। ३. ट्राफिक प्रहरीसँगको समन्वय तथा सहकार्यमा आवश्यकताको आधारमा ट्राफिक बत्ती, सडक बत्ती तथा सिसि क्यामेरा जडान गरिनेछ। ४. साँघुरो पुलले गर्दा यातायातमा कठिनाई भएका स्थानहरुमा थप पुल निर्माण गरी यातायात सञ्चालनलाई सहज बनाइनेछ। ५. उच्च प्राथमिकता प्राप्त पुल निर्माणका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसँग बजेटका लागि समन्वय गरिनेछ। ६. सबै सडकहरुमा अव्यवस्थित ढल र नाली मर्मत तथा निर्माण गरी नियमित रुपमा यातायात सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइनेछ।
यातायात पहुँच र गतिशीलतामा सुधार गर्ने।	१. सार्वजनिक सवारी साधन चल्ने रुटहरु तय गर्न यातायात सम्बन्धी सरोकारवाला सँग अन्तरक्रिया गरिनेछ। २. नगरपालिकाको सबै वडाहरु समेट्ने गरी चक्रपथ निर्माण गर्न संघ र प्रदेश सरकारसँग पहल गरिनेछ। ३. आवश्यकता अनुसार ट्राफिक प्रहरीसँगको समन्वयमा सडक ट्राफिक संकेतहरुको व्यवस्था मिलाइनेछ। ४. बस, मिनिबस, माइक्रोबस आदि जस्ता रुटमा चल्ने सवारी साधनहरुको संख्या र प्रकार आवश्यकता अनुसार तय गरिनेछ। ५. निश्चित ठाउँहरुमा प्रतिक्षालयहरु निर्माण गरिनेछ।
सबै वस्ती तथा पर्टकीय गन्तव्य सम्म पुग्नका लागि निश्चित	१. भौगोलिक अवस्था अनुसार मापदण्ड निर्धारण, वर्गीकरण तथा प्राथमिकता निर्धारण गरी सडक निर्माण गर्दा यातायात गुरुयोजना तयार पारिनेछ।

मापदण्ड पुगेको दिगो सडक सञ्जालको विस्तार गर्ने।	२. पर्यटकीय तथा धार्मिक क्षेत्रसम्म पुग्नका लागि भरपर्दो सडक तथा सार्वजनिक यातायात सेवा सञ्चालनमा ल्याइनेछ। ३. सडक निर्माण गर्दा ढल, खानेपानी, टेलिफोन तथा इन्टरनेटको विस्तार पनि सँगसँगै निर्माण गरिनेछ। ४. करिडोरका सडकहरुको मापदण्ड निर्धारण गरी वडा भित्र आवश्यक ठाउँमा नयाँ ट्र्याक खोल्ने तथा ट्र्याक खोलिसकेका सडकको स्तरोन्नती गरिनेछ। ५. सडकहरुमा सवारी दुर्घटना नियन्त्रण गर्न ट्राफिक अनुशासन पालना गराउन जोड दिँदै सडकहरुका दुवैतर्फ व्यवस्थित पैदल मार्ग निर्माण गरिनेछ।
दिगो वातावरणमैत्री यातायात व्यवस्थापन प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ।	१. सडकको आवश्यकताका आधारमा दायाँ-बाँया र पहिरो जाने सम्भावित स्थानमा बायोइन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको प्रयोग गरी निर्माण गरिनेछ। २. सडकको नियमित मर्मत सम्भारका लागि आधुनिक प्रविधिको उपयोग तथा यान्त्रीकरणमा जोड दिइनेछ। ३. सडक तथा यातायातमा प्राकृतिक प्रकोप तथा जलवायु परिवर्तनले हुन सक्ने असर तथा नोक्सानीलाई न्यूनीकरण गरिनेछ। ४. संघीय तथा प्रादेशिक सरकारसँग समन्वय गरी विद्युतीय सवारी साधन सञ्चालन गर्नका लागि प्रोत्साहन गर्न निजी क्षेत्रलाई आर्थिक सहुलियत दिने र चार्जिङ्ग स्टेशनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ।

६.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ८९: सडक पुल तथा यातायात विकासका कार्यक्रम तथा आयोजना

६.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ९१: सडक पुल तथा यातायात क्षेत्रका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

६.३ जलस्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा

६.३.१ पृष्ठभूमि

उर्जा विकास सम्पन्नताको प्रतिक हो । नागरिकको जीवलाई सरल र सहज बनाउनका साथै आर्थिक तथा सामाजिक विकास र रुपान्तरण गर्न उर्जाको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको हुन्छ । जलश्रोत, विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाले दिगो विकासका लक्ष्य-७ (खर्चले धान्न सकिने स्वच्छ उर्जा) को उद्देश्यमा योगदान गर्नेछ । यस नगरपालिकाको सबै वडाहरुमा विद्युत सेवा पुगेको छ । यसरी हेर्दा कूल ९८.६७ प्रतिशत घर परिवार विद्युत सञ्जालसँग आवद्ध भईसकेका छन् । यसैगरी नगरपालिकाको सम्पूर्ण क्षेत्रमा विद्युतीकरण भईसकेकोले विद्युतमा गर्नुपर्ने लगानी अन्यत्र लगानी गर्न सकिने सम्भावना रहेको छ । नगरपालिका क्षेत्र भित्र नवीकरणीय उर्जा प्रविधि जडान, बायोग्याँस, विद्युतीय चुलोको प्रयोगमा जोड, सौर्य उर्जा यसै गरी बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको अभियानकारुपमा रहेको उज्यालो वडा अभियान अन्तर्गत सडक बत्ती व्यवस्थापन गर्न सक्ने सम्भावन रहेको देखिन्छ ।

७.३.६ दीर्घकालीन सोच

"विद्युत र नवीकरणी ऊर्जाको प्रयोग विस्तारः नगरपालिकाको दिगो आर्थिक विकासको आधार"

७.३.७ लक्ष्य

नगरबासीहरुमा दिगो, वातावरणमैत्री उर्जामा पूर्ण पहुँच सुनिश्चित गर्ने ।

७.३.८ उद्देश्य

क) गुणस्तरीय उर्जा आपूर्ति सुनिश्चित गर्नु ।

ख) स्वच्छ उर्जाको उत्पादन र उपयोगमा जोड दिनु ।

ग) उर्जाको उपभोग वृद्धिमा जोड दिंदै आय आर्जन र रोजगरी वृद्धिमा उर्जाको उपयोग गर्नु ।

७.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिका क्षेत्रमा विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा विकासका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी समावेश गरिएको छः

तालिका ९२: विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
विद्युत क्षमता वृद्धि गरी विद्युत उपयोग बढाइने।	१. उर्जाको स्रोत पहिचान, सम्भाव्य स्थानीय जलविद्युत क्षमता, माग र आपूर्तिको अध्ययन गरि डाटाबेस तयार गरिनेछ। २. विद्युत प्राधिकरणसँग समन्वय गरी विद्युत प्रसारण लाइन सुधार गरिनेछ। ३. विद्युत जडान गर्ने र मर्मत सम्भार गर्ने तालिम प्राप्त दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था गरी उनीहरुको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ। ४. नगरपालिका क्षेत्रभित्र अव्यवस्थित रुपमा रहेका विद्युतका तारहरुलाई व्यवस्थित गर्न नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग समन्वय गरिनेछ। ५. घरायसी प्रयोजनका लागि अधिकतम् विद्युतीय चुल्हो लगायत उपकरणको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। ६. निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी विद्युतीय सवारी साधनको प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न चार्जिङ्ग स्टेशन बनाइनेछ।
वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन गर्ने।	१. वैकल्पिक उर्जा उत्पादनको सम्भाव्यता हेरी निजी क्षेत्रलाई आकर्षण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ। २. नगरपालिका क्षेत्रभित्रका प्रमुख सडक र चोकहरुमा सौर्य सडक बत्ती जडान गरी नगर क्षेत्रलाई उज्यालो बनाइनेछ। ३. जलविद्युत, वैकल्पिक उर्जाको अधिकतम प्रयोग गरी दैनिक जीवनयापनमा सहजता ल्याउदै परम्परागत ईन्धनको प्रयोग घटाइनेछ । ४. वैकल्पिक उर्जा क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्न बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रबाट सहुलियत दरमा ऋणको व्यवस्था गरिनेछ।

६.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ९३: विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

६.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ९५: विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा विकासका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

६.४ सूचना, प्रविधि तथा सञ्चार

६.४.१ पृष्ठभूमि

सूचना प्रविधिमा विश्वमा नै प्रगती भईरहेको परिप्रेक्ष्य छ। नेपालमा पनि सूचना र सञ्चारको क्षेत्रमा भएको विकास उत्साहजनक छ। यसबाट अधिकतम लाभ लिनका लागि थप तयारी आवश्यक देखिन्छ। नेपालको संविधानले मौलिक हकको रुपमा सूचना, सञ्चार तथा प्रविधिसम्बन्धी हकलाई उल्लेख गरेको छ। संविधानको धारा १९ ले नागरिकको सञ्चारको हक र धारा २७ ले सूचनाको हकलाई स्पष्ट रुपले व्याख्या गरेको छ। आर्थिक विकासको संवाहक एवम् उत्प्रेरकको रुपमा रहेको सञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रलाई मर्यादित, व्यवसायिक, सक्षम र सबल बनाउने दायित्व र जिम्मेवारीका साथ अगाडी बढाउनुपर्ने खाँचो छ। सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा रहेका सम्भावना तथा सवालहरुको विश्लेषण गरी भावी रणनीति, कार्यनीति तथा कार्यक्रमहरुको पहिचान गरेर योजनामा समावेश गरिएको छ।

६.४.६ दीर्घकालीन सोच

"सूचना तथा सञ्चारको विस्तार, प्रविधिमैत्री समृद्ध बूढानीलकण्ठको बलियो आधार"

६.४.७ लक्ष्य

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकास गर्दै सबै नागरिकको पहुँच तथा उच्चतम उपयोग सुनिश्चित गरी आमनागरिकको जीवनस्तरलाई सहज बनाउने।

६.४.८ उद्देश्य

क) आम सञ्चार माध्यमलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, मर्यादित, विश्वसनीय बनाई सूचना सञ्चार प्रविधि र सेवाहरु सबै नागरिकको पहुँचमा पुर्याउनु।

ख) सूचना सञ्चार प्रविधि र सेवामा सबै परिवारहरुको पहुँच सुनिश्चित गर्नु।

ग) सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोगबाट रोजगारी तथा आयआर्जनका गतिविधि वृद्धि गर्नु।

६.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकामा सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि विकासका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका ९६: सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि विकासका रणनीति र कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
सूचना सञ्चार प्रविधि सेवाहरुलाई सरल र सुलभ बनाउने ।	१. स्थानीय एफएम रेडियो सञ्चालन गर्न र स्थानीय पत्रपत्रिका प्रकाशन गर्न निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। २. नगरपालिका र सबै वडाहरुमा वेबसाइट, विद्युतीय नागरिक बडापत्र तथा डिजिटल सूचना पाटीको व्यवस्था गरी सम्पूर्ण सूचना, क्रियाकलाप तथा गतिविधिहरुका बारेमा सुसूचित हुने अधिकारको सुनिश्चितता गरिनेछ। ३. सबै कार्यालयका वेबसाइट, इमेल, ट्वीटर, भाइबर र मोबाइल एपजस्ता माध्यमबाट नागरिकको गुनासो र उजुरी प्राप्ति तथा सुनुवाइ हुने व्यवस्था मिलाइनेछ। ४. आवश्यकताअनुसार मोबाइल टावरहरुको थप र विस्तार तथा गुणस्तर सुधार गर्न नेपाल टेलिकम र एनसेलसँग पहल गरिनेछ। ५. डिजिटल नेपाल फ्रेमवर्क २०७६ अन्तर्गतका सम्पूर्ण कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। ६. नगरपालिका केन्द्र, वडा कार्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा फ्री वाइफाईको व्यवस्था गरिनेछ। ७. वडा कार्यालयहरु सूचना प्रविधि मैत्री बनाइनेछ। ८. नगरपालिकालाई परिचित गराउने खालका भाषिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक तथा सामाजिक पृष्ठभूमि झल्कने प्रवर्द्धनात्मक सूचनाका सामाग्रीहरुको निर्माण र निर्माण भएका सामाग्रीहरुको डिजिटलाइजेशन गरी यस क्षेत्रको विकासलाई टेवा पुर्याउन सूचना तथा सञ्चार प्रविधियुक्त पर्यटकीय योजना बनाइनेछ।

६.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ९७: सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

६.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ९९: सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि विकासका उपलब्धि तथा नतिजाहरु

परिच्छेद - ७

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र

वन, जलवायु तथा वातावरणमा मानिस तथा सम्पूर्ण जीवजन्तुको जीवन जोडिएको हुन्छ । मानिस लगायतका प्राणीहरुको दिगो जीवन सुनिश्चित गर्नका लागि वन तथा जैविक विविधता, जलवायु र स्वच्छ वातावरण अपरिहार्य रहेको हुँदा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले यसको संरक्षण तथा विकास गर्नु अनिवार्य दायित्व हो । यस्तै प्राकृतिक तथा मानवीय कारणले आइपर्ने विपद्हरु बाढी, पहिरो, भूकम्प, महामारी, वन डढेलो आदिले मानवीय जनजीवन र अन्य जीवात्माहरुको क्षती गर्ने गर्दछ । तसर्थ, यस्ता विपद् न्यूनीकरण र प्रतिकार्यका कार्यहरु अनिवार्य हुन्छ । यसकारण, वन, जलवायु, वातावरण र विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा रहेका सवालहरुको विश्लेषण गरी आवश्यक ठानिएका रणनीतिक र कार्यनीतिक गतिविधिहरु यस योजनामा समावेश गरिएको छ ।

७.१ वन तथा जैविक विविधता र खनिज सम्पदा

७.१.१ पृष्ठभूमि

नेपालको वन क्षेत्रलाई ४० प्रतिशतमा कायम गर्ने नेपाल सरकारको नीति रहेको छ । यस नगरपालिकाको कूल ३४.८० वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल मध्ये करिब १५.२८ वर्ग कि.मी. अर्थात ४३.९० प्रतिशत भू-भागमा वन क्षेत्र रहेको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज अन्तर्गत घना वन क्षेत्र शिवपुरी-नागर्जुन लगाय सामुदायिक वनसमेत रहेको यस नगरपालिकामा १३ भन्दा बढी प्रजातिका वनस्पती, १४ भन्दा बढी प्रजातिका वन्यजन्तु, १४ भन्दा बढी प्रजातिका जडीबुटी १० भन्दा बढी प्रजातिका पंक्षी प्रजातिहरुको उपलब्धता रहेको छ । त्यस्तै नगरपालिका भित्र पार्क तथा मनोरञ्जन स्थलहरुका लागि उपयुक्त सार्वजनिक जमिनको सम्भावना रहेको, जैविक विविधताको दृष्टिकोषले समेत धनी यस नगरपालिकाले प्रकृति संरक्षणका लागि अनुसन्धानमूलक क्रियाकलाहरु समानान्तररुपमा अगाडी बढाउन सकिने सम्भावना रहेको छ । साथै वनमा आधारित उद्यमको उत्पादनका लागि काठमाण्डौँ उपत्यकाको ठूलो बजारको उपलब्धता समेत यस नगरको प्रमुख सम्भावना रहेका छन् । जैविक विविधता र खनिज स्रोतहरूको दीगो व्यवस्थापनले यस नगरको समृद्धि, पर्यावरण सन्तुलन र रोजगारी सिर्जनामै योगदान पुऱ्याउन सक्छ ।

७.१.६ दीर्घकालीन सोच

"वन र जैविक विविधताको संरक्षण तथा दिगो व्यवस्थापन समृद्धिको आधार ।"

७.१.७ लक्ष्य

वनको उचित व्यवस्थापन, जैविक विविधता तथा प्राकृतिक श्रोतको संरक्षण गर्दै जीवनस्तरमा सुधार र दिगो विकास गर्ने।

७.१.८ उद्देश्य

क) वन क्षेत्रलाई व्यवस्थित गरी वन प्रणाली अनुसार दिगो रुपमा संरक्षण गर्नु।

ख) जडिबुटी र वनजन्य उत्पादनलाई प्रोत्साहन तथा पर्यापर्यटन विकास गर्दै व्यवसायीकरण गर्नु।

ग) जैविक विविधताको संरक्षणर प्रवर्द्धन गर्नु।

घ) वन तथा जैविक विविधताको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गरी आयआर्जन र रोजगारी सिर्जना गर्नु।

७.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका वन तथा जैविक विविधताको संरक्षण र विकास गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरिएको छः

तालिका १००: वन तथा जैविक विविधता र खनिज संरक्षण विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
वन क्षेत्रलाई व्यवस्थित गरी वन प्रणाली अनुसार दिगो रुपमा संरक्षण गर्ने ।	१. सम्पूर्ण सामुदायिक वनको पहिचान तथा वनको सीमा निर्धारण गरी काँडे तारबार गरिनेछ। २. नगरपालिकाका सम्पूर्ण वडामा पहिरो, सुख्खा पहिरो र कटान ग्रस्त क्षेत्रहरुको नक्साङ्कन गरी विवरण संकलन गरिनेछ। ३. स्थानीय जनतालाई वृक्षारोपण र वनको महत्वबारे जानकारी गराइनेछ। ४. सामुदायिक वन व्यवस्थापन कार्ययोजना अनुसार वनको संरक्षण गरिनेछ। ५. खाली भु-भागमा तथा प्रत्येक घरमा विरुवा रोपणको कार्यक्रम सञ्चालन गरी हरियाली कायम गरिनेछ। ६. निजी तथा सामुदायिक वनमा सरोकारवालाहरुलाई एकीकृत वन व्यवस्थापन र संरक्षणका लागि क्षमता अभिवृद्धि तालिम सञ्चालन गरिनेछ। ७. निजी, सामुदायकि र सार्वजनिक वनमा रुख कटान पश्चात सो ठाउँमा वृक्षारोपण गर्न लगाई "कटान पश्चात पुनः हरियो" कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याई अनिवार्य वृक्षारोपण गरिनेछ। ८. नगरपालिका क्षेत्रमा वन, जलाधार, पार्क एवम् हरियाली क्षेत्रको संरक्षण र विकास गरिनेछ।

जडिबुटी र वनजन्य उत्पादनलाई प्रोत्साहन तथा पर्यापर्टन विकास गर्दै व्यवसायीकरण गर्ने ।	१. सामुदायिक तथा निजी स्तरमा निजी जमिन तथा वन जंगलमा फलफूलको व्यवसायिक उत्पादन तथा पार्क पिकनिक क्षेत्र शुरुवात गरिनेछ । २. वन्यजन्तु पालन, प्रजनन् तथा व्यवसायीकरणका लागि स्थानीय जनतालाई प्रेरित गरिनेछ । ३. वनजन्य व्यवसायप्रति स्थानीय युवायुवतीको आकर्षण बढाउन आफ्नो क्षेत्रभित्रका योग्य र इच्छुक विद्यार्थीहरुलाई वन विज्ञान विषयमा अध्ययन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ । ४. जडिबुटी प्रशोधन उद्योग स्थापना गर्न प्रोत्साहित गरी नयाँ रोजगारी र उत्पादन क्षेत्र सिर्जना गरिनेछ । ५. रैथाने झारको संरक्षण र व्यवसायिक प्रवर्द्धन गरिनेछ । (सिस्नो, बाबरी, चुत्रो, तितेपाती, गुर्जो आदि)
जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने ।	१. सडक निर्माण तथा विकास निर्माण कार्य गर्दा भूक्षय तथा पहिरो नियन्त्रणका उपाय अवलम्बन गर्ने र वन तथा जलाधार क्षेत्रको सकेसम्म कम क्षति हुने गरी नीति तयार गरिनेछ । २. वनमा आधारित उपभोक्ता समितिहरु मार्फत मिचाहा प्रजातीका बोट विरुवालाई नियन्त्रण गर्दै नर्सरी विस्तार, वृक्षारोपण, रिचार्ज पोखरी निर्माण, अग्नीरेखा निर्माण, झाडी सुधार जस्ता क्रियाकलापहरुबाट जैविक सम्पदाको संरक्षण गरिनेछ ।

७.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका १०१: वन तथा जैविक विविधता र खनिज संरक्षण विकासका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

७.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका १०३: वन तथा जैविक विविधता र खनिज संरक्षण विकासका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

७.२ भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापन

७.२.१ पृष्ठभूमि

यस नगरपालिकाको पहाडी भागमा अवस्थितको कारण भूक्षय र पहिरोको जोखिम युक्त ठाउँहरु रहेका छन् । नगरपालिकामा बढ्दो विकासको गतिविधिका कारण जमिनको क्षयिकरण हुने सम्भावना समेत रहेको हुँदा यस्ता पक्षलाई ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापनको क्षेत्र मानवीय जनजीवनसँग प्रत्यक्ष सरोकार रहने हुँदा नगरपालिकाले यससम्बन्धमा योजनाबद्ध रुपमा कार्य गर्नु जरुरी छ । यसर्थ भूसंरक्षण तथा जलधार संरक्षणको क्षेत्रमा रहेका सवल पक्ष, दुर्वल पक्ष, अवसरहरु र चुनौतीहरुको विश्लेषण गरी नगरपालिकाको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीति र कार्यक्रम तथा परियोजनाहरु पहिचान गरी देहायअनुसार प्रस्तुत गरिएको छः

७.२.६ दीर्घकालीन सोच

"भूमी र जलाधारको उच्चतम सदुपयोग गर्दै यस सम्पदाको दिगो विकास"

७.२.७ लक्ष्य

जलाधार क्षेत्रको दिगो संरक्षण र भूसंरक्षण गरी व्यवस्थापन गर्ने ।

७.२.८ उद्देश्य

क) भू-क्षय विनासलाई नियन्त्रण गर्नु ।

ख) जलाधार संरक्षण र पानीको मूल संरक्षण गर्नु ।

७.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिका क्षेत्रमा भूसंरक्षण तथा जलधारको रहेका सम्भावना, अवसर, समस्या र चुनौतीहरुको विश्लेषण गरी दिगो व्यवस्थापनका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु छनौट गरेर यस योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका १०४: भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापनका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू

भूसंरक्षणका लागि वृक्षारोपण गरी जैविक तथा स्थानीय प्रविधिलाई प्रवर्द्धन गर्ने नीति बनाउने ।	१. भू-क्षय नियन्त्रणका लागि बायोइन्जिनियरिङ्ग प्रविधिको उपयोग गरिनेछ। २. पहिरो नियन्त्रणका लागि वृक्षारोपण तथा बाढी नियन्त्रणका लागि पक्की पर्खाल र तटबन्धन निर्माण गरिनेछ। ३. भूसंरक्षण क्षेत्रसँग सम्बन्धित स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ। ४. प्राकृतिक उत्खनन् तथा सडक निर्माण कार्य गर्दा वातावरणीय असरको मूल्यांक गरी वातावरणमैत्री उपाय अवलम्बन गरिनेछ। ५. भूसंरक्षण तथा कटान नियन्त्रणका लागि तालिम प्राप्त जनशक्तिको प्रबन्ध गर्न तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
जलाधार क्षेत्र तथा जलश्रोतको मुहान पहिचान गरी संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने।	१. जलाधार क्षेत्रसँग सम्बन्धित स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा नियमन गरिनेछ। २. पानीका मुहानहरु, जलाधार क्षेत्र तथा सिमसार क्षेत्रको पहिचान तथा नक्साङ्कन गरी विस्तृत विवरण तयार गरिनेछ। ३. जलाधार क्षेत्रहरुको विनाशमा साथ पुग्ने क्रियाकलापहरु गर्न तत्काल रोक लगाई जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गरिनेछ। ४. खोला तथा माटोको ढिस्काबाट अवैध रुपमा उत्खनन् गरिने बालुवा निकासा गर्ने कार्यलाई नियमन गरिनेछ। ५. वन्यजन्तुको लागि वन क्षेत्रमा संरक्षण पोखरी निर्माण गरी वर्षातको पानि रिचार्ज गर्न रिचार्ज पोखरी निर्माण गरी भूमिगत पानी पुनर्भरण गरिनेछ। ६. नगर क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक ढुंगेधारा, इनार, कुवा, पोखरी तथा मुहानहरुलाई संरक्षण गरिनेछ।

७.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका १०५: भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापनका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

७.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका १०७: भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापनका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

७.३ वातावरण संरक्षण र फोहोरमैला व्यवस्थापन

७.३.१ पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ ले स्थानीय तहलाई स्थानीयस्तरमा प्रदुषण नियन्त्रण र हानिकारक पदार्थहरुको नियमन तथा व्यवस्थापन, फोहोर संकलन, प्रशोधन तथा विसर्जन गर्न आवश्यक संरचनाहरुको निर्माण, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी स्वच्छ र स्वस्थ वातावरण कायम राख्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ। वातावरणीय तथा फोहोरमैला व्यवस्थापनको उद्देश्य विभिन्न सरोकारवालाहरुसँग वातावरणमैत्री छवी सिर्जना गर्न प्रदुषण रोक्न, प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षण र वातावरणीय जोखिमहरु कम गर्ने हो। वातावरण संरक्षण भनेको सम्पूर्ण वातावरणीय अवयवहरुको एकीकृत संरक्षण पाटो हो। वातावरण सम्पूर्ण निर्जिव वस्तु र सजिव प्राणीको एकीकृत घर हो। वातावरण संरक्षण आजको विश्वको प्रमुख आवश्यकता हो। अव्यवस्थित विकासको गतिविधि, वस्ती विकास तथा प्लाष्टिकजन्य वस्तुहरुको उच्च प्रयोग आदि वातावरणलाई अहित हुने कृयाकलापहरु हुन्। त्यस्तै घरेलु फोहोरलाई समेत उचित व्यवस्थापन गर्न नसक्दा वातावरणमा प्रभाव परिरहेको छ। यसर्थ, फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धमा देखिएका सवालहरुको विश्लेषण गरी सोको समाधानका उपायहरु खोजी रणनीतिक र कार्यनीतिक गतिविधिहरु योजनामा समावेश गरिएको छ।

७.३.६ दीर्घकालीन सोच

"स्वस्थ नागरिकका लागि स्वच्छ र सफा नगरपालिका निर्माण"

७.३.७ लक्ष्य

नगरपालिकालाई वातावरणमैत्री र पूर्ण सरसफाईयुक्त क्षेत्रको रुपमा विकास गर्ने।

७.३.८ उद्देश्य

क) ध्वनी, जल, वायु प्रदुषणमुक्त क्षेत्रको सुनिश्चितता गर्नु।

ख) व्यवस्थित फोहोरमैला संकलन मार्फत सफा र स्वच्छ क्षेत्र कायम गर्नु।

७.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकामा वातावरण संरक्षण र फोहोरमैला व्यवस्थापन लागि देहायका तालिकामा उल्लेख गर्ने अनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी योजनमा समावेश गरिएको छः

तालिका १०८: वातावरण संरक्षण र फोहोर मैला व्यवस्थापनका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गरी प्रदुषण नियन्त्रणका लागि मापदण्ड बनाई लागु गर्ने ।	१. धुँवा रहित, सुधारिएको चुलो, विद्युतीय चुलोको प्रवर्द्धन गरिनेछ । २. प्रदुषण मापनको अनुसन्धान तथा विकास केन्द्रको स्थापना गरी अनुगमन गरिनेछ । ३. विद्युतीय सवारी साधन प्रवर्द्धन गरिनेछ । ४. प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धीत वातावरणीय नीति नियम अद्यावद्यिक र संस्थागत क्षमता विकास गरिनेछ । ५. वातावरणीय चेतना सम्बन्धी शैक्षिक तथा जनचेतनाका कार्यक्रमहरु गरिनेछ । ६. ध्वनी, जल, वायु प्रदुषण नियन्त्रणलाई आवश्यक संयन्त्रको विकास एवम् कार्यान्वयन गर्दै वातावरणीय सीमाको निरुपण गरिनेछ । ७. बाटोको नियमित सरसफाई गर्ने तथा निर्माण सामाग्री सडकमा राख्न रोक लगाएर नियमित अनुगमन गर्न नगर प्रहरीको आवश्यक व्यवस्था गर्ने । ८. सडक पेटीमा व्यापार व्यवसाय गर्न रोक लगाइनेछ । ९. सडक पेटी सम्भावना हेरेर हरियाली क्षेत्रमा रुपान्तरण गरिनेछ ।
फोहरमैला व्यवस्थापनको गुरुयोजना बनाई फोहोर संकलनलाई व्यवस्थापन गर्ने ।	१. फोहोर व्यवस्थापनको लागि नगरस्तरबाट संकलन तथा विसर्जनको व्यवस्था गरिनेछ । २. फोहोरु व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित कानुनहरुको तर्जुमा र विद्यमान कानुनहरुको कार्यान्वयन गरिनेछ । ३. फोहोर वर्गीकरण र फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी शैक्षिक तथा जनचेतना कार्यक्रमहरुलाई तीव्र पारिनेछ । ४. खोलानाला खोल्सा खोल्सी ढल तथा सेफ्टी ट्यांकी लगायत विषादी मिसाउने कार्यलाई कानुनको दायरामा ल्याइनेछ । ५. फोहोर नियमित संकलनको व्यवस्था मिलाइनेछ । ६. सामुदायिक-निजी साझेदारीमा आधुनिक फोहोर प्रशोधन स्थलको व्यवस्था गरिनेछ । ७. कल कारखना तथा व्यवस्थित आवास क्षेत्रको ढल प्रशोधन नगरी खोलामा सिधै मिलाउन रोक गरिनेछ ।

७.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका १०९: फोहोर मैला व्यवस्थापनका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

७.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका १११: फोहोर मैला व्यवस्थापनका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

७.४ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायू उत्थानशिलता

७.४.१ पृष्ठभूमि

विपद् जोखिम व्यवस्थापनले नयाँ विपद् जोखिमलाई रोक्न, विद्यमान विपद् जोखिमलाई कम गर्न र अविशिष्ट जोखिम व्यवस्थापन गर्न, उत्थानशीलताको सुदृढीकरण र प्रकोप नोक्सान कम गर्न योगदान पुर्याउन विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति र रणनीतिहरुको प्रयोग हो। विपद् व्यवस्थापन विपद्को प्रभावलाई कम गर्न मद्दत गर्ने स्रोत र जिम्मेवारीको उपयुक्त व्यवस्थापनलाई जनाउँछ। विपद् व्यवस्थापनको विषय सामुदायिक सशक्तीकरण, वातावरण संरक्षण तथा स्रोतको दिगो उपयोग सम्बन्धी चेतना र कार्यक्रमसँग जोड्ने हो भने विपदबाट हुने क्षति घटाउन सकिन्छ। यसमा कार्यको एक सुव्यवस्थित योजना समावेश हुने गर्छ जसले विपदबाट हुने खतराहरुलाई न्यूनतममा कम गर्न प्रभावकारी प्रयास गर्न सकिन्छ।

जलवायु परिवर्तन एक बहुपक्षीय वातावरणीय विषय हो। नेपालमा जलवायु परिवर्तनको प्रतिकूल प्रभावलाई न्यूनीकरण एवम् अनुकूलन गर्न स्थानीय तहले पनि अनुकूलन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने नीति रहेको छ। भूमण्डलीय तापक्रमको मुख्य प्रभावहरुमा तापक्रम वृद्धि, मौसमी गडबडी, प्रजातीको हानी, जंगलमा आगलागी, खडेरी, खाद्यान्न र पानीको अभाव, स्वास्थ्य सम्बन्धी जोखिमहरु समावेश छन्।

बूढानीलकण्ठ नगरपालिका मौसमजन्य, भौगर्भिक, जैविक तथा जलवायु परिवर्तनको जोखिमको दृष्टिकोणबाट समेत संवेदनशील रहनुपर्ने अवस्था छ। भूक्षय, बाढी, पहिरो, अतिवृष्टि, आगलागी आदि विपत्तिहरुले एकपछि अर्को गर्दै वर्षेनी पिरोलिरहेका छन्। यस्तो अवस्थामा नगरपालिका स्तरबाट विपद् जोखिम न्यूनिकरण, पूर्वतयारी र जलवायु उत्थानशिलताको लागि विभिन्न ठोस कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ।

७.४.६ दीर्घकालीन सोच

"विपद् व्यवस्थापनको लागि उत्थानशील प्रणाली निर्माण गरी जीवन र सार्वजनिक सम्पत्तीको सुरक्षा।"

७.४.७ लक्ष्य

नगरपालिकालाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तनबाट हुने आर्थिक, भौतिक तथा मानवीय क्षति न्यूनीकरण गर्ने।

७.४.८ उद्देश्य

क) विपद्को घटनामा कमी ल्याउनु।

ख) प्रकोपको प्रकृती मात्रा र प्रकोपले निम्त्याउने विपदबारे अनुमान र क्षतिको आंकलन गर्न सक्ने उपयुक्त प्रविधि प्रयोगमा ल्याउनु।

ग) विपद्को कारणबाट हुने व्यक्तिगत, निजी, तथा सार्वजनिक सम्पत्तीको क्षतीलाई न्यूनीकरण गर्ने विधि र औजारको पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्नु।

घ) वित्तीय जोखिमको लागि वित्तीय व्यवस्थापन गर्दै विपद् बारे सचेतना अभिवृद्धि गर्नु।

७.४.९ रणनीति तथा कार्यनीति

विपद् जोखिम न्यूनिकरण, व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिलता क्षेत्रमा सुधार ल्याउनका लागि गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी यस योजनमा समावेश गरिएको छ।

तालिका ११२: विपद् जोखिम न्यूनिकरण, व्यवस्थापन तथा जलवायू उत्थानशिलताका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि आवश्यक पूर्व तयारी गर्ने ।	१. विपद् जोखिम सूचना प्रणालीको विकास गरिनेछ। २. विपद् प्रतिकार्य योजना तयार गरिनेछ।
जलवायु परिवर्तन तथा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनीकरण गर्ने।	१. भूकम्पको जोखिम न्यूनीकररण गर्न भूकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माण गरिनेछ। २. जलवायु परिवर्तनले निम्ताएका समस्याहरु सामना गर्न स्थानीय स्तरमा तालिम तथा सचेतना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ। ३. जलवायु अनुकूलन योजना तर्जुमा गरिनेछ। ४. योजना तर्जुमा गर्दा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई आन्तरिकिकरण गरिनेछ। ५. बाढी तथा पहिरोको जोखिम क्षेत्र पहिचान र नक्साङ्कन गरि आवश्यक न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गरिनेछ। ६. आगलागी नियन्त्रणको लागि अग्नीरेखा तयार गरिनेछ। ७. राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण तथा रेडक्रस, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीको सहकार्यमा विपद् व्यवस्थापन, जोखिम न्यूनीकरण, सुरक्षित आवास जस्ता तालिमहरु सञ्चालनमा ल्याइनेछ।
विपद् पश्चातको अवस्थामा चाहिने आपत्कालीन सेवाहरु सहितको प्रतिकार्य गर्ने।	१. विपद् प्रभावित समुदायको आवश्यकता पहिचान र प्रतिकार्यका लागि प्रारम्भिक तथ्यांकहरु तयार गरिनेछ। २. उद्धार र राहतको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गरिनेछ। ३. स्थानीय वस्तीहरुका साँघुरा सडकमा दमकल सजिलै पुग्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।

	४. आगो निभाउने उपकरणहरु जस्तै: Fire Extinguisher, Fire Hydrants सबै वडा, सरकारी कार्यालय, सार्वजनिक संस्था, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्थाहरुमा व्यवस्था गरिनेछ । ५. प्रारम्भिक विपद् लेखाजोखा गरी थप कार्य गरिनेछ ।
विपद् पश्चात अझ राम्रो र अझ बलियो पुनर्लाभ गर्ने ।	१. विपद् बाट भएको क्षति अनुमान र आवश्यकताको आंकलन गरिनेछ । २. समुदायको विपद् प्रतिरोधी क्षमताको विकास गरिनेछ । ३. प्रकोप जोखिम अनुमानको आंकलनको आधारमा वस्ती विकास गरिनेछ ।

७.४.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ११३: विपद् व्यवस्थापन, वातावरण तथा जलवायू संरक्षणका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

७.४.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ११५: विपद् व्यवस्थापन, वातावरण तथा जलवायू संरक्षणका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

परिच्छेद - ८

संस्थागत विकास तथा सुशासन

नेपालको संविधानले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका लागि एकल र साझा अधिकारहरु विभाजन गरी जिम्मेवारी दिएको छ। संघीय व्यवस्था अनुसार स्थानीय सरकार जनताको सबैभन्दा नजिकको सरकारको रुपमा स्थापित गरिएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा उल्लेख गरिएका अधिकारको प्रयोग गर्दै स्थानीय सरकारले प्रदान गर्ने सेवाको प्रवाह र पूर्वाधार विकासका योजनाको जिम्मेवारीलाई विधि सम्मत प्रक्रियाबाट जनअपेक्षा अनुसार कुशल, पारदर्शी र जवाफदेही ढङ्गले सम्पादन गर्न आवश्यक छ। बदलिँदो परिस्थितिमा स्थानीय सरकारलाई प्राप्त अधिकार क्षेत्र, र साधन स्रोतमा बढोत्तरीसँगै नागरिकहरुको आकांक्षा पनि चुलिएको छ।

यसरी बढ्दो आकांक्षालाई सम्बोधन गर्नको लागि सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापनमा सिर्जनात्मक, प्रभावकारी र नव प्रविधिमैत्री उपायहरु अवलम्बन गर्न जरुरी छ। दिगो विकास लक्ष्यले संस्थागत विकास र सुशासनलाई समेत महत्व दिएको छ। दिगो विकास लक्ष्यहरु मध्ये लक्ष्य - १६ (शान्ति, न्याय र सुदृढ संस्थाहरु) र लक्ष्य - १७ (लक्ष्यहरुका निम्ती साझेदारी) यस क्षेत्रसँग जोडिएका लक्ष्यहरु हुन्। सुशासन तथा संस्थागत विकास योजना अन्तर्गत कानुन, नीति र सुशासन, संगठन तथा क्षमता विकास, जवाफदेहिता, राजस्व तथा स्रोत व्यवस्थापनका क्षेत्रहरु पर्छन्।

८.१ संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाह

८.१.१ पृष्ठभूमि

शक्ति र अधिकारको समुचित एवम् न्यायोचित प्रयोग नै सुशासन हो। जनमुखी शासन, प्रभावकारी सार्वजनिक सेवा, कानूनी राज्य आर्थिक तथा समृद्धि, नागरिक अधिकारको प्रत्याभूति, शान्ति सुरक्षाको प्रबन्ध, सामाजिक प्रगती, सामाजिक सहिष्णुता र एकीकरण नै सुशासन हो। सुशासनले राज्यका हरेक क्षेत्रमा दण्डहीनताको अन्त्य गर्दै कानूनी राज्यको वकालत, भ्रष्टाचारमा शुन्य सहनशीलता सहितको आर्थिक विकास, कानूनको पूर्णपालनाको सुनिश्चितता, जनमुखी एवम् पारदर्शी सरकारको अपेक्षा गरेको हुन्छ। नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा नै दिगो सुशासन कायम राख्ने कुरालाई विशेष महत्वका साथ उल्लेख गरिएको छ। नेपालको १६ औँ योजनामा समेत सुशासनलाई राष्ट्रिय सूचकमा राखिएको छ। दीर्घकालीन राष्ट्रिय रणनीति अन्तर्गत सार्वजनिक सेवालाई सुदृढीकरण गर्ने भनिएको छ। शासकीय सुधार र सुशासन अभिवृद्धिलाई रुपान्तरणको एक प्रमुख

सम्वाहकको रुपमा लिइएको छ। सुशासनका प्रमुख आयामहरुमा सामाजिक आयाम, राजनैतिक आयाम, आर्थिक आयाम, सार्वजनिक उत्तरदायित्व, मानव विकास, जनसहभागिता तथा विकेनद्रीकरण पर्दछन्। यी आयामहरुको स्वस्थ विकास र सुनिश्चितता गर्न सकेको खण्डमा संविधानको मर्मअनुरुप जनताको घरदैलोमा राज्यद्धारा प्रदान गरिने सेवा सुविधा पर्याउन सहज हुन्छ। सुशासनका लागि कर्मचारीलाई कर्तव्यनिष्ठ, इमान्दार र क्षमतावन् एवम् समय सापेक्ष सेवा प्रवाह गर्न क्षमता विकास आवश्यक हुन्छ। यस नगरपालिकाले कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुको क्षमता अभिवृद्धि तालिम, नागरिक भेला, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, अनुगमन तथा नियन्त्रण कार्यप्रणालीलाई चुस्त, व्यवस्थित तथा पारदर्शी बनाउनु आवश्यक छ।

स्थानीय तहको नीति तर्जुमा, स्वीकृति, कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्यांकन, कार्यसम्पादन नियमावली तर्जुमा र कार्यान्वयन, वडा कार्यालयहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु र विद्यालयहरु तथा अन्य संस्थाहरुको कार्यको समन्वय जस्ता कार्यहरु साथै सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन नियन्त्रण, स्थानीय तहसँगको समन्वय र अन्तरसम्बन्ध मानव संसाधन विकास योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, स्थानीय सेवा सञ्चालन सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन र अभिलेख व्यवस्थापन, व्यवस्थापन सर्वेक्षण र परीक्षण, तालिम नीति तथा मापदण्ड निर्धारण र राष्ट्रिय र प्रदेशस्तरका तालिम केन्द्रसँगको सम्पर्क एवम् समन्वय, सार्वजनिक सेवाको वितरणको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण र सेवाग्राही सन्तुष्टि सर्वेक्षण, सेवा प्रवाहको अनुगमन, नगरपालिकाको कर्मचारी र कार्यालय व्यवस्था सम्बन्धी कानून तर्जुमा जस्ता कार्य सम्पादन सम्बन्धी विषयहरु नगरपालिकाको कार्य क्षेत्रमा पर्दछन्।

चुलिदै गएका जनआकांक्षा पुरा गर्न परम्परागत र विगतकै सोच र तरिकाबाट सम्भव देखिदैन। बदलिदो परिवेशसँगै सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापनमा सिर्जनात्मक र वैकल्पिक उपायहरू अवलम्बन गर्न जरुरी देखिएको छ। संगठन तथा क्षमता विकास, कर्मचारी व्यवस्थापन र अन्तर सरकार, नीजि तथा गैर सरकारी संस्था साझेदारीको माध्यमबाट सेवा प्रवाह र विकास व्यवस्थापनलाई नतिजामूलक र प्रभावकारी बनाउने तर्फ नगरपालिकाले विशेष ध्यान दिन आवश्यक छ।

८.१.६ दीर्घकालीन सोच

"सुशासन सहितको सरकार, बूढानीलकण्ठ नगरपालिकाको सरोकार"

८.१.७ लक्ष्य

संस्थागत सुधार, जनशक्ति व्यवस्थापन, क्षमता विकास र सेवा प्रवाहलाई छिटो, छरितो, सुलभ जनउत्तरदायी एवम् प्रभावकारी बनाई जनचासोमा केन्द्रित हुने ।

८.१.८ उद्देश्य

क) सुशासनका लागि नीतिगत र पूर्वाधारहरुको निर्माण गर्नु ।

ख) संस्थागत विकास प्रक्रिया र सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु ।

ग) दक्ष, सक्षम, तालिम प्राप्त प्रविधिमैत्री जनशक्तिको विकास गर्नु ।

घ) वित्तीय सुशासन आर्थिक अनुशासन कायम गर्नु ।

ङ) सामाजिक जवाफदेहिता, पारदर्शीता, अभिवृद्धि गरी सुशासनको प्रत्याभूति गर्नु ।

८.१.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाको संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाहको क्षेत्रमा सुधार तथा अपेक्षित परिवर्तन गर्नका लागि देहायका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु चयन गरी योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका ११६: संस्थागत विकास, सुशासन तथा सेवा प्रवाहका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीतिहरू	कार्यनीतिहरू
आवश्यक नीति, कानून मापदण्ड र कार्यविधिको तर्जुमा गर्ने ।	१. स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी नीति कानुन मापदण्ड र कार्यविधिहरुको तर्जुमा गरिनेछ । २. स्थानीय सेवाको गठन सम्बन्धी कानून निर्माण गरी प्रशासनिक संयन्त्रलाई उत्तरदायी बनाइनेछ । ३. सार्वजनिक निकायका पदाधिकारीको जिम्मेवारी र कर्तव्यलाई स्पष्ट पारिनेछ । ४. सार्वजनिक निकायका पदाधिकारीको आचारसंहिता पालनाको अनुगमन प्रणाली सुदृढ गराइनेछ । ५. सार्वजनिक पदाधिकारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, पदस्थापन, दण्ड र पुरस्कारप्रणालीबद्ध बनाइनेछ । ६. कार्यसम्पादनलाई वृत्ति विकाससँग घनिष्ठ रुपमा आबद्ध हुने गरी कानुनी व्यवस्था मिलाइनेछ ।
सेवालाई गुणस्तरीय र पहुँचयोग्य बनाउन प्रशासन संयन्त्रको सुदृढीकरण गर्ने ।	१. सार्वजनिक सेवाप्रवाहलाई छिटो छरितो सहज समावेशी एवम् प्रभावकारी बनाउन विद्युतीय शासन प्रणालीको अवलम्बन गरिनेछ । २. सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय समावेशी एवम् सहज बनाउन विद्युतीय शासन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ ।

नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवामा अधिकारमुखी पहुँच स्थापना गर्ने ।	१. सबै प्रकारका सेवामा सबैको खासगरी समाजका सिमान्तकृत र विपन्न समुदायको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । २. सेवाग्राहीको माग सापेक्ष सहभागितामूलक विकास प्रक्रियाको अवलम्बन गरिनेछ । ३. विद्युतीय शासन प्रणालीको व्यापक अवलम्बन गरी प्रशासनिक कार्यविधिलाई सरल बनाइनेछ । ४. जनताको गुनासो सिधै नगरपालिका प्रमुखसँग पुग्ने संयन्त्र स्थापित गरी शीघ्र जवाफदेहिता, कारवाही र जानकारीको सुनिश्चितता गरिनेछ । ५. सूचना प्रविधिको प्रयोग र पहुँच बढाइनेछ ।
नगरपालिकाको कार्यसम्पादनलाई उत्तरदायी, पारदर्शी र परिणाममुखी बनाउने ।	१. गुनासो सुनुवाइ संयन्त्र र सूचना अधिकारीको भूमिकालाई प्रभावकारी तुल्याइनेछ । २. नैतिकता, आचरण र इमान्दारितालाई कार्यसंस्कृतिको रुपमा विकास गरी दण्ड र पुरस्कारलाई व्यवस्थित तुल्याइनेछ । ३. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीका साथै वित्तीय जोखिम नियन्त्रण प्रणालीको अवलम्बन गरिनेछ । ४. सेवा प्रवाहलाई जनमैत्री र सेवामूलक बनाउन नागरिक बडापत्र राखिनेछ । ५. सार्वजनिक उत्तरदायी संयन्त्रहरु सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाइ, गुनासो व्यवस्थापन, तेश्रो पक्ष मूल्यांकन प्रणालीको व्यवस्था आदिलाई प्रभावकारी र नियमित गराइनेछ । ६. नगरपालिकाको कार्यक्रमगत क्षेत्र र बजेट कार्ययोजना, प्रगती अद्यावद्यिक गर्ने र जनसरोकारका निर्णायहरु वेभसाइट मार्फत नियमित रुपमा सार्वजनिक गरिने छ । ७. कर्मचारीहरुको कार्यसम्पादनलाई विकास कार्यक्रमको नतिजा, सेवा प्रवाहको गुणस्तरीयता, सेवाग्राहीको सन्तुष्टी आदिसँग आबद्ध गरिनेछ । यसका लागि सेवाग्राहीको सन्तुष्टी सर्वेक्षण, गुनासो समाधान, सार्वजनिक सुनुवाई आदिको मापनलाई समेत आधार बनाइनेछ ।
सार्वजनिक निकायका काम कारबाही सम्बन्धी सूचनामा नागरिकको पहुँच बढाउनु ।	१. सेवा प्रवाहलाई जनमुखी र सेवामूलक बनाउन क्षतिपूरति सहितको बडापत्र तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । २. जनगुनासोको व्यवस्थापनालाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । ३. अत्यावश्यक सार्वजनिक सेवाको पहुँचमा कठिनाइ भोगिरहेका जनतालाई सेवा पुर्याउन एकीकृत घुम्ती सेवालाई व्यापक प्रभावकारी बनाइनेछ । ४. नगरपालिकाबाट संचालन हुने आयोजना तथा विकासका गतिविधि लगायत विभिन्न कार्यक्रममा सर्वसाधरणलाई सहभागी गराइनेछ ।
दक्ष जनशक्तिको विकास गर्ने ।	१. नगरपालिकाका लागि आवश्यक पर्ने दक्ष जनशक्तिको विकास उपयोगका लागि एकीकृत जनशक्ति विकास योजना तयार गरिनेछ ।

	२. वार्षिक बजेटको निश्चित प्रतिशत तालिम तथा क्षमता विकास र आवश्यक अनुसन्धानका लागि विनियोजन गरिनेछ। ३. नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको आवश्यकता र माग अनुसार अभिमुखीकरण तालिम र क्षमता विकासका लागि आधुनिक प्रविधि युक्त तालिम दिइने छ। ४. कागजी फाइलहरुलाइ डिजिटाइज गरी राख्ने प्रबन्ध मिलाइनेछ। ५. पेपरलेस सेवाप्रवाहो नीति अवलम्बन गरिनेछ।
अन्तरसरकार समन्वयलाई प्रभावकारी बनाउने।	१. संघीय र प्रदेश सरकारसँग नियमित सम्पर्क र समन्वय स्थापित गरिनेछ। २. नगरपालिकाको विगतका दस्तावेज, आयोजना दस्तावेज र प्रतिवेदनहरुलाई नगरपालिकाको वेबसाइटमा राखिनेछ। ३. राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय १० वटा स्थानीय सरकारसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिनेछ।

८.१.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका ११७: संस्थागत विकास र सेवा प्रवाह कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

९.१.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका ११९: संस्थागत विकास र सेवा प्रवाहका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

८.२ वित्तीय सुशासन

८.२.१ पृष्ठभूमि

सार्वजनिक स्रोतको मितव्ययी र अधिकतम परिचालन, प्रतिवेदन तथा लेखापरीक्षण मार्फत वित्तीय व्यवस्थापनमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गरी नागरिकलाई वित्तीय सुशासनको प्रत्याभूति गराउनु नगरपालिकाको दायित्व हो । बूढानीलकण्ठ नगरपालिका वित्तीय पारदर्शिता, जवाफदेहिता, तथा सुशासनलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यका साथ वित्तीय प्रणालीको व्यवस्थापन गरिरहेको छ । संघीय शासन प्रणाली अनुसार स्थानीय तहलाई वित्तीय अधिकार प्रत्यायोजन गरिएको छ, जसअनुसार नगरपालिकाले स्रोत परिचालन, राजस्व संकलन, बजेट निर्माण, खर्च व्यवस्थापन, तथा वित्तीय अनुशासनलाई प्रभावकारी बनाउन पहल गर्दै आएको छ ।

८.२.२ सम्भावना

क) नगरपालिका तथा वडाकार्यालय स्तरीय वार्षिक खरिद योजना बनाएर कार्यान्वयन गर्न सकिने,

ख) सार्वजिनक खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी तुल्याउन विद्युतीय माध्यम प्रयोग गर्न सकिने,

ग) नागरिकको सुझावका आधारमा बजेट निर्माण र कार्यान्वयन गर्न सकिने,

घ) विद्यूतीय भुक्तानी, राजस्व संकलन तथा ई-पेमेन्ट प्रणाली अवलम्बन गर्न सकिने ।

८.१.३ अवसर

क) बैंकिङ कारोबार प्रणाली विकास हुनु,

ख) प्रविधिमैत्री प्रयोग व्यापक विस्तार हुनु,

ग) स्थानीय खरिद व्यवस्थापन ऐन तथा नियमावली बनाउन सकिने,

घ) वित्तीय पारदर्शिता कायम गर्न स्थानीय नागरिक सचेत रहेको ।

८.२.४ समस्या

क) बेरुजुको अवस्था रहनु,

ख) आर्थिक उत्तरदायित्व तथा जवाफदेहिताको अवस्था कमजोर हुनु,

ग) विकास खर्च अपेक्षित गति र परिमाणमा नहुनु,

घ) परियोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमनमा कमी हुनु,

८.२.५ चुनौती

क) सार्वजनिक खरिद प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्नु,

ख) बेरुजुको मात्रा घटाउनु,

ग) वित्तीय पारदर्शिता कायम गर्नु,

घ) संघीय तथा प्रादेशिक अनुदानहरु समयमै प्राप्त नहुनु ।

८.२.६ दीर्घकालीन सोच

"वित्तीय सुशासन, समृद्धि प्रवर्द्धन"

८.२.७ लक्ष्य

सार्वजनिक आय र व्ययलाई व्यवस्थित, पारदर्शी, जवाफदेही र अनुमानयोग्य बनाई समग्र विकास प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाउने ।

८.२.८ उद्देश्य

सार्वजनिक आय र खर्च प्रणाली पारदर्शी र एवम् प्रभावकारी बनाउनु ।

८.२.९ रणनीति तथा कार्यनीति

वित्तीय सुशासनका लागि परिकल्पना गरिएको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु परिपूर्ति गर्दै व्यवस्थित सार्वजनिक पारदर्शिता र जवाफदेहिता कायम गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु चयन गरी योजनामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका १२०: संगठनात्मक विकासका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
उद्देश्य १: सार्वजनिक आय र खर्च प्रणाली पारदर्शी र एवम् प्रभावकारी बनाउनु ।	
१.१ वित्तीय व्यवस्थापन प्रणाली सुदृढीकरण गर्ने ।	१.१.१ वित्तीय व्यवस्थापन सम्बन्धी निकायको संस्थागत सुदृढीकरण गरी राजस्व परिचालनको क्षमता वृद्धि तथा लेखा प्रणाली सुधार गर्न तालिम व्यवस्था गरिनेछ । १.१.२ वित्तीय व्यवस्थापनका सबै क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई विस्तार गरिनेछ ।
१.२ सार्वजनिक खरिदलाई पारदर्शि, प्रतिस्पर्धी र प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्ने ।	१.२.१ नगरपालिका तथा वडास्तरीय वार्षिक खरिद गुरुयोजना बनाई लागु गरिनेछ ।

	१.२.२ विद्युतीय बोलपत्रको प्रयोगलाई बढाइनेछ। १.२.३ सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन सम्बन्धी स्थानीय नीति बनाई योजना अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रभावकारी ढंगले व्यवस्थित गरिनेछ। १.२.४ भ्रष्टाचार निर्मूल गर्न शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ।

८.२.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका १२१: वित्तीय सुशासन कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

८.२.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका १२३: वित्तीय सुशासन अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

८.३ स्रोत परिचालन तथा योजना व्यवस्थापन

८.३.१ पृष्ठभूमि

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा व्यवस्था गरिएको एकल राजस्व अधिकार र अनुसूची ९ मा व्यवस्था भएको साझा राजस्व अधिकारबाट नगरपालिकालाई आय प्राप्त हुन्छ। अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ अनुसार बाँडफाँट भई आउने राजस्वको साथै समानीकरण तथा अन्य किसिमका अनुदानहरु वर्षेनी तोकिएबमोजिमको रकम तोकिएको विधिबाट प्राप्त हुन्छ। एकल अधिकार अन्तरगतका राजस्वका स्रोतहरुको खोजी, सुधार र वृद्धि गरी आन्तरिक आयमा बढोत्तरी ल्याउन सकिन्छ। त्यस्तै अनुसूची ९ अन्तर्गतका तर स्थानीय तहले संकलन गरी आफ्नो अंश लिन पाउने आयको पनि संघ र सम्बन्धित प्रदेशसंगको सहमति/स्वीकृतिमा संकलन तथा व्यवस्थापन गर्न सक्दछ। यसर्थ, नगरपालिकाको आन्तरिक आयको क्षेत्रमा देखिएका सम्भावना र सवालहरुको विश्लेषण गरी उपयुक्त कार्यक्रमहरु पहिचान गरिएको छ।

अर्को तर्फ, नगरपालिकालाई प्राप्त हुने आयको कानुनी दायरा र स्थानीय आवश्यकता हेरी विनियोजन तथा लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। बजेटको विनियोजन तथा लगानी गर्ने कार्य अधिक संवेदनशील हुनाले यस क्षेत्रमा योजनाबद्ध तरिकाबाट कार्य गर्ने तयारी गर्नुपर्छ। संघ र प्रदेशका आवधिक तथा वार्षिक योजनाका प्राथमिकताहरुलाई समेटेर स्थानीय विकासका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्न नीतिगत व्यवस्था, आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना जस्ता दस्तावेजहरु तयारी गर्न जरुरी हुन्छ। यिनै कुराहरुलाई मध्यनजर गरी योजना व्यवस्थापनका क्षेत्रमा रहेका सवालहरु विश्लेषण गर्न र सोको लागि आवश्यक रणनीति तथा कार्यनीति तर्जुमा गर्ने र योजना तथा कार्यक्रमहरु पहिचान गरि समावेश गर्ने कार्य भएको छ।

८.३.२ सवल पक्ष

क) समयमै बार्षिक वजेट निर्माण तर्जुमा गर्ने गरिएको,

ख) बजेट तर्जुमा सम्बन्धी विभिन्न समितिको समयमा बैठक बस्ने गरिएको,

ग) योजना अनुरुप मूल्यांकन समितिको अवस्था रहेको,

घ) राजस्व परामर्श समितिमा समय समयमा छलफल हुने गरेको,

ङ) योजना कार्यन्वयन कार्यतालिका निर्माण भएको,

८.३.३ दुर्वल पक्ष

क) लक्ष्य अनुसार आन्तरिक राजस्व परिचालन/ संकलन हुन नसकेको,

ख) केन्द्र र प्रदेश सरकारबाट समानीकरण अनुदान र राजश्व वाडफाडको रकम लक्ष्य अनुसार प्राप्त हुने नगरेको,

८.३.४ अवसरहरु

क) योजना शिघ्र र प्रभावकारी रुपमा सम्पन्न गर्न सकिने,

ख) आवधिक योजनाका कारण स्रोतको सही सदुपयोग हुने अवसर,

ग) समपुरक र विशेष अनुदानको अवसर हुनु,

घ) अव्यवस्थित बसोबासीबाट वहाल संकलन गर्न सकिने,

८.३.५ चुनौतीहरु

क) अनुमानित आय अनुसार, वास्तविक रुपमा आय प्राप्त गर्नु,

ख) उपभोक्ता समितिलाई सिप, तालिम दिई क्षमतावान बनाउनु,

ग) योजनाको कार्यतालिका अनुसार समयमानै सम्पन्न गर्नु,

घ) आवधिक योजना अनुसार बार्षिक वजेट तर्जुमा गर्नु,

८.३.६ दीर्घकालीन सोच

स्थानीय स्रोतहरुको समुचित व्यवस्थापन तथा परिचालन गर्ने र स्थानीय आवश्यकता अनुसारका योजना निर्माण गर्ने।

८.३.७ लक्ष्य

स्थानीय स्रोतहरुको प्रभावकारी र दिगो रुपमा प्रयोग गर्ने र दिगो विकास लक्ष्य हासिलमा सहयोग पुर्याउने।

८.३.८ उद्देश्य

क) स्रोतहरुको अधिकतम उपयोग गर्नु,

ख) स्रोत व्यवस्थापनमा पारदर्शीता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्नु,

ग) योजना समयमै सम्पन्न गर्नु,

घ) योजना कार्यन्वयनता गुणस्तरियता प्रवर्धन गर्नु,

८.३.९ रणनीति तथा कार्यनीति

नगरपालिकाका आन्तरिक र बाह्य स्रोतहरुको पहिचान, परिचालन र व्यवस्थापन गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु पहिचान गरी योजनामा समावेश गरिएको छः

तालिका १२४: स्रोत परिचालनका रणनीति तथा कार्यनीतिहरु

रणनीति	कार्यनीति
उद्देश्य १: स्रोतहरुको अधिकतम उपयोग गर्नु।	
१.१ संघ र प्रदेश सरकारसंग प्रभावकारी समन्वय गर्ने। १.२ स्रोत विश्लेषण र मापन गर्ने।	१.१.१ राजस्व सम्भाव्य अध्ययन तथा राजस्व सुधार कार्ययोजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। १.१.२ राजस्व शाखाका कर्मचारीहरुको क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ। १.१.३ करदाताको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिनेछ। १.१.४ राजस्व शाखालाई सुदृढीकरण गरी राजस्व व्यवस्थापनमा थप सहजता सिर्जना गरिनेछ। १.१.४ कर सम्बन्धी सूचना शिक्षा सञ्चार कार्यक्रम सञ्चालन गरी नगरबासीहरुलाई सूसुचित गरिनेछ।
उद्देश्य २: स्रोत व्यवस्थापनमा पारदर्शीता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्नु।	
२.१ योजनाको दोहोरोपनालाई निरुत्साहित गर्ने।	२.१.१ आर्थिक सामाजिक विकासका योजनाहरुलाई प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि आवधिक विकास योजना समयमै तयार गरी लागू गरिनेछ। २.१.२ आवधिक योजनामा समावेश गरिएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरुलाई कार्यान्वयन र निरन्तरताका लागि मध्यमकालीन खर्च संरचना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। २.१.१ नगरपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरुको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ। २.१.२ आन्तरिक अनुगमन समिति तथा वाह्य विशेषज्ञहरुबाट योजना/आयोजनाहरुको अनुगमन तथा मूल्यांकन गराई योजनाहरुको प्रभावकारिता र गुणस्तर वृद्धिको पहल गरिनेछ।
उद्देश्य ३: योजना समयमै सम्पन्न गर्नु।	
३.१ स्थानीय सरकार, निजी क्षेत्र र नागरिक समाजसंग सहकार्य गर्ने।	

उद्देश्य ४: योजना कार्यन्वयनता गुणस्तरियता प्रवर्धन गर्नु।	
४.१ विकास निर्माण प्रकृयमा जनताको सहभागीता प्रभावकारी बनाउने।	४.१.१ नगरपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरुको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ।

८.३.१० कार्यक्रम तथा आयोजना

तालिका १२५: स्रोत परिचालनका कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु

८.३.११ अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा खाका

तालिका १२७: स्रोत परिचालनका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजाहरु

परिच्छेद – ९

आवधिक विकास योजना कार्यान्वयन

९.१ पृष्ठभूमि

यस आवधिक योजना बुढानीलकण्ठ नगरपालिकाको विकासका वास्तविक सम्भावना, अवसर, समस्या, चुनौती विश्लेषण गरी आगामी पाँच वर्ष (आ. व. २०८२/८३ – २०८६/८७) को लागि तयार गरिएको छ । आयको क्षेत्रमा विगतका अनुभव र भावी सम्भावनाको आधारमा आन्तरिक आय, राजस्व बाँडफाँट, संघिय तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदानहरु र अन्य किसिम आयको अनुमान र प्रक्षेपण गरिएको छ। यस योजनामा समावेश गरिएका रणनीति र कार्यनीतिहरुलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी अपेक्षा गरिएका परिमाणात्मक तथा गुणात्मक लक्ष्यहरु हाँसिल गर्न आवश्यक स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण र विषय क्षेत्रअनुसार अनुमानित बजेट सीमा तथा रकम आदि तोकिएको छ।

९.२ स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ मा उल्लेख भए अनुसारका आन्तरिक आयका स्रोतहरु र अनुसूची ९ अनुसारका साझा अधिकार सूचीमा उल्लेख भएका साझा आयका स्रोतहरुबाट प्राप्त हुने आय र अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनले व्यवस्था गरे अनुसारका समानीकरण तथा अन्य अनुदानहरु र बाँडफाँटका आयहरुलाई आय अनुमान तथा प्रक्षेपणको मुख्य आधार बनाइएको छ। नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोतको सम्भावनालाई हेरी सम्पत्ति कर, भूमिकर (मालपोत), वहाल वापतको कर, वहाल विटौरी कर, मनोरञ्जन कर, शिक्षा क्षेत्र आय कर , व्यावसाय कर र नक्सापास दस्तुर लाइ बढवा दिदै प्राथमीक कर संकलन सवारी साधन कर (साना सवारी), विज्ञापन कर, सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय, र यातायात क्षेत्रको कर लाइ आयमा समावेश गर्ने गरी आन्तरिक आयका स्रोतहरु निर्धारण गरीएको छ। नगरपालिकाको आन्तरिक तथा केहि बाह्य आय स्रोतहरुको विगतको वृद्दि ऋणात्मक भएता पनि समष्टिगत आयको प्रवत्तिलाइ हेरी आयमा ५.२५ प्रतिशतको वृद्धि हुने अनुमान तथा प्रक्षेपण गरिएको छ।

तालिका ११८: आय स्रोत अनुमान तथा प्रक्षेपण

राजस्व संकेत नं	बजेटको स्रोत	आ. व. २०८०/८१	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ व को)	आगामी ५ वर्षको स्रोत अनुसार प्रक्षेपण रकम रू					
					प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
	आन्तरिक स्रोत	**१,९३५,८५४**	**४१०,०००,०००**	**२२१,६१४,९५३**	**२४५,७५४,०००**	**२५८,६६३,०००**	**२७२,२४८,०००**	**२८६,५४७,०००**	**३०१,५९९,०००**	**१,३६४,८११,०००**
११३१३	सम्पत्ति कर	१३,१८४	११०,०००,०००	५८,४०५,३६१	६१,४७२,०००	६४,७००,०००	६८,०९७,०००	७१,६७३,०००	७५,४३६,०००	३४१,३७८,०००
११३१४	भूमिकर (मालपोत)	१४,९००	५,०००,०००	१,७१२,६२२	१,८०३,०००	१,८९८,०००	१,९९८,०००	२,१०३,०००	२,२१४,०००	१०,०१६,०००
११३१७	बहाल कर	१,९०३,२४५	११२,०००,०००	३३,१७०,६२९	३४,९१३,०००	३६,७४६,०००	३८,६७६,०००	४०,७०७,०००	४२,८४५,०००	१९३,८८७,०००
११३१८	वहाल विटौरी कर			२२,९१३,५०६	२४,११७,०००	२५,३८४,०००	२६,७१७,०००	२८,१२०,०००	२९,५९७,०००	१३३,९३५,०००
११४५१	सवारी साधन कर (साना सवारी)			–	५,०००,०००	५,२६३,०००	५,५४०,०००	५,८३१,०००	६,१३८,०००	२७,७७२,०००
११४७२	विज्ञापन कर			–	१,५००,०००	१,५७९,०००	१,६६२,०००	१,७५०,०००	१,८४२,०००	८,३३३,०००
१४१५१	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय			–	२,५००,०००	२,६३२,०००	२,७७१,०००	२,९१७,०००	३,०७१,०००	१३,८९१,०००
१४२१९	अन्य सेवा शुल्क			७२९,३९९	७६८,०००	८०९,०००	८५२,०००	८९७,०००	९४५,०००	४,२७१,०००
१४२२५	यातायात क्षेत्रको आम्दानी			–	३,५००,०००	३,६८४,०००	३,८७८,०००	४,०८२,०००	४,२९७,०००	१९,४४१,०००
१४२४२	नक्सा पास दस्तुर	–	१०३,०००,०००	६३,५४८,४४८	६६,८८५,०००	७०,३९७,०००	७४,०९३,०००	७७,९८३,०००	८२,०७८,०००	३७१,४३६,०००
१४२४३	सिफारिस दस्तुर	४,५२५	३५,०००,०००	२३,७२५,२८८	२४,९७१,०००	२६,२८२,०००	२७,६६२,०००	२९,११५,०००	३०,६४४,०००	१३८,६७४,०००
१४२६५	अन्य क्षेत्र आय	–		१३,३२०,२२२	१४,०२०,०००	१४,७५७,०००	१५,५३२,०००	१६,३४८,०००	१७,२०७,०००	७७,८६४,०००
१४३११	न्यायिक दण्ड, जरिवाना र जफत	–	५,०००,०००	४,०८९,४७७	४,३०५,०००	४,५३२,०००	४,७७०,०००	५,०२१,०००	५,२८५,०००	२३,९१३,०००
१४६११	व्यावसाय कर	१२६,०००	४०,०००,०००	१४,३००,००७	१५,०५१,०००	१५,८४२,०००	१६,६७४,०००	१७,५५०,०००	१८,४७२,०००	
	राजश्व बाँडफाँड	**६२४,०९९,१७२**	**७०८,४०६,५००**	**६६३,८४९,०९८**	**६९८,७०५,०००**	**७३५,३९०,०००**	**७७४,००१,०००**	**८१४,६३९,०००**	**८५७,४१०,०००**	**३,८८०,१४५,०००**
११३१५	घरजग्गा रजिष्टेशन दस्तुर	४६६,८५६,८६६	५००,०००,०००	५५२,५९४,२१०	५८१,६०६,०००	६१२,१४१,०००	६४४,२७९,०००	६७८,१०४,०००	७१३,७०५,०००	३,२२९,८३५,०००
११४११	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने मूल्य अभिबृद्धि कर	७४,९९८,२८३	१००,४१९,१८७	८०,३१७,३९६	८४,५३५,०००	८८,९७४,०००	९३,६४६,०००	९८,५६३,०००	१०३,७३८,०००	४६९,४५६,०००
११४२१	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने अन्त : शुल्क	३४,३७५,७३७	३६,४८०,८१३	३०,६८६,१७१	३२,२९८,०००	३३,९९४,०००	३५,७७९,०००	३७,६५८,०००	३९,६३६,०००	१७९,३६५,०००
११४७१	बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने मनोरञ्जन कर	४७,५७७,९५९	७१,५०६,५००	–	–	–	–	–	–	
११४५६	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने सवारी साधन कर	१८,०००	–	६,०००	७,०००	८,०००	९,०००	१०,०००	११,०००	४५,०००
११४७२	बाँडबाँडफाँ फाँडबाट प्राप्त हुने विज्ञापन कर	२७२,३२७	–	२४५,३२१	२५९,०००	२७३,०००	२८८,०००	३०४,०००	३२०,०००	१,४४४,०००
	रोयल्टी बाँडफाँट	**१,१४२,०७२**	**१,४९३,३७३**	**१,६८३,३६८**	**१,७७२,०००**	**१,८६६,०००**	**१,९६४,०००**	**२,०६८,०००**	**२,१७८,०००**	**९,८४८,०००**
१४१५३	वन रोयल्टी	१,१४२,०७२	१,४९३,३७३	७२१,९७८	७६०,०००	८००,०००	८४२,०००	८८७,०००	९३४,०००	४,२२३,०००
१४१५७	बाँडफाँड भई प्राप्त हुने दहत्तर बहत्तरको विक्रि बाट प्राप्त हुने आय	–	–	९६१,३८९	१,०१२,०००	१,०६६,०००	१,१२२,०००	१,१८१,०००	१,२४४,०००	५,६२५,०००
	संघीय सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	**५३२,३१५,४५४**	**६९९,८९३,०००**	**५५०,०८९,३६०**	**५७८,९७२,०००**	**६०९,३७०,०००**	**६४१,३६४,०००**	**६७५,०३८,०००**	**७१०,४७८,०००**	**३,२१५,२२२,०००**
१३३११	वित्तिय समानिकरण अनुदान	२३३,६४३,०००	२६९,८००,०००	२६१,२६६,८३३	२७४,९८४,०००	२८९,४२१,०००	३०४,६१६,०००	३२०,६०९,०००	३३७,४४१,०००	१,५२७,०७१,०००
१३३१२	सर्शत अनुदान चालु	२४१,२५१,६७५	२६६,२९३,०००	२४२,९९५,७३२	२५५,७५४,०००	२६९,१८२,०००	२८३,३१५,०००	२९८,१९०,०००	३१३,८४५,०००	१,४२०,२८६,०००
१३३१३	सर्शत अनुदान पुँजिगत	४८,५३४,८६१	१२८,८००,०००	४२,८६४,८२२	४५,११६,०००	४७,४८५,०००	४९,९७८,०००	५२,६०२,०००	५५,३६४,०००	२५०,५४५,०००

राजस्व संकेत नं	बजेटको स्रोत	आ. व. २०८०/८१	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ व को)	आगामी ५ वर्षको स्रोत अनुसार प्रक्षेपण रकम रू					
					प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	–		–	–	–	–	–	–	–
१३३१५	विशेष अनुदान पुँजिगत	८,८८५,९१८	२०,०००,०००	२,९६१,९७३	३,११८,०००	३,२८२,०००	३,४५५,०००	३,६३७,०००	३,८२८,०००	१७,३२०,०००
१३३१७	समपुरक अनुदान पुँजिगत	–	१५,०००,०००	–	–	–	–	–	–	–
	प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	**६०,६३८,९५९**	**८१,६६२,०००**	**५७,०२२,५३३**	**६०,०१९,०००**	**६३,१७२,०००**	**६६,४९१,०००**	**६९,९८४,०००**	**७३,६६१,०००**	**३३३,३२७,०००**
१३३११	वित्तिय समानिकरण अनुदान	२८,२९२,०००	२८,७७०,०००	२७,८२१,०००	२९,२८२,०००	३०,८२०,०००	३२,४३९,०००	३४,१४३,०००	३५,९३६,०००	१६२,६२०,०००
१३३१२	सर्शत अनुदान चालु	४,२७६,९८६	१४,५३२,०००	४,०१६,८२६	४,२२८,०००	४,४५०,०००	४,६८४,०००	४,९३०,०००	५,१८९,०००	२३,४८१,०००
१३३१३	सर्शत अनुदान पुँजिगत	१२,३८७,९१३	७,६६०,०००	६,९२४,७४५	७,२८९,०००	७,६७२,०००	८,०७५,०००	८,४९९,०००	८,९४६,०००	४०,४८१,०००
१३३१४	विशेष अनुदान चालु	२,६०२,३७७	५,०००,०००	३,३३६,४१८	३,५१२,०००	३,६९७,०००	३,८९२,०००	४,०९७,०००	४,३१३,०००	१९,५११,०००
१३३१५	विशेष अनुदान पुँजिगत			–	–	–	–	–	–	–
१३३१६	समपुरक अनुदान चालु			–	–	–	–	–	–	–
१३३१७	समपुरक अनुदान पुँजिगत	१३,०७९,६८३	२५,७००,०००	१४,९२३,५४५	१५,७०८,०००	१६,५३३,०००	१७,४०१,०००	१८,३१५,०००	१९,२७७,०००	८७,२३४,०००
	विविध आय	**१,५८४,९६९,९१७**	**१,३४५,९१७,४०७**	**१,४४९,३३३,२८४**	**६१९,७३३,३१४**	**४७६,९०२,९८५**	**३३४,१८२,६५७**	**१९१,५७८,३२८**	**१२१,५६४,६६४**	**१,७४३,९६१,९४८**
	अन्य अनुदान (सामाजिक सूरक्षा)			–	–	–	–	–	–	–
	जनसहभागिता			–	१२,५००,०००	१३,१५७,०००	१३,८४८,०००	१४,५७६,०००	१५,३४२,०००	६९,४२३,०००
	निजी लगानी			–	१२,५००,०००	१३,१५७,०००	१३,८४८,०००	१४,५७६,०००	१५,३४२,०००	६९,४२३,०००
	सडक बोर्ड			–	–	–	–	–	–	–
	जिल्ला समन्वय समिति			–	–	–	–	–	–	–
१३४११	अन्तर स्थानीय तह साझेदारी रकम			–	५,०००,०००	५,२६३,०००	५,५४०,०००	५,८३१,०००	६,१३८,०००	२७,७७२,०००
	गैसस र सामुदायिक क्षेत्रको लगानी			–	५,०००,०००	५,२६३,०००	५,५४०,०००	५,८३१,०००	६,१३८,०००	२७,७७२,०००
	बेरुजु			–	५,०००,०००	५,२६३,०००	५,५४०,०००	५,८३१,०००	६,१३८,०००	२७,७७२,०००
	आन्तरिक ऋण परिचालन			–	–	–	–	–	–	–
३२१२२	नगद/बैङ्क मौजात (अ.ल्या)	१,५८४,९६९,९१७	१,३४५,९१७,४०७	१,४४९,३३३,२८४	५७९,७३३,३१४	४३४,७९९,९८५	२८९,८६६,६५७	१४४,९३३,३२८	७२,४६६,६६४	१,५२१,७९९,९४८
	जम्मा आय	**२,८०५,१०१,४२८**	**३,२४७,३७२,२८०**	**२,९४३,५९२,५९६**	**२,२०४,९५५,३१४**	**२,१४५,३६३,९८५**	**२,०९०,२५०,६५७**	**२,०३९,८५४,३२८**	**२,०६६,८९०,६६४**	**१०,५४७,३१४,९४८**

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

९.३ आयको क्षेत्रगत विभाजन र विषय क्षेत्र अनुसार अनुमानित बजेट

आवधिक योजनामा पहिचान गरिएका ५ वटा मूल विषयगत क्षेत्र र २१ वटा उपविषयगत क्षेत्रहरुमा सन्तुलित र न्यूनतम् लगानी सूनिश्चित हुने गरी बजेट सिमा निर्धारण गरिएको छ। प्रस्ताव गरिएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरुको लागत हिसाब अनुमानित बजेट सीमाभन्दा केही तल माथि देखिएको छ। यसलाई वार्षिक योजनामा समायोजना गरेर लगिनेछ। प्रशासनिक खर्च अनुमान तथा बजेट र विकास खर्च अनुमान तथा बजेटको विस्तृत वितरण देहायका तालिकाहरुमा दिइएको छः

तालिका ११९: आय व्ययको रणनीतिक तथा सन्तुलित बाँडफाँट

क्र सं	बजेटको स्रोत	आगामी ५ वर्षको स्रोत अनुसार प्रक्षेपण रकम रु '०००										
		प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
१	आन्तरिक स्रोत	११.१९	२४९,६३२	११.७५	२६७,१११	१२.२९	२८५,८१५	१२.८२	३०५,८२८	१३.३३	३२७,२४३	१,४३५,६२९
२	राजस्व वाँडफाँट	३१.८४	७१०,३२१	३३.४२	७६०,०४६	३४.९७	८१३,२५१	३६.४८	८७०,१८१	३७.९३	९३१,०९५	४,०८४,८९४
३	रोयल्टी बाँडफाँट	०.०८	१,८०२	०.०८	१,९३०	०.०९	२,०६६	०.०९	२,२१२	०.१०	२,३६८	१०,३७८
४	संघीय सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	२६.३८	५८८,५९८	२७.६९	६२९,८०१	२८.९८	६७३,८८९	३०.२३	७२१,०६३	३१.४३	७७१,५३९	३,३८४,८९०
५	प्रदेश सरकारवाट प्राप्त हुने अनुदान	२.७३	६१,०१७	२.८७	६५,२८९	३.००	६९,८६२	३.१३	७४,७५४	३.२६	७९,९८९	३५०,९११
६	विविध आय	२७.७८	६१९,७३३	२४.१९	५५०,०६६	२०.६७	४८०,५९८	१७.२४	४११,३३९	१३.९५	३४२,३०३	२,४०४,०३९
	जम्मा आय	**१००**	**२,२३१,१०३**	**१००**	**२,२७४,२४३**	**१००**	**२,३२५,४८१**	**१००**	**२,३८५,३७७**	**१००**	**२,४५४,५३७**	**११,६७०,७४१**

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

तालिका १२०: प्रशासनिक खर्च अनुमानित बजेट

शीर्षक नं.	शीर्षकको नाम	आ.व.२०८०/०८१ को यथार्थ खर्च	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ. व. को आयबाट)	औषत प्रतिशत अंश	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा	अनुमानित औषत प्रतिशत अंश
क	**प्रशासनिक खर्च**	**५३२,७९२,७८०**	**७०५,३७३,६६४**	**४५०,८६१,७४४**	**२७.४**	**४५९,३८५,०००**	**४७६,५९४,०००**	**४९४,४५०,०००**	**५१२,९७२,०००**	**५३२,१८५,०००**	**२,४७५,५८६,०००**	२४.९
२११११	कर्मचारी पारिश्रमिक	२५०,२८८,२९६	२६७,७७२,०७५	२११,०६९,९२८	१२.८	२१८,९८५,०००	२२७,१९६,०००	२३५,७१५,०००	२४४,५५४,०००	२५३,७२४,०००	१,१८०,१७४,०००	११.८८
२१११२	पदाधिकारी पारिश्रमिक	–	–	२६,६१४,९८६	१.६	२७,६१३,०००	२८,६४८,०००	२९,७२२,०००	३०,८३६,०००	३१,९९२,०००	१४८,८११,०००	१.५०
२११२१	पोशाक	२,१४५,०००	२,५५०,०००	२,०६०,०००	०.१	२,१३७,०००	२,२१७,०००	२,३००,०००	२,३८६,०००	२,४७५,०००	११,५१५,०००	०.१२
२११२२	खाद्यान्न	–	–	३२५,८७३	०.०	३३८,०००	३५०,०००	३६३,०००	३७६,०००	३९०,०००	१,८१७,०००	०.०२
२११२३	औषधी उपचार	९१,७४०	३००,०००	२,९८१,६७६	०.२	९५,०००	९८,०००	१०१,०००	१०४,०००	१०७,०००	५०५,०००	०.०१
२११३१	स्थानीय भत्ता	१,४६७,३००	१,०००,०००	४९४,७५२	०.०	५१३,०००	५३२,०००	५५१,०००	५७१,०००	५९२,०००	२,७५९,०००	०.०३
२११३२	महँगी भत्ता	२,०७१,१२२	४,०००,०००	३,३६२,१२९	०.२	२,१४८,०००	२,२२८,०००	२,३११,०००	२,३९७,०००	२,४८६,०००	११,५७०,०००	०.१२
२११३३	फिल्ड भत्ता	–	–	१३४,२४०	०.०	१३९,०००	१४४,०००	१४९,०००	१५४,०००	१५९,०००	७४५,०००	०.०१

शीर्षक नं.	शीर्षकको नाम	आ.व.२०८०/०८१ को यथार्थ खर्च	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ. व. को आयबाट)	औषत प्रतिशत अंश	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा	अनुमानित औषत प्रतिशत अंश
२११३४	कर्मचारी बैठक भत्ता	१,२३०,७७५	३,०००,०००	५२९,९२५	०.०	५४९,०००	५६९,०००	५९०,०००	६१२,०००	६३४,०००	२,९५४,०००	०.०३
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	८,०५२,५१८	२,५००,०००	४,६८३,६४८	०.३	४,८५९,०००	५,०४१,०००	५,२३०,०००	५,४२६,०००	५,६२९,०००	२६,१८५,०००	०.२६
२११३९	अन्य भत्ता	४,१३२,४६१	१९,८८७,०००	४,४११,१०१	०.३	४,२८७,०००	४,४४७,०००	४,६१३,०००	४,७८५,०००	४,९६४,०००	२३,०९६,०००	०.२३
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	३,९५९,०००	५,०००,०००	३,४६८,१३३	०.२	३,५९८,०००	३,७३२,०००	३,८७१,०००	४,०१६,०००	४,१६६,०००	१९,३८३,०००	०.२०
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुविधा	११,७६५,३४०	१५,३००,०००	११,७३९,०४४	०.७	१२,१७९,०००	१२,६३५,०००	१३,१०८,०००	१३,५९९,०००	१४,१०८,०००	६५,६२९,०००	०.६६
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	-	-	११६,८३३	०.०	१२१,०००	१२५,०००	१२९,०००	१३३,०००	१३७,०००	६४५,०००	०.०१
२१२१२	कर्मचारीको योगदानमा आधारित निबृत्तिभरण तथा उपदान कोष खर्च	५४,३९४	५००,०००	१८,१३१	०.०	१८,०००	१८,०००	१८,०००	१८,०००	१८,०००	९०,०००	०.००
२१२१४	कर्मचारी कल्याण कोष	१०,०००,०००	१०,०००,०००	८,३३३,३३३	०.५	८,६४५,०००	८,९६९,०००	९,३०५,०००	९,६५३,०००	१०,०१४,०००	४६,५८६,०००	०.४७
२२१११	पानी तथा विजुली	३,४९२,७०३	७,०००,०००	२,३९०,७२७	०.१	२,४८०,०००	२,५७३,०००	२,६६९,०००	२,७६९,०००	२,८७२,०००	१३,३६३,०००	०.१३
२२११२	संचार महसुल	१,०९७,६६१	३,५००,०००	१,२४८,२४०	०.१	१,१३८,०००	१,१८०,०००	१,२२४,०००	१,२६९,०००	१,३१६,०००	६,१२७,०००	०.०६
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	-	५,०००,०००	३८५,७३२	०.०	-	-	-	-	-	-	०.००
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	७,४५८,८३२	७,०००,०००	६,२७२,७१७	०.४	६,५०७,०००	६,७५१,०००	७,००४,०००	७,२६६,०००	७,५३८,०००	३५,०६६,०००	०.३५
२२२१३	सवारी साधन मर्मत सम्भार	३,४७७,८०३	५,५००,०००	२,३४१,६६४	०.१	२,४२९,०००	२,५२०,०००	२,६१४,०००	२,७१२,०००	२,८१३,०००	१३,०८८,०००	०.१३
२२२१४	कर्मचारी विमा तथा नवीकरण	७३९,२९९	४,०००,०००	५७३,४४२	०.०	५९४,०००	६१६,०००	६३९,०००	६६२,०००	६८६,०००	३,१९७,०००	०.०३

शीर्षक नं.	शीर्षकको नाम	आ.व.२०८०/०८१ को यथार्थ खर्च	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ. व. को आयबाट)	औषत प्रतिशत अंश	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा	अनुमानित औषत प्रतिशत अंश
२२२२१	मेशिनरी औजार सञ्चालन र मर्मत	८,६८९,९९९	१०,५००,०००	७,९६५,२९९	०.५	८,२६३,०००	८,५७२,०००	८,८९३,०००	९,२२६,०००	९,५७१,०००	४४,५२५,०००	०.४५
२२२९१	अन्य सम्पत्ति सञ्चालन र मर्मत	५००,०००	५००,०००	१६६,६६७	०.०	१७२,०००	१७८,०००	१८४,०००	१९०,०००	१९७,०००	९२१,०००	०.०१
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	१८,५०२,६०२	२७,६३४,७६३	१७,८९९,७०१	१.१	१८,५७०,०००	१९,२६६,०००	१९,९८८,०००	२०,७३७,०००	२१,५१४,०००	१००,०७५,०००	१.०१
२२३१२	पशुपन्छीहरुको आहार	–	५९६,०००	१३१,३३३	०.०	१३६,०००	१४१,०००	१४६,०००	१५१,०००	१५६,०००	७३०,०००	०.०१
२२३१३	पुस्तक, पत्रपत्रिका	–	७,३००,०००	२,९६३,०४४	०.२	३,०७४,०००	३,१८९,०००	३,३०८,०००	३,४३२,०००	३,५६०,०००	१६,५६३,०००	०.१७
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	१६,९४४	५००,०००	२०३,७६६	०.०	१७,०००	१७,०००	१७,०००	१७,०००	१७,०००	८५,०००	०.००
२२३१५	पत्रपत्रिका,छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	११,६१२,९२१	१७,६१४,०००	१०,१३४,८१३	०.६	१०,५१४,०००	१०,९०८,०००	११,३१७,०००	११,७४१,०००	१२,१८१,०००	५६,६६१,०००	०.५७
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	१७,७९१,००९	३५,५४४,७७६	६,८५५,१९७	०.४	७,११२,०००	७,३७८,०००	७,६५४,०००	७,९४१,०००	८,२३८,०००	३८,३२३,०००	०.३९
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च (दिवस/उत्सव आदि)	१९,२८२,१५६	४०,८७०,९००	२२,०३२,६५६	१.३	२०,००५,०००	२०,७५५,०००	२१,५३३,०००	२२,३४०,०००	२३,१७७,०००	१०७,८१०,०००	१.०८
२२६११	अनुगमन मुल्यांकन खर्च	३,८२८,९६७	४,८००,०००	३,०३३,०१४	०.२	३,१४६,०००	३,२६३,०००	३,३८५,०००	३,५११,०००	३,६४२,०००	१६,९४७,०००	०.१७
२२६१२	भ्रमण खर्च	५८१,९३३	५००,०००	५९१,७७८	०.०	६०३,०००	६२५,०००	६४८,०००	६७२,०००	६९७,०००	३,२४५,०००	०.०३
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डतको भ्रमण खर्च	३९८,०००	–	–	०.०	४१२,०००	४२७,०००	४४३,०००	४५९,०००	४७६,०००	२,२१७,०००	०.०२

शीर्षक नं.	शीर्षकको नाम	आ.व.२०८०/०८१ को यथार्थ खर्च	चालु आ व को अनुमानित	औषत वार्षिक आय रु (गत तिन आ. व. को आयबाट)	औषत प्रतिशत अंश	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा	अनुमानित औषत प्रतिशत अंश
२२७११	विविध खर्च	१३६,९८२,३२६	१८८,९६१,५७३	८२,७८६,२३६	५.०	८५,८९०,०००	८९,११०,०००	९२,४५१,०००	९५,९१७,०००	९९,५१३,०००	४६२,८८१,०००	४.६६
२२७२१	सभा संचालन खर्च	१८३,६०८	-	७००,६५३	०.०	१९०,०००	१९७,०००	२०४,०००	२११,०००	२१८,०००	१,०२०,०००	०.०१
२८१४२	घरभाडा	२,४९४,०२१	४,०७६,५७७	१,६१३,०८२	०.१	१,६७३,०००	१,७३५,०००	१,८००,०००	१,८६७,०००	१,९३७,०००	९,०१२,०००	०.०९
२८१४३	सवारी साधन र मेशीन औजार भाडा	४०४,०५०	१,५००,०००	२२८,२५०	०.०	२३६,०००	२४४,०००	२५३,०००	२६२,०००	२७१,०००	१,२६६,०००	०.०१

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

तालिका १२१: विषय क्षेत्रअनुसार अनुमानित बजेट

क्र सं	बजेटको स्रोत	आगामी ५ वर्षको लागि क्षेत्र अनुसार खर्च प्रक्षेपण रकम रु '०००										
		प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८४/८५)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८५/८६)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८६/८७)	पाँच वर्षको जम्मा
१	आर्थिक विकास	२१	२५३,७६७	२१	२८०,३४४	२१	३०९,९६६	२१	३४२,९९३	२१	३७९,८२७	१,५६६,९८१
२	सामाजिक विकास	२३	२७७,९३५	२३	३०७,०४४	२३	३३९,४८७	२३	३७५,६५९	२३	४१६,००१	१,७१६,२१७
३	पूर्वाधार विकास	३५	४२२,९४५	३५	४६७,२४०	३५	५१६,६१०	३५	५७१,६५५	३५	६३३,०४५	२,६११,६३५
४	वन तथा वातावरण विकास	११	१३२,९२५	११	१४६,८४७	११	१६२,३६३	११	१७९,६६३	११	१९८,९५७	८२०,७९९
५	सुशासन तथा संस्थागत ब्यवस्था	१०	१२०,८४१	१०	१३३,४९७	१०	१४७,६०३	१०	१६३,३३०	१०	१८०,८७०	७४६,१८१
	जम्मा विकास खर्च	१००	१,२०८,४१३	१००	१,३३४,९७२	१००	१,४७६,०२९	१००	१,६३३,३००	१००	१,८०८,६९९	७,४६१,८१३

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

९.३.१ आर्थिक विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण

आर्थिक विकासको क्षेत्रमा कुल विकास बजेटको २१ प्रतिशत रकम विभाजन गरिएको छ। यस आवधिक विकास योजनामा आर्थिक विकासका उप विषय क्षेत्रका रणनीतिहरुमा बजेट विभाजन गरी कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको छ। रणनीति तथा कार्यनीतिहरुको महत्व, प्रकृति, कार्यक्रम तथा आयोजनाहरुको परिमाण र बजेट आवश्यकतालाई मध्यनजर गरी सहभागितामूलक पद्दतिबाट रणनीतिक क्षेत्रहरुमा बजेट विभाजन गरिएको छ। आर्थिक विकासको क्षेत्रमा अनुमान गरिएको बजेट अंकलाई रणनीतिक विभाजन देहायका तालिकाहरु दिइएको छः

तालिका ११६: आर्थिक विकासका उप विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरुमा बजेट वितरण

१	आर्थिक विकास	२१	२५३७६७	२१	२८०३४४	२१	३०९९६६	२१	३४२९९३	२१	३७९८२७	१५६६८९७
क्र सं	विषय क्षेत्र	प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८०/८१)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८१/८२)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८४/८५)	पाँच वर्षको जम्मा
१.१	कृषि, पशुपन्छी विकास	१५	३८,०६५	१५	४२,०५२	१५	४६,४९५	१५	५१,४४९	१५	५६,९७४	२३५,०३५
१.२	सिंचाई विकास	५	१२,६८८	५	१४,०१७	५	१५,४९८	५	१७,१५०	५	१८,९९१	७८,३४५
१.३	पर्यटन विकास	२५	६३,४४२	२५	७०,०८६	२५	७७,४९२	२५	८५,७४८	२५	९४,९५७	३९१,७२४
१.४	उद्योग ब्यापार व्यवसाय विकास	१५	३८,०६५	१५	४२,०५२	१५	४६,४९५	१५	५१,४४९	१५	५६,९७४	२३५,०३५
१.५	श्रम रोजगारी र सामाजिक सूरक्षा	२५	६३,४४२	२५	७०,०८६	२५	७७,४९२	२५	८५,७४८	२५	९४,९५७	३९१,७२४
१.६	सहकारी विकास	१०	२५,३७७	१०	२८,०३४	१०	३०,९९७	१०	३४,२९९	१०	३७,९८३	१५६,६९०
	जम्मा	८५	२१५,७०२		२३८,२९३		२६३,४७१		२९१,५४४		३२२,८५३	१,३३१,८६२

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

९.३.२ सामाजिक विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण

सामाजिक विकासको क्षेत्रमा हरेक आर्थिक वर्षमा कुल विकास बजेटको २३ प्रतिशत रकम विभाजन गरिएको छ। यस योजनामा सामाजिक विकासका उप विषय क्षेत्रका रणनीतिहरुमा बजेट विभाजन गरी कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको छ। सोको विवरण देहायअनुसार दिइएको छः

तालिका ११७: सामाजिक विकासका उप विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरुमा बजेट वितरण

२	सामाजिक विकास	२३	२७७९३५	२३	३०७०४४	२३	३३९४८७	२३	३७५६५९	२३	४१६००१	१७१६१२५
क्र सं	विषय क्षेत्र	प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८०/८१)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८१/८२)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८४/८५)	पाँच वर्षको जम्मा
२.१	स्वास्थ्य तथा पोषण	१५	४१,६९०	१५	४६,०५७	१५	५०,९२३	१५	५६,३४९	१५	६२,४००	२५७,४१९
२.२	शिक्षा विज्ञान नव प्रवर्तन	२०	५५,५८७	२०	६१,४०९	२०	६७,८९७	२०	७५,१३२	२०	८३,२००	३४३,२२५
२.३	खानेपानी तथा सरसफाई	२५	६९,४८४	२५	७६,७६१	२५	८४,८७२	२५	९३,९१५	२५	१०४,०००	४२९,०३१
२.४	महिला बालबालिका तथा लक्षित वर्ग	१०	२७,७९३	१०	३०,७०४	१०	३३,९४९	१०	३७,५६६	१०	४१,६००	१७१,६१२
२.५	यूवा तथा खेलकुद	१५	४१,६९०	१५	४६,०५७	१५	५०,९२३	१५	५६,३४९	१५	६२,४००	२५७,४१९
२.६	संस्कृति संरक्षण र विकास	१५	४१,६९०	१५	४६,०५७	१५	५०,९२३	१५	५६,३४९	१५	६२,४००	२५७,४१९
	जम्मा	१००	२७७,९३५		३०७,०४४		३३९,४८७		३७५,६५९		४१६,००१	१,७१६,१२५

नोटः कम (,) अंग्रेजी गणना प्रणाली अनुसार रहेको।

९.३.३ भौतिक पूर्वाधार विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण

भौतिक पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा हरेक आर्थिक वर्षमा कुल विकास बजेटको ३५ प्रतिशत रकम विभाजन गरिएको छ। यस योजनामा भौतिक पूर्वाधार विकासका उप विषय क्षेत्रका रणनीतिहरुमा बजेट विभाजन गरी कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको छ। सोको विवरण देहायअनुसार दिइएको छः

तालिका ११८: पूर्वाधार विकासका उप विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरुमा बजेट वितरण

३	पूर्वाधार विकास	३५	४२२९४५	३५	४६७२४०	३५	५१६६१०	३५	५७१६५५	३५	६३३०४५	२६११४९५
क्र सं	विषय क्षेत्र	प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८०/८१)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८१/८२)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८४/८५)	पाँच वर्षको जम्मा
३.१	बस्ती, आवास, भवन, सार्वजनिक निर्माण	२५	१०५,७३६	२५	११६,८१०	२५	१२९,१५३	२५	१४२,९१४	२५	१५८,२६१	६५२,८७४
३.२	सडक पुल र यातायात विकास	३५	१४८,०३१	३५	१६३,५३४	३५	१८०,८१४	३५	२००,०७९	३५	२२१,५६६	९१४,०२३
३.३	जलस्रोत विद्युत बैकल्पिक उर्जा	२०	८४,५८९	२०	९३,४४८	२०	१०३,३२२	२०	११४,३३१	२०	१२६,६०९	५२२,२९९
३.४	सूचना सञ्चार र प्रविधि विकास	२०	८४,५८९	२०	९३,४४८	२०	१०३,३२२	२०	११४,३३१	२०	१२६,६०९	५२२,२९९
	जम्मा	१००	४२२,९४५		४६७,२४०		५१६,६१०		५७१,६५५		६३३,०४५	२,६११,४९५

९.३.४ वन तथा वातावरण विकासमा रणनीतिक बजेट वितरण

वन तथा वातावरण विकासको क्षेत्रमा हरेक आर्थिक वर्षमा कुल विकास बजेटको ११ प्रतिशत रकम विभाजन गरिएको छ। यस योजनामा वन तथा वातावरण विकासका उप विषय क्षेत्रका रणनीतिहरुमा बजेट विभाजन गरी कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको छ। सोको विवरण देहायअनुसार दिइएको छः

तालिका ११९: वन तथा वातावरण विकासका उप विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरुमा बजेट वितरण

४	वन तथा वातावरण विकास	११	१३२९२५	११	१४६८४७	११	१६२३६३	११	१७९६६३	११	१९८९५७	८२०७५५
क्र सं	विषय क्षेत्र	प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८०/८१)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८१/८२)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८४/८५)	पाँच वर्षको जम्मा
४.१	वन तथा जैविक विविधता	१५	१९,९३९	१५	२२,०२७	१५	२४,३५४	१५	२६,९४९	१५	२९,८४४	१२३,११३
४.२	भूसंरक्षण तथा जलधार व्यवस्थापन	३०	३९,८७८	३०	४४,०५४	३०	४८,७०९	३०	५३,८९९	३०	५९,६८७	२४६,२२७
४.३	वातावरण तथा फोहोर मैला व्यवस्थापन	३५	४६,५२४	३५	५१,३९६	३५	५६,८२७	३५	६२,८८२	३५	६९,६३५	२८७,२६४
४.४	विपद जोखिम न्यूनिकरण व्यवस्थापन र जलवायू उत्थानशिलता	२०	२६,५८५	२०	२९,३६९	२०	३२,४७३	२०	३५,९३३	२०	३९,७९१	१६४,१५१
	जम्मा	१००	१३२,९२५		१४६,८४७		१६२,३६३		१७९,६६३		१९८,९५७	८२०,७५५

९.३.४ सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्थाका रणनीतिक बजेट वितरण

सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्थाको क्षेत्रमा हरेक आर्थिक वर्षमा कुल विकास बजेटको १० प्रतिशत रकम विभाजन गरिएको छ। यस योजनामा सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्थाका उप विषय क्षेत्रका रणनीतिहरुमा बजेट विभाजन गरी कार्यान्वयनका लागि प्रस्ताव गरिएको छ। सोको विवरण देहायअनुसार दिइएको छः

तालिका १२०: सुशासन तथा संस्थागत व्यवस्था उप विषय क्षेत्रगत रणनीतिहरुमा बजेट वितरण

५	सुशासन तथा संस्थागत ब्यवस्था	१०	१२०८४१	१०	१३३४९७	१०	१४७६०३	१०	१६३३३०	१०	१८०८७०	७४६१४१
	विषय क्षेत्र	प्रतिशत	प्रथम वर्ष (२०८०/८१)	प्रतिशत	दोस्रो वर्ष (२०८१/८२)	प्रतिशत	तेस्रो वर्ष (२०८२/८३)	प्रतिशत	चौथो वर्ष (२०८३/८४)	प्रतिशत	पाँचौं वर्ष (२०८४/८५)	पाँच वर्षको जम्मा
५.१	स्थानीय नीति ऐन तथा सुशासन	१८	२१,७५१	१८	२४,०२९	१८	२६,५६९	१८	२९,३९९	१८	३२,५५७	१३४,३०५
५.२	संगठनात्मक संरचना तथा प्रणाली	३०	३६,२५२	३०	४०,०४९	३०	४४,२८१	३०	४८,९९९	३०	५४,२६१	२२३,८४२
५.३	स्रोत तथा योजना व्यवस्थापन	२२	२६,५८५	२२	२९,३६९	२२	३२,४७३	२२	३५,९३३	२२	३९,७९१	१६४,१५१
५.४	जनशक्ति विकास तथा सेवा प्रवाह	३०	३६,२५२	३०	४०,०४९	३०	४४,२८१	३०	४८,९९९	३०	५४,२६१	२२३,८४२
	जम्मा	१००	१२०,८४१	१००	१३३,४९७	१००	१४७,६०३	१००	१६३,३३०	१००	१८०,८७०	७४६,१४१

९.४ स्रोत व्यवस्थापन तथा परिचालन रणनीति

आवधिक विकास योजनाका अपेक्षित उपलब्धि तथा नतिजा हाँसिल गर्न आन्तरिक आयको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। तसर्थ आन्तरिक आयका स्रोतहरु परिचालन गर्नका लागि देहायअनुसारका रणनीतिहरु कार्यान्वयन गरिनेछ।

क) नगरपालिकाको सबै घरधुरीलाई सम्पत्ति करको दायरामा ल्याइनेछ।

ख) नगरपालिकाको विभिन्न स्थानहरु पर्यटकीय महत्वका भएको हुँदा ती स्थानहरुमा पर्यटकीय पूर्वाधारहरु निर्माण गरी पर्यटन व्यवसाय प्रवर्द्धन गरी आन्तरिक आय बढाउन पहल गरिनेछ।

ग) नगरपालिकाको महत्वका परियोजनाहरुका लागि विकास साझेदारहरुको खोजी गरी सहकार्य तथा साझेदारीमा लगानी भित्र्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ।

९.५ आवधिक योजना कार्यान्वयन

आवधिक योजनाको कार्यान्वयन गर्नका लागि देहायअनुसारका विधिहरु अपनाइनेछः

क) आवधिक योजना निर्देशक समितिलाई यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि निर्देशन दिने, अनुगमन, मुल्याङ्कन र समीक्षा गर्ने जिम्मेवारी दिइनेछ।

ख) आवधिक योजनालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि विषय क्षेत्रगत नीति तथा रणनीति, मध्यमकालीन खर्च संरचना, राजस्व सुधार कार्ययोजना, खरिद गुरुयोजना र क्षमता विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

ग) हरेक वर्ष वार्षिक योजनामा आवधिक योजनाका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु अनिवार्यरुपमा समावेश गर्दै लगिनेछ।

घ) आवधिक योजनाको नीति कार्यक्रमको प्रभावकारिता सम्बन्धमा मध्यकालीन तथा अन्तित मूल्यांकन व्यवस्था मिलाइनेछ।

९.६ अनुगमन तथा मूल्यांकन योजना

आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि देहायअनुसारको रणनीतिक गतिविधिहरु कार्यान्वयन गरिनेछः

क) आवधिक योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणको जिम्मेवारी आवधिक योजना निर्देशक समितिलाई दिई वार्षिक योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनको समयमा अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गरिनेछ।

ख) आवधिक योजनाको मध्यकालीन तथा अन्तिम मूल्यांकन तेस्रो पक्षबाट गराई प्राप्त सुझावहरु आगामी रणनीतिक तथा वार्षिक योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।

अनुसुचि -१ योजना तथा कार्यक्रम खाका

१- आर्थिक विकास क्षेत्र

कार्यक्रम तथा योजना खाका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.१.	**कृषि तथा पशुपालन**								**१०६२२५**		**८६७२५**		**८७२२५**		**८६७२५**		**८७२२५**	**४५४१२५**	
क	**व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम**																		
१.१.१	शहरी क्षेत्रहरुमा हरियाली कौसी खेती प्रवर्दन कार्यकम ५०% अनुदानमा	पटक	पालिका	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
१.१.२	कौसी खेतीका लागि कृषि सामाग्री वितरण	गोटा	पालिका	०	५	५	३९००	१	३९००	१	३९००	१	३९००	१	३९००	१	३९००	१९५००	पालिका
१.१.३	कौसी खेतीका लागि प्रविधि हस्तान्तरण सम्बन्धी तालिम	पटक	पालिका	०	५	५	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	६५००	पालिका
१.१.४	व्यवसायिक खेती प्रवर्दन कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	६५००	पालिका
१.१.५	खाधान्न वालीमा उन्नत तथा हाइब्रिड विउ वितरण ५०% अनुदानमा	के. जी	पालिका	०	५००	५००	५	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	२५००	पालिका
१.१.६	कौसी खेतीका लागि थोपा सिचाई सेट जडान कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.१.७	कृषि भवन व्यवस्थापन	गोटा	१३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.१.८	कृषि प्रसार कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.१.९	प्लास्टिक घर निर्माणको लागि प्लास्टिक टनेल वितरण	जना	पालिका	०	२५०	२५०	५	५०	२५०	५०	२५०	५०	२५०	५०	२५०	५०	२५०	१२५०	पालिका
१.१.१०	पावर टिलर/ मिनी टिलर वितरण	गोटा	पालिका	०	५०	५०	२५	१०	२५०	१०	२५०	१०	२५०	१०	२५०	१०	२५०	१२५०	पालिका
१.१.१०	कृषक समुह गठन एवं प्रवर्दन कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.११	उन्नत तथा हाईब्रिड विउ वितरण	के. जी	पालिका	०	१०००	१०००	१	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	पालिका
१.१.१२	तरकारी मिनीकिट कम्पोजिटर वितरण	गोटा	पालिका	०	१२००	१२००	५	२००	१०००	२००	१०००	३००	१५००	२००	१०००	३००	१५००	६०००	पालिका
१.१.१३	च्याउ खेती अनुदान कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.१४	वाली उपचार शिविर	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.१५	आई. पि. एम कृषक पाठशाला संचालन	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.१६	आकस्मिक वाली संरक्षण सेवा संचालन	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.१७	वाली विमा अनुदान कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.१८	सिचाई मर्मत तथा विस्तार कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.१९	थोपा सिचाई कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.१.२०	इनार, वोरिङ निर्माण कार्यक्रम	गोटा	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.२१	वाली परिक्षण शिविर	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.२२	कृषि चुन वितरण	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.२३	प्राङगारीक/ गडौला मल वितरण	के. जी	पालिका	०	१०००	१०००	५	२००	१०००	२००	१०००	२००	१०००	२००	१०००	२००	१०००	५०००	पालिका
१.१.२४	शुक्ष्म खाधान्नको लागि आवश्यक सामाग्री वितरण	गोटा	पालिका	०	५००	५००	५	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	१००	५००	२५००	पालिका
१.१.२५	कृषि मेला प्रदर्शनी	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.१.२६	हाटबजार संचालनको लागि भवन निर्माण	पटक	पालिका	०	१	१	१५०००	१	१५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५०००	पालिका
१.१.२७	कृषक तथा प्राविधिकहरुका लागि दक्षता अविबृधि कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.२८	कृषि प्राविधिकका लागि पुनर्ताजगी तालम	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.२९	कृषक तथा विज्ञहरु बिच अन्तरक्रिया कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३०	कृषकहरुलाई विषयगत तालिम संचालन	पटक	पालिका	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
१.१.३१	कृषक तथा प्राविधिक अन्तर जिल्ला प्राविधिक कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
१.१.३२	एग्रोभेट हरुको निरीक्षण	पटक	पालिका	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
१.१.३३	कृषि फार्म/तरकारी बजार अनुगमन/ कौसी खेती अनुगमन	पटक	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३४	कौसी खेती प्रोत्साहन कार्यक्रम	पटक	६,७,१२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३५	कौसी खेती अभियान सञ्चालन	पटक	४,९,१०	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३६	महादेव कृषि फर्म व्यवस्थापन	पटक	१२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३७	खेति योग्य जमिन व्यवस्थापन कार्यक्रम	पटक	१२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.३८	कृषि आधुनीकिकरण तथा यान्त्रीकरण कार्यक्रम	गोटा	७	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
ख	**व्यवसायिक पशुपालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम**																		पालिका
१.१.३९	कृत्रिम गर्भ सेवा गाई नेजीवाख	वटा	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.४०	गाईको लागि सेम्स सिमन केन्द्र	वटा	पालिका	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.१.४१	हिउदे घासको बिउ वितरण	के. जी	पालिका	०	५०००	५०००	१	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	पालिका
१.१.४२	बर्खा घासको बिउ वितरण	के. जी	पालिका	०	५०००	५०००	१	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	पालिका
१.१.४३	उन्नत गाई, भैसी पालनको लागि अनुदान	गोटा	पालिका	०	२५	२५	७०	५	३५०	५	३५०	५	३५०	५	३५०	५	३५०	१७५०	पालिका
१.१.४४	उत्कृष्ट पशुपालन व्यवसायी पुरस्कार	जना	पालिका	०	२५	२५	२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	५	१२५	६२५	पालिका
१.१.४५	जुनोटिक्स रोग गोष्ठी संचालन	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.४७	पशु स्वास्थ्य तथा खोप कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.४८	मासु, डेरी, बधशाला सुधार	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.४९	पशुपालन यान्त्रिकरण, मिलिकेङ मेसिन तालिम कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५०	पशु अन्नेण, रोपोचिंग, सिरम संकलन कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५१	गोबर मल व्यवस्थापन तथा कम्पोस्ट मल बनाउने तालिम	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५२	पशु बिमा अनुदान	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.१.५३	अन्न उत्पादन तथा सामुदायिक पशुहरुको व्यवस्थापन तालिम कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५४	सामुदायिक कुकुर व्यवस्थापन	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५५	अन्तरपालिका कृषक भ्रमण	पटक	पालिका	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.१.५६	अपाङ्ग असायको लागि लोकल कुखुरा चल्ला वितरण	गोटा	पालिका	०	५००	५००	१	१००	५०	१००	५०	१००	५०	१००	५०	१००	५०	२५०	पालिका
१.१.५७	दुध उत्पादनमा आधारित अनुदान कार्यक्रम	पटक	पालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.१.५८	कृषि तथा पशुपन्छी भवन निर्माण	वटा	पालिका	०	१	१	२०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	पालिका
१.१.५९	पशुपालक समुह अनुदान कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.१.६०	उत्कृष्ट पशुपालक पुरस्कार कार्यक्रम	गोटा	सबै	०	१०	१०	१०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	२	२०००	१००००	पालिका
१.१.६१	पशु औषधी वितरण कार्यक्रम	एकमुष्ट	सबै	०	१	१	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
१.१.६२	इपोमोलेडिज कार्यक्रम (MIS)	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.१.६३	पशु रोगहरु पहिचान कार्यक्रम	एकमुष्ट	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.१.६४	दुध, खुवा आदि दुग्ध जन्य उत्पादन प्रशोधन व्यवस्थापन (मेसिन वितरण तथा तालिम प्रदान)	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.१.६५	गाई फार्म व्यवस्थापन कार्यक्रम	गोटा	६	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.१.६६	बाख्रा र कुखुरा पालन तालिम सञ्चालन कार्यक्रम	एकमुस्ट	१	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.२.	**सिंचाई**								**४०००**		**५२५०**		**१५००**		**१५००**		**१५००**	**१३७५०**	
१.२.१	राजकुलो सिंचाई योजना	पटक	४	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.२.२	राज कुलो निर्माणकार्य सम्मपन्न गर्ने योजना	कि.मि	१२	०	३	३	१२५०	१	१२५०	२	२५००	०	०	०	०	०	०	३७५०	पालिका
१.२.३	ढयापु कुलो सिंचाई निर्माण तथा मर्मत	कि.मि.	२	०	२	२	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.३.	**पर्यटन विकास**								**२१९५००**		**२१९५००**		**२१९५००**		**२१९५००**		**२१९५००**	**१०९७५००**	
१.३.१	डूकुर्ने देवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.२	झ्यानान्टर गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.३	नागी गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.४	सेदुपनेडुप कर्म गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.५	सतरुद्रेश्वोर महादेव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.६	पञ्चकन्या मन्दिर मर्मत तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७	शिव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८	धनेश्वर धाम व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.९	ओम्कारेश्वर शिव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.१०	श्रीराम पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.११	वाटर पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.१२	हरिकृष्ण मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.१३	बसाहा महादेव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.१४	काली मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.१५	चुनदेवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.१६	बाल महादेव थान मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.१७	क्षाप् धोर्जेतार गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.१८	नाम्खा गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.१९	धरमपुर भवन व्यवस्थापन	एकमुस्ट	६	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.२०	भद्रकाली भवन व्यवस्थापन	एकमुस्ट	६	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.२१	राम-सिता मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	६	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.२२	शिव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	६	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.२३	भद्रकाली मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	७	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.२४	गणेश मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	७	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.२५	शान्ति वाटिका पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	७	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.३.२६	जिसम्बारी पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	७	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.३.२७	महाकाल मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	८	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.२८	बुद्ध स्तुपा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	८	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.२९	सिधेश्वोर महादेव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३०	मनकामना मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.३१	हलेश्वोर महादेव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.३.३२	अस्थभुजा मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३३	पन्चकन्या मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३४	पन्चकुमारी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३५	गणेश मन्दिरको व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३६	चुनिदेवी मन्दिरको व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.३७	भूकम्प स्मिर्ती पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.३८	स्तुपा पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१०	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.३.३९	कपन गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.४०	कुल्हारी गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.४१	दोर्जे गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.४२	कृष्ण मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.४३	गणेश मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.४४	सन्तोषीमाता मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.३.४५	योग्यमति मन्दिरको व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.३.४६	आकाश देवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.४७	शिव मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.४८	नव दुर्गा मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.४९	चुनि देवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५०	चियन डाडा पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.५१	बंगलामुखी पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.५२	बिन्दाबसिनी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५३	जंगल देवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५४	राम मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५५	चमुन्डा मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५६	सामुदायिक होम स्टे व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५७	दुर्गा मन्दिर मर्मत तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५८	गणेश मन्दिर मर्मत तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.५९	राधा कृष्ण मन्दिर मर्मत तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.६०	भद्रकाली मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.६१	चुनिदेवी मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.६२	गाम्चा पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६३	टुसाल पार्क व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६४	तुसाल करुणा मार्ग मन्दिर व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.६५	खेलकुद तथा बालबालिका पार्क निर्माण सम्मपन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	१	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६६	एको फ्रेंद्ली पार्क निर्माण सम्मपन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६७	चुनिखेल जगडोल पिकनिक स्पट निम्रना सम्पन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	१३	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६८	तुसाल भद्रकाली निर्माण सम्मपन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	१३	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.६९	नयाँ पार्कको निर्माण	एकमुस्ट	९	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.७०	पञ्चकन्या मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७१	रुद्रेश्वोर महादेव मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७२	सिकारी काठ मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७३	धोबी ढुंगा स्तरउन्नति	एकमुस्ट	२	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.७४	महाङ्काल भैरव मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७५	बुढानिलकण्ठ मन्दिरको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	५	५	११०००	१	११०००	१	११०००	१	११०००	१	११०००	१	११०००	५५०००	संघिय सरकार
१.३.७६	शिवपुरी नागारजुन न्यास्नल पार्कको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७७	गाम्चेन स्तुपाको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.३.७८	गणेश मन्दिरको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.७९	कृष्ण मन्दिरको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८०	आइतबारे सार्वजनिक पार्कको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	३	०	5	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.३.८१	बालेश्वरि मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	४	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८२	च्यासिडोल चिनारी पार्कको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	६	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.८३	पसिकोट पार्कको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	६	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.८४	डठुँगाउँ ढनगाउँ पान्चोक वस्तीको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	७	०	5	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
१.३.८५	जगन्नाथ मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८६	महाङ्काल हलेसी मन्दिरको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८७	गल्फु विनायक मन्दिरको स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८८	शिव मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.८९	पञ्चकुमारी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९०	लोकेश्वर महादेव स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९१	गणेश मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९२	विन्दाबासिनी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	८	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९३	राधाकृष्ण मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	९	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९४	कुमारी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	९	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९५	धनेश्वोर मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	९	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९६	योगेश्वरी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	११	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९७	माता बालकुमारी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९८	सोमनाथ शिव मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.९९	लाखे पोखरी पार्क स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१२	०	5	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.३.१००	बिष्णु लक्ष्मी मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१२	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.३.१०१	सापटार शिव मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१३	०	5	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाइ लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.४	**उद्योग, व्यापार,व्यवसाय तथा आपूर्ति**								**४९५००**		**४९५००**		**४९५००**		**४९५००**		**४९५००**	**२४७५००**	
१.४.१	फाइबर जाली बनाउने योजना	पटक	७	०	५	०	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.४.२	साना किराना पसल व्यवस्थापन	गोटा	१	०	५	०	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.४.३	अल्लो धागो उद्योग व्यवस्थापन	गोटा	१	०	५	०	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.४.६	पश्मिना उद्योग व्यवस्थापन	गोटा	२,४,५,११	०	५	०	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	५००००	पालिका
१.४.७	साबुन जुत्ता कारखाना व्यवस्थापन	गोटा	२	०	५	०	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.४.८	सोनम कार्पेट उद्योग व्यवस्थापन	पटक	३	०	५	०	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.४.९	ग्रिल उद्योग व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	०	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.४.१०	कागज फ्याक्ट्री व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	०	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.४.२०	पानी फ्याक्ट्री व्यवस्थापन	पटक	५	०	५	०	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.४.२१	होटेल व्यवस्थापन	पटक	५,६,८,१२	०	५	०	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.४.२२	कागज कारखाना व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	०	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.४.२३	जुत्ता उद्योग व्यवस्थापन	पटक	८,१०	०	५	०	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.४.२४	प्लास्टिक उद्योग व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	०	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.५	**श्रम, रोजगारी तथा सामाजिक सुरक्षा**								**४३१००**		**४०६००**		**४०६००**		**४०६००**		**४०६००**	**२०५५००**	
१.५.१	बेरोजगारीको तथ्यांक संकलन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.५.२	श्रमिक र रोजगारदाता सम्बन्ध र समन्वय (Job Marketing) कार्यक्रम	पटक	नगरपालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.५.३	कार्यस्थलमा आधारित श्रमिकको क्षमता अभिवृदि	पटक	नगरपालिका	०	५	५	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	३२५००	पालिका
१.५.४	उत्पादनशिल रोजगारी सम्बन्धी कार्यक्रम	पटक	नगरपालिका	०	५	५	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	६५००	पालिका
१.५.५	सीप विकास तालिम	पटक	नगरपालिका	०	५	५	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१३०००	पालिका
१.५.६	श्रमको सम्मान, राष्टको अभियान सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१३०००	पालिका
१.५.७	रोजगार संवाद मञ्चको सञ्चालन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	६५००	पालिका
१.५.८	आन्तरिक रोजगारी प्रवर्दन क्रियाकलाप सञ्चालन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	१	१३००	६५००	पालिका
१.५.९	एकीकृत श्रम तथा रोजगार मुलक सेवा संचलन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	१	१०००	५०००	पालिका
१.५.१०	वैदेशिक रोजगारीबाट फर्किएकाहरुका लागि लक्षित कार्यक्रम	पटक	नगरपालिका	०	५	५	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	३२५००	पालिका
१.५.११	सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन	पटक	नगरपालिका	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.५.१२	लगु उद्योग संचालन	पटक	२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.५.१३	चकटी उद्योग संचालन	पटक	१२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
१.५.१५	ह्याण्डी क्राफ्टको सम्भावना अध्ययन	गोटा	४	०	१	१	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
१.५.१६	हर्पिक र फिनेल उत्पादन र सम्भावना अध्ययन	गोटा	४	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
१.५.१८	ड्रिम गाडेन ,हस्पिटालिटी व्यवस्थापन	पटक	२	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
१.५.२१	हस्तकला प्रोत्सान कार्यकम	पटक	१२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजना को कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
१.६.	**वित्तीय संस्था तथा सहकारी परिचालन**								**२४००**		**२४००**		**२४००**		**२४००**		**२४००**	**१२०००**	
१.६.१	टनेल निर्माण र बेर्ना तयार गर्ने योजना	पटक	८	०	५	५	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	१	७५०	३७५०	पालिका
१.६.२	डेरी सामग्री प्याकेटद्वारा संचालन कार्यक्रम	पटक	८	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
१.६.३	दुधमा अनुधान दिने कार्यक्रम	पटक	८	०	५	५	६५०	१	६५०	१	६५०	१	६५०	१	६५०	१	६५०	३२५०	पालिका
१.६.४	बिक्रि वितरण संग्कलन तालिम	पटक	९	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका

2- **सामाजिक विकास क्षेत्र**

कार्यक्रम तथा योजना खाका

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.१	**स्वास्थ्य तथा पोषण**								**७१५००**		**४४०००**		**३९०००**		**३९०००**		**३९०००**	**२३२५००**	
२.१.१	बूढानिलकण्ठ स्वास्थ चौकी निर्माण	पटक	१,३,४,५	०	१	१	२५०००	१	२५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५०००	पालिका
२.१.२	चुनिखेल फिसिओ थेरापी सेन्टर निर्माण	पटक	१३	०	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.१.३	चुनिखेल बर्थिंग सेन्टर निर्माण	पटक	१३	०	१	१	७५००	१	७५००	०	०	०	०	०	०	०	०	७५००	पालिका
२.१.४	चापालि भद्रकाली उपस्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	२	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.५	आयुर्वेदिक होस्पितल व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.६	खड्का भद्रकाली स्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	६	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.७	आधार्वुत स्वास्थ चौकी व्यस्थापन	पटक	७	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.९	महाकाल स्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	९	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.१.११	बुढानिलकण्ठ नगर अस्पताल व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	५००००	पालिका
२.१.१२	कपन स्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	११	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.१३	समुदाहिक स्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	११	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.१४	सहरी स्वास्थ केन्द्र व्यवस्थापन	पटक	१२	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.१५	चुनिखेल स्वास्थ चौकी व्यवस्थापन	पटक	१३	०	5	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.१.१६	चुनिखेल निशुल्क एम्बुलेंस सेवा	गोटा	१३	०	१०	१०	२०००	२	४०००	२	४०००	२	४०००	२	४०००	२	४०००	२००००	पालिका

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजना को कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.२	**शिक्षा विज्ञान र नवप्रवर्तन**								९२०००		८२०००		८२०००		८२०००		८२०००	४२००००	
२.२.१	श्री जय भद्रकाली आ.विलाई मा.वि. बनाउने योजना	एकमुस्ट	१	०	१	१	१००००	१	१००००	०	०	०	०	०	०	०	०	१००००	पालिका
२.२.२	गणेश मा. वि. भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार	पटक	२	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.३	बुढानिलकण्ठ मा. वि निर्माण तथा मर्मत सम्भार	पटक	३	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.४	बुढानिलकण्ठ आश्रम स्कुल निर्माण तथा मर्मत सम्भार	पटक	३	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.५	महाकाल मा. वि. निर्माण तथा मर्मत सम्भार	पटक	९	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.६	हिमालय हेल्प लाइन स्कुलको स्तरउन्नति	पटक	१	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.७	पन्चकन्या मा. वि स्तरउन्नति	पटक	५	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.८	बालविकास आ वि स्तरउन्नति	पटक	५	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.९	बुढानिलकण्ठ स्कूल स्तरउन्नति	पटक	५	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.१०	भद्रकाली आ.विको स्तरउन्नति	पटक	६,७	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.११	आत्माबिस्खरी आधार भुत विध्यालय व्यवस्थापन	पटक	३	०	५	५	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	१	४०००	२००००	पालिका
२.२.१२	धुर्बतारा विद्यालय व्यवस्थापन	पटक	३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१३	मदन आदर्श मा. वि व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१४	श्री राम अधरभुत वि (न मु ना विद्यालय) व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१५	महांकाल जनजागृति मा. वि.व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१६	पाथीभरा आ.वि व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१७	नेपाल चार्टर आ.वि व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१८	बाल उद्यार नमुना मा.वि व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.१९	योग्य मति मा.वि व्यवस्थापन	पटक	११,१२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२०	जनजागृति मा. वि व्यवस्थापन	पटक	११	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२१	ग्राम शिक्षा उच्च मा.वि व्यवस्थापन	पटक	११	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२२	जनजागृति मा. वि व्यवस्थापन	पटक	१२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२३	ग्राम शिक्षा उच्च मा.वि व्यवस्थापन	पटक	१२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२४	जनउद्धार मा.वि व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.२.२५	नौलेंन मा वि व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.३	**खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता**								१२१२५०		९००००		६८७५०		३२५००		२२५००	३३५०००	
२.३.१	च्यासिन्दोल खानेपानी आयोजना	पटक	६	0	१	१	१००००	१	१००००	०	०	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.२	तनगाउँ खानेपानी आयोजना	पटक	६	0	१	१	१००००	०	०	१	१००००	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.३	फिल्टर प्लान बोरिंग आयोजना	पटक	७	0	१	१	१००००	०	०	०	०	१	१००००	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.४	शान्ति बाटिका आयोजना	पटक	७	0	१	१	१००००	१	१००००	०	०	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.५	बिन्दाबसिनी खानेपानी आयोजना	पटक	११	0	१	१	१००००	१	१००००	०	०	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.६	चुनिखेल तुपेक खानेपानि आयोजना	पटक	१३	0	१	१	१००००	०	०	१	१००००	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.७	सापटार खानेपानीआयोजना	पटक	१३	0	१	१	१००००	०	०	०	०	१	१००००	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.८	जगडोल खानेपानीआयोजना	पटक	१३	0	१	१	१००००	०	०	१	१००००	०	०	०	०	०	०	१००००	प्रदेश सरकार
२.३.९	पाडाबाग खानेपानी योजना	पटक	२	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१०	बदेली खाने पानी योजना	पटक	२	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.११	थापा खानेपानी योजना	पटक	२	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१२	चपली खानेपानी योजना	पटक	४	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१३	पर्सिचोर खानेपानी योजना	पटक	४	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१४	छापटुसाल खानेपानी योजना	पटक	५	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१५	चिसेपानी खानेपानी योजना	पटक	५	0	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१६	सुन्दरबस्ती खानेपानी योजना	पटक	८	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१७	रुद्रमती खानेपानी योजना	पटक	८	0	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१८	ओमनगर खानेपानी योजना	पटक	८	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.१९	मेलाम्ची खानेपानी योजना	पटक	८	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२०	सिखेधारा बरखेदी खानेपानी योजना	पटक	९	0	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२१	नेपाल फुलबारी सेवा प्रा लि. खानेपानी योजना	पटक	९	0	१	१	५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	पालिका
२.३.२२	नेप्से सेवा प्रालि योजना	पटक	९	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२३	चियनडाडा खानेपानीयोजना	पटक	११	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२४	राम मन्दिर खानेपानीयोजना	पटक	११	0	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२५	बिन्दाबसिनी कपन खाने पनि योजना	पटक	११	0	१	१	५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	पालिका
२.३.२६	स्वरूप खानेपानि योजना	पटक	११,१२	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२७	माहाकाल खानेपानि कार्यक्रम सम्पन्न गर्ने योजना	पटक	१२	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२८	शिववस्ती खानेपानी योजना	पटक	१२	0	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.२९	मेलाम्ची खानेपानी सम्पन्न गर्ने योजना	पटक	१२	0	१	१	५०००	१	५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.३०	धोबी ढुंगा तालु भंगाल खानेपानी योजना	पटक	२	0	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
२.३.३१	बुढानिलकण्ठ खानेपानी संचालन	पटक	५	0	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.३.३२	जोरधारा खानेपानि संचालन	पटक	१०	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३३	बालुवा खानेपानी संचालन	पटक	१०	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३४	पाइप वितरन र मेन लाइनको व्यवस्थापन	पटक	१	0	१	१	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
२.३.३५	साप्रेढुंगा खानेपानीव्यवस्थापन	पटक	१०	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३६	इन्जुहान फोहरमैला व्यवस्थापन	पटक	१०	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३७	शिवपुरी खानेपानि व्यवस्थापन	पटक	11,१२	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३८	जोर्धारा खानेपानी व्यवस्थापन	पटक	१२	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.३९	गुल्फुटार सरसफाई सेवा प्रा लि. कार्यक्रम	पटक	९	0	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.३.४०	वडा १. भरिको आपुग मेन ट्यांक निर्माण	पटक	१	0	१	१	२५०००	१	२५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५०००	पालिका
२.३.४१	गाम्चा ढुंगेधारा स्तरउन्नति	पटक	१३	0	१	१	१२५०	१	१२५०	०	०	०	०	०	०	०	०	१२५०	पालिका
२.३.४२	टुपेकढुंगे धारा स्तरउन्नति	पटक	१३	0	१	१	१२५०	०	०	१	१२५०	०	०	०	०	०	०	१२५०	पालिका
२.३.४३	माथिल्लो तुचाल स्तरउन्नति	पटक	१३	0	१	१	१२५०	०	०	०	०	१	१२५०	०	०	०	०	१२५०	पालिका
२.३.४४	पुखुचा ढुंगे धारा स्तरउन्नति	पटक	१३	0	१	१	१२५०	०	०	१	१२५०	०	०	०	०	०	०	१२५०	पालिका

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.४	**महिला तथा वालवालिका तथा लक्षित वर्ग**								**४४५००**		**४४५००**		**४४५००**		**५४५००**		**५४५००**	**२४२५००**	
२.४.१	सिपमुलक तालिमहरु	पटक	१,५,६,७,८,९,११,१२,१३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.४.२	बालबालिका फुटसल खेल कार्यक्रम	पटक	४,५	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.४.३	आत्म सुरक्षा तालिम	पटक	४,५	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.४.४	आमाको भान्सा तालिम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.४.५	महिला भवन निर्माण (पलाञ्चोक भगवती ,…...)	गोटा	5,८,९,१०,११,१२,१३	०	७	७	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	२	२००००	२	२००००	७००००	पालिका
२.४.६	महिला सशक्तिकरण कार्यक्रम	पटक	१,२,३,४,५,६,७,८,९	०	५	५	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१७५००	पालिका
२.४.७	बालबालिका अभिभुविकरन कार्यक्रम	पटक	१	०	५	५	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१७५००	पालिका
२.४.८	बालपोषण कार्यकम	पटक	८,९	०	५	५	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१७५००	पालिका
२.४.९	महिला लक्षित व्यवसाय स्थापना गर्ने योजना	पटक	६,७	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.४.९	महिला उद्योग चलाउने योजना	पटक	१२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.४.१०	बाल मैत्री योजना निर्माण	पटक	१२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.४.११	अपाङ्ग मैत्री चिल्ड्रेन पार्क निर्माण तथा व्यवस्थापन	पटक	६	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका

क्र.स.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकि लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
२.५	**युवा तथा खेलकुद**								**११७५००**		**६५५००**		**६५५००**		**६५५००**		**६५५००**	**३७९५००**	
२.५.१	नगर कप खेलकुद आयोजना	पटक	५	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.२	इन्टर पालिका फुटसल कार्यक्रम संचालन	पटक	९	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.५.३	खेलकुद हब निर्माण	पटक	८	०	१	१	२०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	पालिका
२.५.४	ह्यान्ड बल बहुउद्देश्यीय खेलकुद मैदान निर्माण	गोटा	१०	०	१	१	१५०००	१	१५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५०००	पालिका
२.५.५	चियान डाडा खेल मैदान निर्माण	पटक	११	०	१	१	३५०००	१	३५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३५०००	पालिका
२.५.६	दोल्वंग फुटसल निर्माण तथा स्तरउन्नति	एकमुस्ट	१	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.५.७	आत्मविकास आधारभूत खेल मैदान व्यवसथापन	पटक	३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.८	शिवपुरी फूटबल एकाडेमी व्यवस्थापन	पटक	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.९	७ एक साइड फुटबल ग्राउन्ड व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१०	इन्डोर बास्केटबल कोट व्यवस्थापन	पटक	8,9	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.११	बास्केट कोट भंगल व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१२	इन्डोर ब्याडमिन्टन कोट व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१३	गाम्चा मैदान व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१४	टुपेक चौर व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१५	सप्तर ब्याडमिन्टन कोट व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
२.५.१६	युवा स्वरोजगार केन्द्रित कार्यक्रम	एकमुस्ट	२	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.५.१७	योगा स्थल निर्माण तथा तालिम कार्यक्रम	पटक	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
२.५.१८	युवाको लागि ग्राफिक डिजाइन तालिम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
२.५.१९	युवाकोलागि भिडियोग्राफी तालिम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

3- पूर्वाधार विकास क्षेत्र

योजना तथा कार्यक्रम खाका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र वार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा) पहिलो वर्ष परिमाण	पहिलो वर्ष बजेट	दोस्रो वर्ष परिमाण	दोस्रो वर्ष बजेट	तेस्रो वर्ष परिमाण	तेस्रो वर्ष बजेट	चौथो वर्ष परिमाण	चौथो वर्ष बजेट	पाँचौ वर्ष परिमाण	पाँचौ वर्ष बजेट	जम्मा	जिम्मेवारी
३.१	**बस्ती, आवास, भवन तथा सार्वजनिक निर्माण**								**१२७५००**		**१९७५००**		**१४९५००**		**११९०००**		**९६०००**	**६८९५००**	
३.१.१	तैलुंग चौतारा सार्वजनिक निर्माण	गोटा	१	०	१	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.२	क्रियापुत्री भवन निर्माण	गोटा	१,५,६,७,८,९, ११,१२,१३	०	१	१	१५०००	०	०	१	१५०००	०	०	०	०	०	०	१५०००	पालिका
३.१.३	सार्वजनिक शौचालय तथा धारा निर्माण	गोटा	१	०	१	१	७५००	१	७५००	०	०	०	०	०	०	०	०	७५००	पालिका
३.१.४	व्यवस्थित शहरी योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन	गोटा	पालिका	०	५	५	७५०००	१	७५०००	१	७५०००	१	७५०००	१	७५०००	१	७५०००	३७५०००	संघिय सरकार
३.१.५	वडा भवन निर्माण	एकमुस्ट	३	०	१	१	२५०००	०	०	०	०	१	२५०००	०	०	०	०	२५०००	पालिका
३.१.६	वडा कार्यालय निर्माण	एकमुस्ट	४	०	१	१	२५०००	०	०	१	२५०००	०	०	०	०	०	०	२५०००	पालिका
३.१.७	सार्वजनिक शौचालय निर्माण	एकमुस्ट	५,८,९,११,१२	०	१	१	५०००	०	०	०	०	१	५०००	०	०	०	०	५०००	पालिका
३.१.८	जेस्ठनागरिक पार्क निर्माण	गोटा	१	०	१	१	१००००	०	०	१	१००००	०	०	०	०	०	०	१००००	पालिका
३.१.९	योगा भवन निर्माण	गोटा	७	०	१	१	१००००	०	०	०	०	०	०	१	१००००	०	०	१००००	पालिका
३.१.१०	महिला भवन निर्माण	एकमुस्ट	८,९,१०	०	१	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.११	एक्रिकृत नमुना टोलमा समुदाहिक भवन निर्माण	गोटा	६	०	१	१	३०००	०	०	१	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.१२	युवा भवन निर्माण	एकमुस्ट	१०	०	१	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.१३	जेष्ठ नागरिक भवन निर्माण	एकमुस्ट	१०,१२	०	१	१	३०००	०	०	१	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.१४	साहित्य समाज भवन निर्माण	एकमुस्ट	१०	०	१	१	३०००	०	०	०	०	१	३०००	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.१५	मनकामना विकास समाज भवन निर्माण	एकमुस्ट	१०	०	१	१	३०००	०	०	०	०	०	०	१	३०००	०	०	३०००	पालिका
३.१.१६	लाइबेरी निर्माण	एकमुस्ट	१२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.१७	बहूउधेश्य कभड हल निर्माण	एकमुस्ट	१२	०	१	१	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.१८	मगर समाज भवन निर्माण	एकमुस्ट	११	०	१	१	२५००	०	०	१	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.१९	कपन बहुमुखी क्याम्पस निर्माण सम्पन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	१०	०	१	१	२५०००	०	०	१	२५०००	०	०	०	०	०	०	२५०००	पालिका
३.१.२०	गुठि घर निर्माण सम्पन्न कार्यक्रम	एकमुस्ट	१३	०	१	१	२५००	०	०	१	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२१	पन्चकन्या खेलमैदान स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२२	इको फ्रेन्ड्ली पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२३	कालिका पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२४	जेष्ठ नागरिक पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	०	०	१	२५००	०	०	२५००	पालिका
३.१.२५	पुष्प वाटिका पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	१	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२६	गिरिजा प्रसाद कोइराला शान्ति पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२७	मदन भन्दारी पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	०	०	१	२५००	०	०	२५००	पालिका
३.१.२८	लामिचिने बाल उध्हन पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	१	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.२९	गायात्री मन्दिर पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	०	०	१	२५००	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.३०	भद्र वस्ती सामुदायिक भवन तथा पार्क स्तरउन्नति	गोटा	२	०	१	१	२५००	०	०	१	२५००	०	०	०	०	०	०	२५००	पालिका
३.१.३१	बुढानिलकण्ठ भवन मन्दिर स्तरउन्नति	एकमुस्ट	४	०	१	१	५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	पालिका
३.१.३२	सुकुमबासि वस्ती व्यवस्थापन योजना	एकमुस्ट	१२	०	५	५	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	५००००	संघिय सरकार
३.१.३३	रुध्रेश्वोर सामुदायिक क्रियापुत्री भवन व्यवस्थापन	गोटा	२	०	१	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.३४	बाडे पाखा सामुदायिक भवन व्यवस्थापन	गोटा	२	०	१	१	३०००	०	०	१	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.३५	पुष्प वाटिका योग भवन व्यवस्थापन	गोटा	२	०	१	१	३०००	०	०	०	०	१	३०००	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.३६	गणेश मन्दिर क्रियापुत्री भवन व्यवस्थापन	एकमुस्ट	४	०	१	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.३७	छापधोर्जे गुम्बा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	५	०	१	१	३०००	०	०	०	०	१	३०००	०	०	०	०	३०००	पालिका
३.१.३८	तनगाउ क्लब भवन व्यवस्थापन	गोटा	६	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र वार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.१.३९	क्लब भवन व्यवस्थापन	गोटा	७	०	५	५	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१००००	पालिका
३.१.४०	सडक बत्ति व्यवस्थापन	एकमुस्ट	८	०	१	१	२०००	०	०	०	०	१	२०००	०	०	०	०	२०००	पालिका
३.१.४१	पुरानो सडक मर्मत तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	८	०	१	१	२०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	पालिका
३.१.४२	भजन बेद (राधा कृष्ण मन्दिर) व्यवस्थापन	एकमुस्ट	९	०	५	५	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१००००	पालिका
३.१.४३	गुरुङ टोल समाज भवन व्यवस्थापन	एकमुस्ट	११	०	१	१	२०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	पालिका
३.१.४४	रेड क्रस भवन व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	५	५	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१००००	पालिका
३.१.४५	पार्क निर्माण तथा व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१२	०	१	१	५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	पालिका
३.१.४६	द्ग्रगोंन क्लब व्यवस्थापन	एकमुस्ट	१३	०	५	५	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१	२०००	१००००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.२.	**सडक तथा यातायात पूर्वाधार**								**२५५५५०**		**३१३५५०**		**३२२८२५**		**४९८९५०**		**५६८१००**	**१९५८९७५**	
३.२.१	सडक तथा यातायात गुरुयोजना निर्माण	पटक	पालिका	०	१.००	१.००	२५००	१.००	२५००.००									२५००.००	पालिका
३.२.२	खोला कोरीडोर ८ मि भन्दा ठुला सडक नयाँ निर्माण	कि.मि	पालिका	०	१६.००	१६.००	३५०००	२.००	७००००.००	२.००	७००००.००	२.००	७००००.००	५.००	१७५०००.००	५.००	१७५०००.००	५६००००.००	संघिय सरकार
३.२.२	खोला कोरीडोर ८ मि भन्दा साना सडक नयाँ निर्माण	कि.मि	पालिका	०	१४.००	१४.००	२५०००	२.००	५००००.००	२.००	५००००.००	२.००	५००००.००	४.००	१०००००.००	४.००	१०००००.००	३५००००.००	पालिका
३.२.३	पक्की पूल निर्माण	गोटा	पालिका	०	१८.००	१८.००	१५०००	३.००	४५०००.००	३.००	४५०००.००	३.००	४५०००.००	४.००	६००००.००	५.००	७५०००.००	२७००००.००	पालिका
३.२.४	पैदल यात्री पूल निर्माण	गोटा	पालिका	०	३०.००	३०.००	५०००	५.००	२५०००.००	५.००	२५०००.००	५.००	२५०००.००	७.००	३५०००.००	८.००	४००००.००	१५००००.००	पालिका
३.२.५	नगर बस संचालन	गोटा	पालिका	०	३.००	३.००	२५०००	०.००	०.००	१.००	२५०००.००	१.००	२५०००.००	१.००	२५०००.००	०.००	०.००	७५०००.००	पालिका
३.२.६	निलोपुल देखि तौलुंग चौतरा मार्ग	कि.मि	१	०	१.२०	१.२०	५०००	०.१०	५००.००	०.३०	१५००.००	०.३०	१५००.००	०.२०	१०००.००	०.३०	१५००.००	६०००.००	पालिका
३.२.७	निलोपुल जय भद्रकाली मार्ग	कि.मि	१	०	०.९०	०.९०	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	४५००.००	पालिका
३.२.८	जय भद्रकाली ज्यामलेखोला पन्चकन्या मार्ग	कि.मि	१	०	०.७५	०.७५	२५०००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.२०	५०००.००	०.२५	६२५०.००	१८७५०.००	प्रदेश सरकार
३.२.९	निलोपुलबाट पुरानो बाटो हुदै सिमाली गाउ चौकी डाडा हुदै तैलुंग चौतारा मार्ग	कि.मि	१	०	०.८०	०.८०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	४०००.००	पालिका
३.२.१०	निलोपुल नगरकोटी टोल हुदै फुलबारी मार्ग	कि.मि	१	०	१.२०	१.२०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.६०	३०००.००	६०००.००	पालिका
३.२.११	पन्चकन्या मार्ग बासीक बदैलि	कि.मि	२	०	०.६०	०.६०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	३०००.००	पालिका
३.२.१२	तारवीर सडक	कि.मि	२	०	०.७०	०.७०	१२५००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.३०	३७५०.००	८७५०.००	पालिका
३.२.१३	बालगृह मार्ग	कि.मि	२	०	०.६०	०.६०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	३०००.००	पालिका
३.२.१४	BMC बाडेपाख सडक मार्ग	कि.मि	२	०	०.५०	०.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	२५००.००	पालिका
३.२.१५	धोबीखोला चुनिखेल मार्ग	कि.मि	२	०	२.५०	२.५०	१२५००	०.१०	१२५०.००	०.२०	२५००.००	०.५०	६२५०.००	०.५०	६२५०.००	१.२०	१५०००.००	३१२५०.००	संघिय सरकार
३.२.१६	चपली भंगाल धोबीखोला चुनिखेल मार्ग	कि.मि	२	०	१.२०	१.२०	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.३०	१५००.००	०.३०	१५००.००	०.३०	१५००.००	६०००.००	पालिका
३.२.१७	चपली घुम्ती मार्ग	कि.मि	२	०	०.५०	०.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.००	०.००	२५००.००	पालिका
३.२.१८	कमिटार हाइ टेन्सन निल भराहै टावर मार्ग	कि.मि	२	०	०.६०	०.६०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.००	०.००	३०००.००	पालिका
३.२.१९	रुद्रेश्वोर माहादेव कालिका पार्क हाइ टेन्सन मार्ग	कि.मि	२	०	०.७०	०.७०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	३५००.००	पालिका
३.२.२०	बुढानिलकण्ठ चक्रपथ पिच सडकको स्तरउन्नति	कि.मि	३	०	५.००	५.००	५०००	०.१०	५००.००	०.४०	२०००.००	०.५०	२५००.००	१.२०	६०००.००	२.८०	१४०००.००	२५०००.००	प्रदेश सरकार
३.२.२१	महारगुन्ज जमल ढलान सडकको स्तरउन्नति	कि.मि	३	०	०.६०	०.६०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	३०००.००	पालिका
३.२.२२	मिलनचोक -जामसेन स्तुपा बैकल्पिक मार्गको स्तरउन्नति	कि.मि	३	०	०.५०	०.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	२५००.००	पालिका
३.२.२३	घुम्ती पासिकोट चन्देश्वारी सडक निर्माण	कि.मि	४	०	०.६०	०.६०	२५०००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.२०	५०००.००	१५०००.००	प्रदेश सरकार
३.२.२४	पन्चकन्य मार्ग निर्माण	कि.मि	४	०	०.४०	०.४०	२५०००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.००	०.००	१००००.००	प्रदेश सरकार
३.२.२५	तल्लो पसिकोट -धनेश्वोर	कि.मि	४	०	०.४०	०.४०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.००	०.००	२०००.००	पालिका
३.२.२६	सिद्धार्थ कोलोनी थापा गाउँ मार्ग	कि.मि	४	०	०.५०	०.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	२५००.००	पालिका
३.२.२७	शिला मार्ग बुद्ध कोलोनी	कि.मि	४	०	०.४६	०.४६	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.००	०.००	०.१६	८००.००	२३००.००	पालिका
३.२.२८	धुर्व तारा बुद्ध कोलोनी मार्ग	कि.मि	४	०	०.३५	०.३५	५०००	०.१०	५००.००	०.१५	७५०.००	०.१०	५००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१७५०.००	पालिका
३.२.२९	चंदेस्वरी बुढानिलकण्ठ मार्ग	कि.मि	४	०	०.५४	०.५४	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१४	७००.००	२७००.००	पालिका
३.२.३०	दुइकुला मुहान पिपलबोट मार्ग	कि.मि	४	०	०.४७	०.४७	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१७	८५०.००	०.००	०.००	२३५०.००	पालिका
३.२.३१	घट्ट विष्णुमति भासंथली	कि.मि	४	०	०.५२	०.५२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	२६००.००	पालिका
३.२.३२	क्वाटोल भासंथाली मार्ग	कि.मि	४	०	०.५३	०.५३	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२३	११५०.००	०.००	०.००	२६५०.००	पालिका
३.२.३३	भिस्नुमति मार्ग	कि.मि	५	०	०.८०	०.८०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	४०००.००	पालिका
३.२.३४	डाडागाउँ मार्ग	कि.मि	५	०	०.७०	०.७०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.१०	५००.००	३५००.००	पालिका
३.२.३५	चिसेनी मार्ग	कि.मि	५	०	०.४५	०.४५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१५	७५०.००	०.००	०.००	२२५०.००	पालिका
३.२.३६	दुलाल गाउँ	कि.मि	५	०	०.५६	०.५६	१२५००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.१६	२०००.००	७०००.००	पालिका
३.२.३७	बसाह मार्ग	कि.मि	५	०	०.३८	०.३८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९००.००	पालिका
३.२.३८	हात्तीवडा भिस्नुमति मार्ग	कि.मि	६	०	०.४२	०.४२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२१००.००	पालिका
३.२.३९	भद्रकाली-भिस्नुमति मार्ग	कि.मि	६	०	०.५४	०.५४	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१४	७००.००	२७००.००	पालिका
३.२.४०	न्यु कोलोनी मार्ग	कि.मि	६	०	०.२८	०.२८	५०००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१४००.००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.२.४१	इटालिटार पर्सिकोट मार्ग	कि.मि	६	०	०.४५	०.४५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२२५०.००	पालिका
३.२.४२	भिस्नुमति - धनेर्धिक्रो मार्ग	कि.मि	६	०	०.६५	०.६५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	३२५०.००	पालिका
३.२.४३	बुढानिलकण्ठ-जमल-रत्नपार्क मार्ग	कि.मि	७	०	४.२०	४.२०	५०००	०.१०	५००.००	०.५०	२५००.००	०.५०	२५००.००	१.२०	६०००.००	१.९०	९५००.००	२१०००.००	प्रदेश सरकार
३.२.४४	च्यासिन्दोल देउराली जनता मार्ग	कि.मि	७	०	०.६५	०.६५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	३२५०.००	पालिका
३.२.४५	नयूरो बसुन्धरा मार्ग	कि.मि	७	०	२.५०	२.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.५०	२५००.००	०.५०	२५००.००	०.५०	२५००.००	०.९०	४५००.००	१२५००.००	प्रदेश सरकार
३.२.४६	गोल्फुटार हेपाली हाइट च्यासिन्डोल टोखा मार्ग	कि.मि	७	०	१.५५	१.५५	५०००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	०.२५	१२५०.००	०.२५	१२५०.००	०.७०	३५००.००	७७५०.००	पालिका
३.२.४७	हात्तिगौडा -वडा ६ हुदै टोखा मार्ग	कि.मि	७	०	१.६५	१.६५	५०००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	०.२५	१२५०.००	०.५०	२५००.००	०.५५	२७५०.००	८२५०.००	पालिका
३.२.४८	मनबहादुर मार्ग	कि.मि	८	०	०.७५	०.७५	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२५	१२५०.००	०.००	०.००	३७५०.००	पालिका
३.२.४९	बुढानिलकण्ठ मार्ग	कि.मि	८	०	०.६८	०.६८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	३४००.००	पालिका
३.२.५०	गोल्फातर धुम्बाराही मार्ग	कि.मि	८	०	१.८०	१.८०	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.३०	१५००.००	०.५०	२५००.००	०.७०	३५००.००	९०००.००	पालिका
३.२.५१	धोबीखोला कोरिडोर मार्ग	कि.मि	८	०	३.२०	३.२०	५०००	०.१०	५००.००	०.५०	२५००.००	०.५०	२५००.००	०.५०	२५००.००	१.६०	८०००.००	१६०००.००	प्रदेश सरकार
३.२.५२	वडा ८-वडा २ जोड्ने बाटो निर्माण	कि.मि	८	०	१.५०	१.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.२५	१२५०.००	०.७५	३७५०.००	७५००.००	पालिका
३.२.५३	खहरे कोरिडोर	कि.मि	८	०	३.१०	३.१०	२५०००	०.१०	२५००.००	०.५०	१२५००.००	०.५०	१२५००.००	०.५०	१२५००.००	१.५०	३७५००.००	७७५००.००	संघिय सरकार
३.२.५४	गणेश मार्ग	कि.मि	८	०	०.४५	०.४५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१५	७५०.००	०.००	०.००	२२५०.००	पालिका
३.२.५५	सहज मार्ग	कि.मि	८	०	०.३६	०.३६	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१६	८००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१८००.००	पालिका
३.२.५६	भंगाल कालिका मार्ग	कि.मि	८	०	०.४२	०.४२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२१००.००	पालिका
३.२.५७	कालिका मार्ग (नया निर्माण)	कि.मि	८	०	०.३८	०.३८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९००.००	पालिका
३.२.५८	सुकेधारा ज्योतिनगर पुल मार्ग	कि.मि	९	०	०.५०	०.५०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	२५००.००	पालिका
३.२.५९	सुखेधारा पुरानो यातायात मार्ग	कि.मि	९	०	०.३५	०.३५	८०००	०.१०	८००.००	०.१०	८००.००	०.१५	१२००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२८००.००	पालिका
३.२.६०	हेम्स अस्पताल - गोल्फुटार मार्ग	कि.मि	९	०	०.५६	०.५६	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१६	८००.००	२८००.००	पालिका
३.२.६१	कुमारी मन्दिर मितेरी पुल मार्ग	कि.मि	९	०	०.३०	०.३०	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.००	०.००	-०.१०	-५००.००	१५००.००	पालिका
३.२.६२	सुकेधारा पुरानो पुल मार्ग	कि.मि	९	०	०.२७	०.२७	५०००	०.१०	५००.००	०.१७	८५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१३५०.००	पालिका
३.२.६३	अमर युवा क्लब मार्ग	कि.मि	९	०	०.२८	०.२८	५०००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१४००.००	पालिका
३.२.६४	निलो पुल -मितेरी पुल -ज्योतिनगर -हरियो पुल कोरिडोर मार्ग	कि.मि	९	०	०.९५	०.९५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२५	१२५०.००	०.३०	१५००.००	४७५०.००	पालिका
३.२.६५	साततल्ले साप्रेढुंगा मार्ग	कि.मि	१०	०	१.२५	१.२५	५०००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२०	१०००.००	०.३०	१५००.००	०.४५	२२५०.००	६२५०.००	पालिका
३.२.६६	आकाशेधारा राम मन्दिर मार्ग	कि.मि	१०	०	०.५५	०.५५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१५	७५०.००	२७५०.००	पालिका
३.२.६७	धोबीखोला कोरिडोर	कि.मि	१०	०	०.९५	०.९५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.४५	२२५०.००	४७५०.००	पालिका
३.२.६८	नारायण चोक -मिलनचोक मार्ग	कि.मि	१०	०	०.३२	०.३२	५०००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१६००.००	पालिका
३.२.६९	हरियोपुल बालुवाखानी मार्ग	कि.मि	१०	०	०.३८	०.३८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९००.००	पालिका
३.२.७०	राममन्दिर साप्रेधुंगा मार्ग	कि.मि	१०	०	०.४२	०.४२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२१००.००	पालिका
३.२.७१	धोबीखोला सत्ताल्ले -मिलनचोक -आरम्ब चोक-पुलिस चौकी -झोधारा ह्यान्ड बल मार्ग	कि.मि	१०	०	०.६२	०.६२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	३१००.००	पालिका
३.२.७२	खरिबोट पौरुतार ज्वदोल चुनिखेल मार्ग	कि.मि	११	०	०.७२	०.७२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२२	११००.००	३६००.००	पालिका
३.२.७३	कृष्ण मन्दिर सहिद पार्क मार्ग	कि.मि	११	०	०.३५	०.३५	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१५	७५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१७५०.००	पालिका
३.२.७४	कृष मन्दिर चुनिखेल मार्ग	कि.मि	११	०	०.२७	०.२७	५०००	०.१०	५००.००	०.१७	८५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१३५०.००	पालिका
३.२.७५	ह्यान्डबल अधिकारी मोड मार्ग	कि.मि	११	०	०.३७	०.३७	५०००	०.१०	५००.००	०.२७	१३५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१८५०.००	पालिका
३.२.७६	राम मन्दिर गणेश मन्दिर मार्ग	कि.मि	११	०	०.७८	०.७८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२८	१४००.००	३९००.००	पालिका
३.२.७७	गणेश मन्दिर जन्लादेवी वडा कार्यालय मार्ग	कि.मि	११	०	०.३८	०.३८	५०००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९००.००	पालिका
३.२.७८	तेन्जिंग चोक खरिबोट मार्ग	कि.मि	१२	०	०.५६	०.५६	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.१६	८००.००	०.००	०.००	२८००.००	पालिका
३.२.७९	तेन्जिंग चोक दुर्गा मन्दिर ह्यान्ड बल मार्ग	कि.मि	१२	०	०.६८	०.६८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	३४००.००	पालिका
३.२.८०	आदर्शनगर आने गुम्बा मार्ग	कि.मि	१२	०	०.४८	०.४८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२४००.००	पालिका
३.२.८१	खरिबोट कारखाना ह्यान्ड बल मार्ग	कि.मि	१२	०	०.५६	०.५६	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२६	१३००.००	०.००	०.००	२८००.००	पालिका
३.२.८२	त्रिज्योति दुर्गा मन्दिर मार्ग	कि.मि	१२	०	०.४८	०.४८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.००	०.००	०.१८	९००.००	२४००.००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.२.८३	खरिबोट रेड क्रस हुदै सुबिगाउ मार्ग	कि.मि	१२	०	०.५२	०.५२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.००	०.००	०.२२	११००.००	२६००.००	पालिका
३.२.८४	फौका चोक लोकपोखरी मार्ग	कि.मि	१२	०	०.४२	०.४२	१२५००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.२२	२७५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५२५०.००	पालिका
३.२.८५	चोकिध बाटो	कि.मि	१३	०	०.३७	०.३७	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१७	८५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१८५०.००	पालिका
३.२.८६	नयाँ बाटो	कि.मि	१३	०	०.४५	०.४५	१२५००	०.१०	१२५०.००	०.१०	१२५०.००	०.२५	३१२५.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५६२५.००	पालिका
३.२.८७	वटाबु बाटो	कि.मि	१३	०	०.४३	०.४३	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२३	११५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२१५०.००	पालिका
३.२.८८	ज्दोल मार्ग	कि.मि	१३	०	०.५२	०.५२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	२६००.००	पालिका
३.२.८९	ध्वार्ने कोरिडोर	कि.मि	१३	०	०.८५	०.८५	१५०००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.४५	६७५०.००	१२७५०.००	प्रदेश सरकार
३.२.९०	नायुढ कोरिडोर	कि.मि	१३	०	०.७८	०.७८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२०	१०००.००	०.२८	१४००.००	३९००.००	पालिका
३.२.९१	कौदोल तारेभिर मार्ग	कि.मि	१३	०	१.६५	१.६५	१५०००	०.१०	१५००.००	०.२०	३०००.००	०.२०	३०००.००	०.२५	३७५०.००	०.९०	१३५००.००	२४७५०.००	प्रदेश सरकार
३.२.९२	नात्यस्वारी मार्ग	कि.मि	१३	०	०.४८	०.४८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	२४००.००	पालिका
३.२.९३	गाम्चा याक्क्षे मार्ग	कि.मि	१३	०	०.५२	०.५२	१५०००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.१०	१५००.००	०.१२	१८००.००	७८००.००	पालिका
३.२.९४	गाम्चा कृषि सडक	कि.मि	१३	०	०.४८	०.४८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२४००.००	पालिका
३.२.९५	टुसाल गाम्चा मार्ग	कि.मि	१३	०	०.३८	०.३८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.१८	९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१९००.००	पालिका
३.२.९६	चुनिखेल सपटा मार्ग	कि.मि	१३	०	०.४८	०.४८	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२८	१४००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२४००.००	पालिका
३.२.९७	गाम्चा ज्दोल मार्ग	कि.मि	१३	०	०.३६	०.३६	१५०००	०.१०	१५००.००	०.२६	३९००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	५४००.००	पालिका
३.२.९८	हाकुपुल करुणा मार्ग	कि.मि	१३	०	०.४२	०.४२	५०००	०.१०	५००.००	०.१०	५००.००	०.२२	११००.००	०.००	०.००	०.००	०.००	२१००.००	पालिका
३.२.९९	स्पेसल करुणा मार्ग	कि.मि	१३	०	०.३५	०.३५	५०००	०.१०	५००.००	०.२५	१२५०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	१७५०.००	पालिका
३.२.१००	सापटार कौदोल मार्ग निर्माण सम्पन्न योजना	कि.मि	१३	०	०.५३	०.५३	२५०००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.१०	२५००.००	०.२३	५७५०.००	०.००	०.००	१३२५०.००	प्रदेश सरकार

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र वार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.३	**जल श्रोत बिध्युत तथा बैकल्पिक उर्जा**								**५५५५००**		**५८०००**		**६०५००**		**५२५००**		**५००००**	**७७६५००**	
३.३.१	बिजुली पोलहरुको व्यवस्थापन	गोटा	सबै	०	५०	५०	१००००	५०	५०००००	०	०	०	०	०	०	०	०	५०००००	पालिका
३.३.२	सोलार प्यानल व्यवस्थापन	गोटा	सबै	०	७०	७०	२५०	१०	२५००	२०	५०००	३०	७५००	१०	२५००	०	०	१७५००	पालिका
३.३.३	बाडेपाखा महदेव खोला संरक्षण कार्यक्रम	किमी	२	०	३	३	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	०	०	०	०	९०००	गै.स.स.
३.३.४	सोलार सडक बत्ती वितरण कार्यक्रम	गोटा	सबै	०	५	५	५००००	१	५००००	१	५००००	१	५००००	१	५००००	१	५००००	२५००००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजना को कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
३.४.	**सूचना, संचार तथा प्रविधि विकास**								**३०४००**		**३०४००**		**३०४००**		**३०४००**		**३०४००**	**१५२०००**	
३.४.१	डिजिटल बोडको व्यवस्थापन	गोटा	१,६,७	०	५	५	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१५००	पालिका
३.४.२	स्ट्रीट डिजिटल बोड व्यवस्थापन	पटक	४,५,८,९,१०,११,१२,१३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
३.४.३	होडिङ्ग बोड व्यवस्थापन कार्यक्रम	पटक	४	०	५	५	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१	२६००	१३०००	पालिका
३.४.४	इन्टरनेटको तारहरु व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	३२५००	पालिका
३.४.५	कामिटार भोतेगाउ सुचना तथा डिजिटल बोड राख्ने योजना	गोटा	२	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	पालिका
३.४.६	e-payment सञ्चालन योजना	गोटा	सबै	०	५	५	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	५००००	पालिका
३.४.७	वडामा अनलाईन पेमेन्ट सुरुवात गर्ने योजना	पटक	१०	०	५	५	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	१	६५००	३२५००	पालिका

4- वन वातावरण र विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र

योजना तथा कार्यक्रम खाका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
४.१.	**वन तथा जैविक विविधता र खनिज**								**३१८५०**		**३१८५०**		**३१८५०**		**३१८५०**		**३१८५०**	**१५९२५०**	
४.१.१	दुकुर्नी समुदाहिक वन संरक्षण कार्यक्रम	पटक	१	०	५	५	१३५०	१	१३५०	१	१३५०	१	१३५०	१	१३५०	१	१३५०	६७५०	पालिका
४.१.२	शिवपुरी वन संरक्षण कार्यक्रम	पटक	१,३,४,५	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.३	आइतबारे सामुदायिक वन संरक्षण कार्यक्रम	पटक	५	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.४	प्रगति समुदाहिक वन संरक्षण कार्यक्रम	पटक	६	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.५	पन्चकन्या मध्यवर्ति सामुदायिक वन व्यवस्थापन	पटक	२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.६	चियनडाडा मध्यवर्ति समुदाहिक वन व्यवस्थापन	पटक	२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.७	आइतबारे समुदाहिक वन व्यवस्थापन	पटक	३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.१.८	टापु डाडा सार्वजनिक वन व्यवस्थापन	पटक	११	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.१.९	पुतली डाडा सार्वजनिक वन व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.१.१०	रातेमाटे डाडा सार्वजनिक वन व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.१.११	भद्रकाली डाडा सार्वजनिक वन व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.१.१२	याने डाडा सार्वजनिक वन व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
४.२	**भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन**								१६५०००		११५०००		११५०००		११५०००		११५०००	६२५०००	
४.२.१	डडेको पिपल बोट भू-संरक्षण योजना	एकमुष्ट	२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.२	नमुना वस्ती भू-संरक्षण योजना	एकमुष्ट	२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.३	खत्रीटोल लामिक्षाने टोल भू-संरक्षण योजना	एकमुष्ट	२	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.४	कुवा मार्ग भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.५	श्री राम स्कुल धुन्गेधारा भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.६	ढुंगेधारा नेवारी गाउँ भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.७	बोगते धारो भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.८	खड्का गाउँ कुवा भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.९	नागपल कुवा भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	४	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१०	शिवपुरी भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	५	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.११	ठुलोचौर भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१२	हत्तिगौडा भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१३	भंगाल भू-संरक्षन योजना	एकमुष्ट	८	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१४	मुहान पोखरी भू-संरक्षण व्यवस्थापन	एकमुष्ट	१	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१५	चौकी डाडा भू-संरक्षण व्यवस्थापन	एकमुष्ट	१	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१६	झिसुवा बारी भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	७	०	५	५	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	१	१००००	५००००	पालिका
४.२.१७	क्रिस्चियन चिहान भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	७	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१८	शान्ति बाटिका भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	७	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.१९	हाम्रो टोल-सामाखुसि भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	७	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.२०	सिधेस्वोर भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.२१	मिलनचोक भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.२२	चौकी अरेया भू-संरक्षण तथा जलाधार व्यवस्थापन	पटक	१०	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.२.२३	वाटर रिचार्जको आवश्यकता अनुसार निर्माण	गोटा	१२	०	५	५	१००००	५	५००००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र वार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
४.३.	**वातावरण संरक्षण तथा फोहोरमैला व्यवस्थापन**								**४३५००**		**१०८५००**		**४३५००**		**४३५००**		**४३५००**	**२८२५००**	
४.३.१	सेडर मेसिन संचालनगर्ने योजना	पटक	३	०	५	५	१५०००	१	१५०००	१	१५०००	१	१५०००	१	१५०००	१	१५०००	७५०००	पालिका
४.३.२	खोला सरसफाई योजना	पटक	३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.३.३	वडा भित्रको फोहर व्यवस्थापनगर्ने योजना	पटक	१२	०	१	१	६५०००	०	०	१	६५०००	०	०	०	०	०	०	६५०००	पालिका
४.३.४	जन सूचना पर्यवरण सहकारी फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी जनचेतना मुलक कार्यक्रम	पटक	२	०	५	५	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१	३५००	१७५००	पालिका
४.३.५	वाटर त्रिटमेन्ट कार्यक्रम	पटक	३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.६	गुल्फुटार सरसफाई सेवा प्रा लि. कार्यक्रम	पटक	९	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.७	सिधेश्वोर विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.८	मिलनचोक विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.९	चौकी अरेया विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	१०	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.१०	फोहर मैला व्यवस्थापन	पटक	४,५,६,७	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.११	गोल्फुटार फोहर मैला व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.३.१२	हरियाली फोहर मैला व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्ष अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
४.४.	**विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन तथा जलवायु उत्थानशिलता**								**५४५००**		**५४५००**		**५४५००**		**५४५००**		**५४५००**	**२७२५००**	
४.४.१	चौकी डाडा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	१,२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.२	प्रामजे र सिमली गौउ विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	१	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.३	प्रामजे र सिमली गौउ विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	२	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.४	लुड़ेखोला विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	६	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.५	प्रगति विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	६	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.६	ठुली चौर विपद जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.७	हत्तिगौदा विपद जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.८	भंगाल विपद जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.९	सिम्पाखा विपद जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.१०	फुर्से पाखा जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.११	जगन्नाथ मन्दिर र सिर्जनसिल टोल जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम र व्यवस्थापन	पटक	८	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.१२	जौदोल कपन डाडा गौरिगाउ ल्सुटार विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	११	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.१३	जौदोल सापटार विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन	पटक	१३	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.१४	ठुलो गाउ जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	३	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.४.१५	आगलागी न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	३	०	५	५	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	१	५०००	२५०००	पालिका
४.४.१६	भासनथाली जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	४	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
४.४.१७	कान्तिपुर न्यूनीकरण कार्यक्रम	पटक	४	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
४.४.१८	रेड क्रस कार्यक्रम गर्ने आयोजना	पटक	७	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

5- संस्थागत विकास तथा सुशासन क्षेत्र

योजना तथा कार्यक्रम खाका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
५.१	**संस्थागत क्षमता विकास तथा सेवा प्रवाह**								**१९१७०**		**१४१२०**		**११०२०**		**१३१२०**		**१३५२०**	**७०९५०**	
५.१.१	**संस्थागत पूर्वाधार**																		
५.१.१.१	संगठन तथा व्यवस्थापन (O & M) सर्वेक्षण	गोटा	सबै	०	१	१	१५००	१	१५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.१.१.२	संस्थागत क्षमता विकास योजना तर्जुमा	गोटा	सबै	०	१	१	१५००	१	१५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.१.१.३	सवारीसाधन खरिद	पटक	सबै	०	१०	१०	५००	०	०	०	०	०	०	५	२५००	५	२५००	५०००	प्रदेश सरकार
५.१.२	**स्थानीय नीति, ऐन तथा कार्यविधि**																		
५.१.२.१	नीति तथा कानुन निर्माण/ संसोधन	गोटा	सबै	०	१	१	२०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	पालिका
५.१.२.२	नीति तथा कानुन अभिमुखिकरण	पटक	सबै	०	३	३	४००	१	४००	०	०	१	४००	०	०	१	४००	१२००	पालिका
५.१.२.३	स्थानिय कानुनहरुको प्रभावकारिता मुल्यांकन	पटक	सबै	०	१	१	३५०	०	०	१	३५०	०	०	०	०	०	०	३५०	पालिका
५.१.३	**कानुन तथा न्याय व्यवस्थापन**																		
५.१.३.१	इजलासको व्यवस्थापन तथा संचालन	पटक	सबै	०	५	५	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	२०००	पालिका
५.१.३.२	वडा मेलमिलाप केन्द्र संचालन	पटक	सबै	०	५	५	५५०	१	५५०	१	५५०	१	५५०	१	५५०	१	५५०	२७५०	पालिका
५.१.३.३	मेलमिलाप कर्ता क्षमता विकास तालिम	पटक	सबै	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
५.१.३.४	विवाद निरुपण खर्च	पटक	सबै	०	५	५	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१५००	पालिका
५.१.३.५	मनोविमर्श कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	२७०	१	२७०	१	२७०	१	२७०	१	२७०	१	२७०	१३५०	पालिका
५.१.३.६	हिंसा पिडितलाई सहयोग कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१७५०	पालिका
५.१.३.७	न्यायिक समितिसंग सम्बन्धित अन्य कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	१५०	१	१५०	१	१५०	१	१५०	१	१५०	१	१५०	७५०	पालिका
५.१.४	**जवाफदेहिता तथा पारदर्शिता प्रवर्द्धन**																		
५.१.४.१	सार्वजनिक सुनुवाई	पटक	सबै	०	१५	१५	१००	३	३००	३	३००	३	३००	३	३००	३	३००	१५००	पालिका
५.१.४.२	सामाजिक परीक्षण	पटक	सबै	०	५	५	४५०	१	४५०	१	४५०	१	४५०	१	४५०	१	४५०	२२५०	पालिका
५.१.४.३	संस्थागत स्वमुल्यांकन कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	२०००	पालिका
५.१.४.४	लैससास परिक्षण (GESI AUDIT)	पटक	सबै	०	५	५	४७०	१	४७०	१	४७०	१	४७०	१	४७०	१	४७०	२३५०	पालिका
५.१.४.५	नागरिक सन्तुष्टि अध्ययन	पटक	सबै	०	५	५	५३०	१	५३०	१	५३०	१	५३०	१	५३०	१	५३०	२६५०	पालिका
५.१.४.६	संचार मध्यमसंग पालिका	पटक	सबै	०	५	५	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	१	४००	२०००	पालिका
५.१.४.७	पालिका प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन	पटक	सबै	०	५	५	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१५००	पालिका
५.१.५	**मानव संसाधन क्षमता विकास र उत्प्रेरणा**																		
५.१.५.१	कर्मचारी क्षमता विकास	पटक	सबै	०	५	५	८००	१	८००	१	८००	१	८००	१	८००	१	८००	४०००	पालिका
५.१.५.२	जनप्रतिनिधि क्षमता विकास	पटक	सबै	०	५	५	६००	१	६००	१	६००	१	६००	१	६००	१	६००	३०००	पालिका
५.१.५.३	कर्मचारी सम्मान र पुरस्कार	पटक	सबै	०	५	५	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१	३००	१५००	पालिका
५.१.५.४	सफल अभ्यास अवलोकन	पटक	सबै	०	५	५	२५०	१	२५०	१	२५०	१	२५०	१	२५०	१	२५०	१२५०	पालिका
५.१.६	**सेवा प्रवाहमा सुधार**																		
५.१.६.१	स्थानीय शासन परामर्श सेवा	पटक	सबै	०	५	५	८००	१	८००	१	८००	१	८००	१	८००	१	८००	४०००	पालिका
५.१.६.२	अनुसन्धान र विकास	पटक	सबै	०	५	५	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	१	१५००	७५००	प्रदेश सरकार
५.१.६.३	नागरिक सहायता कक्ष	पटक	सबै	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
५.१.७	**प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाह**																		
५.१.७.१	तथ्याङ्क तथा अभिलेख डिजिटलाइजसेन	पटक	सबै	०	१	१	१५००	०.५	७५०	१	७५०	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.१.७.२	विद्युतीय नागरिक बडापत्र	पटक	सबै	०	१२	१२	२००	६.०	१२००	६	१२००	०	०	०	०	०	०	२४००	पालिका
५.१.७.३	विद्युतीय सूचना पाटी	पटक	सबै	०	१२	१२	२००	६.०	१२००	६	१२००	०	०	०	०	०	०	२४००	पालिका
५.१.७.४	शाखागत सफ्टवेयर खरिद तथा सञ्चालन	पटक	सबै	०	५	५	५००	१.०	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधार वर्षको अवस्था	योजनाको कुल लक्ष्य	बाँकी लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र वार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
५.२	**वित्तीय सुशासन**								२३००		१०००		१८००		१०००		१८००	७९००	
५.२.१	कर्मचारीहरुका लागि १५दिने कम्पुटर तालिम कार्यक्रम	पटक	१	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
५.२.२	ओन्लाइन सोफ्टवेर सम्बन्धि तालिम	पटक	५	०	१	१	५००	१	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	पालिका
५.२.३	ई-बिडिङ्ग सम्बन्धी तालिम	पटक	सबै	०	३	३	२५०	१	२५०	०	०	१	२५०	०	०	१	२५०	७५०	पालिका
५.२.४	वित्तीय व्यवस्थापन तथा लेखा प्रणाली सम्बन्धी तालिम	पटक	सबै	०	३	३	२५०	१	२५०	०	०	१	२५०	०	०	१	२५०	७५०	पालिका
५.२.५	सार्वजनिक आय र व्यय प्रकाशन	पटक	सबै	०	५	५	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२५००	पालिका
५.२.६	FRA सम्बन्धी तालिम	पटक	सबै	०	३	३	३००	१	३००	०	०	१	३००	०	०	१	३००	९००	पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम तथा आयोजना	एकाइ	वडा	आधारवर्षको अवस्था	बाँकी लक्ष्य	योजनाको कुल लक्ष्य	प्रति एकाई लागत (हजारमा)	अनुमानित श्रोत र बार्षिक लक्ष्य (रु हजारमा)										जम्मा	जिम्मेवारी
								पहिलो वर्ष		दोस्रो वर्ष		तेस्रो वर्ष		चौथो वर्ष		पाँचौ वर्ष			
								परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट	परिमाण	बजेट		
५.३	**स्रोत परिचालन तथा योजना व्यवस्थापन**								**३१६००**		**२६६००**		**२३६००**		**२५१००**		**२८६००**	**१३५५००**	
५.३.१	**राजस्व प्रणाली सवलीकरण**																		
५.३.१.१	राजस्व शाखाका कर्मचारी क्षमता विकास तालिम	पटक	सबै	०	५	५	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१	३५०	१७५०	पालिका
५.३.१.२	राजस्व अनुसन्धान तथा सुधार कार्ययोजना तर्जुमा	गोटा	सबै	०	१	१	१५००	१	१५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.३.१.३	व्यवसाय तथ्यांक संकलन र वार्षिक अध्यावधिकरण	पटक	सबै	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
५.३.१.४	राजस्व परामर्श गोष्ठी सञ्चालन	पटक	सबै	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
५.३.१.५	कर राजस्व सम्बन्धि सूचना शिक्षा र संचार कार्यक्रम	पटक	सबै	०	५	५	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	१	१२५०	६२५०	पालिका
५.३.१.६	राजस्व सफ्टवेयर खरिद	पटक	सबै	०	२	२	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	१	२५००	५०००	पालिका
५.३.१.७	योजना सफ्टवेयर तयारी तथा अध्यावधिकरण	पटक	सबै	०	२	२	२५००	१	२५००	०	०	०	०	०	०	१	२५००	५०००	पालिका
५.३.१.८	योजना अनुगमन तथा मुल्यांकन आन्तरिक र बाह्य पक्ष	पटक	सबै	०	५	५	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१	३०००	१५०००	पालिका
५.३.२	**योजना/आयोजना व्यवस्थापन**																		
५.३.२.१	आवधिक योजना/मध्यमकालिन खर्च संरचना/वार्षिक बजेट तथा आयोजना बैंकको तादम्यता सम्बन्धी अभिमुखीकरण	गोटा	सबै	०	३	३	१५००	१	१५००	०	०	१	१५००	०	०	१	१५००	४५००	पालिका
५.३.२.२	आयोजना बैंक निर्माण	गोटा	सबै	०	१	१	१५००	१	१५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.३.२.३	मध्यमकालीन खर्च संरचना तयारी	पटक	सबै	०	१	१	१५००	०	०	१	१५००	०	०	०	०	०	०	१५००	पालिका
५.३.२.४	योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमन व्यवस्थापन सफ्टवेयर खरिद	पटक	सबै	०	२	२	३०००	०	०	१	३०००	०	०	१	३०००	०	०	६०००	पालिका
५.३.२.५	योजना अनुगमन तथा मुल्यांकन आन्तरिक र बाह्य पक्ष	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
५.३.३	**सरोकारवाला संस्था निकायसंग क्षमता विकास र सांझेदारी**																		
५.३.३.१	उपभोक्ता समितिलाई अभुमुखिकरण	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
५.३.३.२	टोल विकास संस्थाको क्षमता विकास	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
५.३.३.३	आमा समुहको क्षमता विकास	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
५.३.३.४	नागरिक संजालहरुको क्षमता विकास	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका
५.३.३.५	गैसस/सरोकारवाला संस्था/निकायसंग संगठात्मक विकासको लागि समन्वय र सांझेदारी	पटक	सबै	०	५	५	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१	२५००	१२५००	पालिका

अनुसुचि -२ मिटिङ माइनुट

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
आवधिक नगर विकास योजना
नगरस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला

मितिः

विषय क्षेत्र कोडः ०२

विषय क्षेत्रः ~~सामाजिक~~ पूर्वाधार विकास

क्र सं	नाम थर	पद	पद/कार्यालय	सम्पर्क नं
१	सुरेन्द्र लामा	संयोजक	वडा अध्यक्ष ९	९८५१०३६०११
२	ब्रह्म नारायण महर्जन	सदस्य	सदस्य बु.न.पा-०६ वडा अध्यक्ष	9841475221
३	गंगा परियार	सदस्य	वडा सदस्य बु.न.पा ११	9861385100
४	विक्रम राज श्रेष्ठ	सदस्य	वडा सचिव, बु.न.पा-३	९८५१०२०१२८
५		सदस्य		
६	सुनिल महर्जन	सदस्य	ई. ~~सुनिल मह~~ इन्जिनियर	९८५१२३७८१८
७	विनोद पौडेल	सदस्य	ई. इन्जिनियर	९८५१०६५०६६
८	शान्तिराम बाग्ले	सदस्य	इन्जिनियर	9852828336
९		सदस्य		

Scanned with CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
आवधिक नगर विकास योजना
नगरस्तरीय योजना तर्जुमा कार्यशाला

मितिः

विषय क्षेत्र कोडः ०१ विषय क्षेत्रः आर्थिक विकास

क्र सं	नाम थर	पद	पद/कार्यालय	सम्पर्क नं
१	श्री रिना श्रेष्ठ	संयोजक	आर्थिक विकास समिति	9861476127
२	श्री खुमी पटिया	सदस्य	" " "	9828585370
३	श्री मैना पाजुल	सदस्य		9843119360
४	श्री मिना वयलाको	सदस्य		
५	श्री श्याम तामाङ	सदस्य		
६	श्री केदार कु खड्का	सदस्य	आर्थिक विकास महाशाखा	
७	श्री शान्ति ढकाल	सदस्य	उद्योग तथा पर्यटन शाखा	
८	मेनका तिवारी	सदस्य	कृषि विकास शाखा	
९	राजिव गौतम	सदस्य	रोजगार सेवा केन्द्र	

Scanned with CamScanner

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

दोस्रो आवधिक विकास योजना

SWOT Analysis तथा नगरपालिका. स्तरिय कार्यक्रम

<u>सामाजिक विषयगत समितिको उपस्थिति</u>

क्र.स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	शान्ता ढकाल	बु.न.पा	९८४५०१६५५३	शान्ता
२.	राम मायाँ [illegible]	बु.न.पा	९८४१६५३०६६	[signature]
३.	सुशीला रम्तेल	बु.न.पा-३	९८१८५५६३९८	[signature]
४.	मेन्दोक लामा शेर्पा	बु.न.पा.-2	९८४१६३८८४५	[signature]
५.	मेनुका भुसाल	बु.न.पा.६	९८४१९४४७१२	[signature]
६.	पुष्पा बम	बु.न.पा.	९८४९२८८२६२	[signature]
७.	प्रकाश लुइटेल		९७०९१८४७०५	
८.	अभिनन्दन पौडेल		९७०९१८४७०७	
९.				
१०.				

Scanned with CamScanner

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका
दोस्रो आवधिक विकास योजना
SWOT Analysis तथा नगरपालिका. स्तरिय कार्यक्रम

<u>वातावरण विषयगत समितिको उपस्थिति</u>

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	राम कुमार रोक्का	बु.न.पा.५	९८५१०६९६१८	
२.	बिनोद थापा	बु.न.पा-८	९८५१२४४०२५	
३.	बुद्धिमान लामा	बु.न.पा.१	९८६३१२५३३१	
४.	कृष्ण बहादुर तमाङ	बु.न.पा.५	९८५१००१९८१	
५.	दुर्गा कार्की	बु.न.पा-८	९८४३४२०४३३	
६.	बिनोद पाठक	बु.न.पा-१२	९८४३२२२१६५	
७.				
८.				
९.				
१०.				

Scanned with CamScanner

बुढानिलकण्ठ नगरपालिका

दोस्रो आवधिक विकास योजना

SWOT Analysis तथा नगरपालिका स्तरिय कार्यक्रम

सुशासन विषयगत समितिको उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	प्रकाश प्रेम भट्टराई	बु.न.पा. १२	९८५४०-४३३९८	[signature]
२.	मुना महर्जन	〃 〃 〃 - १०	९८४३४८३६५५	[signature]
३.	अमर ब. कार्की	〃 〃 ६	९८४१३५००११	[signature]
४.	बालमाया श्रेष्ठ	〃 〃 ३	9841394154	[signature]
५.	राजेन्द्र श्रेष्ठ			
६.	महेन्द्र प्रसाद पाण्डे			
७.	अच्युत ([illegible])		९८४९९६८९६६	[signature]
८.				
९.				
१०.				

Scanned with CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
१ नं. वडा कार्यालय
तौलुङ, बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/१० गते आइतवार का दिन वडा नं. 1 का वडा अध्यक्ष श्री सुरेन्द्र लामा को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	सुरेन्द्र लामा	वडा नं 1	9841036099	[signature]
२.	अर्जुन रम्तेल		9849069193	[signature]
३.	ईश्वर प्र. ढकाल		9845501444	[signature]
४.	पार्वती ढकाल		9845501444	[signature]
५.	कुमलक्ष्मी तामाङ	बु.न.पा-1.	9841170845	[signature]
६.	रामेन्द्र तामाङ	"	9860924102	[signature]
७.	शुभेच्छा पौडेल	"	9860275404	[signature]
८.	सैलेश श्रेष्ठ	"	9851779412	[signature]
९.	ईश्वर राजा रेग्मी	"	9849658006	[signature]
१०.	लक्ष्मी देउला	"	9869692893	[signature]
११.	लिलाम्बा लामा	"	9841269218	[signature]
१२.				
१३.				
१४.				

[signature]
सुरेन्द्र लामा
वडा अध्यक्ष
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

[signature]
वडा सचिव
राजेन्द्र तामाङ
वडा सचिव

आज मिति २०८१/१२/०५ गते ...मंगलबार...का दिन वडा नं. ..२............. का वडा अध्यक्ष श्री ......राजेन्द्र श्रेष्ठ......को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	राजेन्द्र श्रेष्ठ		९८५१०२९५३८	[signature]
२.	सुमन खड्का	बु.न.पा.२	९८६३६३६२२७६	[signature]
३.	विकास श्रेष्ठ	,,	९८४१०६४४८२३	[signature]
४.	ई. सुशान्त लामिछाने	,,	९८५११६८४६४	[signature]
५.	किशोर थापा	,,	९८६०३५१२४८	[signature]
६.	सुशिल लामिछाने	,,	९८५१०[illegible]	[signature]
७.	पार्वती श्रेष्ठ	,,	९८४१७६३८९८२	[signature]
८.	पुर्ण बहादुर श्रेष्ठ	बु.न.पा.२	९८५१०५७७३७	[signature]
९.	भुपाल बस्नेत	बु.न.पा.२	९८५१०८२५७७	[signature]
१०.	ललिता श्रेष्ठ	बु.न.पा.२	९८१०३२०८४०	[signature]
११.	गङ्गाम्बर रेग्मी	,,	९८६४४६०८५५	[signature]
१२.	सुदिप भट्टराई	,,	९७४५५९३०५१	[signature]
१३.				
१४.				

....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

राजेन्द्र श्रेष्ठ
वडा अध्यक्ष

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
२ नं. वडा कार्यालय
बपली धुम्ती, काठमाण्डौं
बागमती प्रदेश, नेपाल

....
गङ्गाम्बर रेग्मी
वडा सचिव
वडा सचिव

CS CamScanner

आज मिति २०८१/१२/०८ गते शुक्रबार.....का दिन वडा नं. ३... .... का वडा अध्यक्ष श्री आकाश घिताल.........को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म) निर्माणका लागी वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि. का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, बौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	आकाश घिताल	बु.न.पा.-३		(हस्ताक्षर)
२.	विकास तामाङ लामा	,,	9849204286	(हस्ताक्षर)
३.	डोल राज अर्याल	बु.न.पा ३ नं वडा	9849116532	(हस्ताक्षर)
४.	निशा खड्का	बु.न.पा.-३	9841861741	(हस्ताक्षर)
५.	सुमिना सुनार	,,	9823654754	(हस्ताक्षर)
६.	सिला श्रेष्ठ	,,	9847750922	(हस्ताक्षर)
७.	धामेश्वर घर्तीमगर	,,	9864345174	(हस्ताक्षर)
८.	हिरा तामाङ		9841979305	Mira
९.	अर्चित श्रेष्ठ	,,	9841371446	Shrestha
१०.				
११.				
१२.				
१३.				
१४.				

(हस्ताक्षर)
आकाश घिताल
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक
वडा अध्यक्ष

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
३ नं. वडा कार्यालय
बुढानीलकण्ठ, बागमती प्रदेश, नेपाल

(हस्ताक्षर)
डोल राज अर्याल
वडा सचिव
वडा सचिव

CS CamScanner

आज मिति २०८१/१२/०५ गते ...बिहिवार...का दिन वडा नं. .४.. .... का वडा अध्यक्ष श्री ......श्रीराम केसी........................को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	श्रीराम के.सी		९८५१०३२६०२	[signature]
२.	श्रीसुमिता खड्का		9841209698	[signature]
३.	श्री मञ्जु परियार		९८४३२७३४८६	[signature]
४.	श्री कृष्ण खत्री		९८५११६५६४६	[signature]
५.	श्री पवन कार्की		९८५१०५५८३०	[signature]
६.	नविन थापा		९८४८१९३१९३	[signature]
७.	दुर्गा सेढाई		9841339395	[signature]
८.	भाइराम थापा		9841535377	[signature]
९.	ध्रुव घिमिरे		9851083700	[signature]
१०.	सिता कार्की			[signature]
११.				
१२.				
१३.				
१४.				

[signature]
....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

श्रीराम के.सी
वडा अध्यक्ष

[signature]
....
वडा सचिव

नविन थापा
वडा सचिव

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
५ नं. वडा कार्यालय
काठमाडौं, बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/११ गते सोमवार का दिन वडा नं. ५ .... का वडा अध्यक्ष श्री श्री कृष्ण शाह ....को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	श्री कृष्ण शाह	बु.न.पा.५ वडाअध्यक्ष	98[illegible]	
२.	भिम बहादुर तामाङ		9841690298	
३.	इन्द्र ब. लामा		9841273911	
४.	[illegible] लाल लामा		9861686745	
५.	मंगल बाबा वि. कु		9864065712	
६.	सरस्वती न्यौपाने		9860750490	
७.	अच्युत कार्की	बु.न.पा. ५	9849966965	
८.	सबिना लामा	"	9748261281	
९.	दिल कुमार तामाङ	"	98[illegible]	
१०.				
११.				
१२.				
१३.				
१४.				

वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

कृष्ण शाह ठकुरी
वडा अध्यक्ष

वडा सचिव

अच्युत कार्की
वडा सचिव

आज मिति २०८१/१२/१५ गते शुक्रवार का दिन वडा नं. ६ .... का वडा अध्यक्ष श्री रवि खड्का .... को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र.स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	रवि खड्का	बु.न.पा.-६	९८५१००१८२४	
२.	मुना महर्जन	,,	९८४३४८३०५५	
३.	दिपक वि.सी	,,	९८६८०८६९८२	
४.	सरिता थपलिया	,,	९८५१३३०५६८	Sarita
५.	सरोज खत्री	,,	९८४१९६५०६१	
६.	मिरा अधिकारी	,,	9803167237	मि।।
७.	रेश्मा वस्नेत			
८.	मेनुका भुषाल	,,	९८४१३४४८९२	
९.	मेरीका श्रेष्ठ	,,	9749344617	
१०.	सरस्वति नगरकोटी	,,	9769355401	Saraswati
११.	~~रेश्मा वस्नेत~~			
१२.				
१३.				
१४.				

वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

रवि खड्का
वडा अध्यक्ष

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
६ नं. वडा कार्यालय
भद्रकाली, बागमती प्रदेश, नेपाल

वडा सचिव

दीपक वि सी
वडा सचिव

CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
७ नं. वडा कार्यालय
डडुवाई, काठमाडौं
बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/२८ गते बिहिवार का दिन वडा नं. ७ का वडा अध्यक्ष श्री बस नारायण महर्जन को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता श्री **प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	बस नारायण महर्जन			बा।ना।
२.	राम माया महर्जन		9841723076	राममाया
३.	अनिता मिजार		9818856445	अनिता
४.	[illegible] ब. कार्की		9849320099	[illegible]
५.	अर्जुन प्र. उप्रेती		9841102368	[illegible]
६.	बिनिता ढुंगाना		9849910296	[illegible]
७.	गंगा लाल महर्जन		9841482372	[illegible]
८.	विजय महर्जन		9880050621	[illegible]
९.	श्री माया महर्जन		9841728779	श्री
१०.	पवन पण्डित			[illegible]
११.	आशिष अर्याल			[illegible]
१२.				
१३.				
१४.				

बा।ना।

....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

बस नारायण महर्जन
वडा अध्यक्ष

....
वडा सचिव

CS CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
८ नं. वडा कार्यालय
गोल्फुटार, बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/१३ गते बुधवार का दिन वडा नं. ८ .... का वडा अध्यक्ष श्री श्री सुमन तामाङ को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म) निर्माणका लागी वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र.स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	श्री सुमन तामाङ		९८५१०३५०५२	[signature]
२.	विनोद थापा		९८४१२४४०२५	[signature]
३.	सविन अधिकारी		९६४६४६६५५५	[signature]
४.	सविन थापा		९८४१३५१३८०२	[signature]
५.	मिना पराजुली		9843119360	[signature]
६.	सफल लामा		9849598185	[signature]
७.	आदर्श सिंह		9866392346	[signature]
८.	मुरलीधर नेपाल (बालवाणी)		9860329707	[signature]
९.	केशव भट्टराई		9813247956	[signature]
१०.	पवन पण्डित	PECC	९८६००५५०६१	[signature]
११.	विनोद के०सी०		९८५१०६३५६८	[signature]
१२.	कुजन माली		९६०२६२६३०	[signature]
१३.				
१४.				

[signature]
....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक
सुमन तामाङ
वडा अध्यक्ष

....
वडा सचिव

CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
८ नं. वडा कार्यालय
गोल्फुटार, बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/१४ गते बिहिवार का दिन वडा नं. ८ .... का वडा अध्यक्ष श्री सुमित्रा त्रिपाठी पाण्डे को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म) निर्माणका लागी वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, बौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	सुमित्रा त्रिपाठी पाण्डे	बु.न.पा.८ वडा अध्यक्ष	९८४९२२९८६८	[signature]
२.	रमेश कुमार गौतम	वडा सचिव	९८६०८३२६६१	[signature]
३.	कलक ब. थापा मगर	ढाप्खेल, बुढेघाट	९८४१३२५३४५	[signature]
४.	जगन्नाथ यादव	पुजारी ग्राम मण्डिखटार	९८४६०९३०८०	[signature]
५.	देवराज भण्डारी	धुम्बाराही/फुलबारी	9849076608	[signature]
६.	कृष्ण ब. श्रेष्ठ	गोल्फुटार	9801141207	[signature]
७.	श्याम कार्की	बु.न.पा. 08 वडा सदस्य	9851241142	[signature]
८.	पुकार कोइराला	बु.न.पा.-08	9868829781	[signature]
९.	बबिता कार्की	"	9841450099	[signature]
१०.	प्रज्ञा गुरुङ	"	९८८५९३३९२२	[signature]
११.	पवन पण्डित	PECC	९८६००५५०६१	[signature]
१२.				
१३.				
१४.				

[signature]
....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

सुमित्रा त्रिपाठी पाण्डे
वडा अध्यक्ष

....
वडा सचिव

CamScanner

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
१० नं. वडा कार्यालय
...तारा, बागमती प्रदेश, नेपाल

आज मिति २०८१/१२/१९ गते मंगलवार का दिन वडा नं. १० .... का वडा अध्यक्ष श्री नवराज भट्टराई को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म) निर्माणका लागी वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि. का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	नवराज भट्टराई	बु.न.पा. १०	9851023498	
२.	दिल कुमारी विक		9849100372	
३.	चन्द्रमाया श्रेष्ठ		985109465[illegible]	
४.	टंक प्रसाद शिवाकोटी	बु.न.पा. १० कपन	९८६०२३५११४	
५.	गोमराज ढुंगाना			
६.	नवराज देउजा	बु.न.पा. १०	9849688216	
७.	अनित खड्का	बु.न.पा.१०	9841366980	
८.	राजेन्द्र प्र. अधिकारी	"	9841311772	
९.	आभाषा अर्याल	"	9768394624	
१०.	रंजना श्रेष्ठ	"	9862262202	
११.	सृष्टी बराल	"	9849848290	
१२.	निर्मला थापा	"	9843727241	
१३.	प्रमिला कटेल	"	9841960652	
१४.	देवी रेग्मी	" "	98430577[illegible]	

....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक
नवराज भट्टराई
वडा अध्यक्ष

....
वडा सचिव
गोमराज ढुंगाना
वडा सचिव

CamScanner

आज मिति २०८१/१२/२९ गते बुधवार का दिन वडा नं. ११ .... का वडा अध्यक्ष श्री राजेन्द्र कुमार अधिकारी को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, बौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	राजेन्द्र कुमार अधिकारी		9841009036	[signature]
२.	हरि प्रसाद गिरी	वडा कार्यालय/वासी	9841392695	[signature]
३.	राजाराम बुढाथोकी	बु.न.पा.११	9849006952	[signature]
४.	शर्मिला गौतम	बु.न.पा.११	9841141390	[signature]
५.	नविन्द्र लामा	" "	9841234308	[signature]
६.	राज कुमार कोइरी	" "	9841196669	[signature]
७.	[illegible]	"	9813353576	[signature]
८.	[illegible]	"	9869579700	[signature]
९.	[illegible] लामा	"	9810245238	
१०.				
११.				
१२.				
१३.				
१४.				

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका ११ नं. वडा कार्यालय कपन, काठमाडौं बागमती प्रदेश, नेपाल

.... वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

.... वडा सचिव

नविन्द्र लामा
वडा सचिव

आज मिति २०८१/१२/१२ गते मंगलबार का दिन वडा नं. १२ का वडा अध्यक्ष श्री शम्भु प्रसाद भट्टराई को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका **आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म)** निर्माणका लागी **वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट** कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता **श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि.** का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र.स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	शम्भु प्रसाद भट्टराई		9851043615	[signature]
२.	शान्ता ढकाल		9849017993	शान्ता
३.	ईश्वरी खातिवडा		9843281269	ईश्वरी
४.	डिल्ली खातिवडा		9841613516	डिल्ली
५.	मिना बयलकोटी		9840470454	मिना
६.	सुशिला खतिवडा		9849834699	[signature]
७.	लिला कुमारि भट्टराई		9818310320	[signature]
८.	लक्ष्मी प्र. घिमिरे		9841265246	[signature]
९.	शंकर तामाङ		9869826662	[signature]
१०.	स्वर्णिम अधिकारी		9863863085	[signature]
११.	सरिता राई मल्ल		9849946658	[signature]
१२.	शान्ति भट्टराई पौडेल		9849532448	शान्ति
१३.	कमला लवाउन पुडासैनी		9843393502	कमला
१४.	डि. पवन पण्डित		9860045069	[signature]

[signature] २०८१-१२-१२

वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

शम्भु प्रसाद भट्टराई
वडा अध्यक्ष

....
वडा सचिव

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१५.	ई. आशिष अर्याल	PECC	9844779408	Ashish
१६.	केदारनाथ दाहल		९८४३२५८००२	[illegible]
१७.				
१८.				
१९.				
२०.				
२१.				
२२.				
२३.				
२४.				
२५.				
२६.				
२७.				
२८.				
२९.				
३०.				
३१				
३२				
३३				

२०७९-१२-१२

वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

शम्भु प्रसाद भट्टराई
वडा अध्यक्ष

....

वडा सचिव

CS CamScanner

आज मिति २०८१/१२/१५ गते आइतबार का दिन वडा नं. १३. .... का वडा अध्यक्ष श्री टिका नारायण श्रेष्ठ को अध्यक्षतामा यस बुढानीलकण्ठ नगरपालिका आवधिक योजना (आ.व.२०८२/८३ देखि आ.व.२०८६/८७ सम्म) निर्माणका लागी वडा स्तरीय तथ्याङ्क संकलन तथा वडा स्तरीय योजना छनोट कार्यशाला गोष्ठि परामर्शदाता श्री प्लाटफर्म इन्जिनियरिङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि. का प्राविधिक टोलिको प्राविधिक सहयोग र तपशिलका स्थानिय जनप्रतिनिधि, समाजसेवि, वौद्धिक वर्ग, कर्मचारी तथा वडा वासीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो।

उपस्थिति

क्र. स.	नाम थर	कार्यलय/ठेगाना	सम्पर्क नं.	हस्ताक्षर
१.	तिका नारायण श्रेष्ठ			[signature]
२.	मंगला नगरकोटी			[signature]
३.	बुद्धा नगरकोटी			[signature]
४.	नरेन्द्र श्रेष्ठ	बु.न.पा.-१३		[signature]
५.	राजिव रत्न बज्राचार्य	बु.न.पा.-१३		[signature]
६.	रान्जु श्रेष्ठ	"		[signature]
७.	मंगल दास श्रेष्ठ	" १३	९८४१०५४८६१	[signature]
८.	गोविन्द लाल श्रेष्ठ	"	९८४११८६०६६	[signature]
९.	गोपाल श्रेष्ठ	"	९८४१०४१४३१	[signature]
१०.	पवन पण्डित	PECC		[signature]
११.	आशिष अर्याल	PCCC		[signature]
१२.				
१३.				
१४.				

बुढानीलकण्ठ नगरपालिका
१३ नं. वडा कार्यालय
धुनिखेल, बागमती प्रदेश, नेपाल

[signature]
....
वडा अध्यक्ष/वडा संयोजक

टिका नारायण श्रेष्ठ
वडा अध्यक्ष

[signature]
....
वडा सचिव

वडा सचिव

अनुसुचि -३ फिल्ड फोटोग्राफ

वडागत छलफल कार्यक्रम

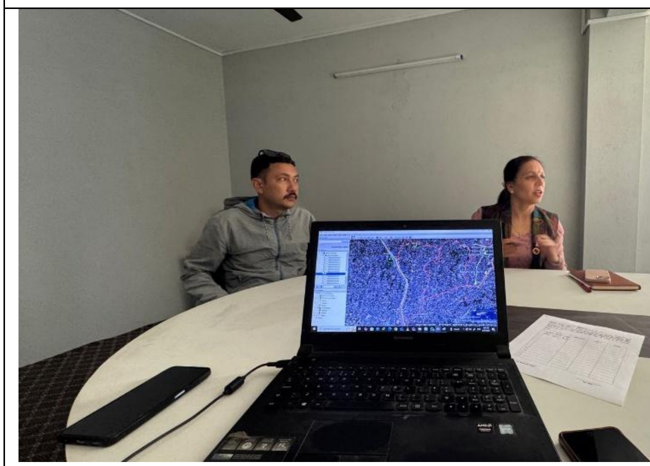

९ नं. वडा
2000/01/03 09:16:46

विषयगत समिति सँगको छलफल

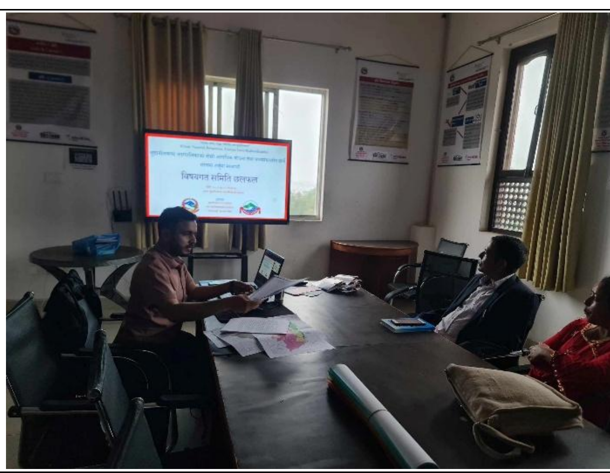

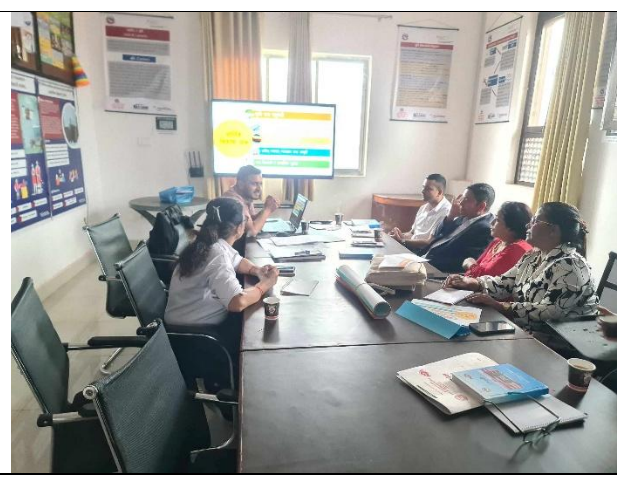

HELVETAS
सामाजिक विकास क्षेत्र
स्वास्थ्य तथा पोषण
महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्ग
युवा तथा खेलकुद

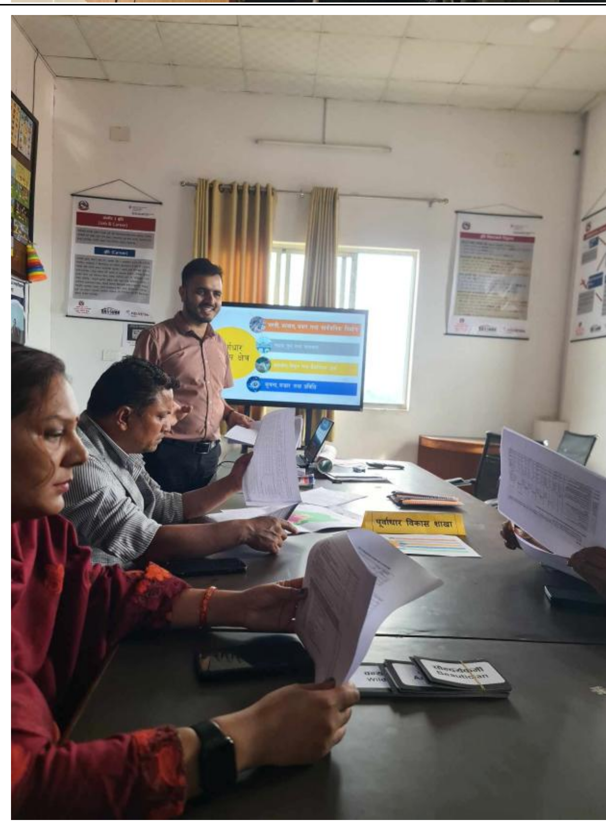
पूर्वाधार विकास शाखा

दुरदृष्टी तथा लक्ष्य निर्धारण कार्यशाला

स्वच्छ, शान्त, समृद्ध, पर्यटकीय नगर बुढानीलकण्ठ
बुढानीलकण्ठ नगरपालिका

सामाजिक विकास

No Signal
कार्यशाला गोष्ठी